Co-funded by the European Union

NATURA 2000

Природоохоронні території
європейського значення
в Україні

Protected Areas
of European Importance
in Ukraine

Природоохоронні території
європейського значення
в Україні

Чернівці, Друк Арт, 2026

Protected Areas
of European Importance
in Ukraine

Chernivtsi, Druk Art, 2026

УДК 502.211:502.7:502.74:341.24(477)
П77

Рекомендовано вченою радою Біосферного заповідника «Асканія-Нова» імені Ф. Е. Фальц-Фейна (протокол № 11 від 26.12.2025).

Recommended by the Scientific Council of the Falz-Fein Biosphere Reserve «Askania-Nova»(Minutes No.11, 26 December 2025).

Рецензенти: д.б.н., професор, провідний науковий співробітник відділу систематики і флористики Інституту ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України **М. М. Федорончук;** д.б.н., старший науковий співробітник відділу фауни та систематики безхребетних Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України **І. О. Балашов**; д.г.н., професор кафедри географії та екології Херсонського державного університету **Д. С. Мальчикова**.

Reviewers: *PhD (Biology), Professor, Leading Researcher, Department of Systematics and Floristics, M. G. Kholodny Institute of Botany, NAS of Ukraine –* ***M. M. Fedoronchuk;*** *PhD (Biology), Senior Researcher, Department of Fauna and Invertebrate Systematics, I. I. Schmalhausen Institute of Zoology, NAS of Ukraine –* ***I. O. Balashov;*** *PhD (Geography), Professor, Department of Geography and Ecology, Kherson State University –* ***D. S. Malchykova.***

Автори: Василюк О., Колодежна В., Куземко А., Мойсієнко І., Драпалюк А., Petr Roth, Безсмертна О., Темченко Є., Ходосовцев О., Скільський І., Чорней І., Панченко С., Романов П., Лисенко Р., Москаленко Ю., Бронсков О., Скоробогатов В., Драбинюк Г., Оліяр Г., Демченко В., Вітер С., Артамонов В., Пархоменко В., Резнік О., Брусенцова Н., Франчук М., Дребет М., Шаповал В., Клетьонкін В., Марущак О., Варуха А., Гаврилюк М., Ільмінська Л.

Authors: *Vasyliuk O., Kolodezhna V., Kuzemko A., Moisiienko I., Drapaliuk A., Petr Roth, Bezsmertna O., Temchenko Ye., Khodosovtsev O., Skilskyi I., Chornei I., Panchenko S., Romanov P., Lysenko R., Moskalenko Yu., Bronskov O., Skorobohatov V., Drabyniuk H., Oliiar H., Demchenko V., Viter S., Artamonov V., Parkhomenko V., Reznik O., Brusentsova N., Franchuk M., Drebet M., Shapoval V., Kletionkin V., Marushchak O., Varukha A., Havryliuk M., Ilminska L.*

П77 **Природоохоронні** території європейського значення в Україні [укр. та англ. мов.] / за ред. Василюка О., Колодежної В., Куземко А. – Чернівці : Друк Арт, 2026. – 432 с.

П77 **Protected** Areas of European Importance in Ukraine [ukr. & engl.] / Edited by Vasyliuk O., Kolodezhna V., Kuzemko A. – Chernivtsi : Druk Art, 2026. – 432 p.

ISBN 978-617-8501-37-2

УДК 502.211:502.7:502.74:341.24(477)

Видано в рамках проєкту Збереження Природної Спадщини для LIFE в Україні (LIFE23-PRE-CZ-ConNaturLIFE Ukraine), що співфінансується Європейською Унією та Міністерством довкілля Чеської Республіки.

Співфінансується Європейським Союзом. Висловлені погляди та думки є виключно позицією автора і не обов'язково відображають позицію Європейського Союзу або CINEA (Виконавче агентство з питань клімату, інфраструктури та довкілля – орган, що надає гранти в межах програми LIFE). Ані Європейський Союз, ані орган, що надає грант, не можуть нести за них відповідальність.

Published within the framework of the project Conservation of Natural Heritage for LIFE in Ukraine (LIFE23-PRE-CZ-ConNaturLIFE Ukraine), co-financed by the European Union and the Ministry of the Environment of the Czech Republic.

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA (the European Climate, Infrastructure and Environment Executive Agency – LIFE projects granting authority). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

ISBN 978-617-8501-37-2

Ви тримаєте в руках книгу про природоохоронні території України, які одночасно мають міжнародний статус (включені до Смарагдової мережі Європи) та національний (оголошені територіями природно-заповідного фонду України). На її сторінках наводиться інформація про 74 об'єкти, що репрезентують всі адміністративні області України. Кожна з цих ділянок має свої характерні особливості, які вирізняють її не лише серед інших природоохоронних територій в Україні, але й у масштабі всієї Європи, роблячи кожну з них по-своєму унікальною. Це лише п'ята частина українських територій, включених до Смарагдової мережі. Насправді мальовничих та водночас цінних природних територій значно більше.

Це видання покликане показати значущість і масштаб Смарагдової мережі для кожного з українських регіонів. Наразі в Україні не прийнято закон про Смарагдову мережу і багато українців, включно з особами, що приймають рішення, не мають достатньо інформації про неї. Проте вже зараз ці території є невід'ємною частиною загальноєвропейської природоохоронної мережі й охороняють цінні природні об'єкти, без яких неможливе досягнення цілей охорони природи, визначених для всієї Європи.

Книга підготовлена таким чином, щоб бути:

- **зрозумілою** людям, які цікавляться природою в Україні, але не мають спеціальної професійної підготовки;
- **вагомою** для спеціалістів, оскільки у ній наведені наукові назви всіх видів і природних оселищ;
- **потрібною** для держслужбовців, тому що на її сторінках представлено багато статистичних відомостей;
- **доступною** для іноземного читача, оскільки всі матеріали продубльовані англійською мовою.

До підготовки цього видання було залучено понад 30 професійних біологів з різних регіонів України, а також спеціалістів з інших суміжних спеціальностей та фотографів.

You are holding a book about the protected areas of Ukraine that have both an international status (included in the Emerald Network of Europe) and national status (designated as part of the Protected Areas Network of Ukraine). On its pages, the book presents information about 74 sites representing all administrative regions of Ukraine. Each of these sites has distinctive features that set it apart not only from other protected sites in Ukraine, but also at the scale of Europe as a whole, making each of them unique in its own way. These sites represent only one fifth of all sites included in the Emerald Network in Ukraine. In reality, there are many more scenic and equally valuable natural areas.

This publication aims to show the importance and scale of the Emerald Network for every region of Ukraine. At present, Ukraine has not yet adopted a law on the Emerald Network, and many Ukrainians – including decision-makers – lack sufficient information about it. Nevertheless, these sites already form an integral part of the pan-European conservation network and protect vital natural sites, without which the overall European nature conservation goals cannot be achieved.

The book has been prepared to be:

- ***understandable*** *for people interested in Ukraine's nature who do not have professional biological training ;*
- ***useful*** *for specialists (scientific names of all species and natural habitats are provided);*
- ***relevant*** *for public officials (its pages contain extensive statistical information);*
- ***accessible*** *for foreign readers (all texts are provided in English as well).*

More than 30 professional biologists from different regions of Ukraine, as well as specialists from related fields and photographers, contributed to the preparation of this publication.

Смарагдова мережа у Європі
The Emerald Network in Europe

16 країн Ради Європи мають розроблену Смарагдову мережу, в тому числі Україна

of Council of Europe countries have developed the Emerald Network, including Ukraine

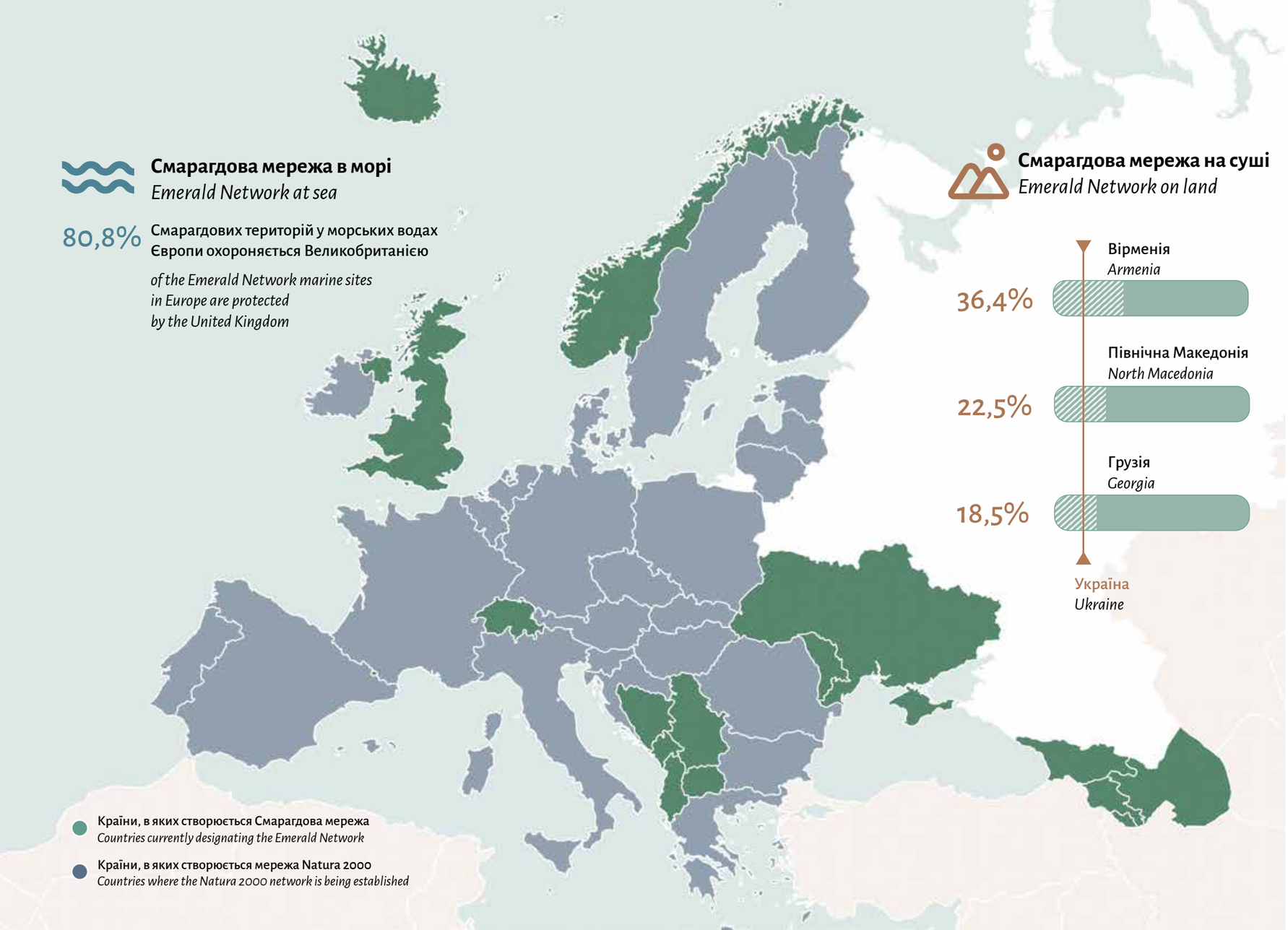

Що таке Смарагдова мережа
What the Emerald Network

Кожна європейська держава затверджує власне природоохоронне законодавство та вирішує, які саме підходи впроваджувати у механізми збереження навколишнього середовища. Проте природні об'єкти не обмежуються державними кордонами. Саме тому найважливішим екосистемам надається міжнародний охоронний статус.

Правила існування природоохоронних територій міжнародного значення врегульовані міжнародним законодавством. Для країн Європейського Союзу такими правилами виступають так звані природоохоронні директиви – Пташина та Оселищна. Для решти країн Ради Європи, в тому числі і для України, діє Конвенція про дикі види флори і фауни та середовища існування у Європі (Бернська конвенція) і її резолюції №4 та №6.

Every European country adopts its own environmental legislation and decides which elements of nature require protection. However, nature does not recognize state borders. For this reason, the most important ecosystems receive an international protection status.

The rules under which such protected areas operate are governed by international law.For European Union Member States, this law is represented by the so-called EU Nature Directives (the Birds and the Habitats Directives). For the remaining Council of Europe countries, including Ukraine, it is the Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats (the Bern Convention) and its Resolutions No. 4 and No. 6 from the years XXYY, approved by its Standing Committee. The Emerald Network is created specifically to fulfil requirements of these Resolutions.

Смарагдова мережа в Україні
The Emerald Network in Ukraine

Створення Смарагдової мережі є частиною євроінтеграційних вимог до України.

The designation of the Emerald Network is part of Ukraine's European integration requirements.

Смарагдова мережа в цифрах:
The Emerald Network in numbers:

1/5

Смарагдової мережі Європи охороняється Україною

of the Emerald Network in Europe is protected by Ukraine

377

затверджених об'єктів

of approved sites

166

номінованих об'єктів

of nominated sites

14,4% +5,9 %*

територіальних вод

охороняється затвердженими об'єктами Смарагдової мережі

of marine

protected by approved Emerald Network sites

11,4% +4,5 %*

суші

охороняється затвердженими об'єктами Смарагдової мережі

terrestrial areas

protected by approved Emerald Network sites

* у разі затвердження номінованих об'єктів

* *subject to approval of the nominated sites*

77%

площі територій природно-заповідного фонду України потрапляють у Смарагдову мережу

of the area of the Protected Areas Network of Ukraine is included in the Emerald Network

Території Смарагдової мережі займають площу **в 2,6 рази більшу** за природно-заповідний фонд.

*Emerald Network sites cover an area **2.6 times larger** than Protected Areas Network of Ukraine*

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти *Approved Emerald Network sites*
- номіновані Смарагдові об'єкти *Nominated Emerald Network sites*
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ) *Protected Areas Network*

Як створюють Смарагдові території
How Emerald sites are designated

Спільні європейські цілі у сфері збереження природи ґрунтуються передусім на визначенні та охороні **типів природних оселищ** (для простого розуміння можна сказати, що це «різновиди природи»). Це стало справжньою революцією порівняно з природоохоронним підходом, характерним для XIX століття, що зосереджувався виключно на конкретних видах. Саме тому Оселищна Директива акцентує особливу увагу на типах оселищ, а вже потім на видах. Подібний підхід дозволяє ефективно зберігати не лише природні оселища як такі, але й тисячі видів, що живуть у їхніх межах. Окремі види – насамперед ті, що перебувають під загрозою зникнення, також потребують спеціального відмежування територій та цілеспрямованої охорони.

Механізм створення Смарагдової мережі виглядає наступним чином: території пропонуються для включення до неї безпосередньо на державному рівні. Після міжнародного обговорення озвучених пропозицій, Постійний комітет Бернської конвенції ухвалює остаточне рішення щодо їх затвердження.

Ділянки Смарагдової мережі можуть простягатися на десятки та сотні кілометрів, охоплюючи цілі річкові долини, степові масиви, гірські хребти або узбережжя морів. Вони визначаються не лише для окремих типів оселищ та популяцій видів, але також для збереження шляхів міграції птахів або риб.

*The shared European goals for nature conservation are based primarily on identifying and protecting **natural habitat types** (for simpler understanding, these can be perceived as "types of nature"). This became a true revolution compared to the approach that, since the 19th century, focused mainly on protecting individual species. That is why the Habitats Directive begins with habitat types and only afterwards with species. The protection of habitats enables the effective conservation not only of the habitats themselves but also of the thousands of species that live within them. At the same time, certain species – primarily those threatened with extinction – also require specific designation of sites and targeted protection.*

The mechanism for establishing the Emerald Network is as follows: sites are proposed for inclusion in the Emerald Network by individual countries on the national level, and after international discussion on these proposals, the Standing Committee of the Bern Convention makes the final decision on their approval.

Emerald Network sites are very large, stretching across tens or even hundreds of kilometres, covering entire river valleys, steppe complexes, mountain ranges, or sea coasts. They are designated not only for specific habitat types and individual populations of species, but also, for example, to protect bird or fish migration routes.

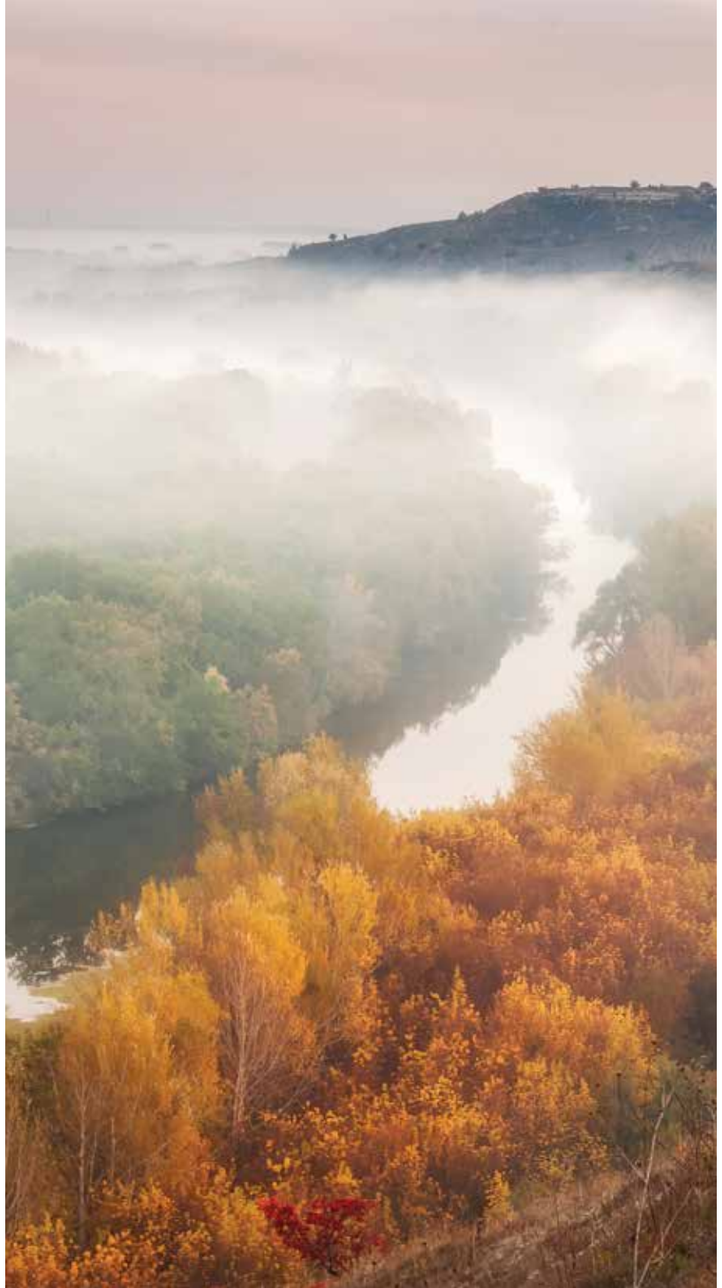

Чому об'єкти природно-заповідного фонду та Смарагдові території часто збігаються
Why protected areas and Emerald Network sites often overlap

Багато Смарагдових територій частково або повністю збігаються з територіями природно-заповідного фонду – біосферними та природними заповідниками, національними природними парками, заказниками. При цьому, хоч і дві природоохоронні території, наприклад, парк та Смарагдовий сайт, по суті займають одну і ту саму площу, вони створені з різною метою. Території можуть створюватись для збереження цілковито різних видів тварин, рослин або природних оселищ. Поширені в нашій країні види можуть бути дуже рідкісними в інших регіонах Європи, а отже саме Україна виконує роль їхнього збереження в масштабах всього континенту. Ці види не завжди збігаються з найбільш відомими в Україні чи занесеними до Червоної книги України, тож території Смарагдової мережі визначають і для збереження деяких видів, які не є рідкісними для українських регіонів. Втім, така ситуація не є суперечливою, а два охоронні статуси лише доповнюють один одного. Також варто знати, що внаслідок відсутності власного «смарагдового» законодавства, реальний правовий захист таких територій в Україні покладається передусім на природно-заповідний фонд.

Many Emerald Network sites partially or fully overlap with the protected areas of the Protected Areas Network of Ukraine – biosphere and nature reserves, national nature parks, and wildlife reserves. Even though these two types of protected areas – a national designation and an Emerald site – may cover the same territory, they are established for different purposes, including the conservation of different species of animals, plants, or natural habitats. Species that are common in Ukraine may be very rare in other parts of Europe, meaning that Ukraine plays a key role in conserving them at the scale of the entire continent. These species do not always overlap with those most well-known in Ukraine or listed in the Red Book of Ukraine, so Emerald Network sites may also be designated to protect species that are not rare within Ukraine itself. However, this situation is not contradictory – the two protection statuses complement each other.

Furthermore, due to the absence of dedicated "Emerald" legislation in Ukraine, the actual legal protection of such sites relies primarily on the Protected Areas Network.

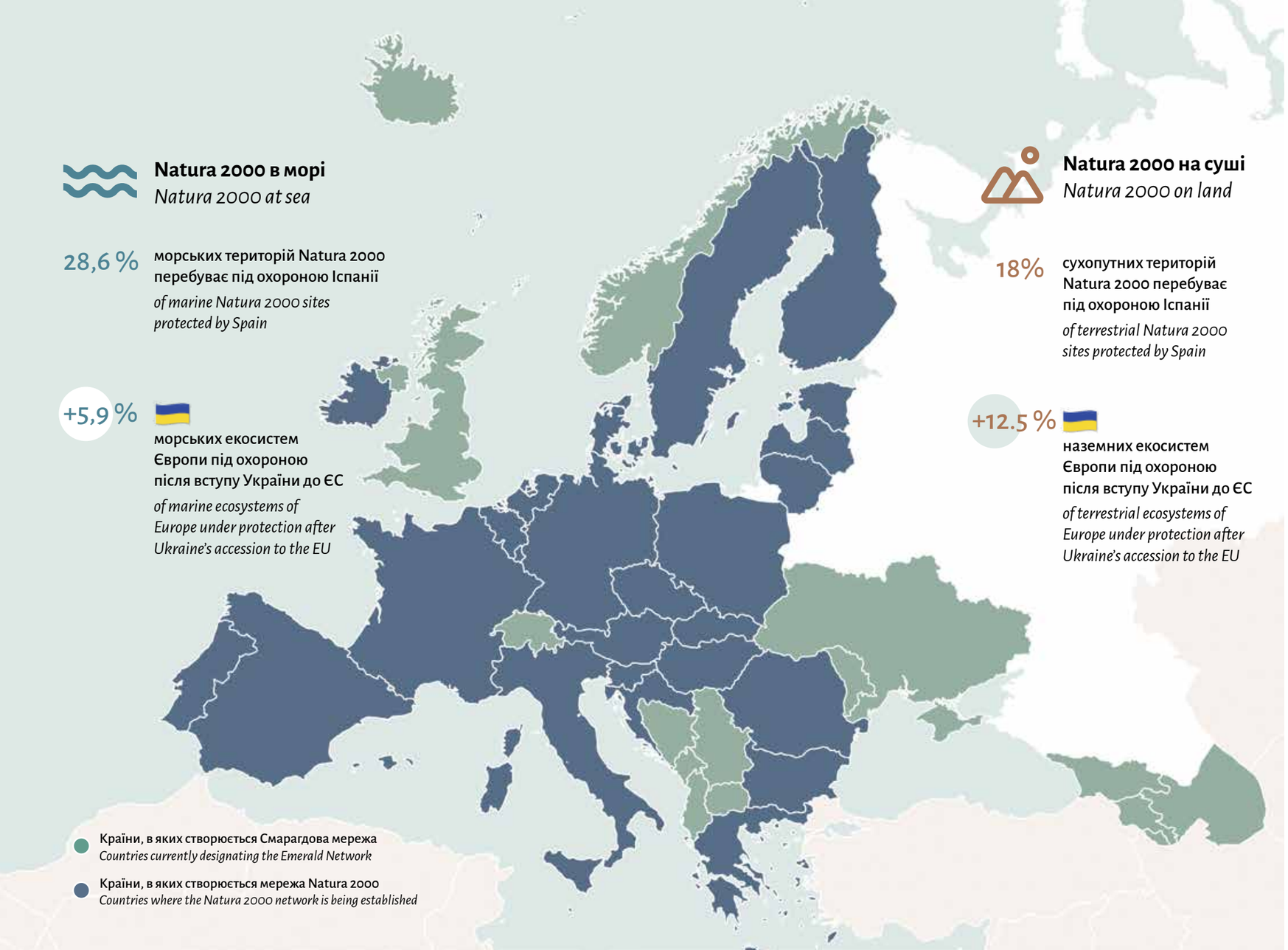

Мережа Natura 2000 у країнах ЄС

The Natura 2000 Network in EU Member States

27

країн Європейського Союзу мають мережу Natura 2000

of European Union countries with Natura 2000

37,9%

території Словенії під охороною Natura 2000 – це рекорд у Європі

of Slovenia's area under Natura 2000 protection is a record in Europe

Як корелюються Natura 2000 та Смарагдова мережа

How Natura 2000 and the Emerald Network are related

Загальноєвропейська екологічна мережа складається із двох частин, умовно розділених кордонами ЄС: Смарагдова мережа у країнах, які не є його членами, та Natura 2000 у країнах ЄС.

У середині 1990-х років між Радою Європи (яка відповідає за Бернську конвенцію) та Європейською комісією була досягнута домовленість щодо мереж Emerald і Natura 2000. Згідно з нею, обидві природоохоронні мережі створюються незалежно одна від одної. Відтоді їх розвиток відбувався паралельно, і між ними сформувались певні важливі відмінності. Перш за все, були розроблені різні системи класифікації типів оселищ, які не є повністю ідентичними.

The pan-European ecological network consists of two components, conventionally divided by the borders of the European Union: the Emerald Network in countries that are not EU members, and Natura 2000 in EU Member States.

In the mid-1990s, an agreement was reached between the Council of Europe (responsible for the Bern Convention) and the European Commission concerning the Emerald and Natura 2000 networks. Under this agreement, the two conservation networks are established independently of one another. Since then, they have developed in parallel, and a number of important differences between them have emerged. First of all, different habitat classification systems were developed, which are not fully identical.

Переліки видів тварин і рослин, для яких мають бути визначені території Natura 2000, частково відрізняються від списків видів для Смарагдової мережі, хоча й мають багато спільного.

В чому саме полягають відмінності між Смарагдовою мережею та Natura 2000, варто розглянути на прикладі територій, визначених для охорони птахів. У Смарагдовій мережі конкретні види птахів стають об'єктами охорони на будь-якій території, де вони трапляються. Водночас методологія визначення пташиних територій у Natura 2000 є іншою. Тобто навіть якщо такі території перекриваються з ділянками, визначеними для типів оселищ та інших видів, вони становлять окрему категорію з власним правовим режимом і управлінням.

Ймовірно, найбільша різниця полягає у методології визначення територій Natura 2000, яка описана в самій Оселищній Директиві: для того, щоб запропонувати достатню кількість і площу територій для певних типів оселищ і видів, спочатку необхідно отримати загальні знання про ці оселища й види по всій території країни. Території Natura 2000 не можуть бути запропоновані без відповідних польових даних з усієї країни. Варто також зазначити, що кінцевою метою Natura 2000 (так само як і Смарагдової мережі) є не просто визначення територій, а їх ефективне управління з метою забезпечення довгострокового збереження, а там, де потрібно, – навіть покращення чи відновлення важливих типів оселищ і видів у межах цих територій.

In addition, the lists of animal and plant species for which Natura 2000 sites must be designated partly differ from the species lists used for the Emerald Network, although they have much in common.

The specific differences between the Emerald Network and Natura 2000 can be clearly illustrated using sites designated for bird conservation. Within the Emerald Network, particular bird species become conservation targets at any site where they occur. In contrast, the methodology for designating bird-related sites within Natura 2000 is different. Even where such sites overlap with areas designated for habitat types or other species, they constitute a separate category with their own legal status and management regime.

Probably the most significant difference lies in the methodology for designating Natura 2000 sites, as set out in the Habitats Directive itself. In order to propose a sufficient number and area of sites for particular habitat types and species, it is first necessary to acquire comprehensive knowledge of these habitats and species across the entire territory of a country. Natura 2000 sites cannot be proposed without appropriate field data collected nationwide. It should also be emphasized that the ultimate objective of Natura 2000 (as with the Emerald Network) is not merely the designation of sites, but their effective management to ensure the long-term conservation – and, where necessary, the improvement or restoration – of important habitat types and species within these areas.

Визначення територій згідно з обов'язковими правилами було лише першим кроком, який у поточному ЄС було більш-менш завершено приблизно у 2011 році. Тепер, протягом останніх 15 років основний фокус і Європейської комісії, і держав ЄС спрямований на ефективне управління всіма територіями NATURA 2000. З цією метою для кожної території вже підготовлені плани управління із чітко визначеними природоохоронними цілями та запропонованими заходами охорони.

Оскільки мережа Natura 2000 є однією з передумов для вступу до ЄС, усі країни-кандидати повинні перейти від Смарагдової мережі до мережі Natura 2000 до моменту свого приєднання. Через відмінності між цими мережами такий перехід не буде легким, знадобиться значний додатковий обсяг польових досліджень, а також науково обґрунтоване визначення додаткових територій. Водночас така робота однозначно виправдає себе: дані, зібрані в процесі підготовки Natura 2000, можуть мати багатократне застосування, оскільки вони часто забезпечують набагато повнішу картину стану природи в кожній конкретній країні, ніж будь-коли раніше.

Окрім того, вимога Natura 2000 щодо управління всіма територіями на основі природоохоронних принципів, із урахуванням прав місцевих мешканців і користувачів природи (фермерів, лісівників, мисливців тощо), змушує природоохоронні органи краще розуміти потреби людей та опановувати комунікаційні навички, необхідні для такого виду природоохоронної діяльності.

Site designation in accordance with mandatory rules was only the first step and was more or less completed in the EU by around 2011. Over the past 15 years, the main focus of both the European Commission and EU Member States has shifted towards the effective management of all Natura 2000 sites. To this end, management plans have already been prepared for each site, with clearly defined conservation objectives and proposed conservation measures.

Since the Natura 2000 network is one of the prerequisites for accession to the EU, all candidate countries are required to transition from the Emerald Network to Natura 2000 by the time of their accession. Due to the differences between the two networks, this transition will not be easy: it will require a substantial amount of additional field research and the scientifically sound designation of additional sites. At the same time, this effort will clearly be worthwhile, as the data collected during the preparation of Natura 2000 can be used in multiple ways, often providing a far more comprehensive picture of the state of nature in a given country than ever before.

Moreover, the Natura 2000 requirement that all sites be managed in accordance with conservation principles, while taking into account the rights of local residents and natural resource users (such as farmers, foresters, hunters, and others), compels conservation authorities to better understand human needs and to develop the communication skills necessary for this type of conservation practice.

Як користуватися книгою?

How to use the book?

Статистика

Statistics

Статистичні дані, наведені в цьому виданні, можуть відрізнятися від офіційних з кількох причин.

По-перше, під час підрахунку площ охоронюваних територій враховано можливе накладання їх одна на одну (наприклад, коли кілька заказників входять до складу одного національного природного парку).

По-друге, частина заповідних територій України розташована не лише на суходолі, а й у територіальних водах і навіть у виключній економічній зоні. У цьому виданні морські та сухопутні території обчислюються окремо – відповідно до міжнародних підходів.

Натомість в офіційній статистиці перетин природоохоронних територій не завжди враховується, а площі морських і сухопутних заповідних територій часто подаються разом.

The statistical data presented in this publication may differ from official figures for several reasons.

First, when calculating the areas of protected areas, potential overlaps were taken into account (for example, when several wildlife reserves are included within a national nature park).

Second, some protected areas in Ukraine are located not only in terrestrial areas but also within territorial waters and even in the exclusive economic zone. In this publication, marine and terrestrial areas are calculated separately, in line with international practice.

By contrast, official statistics do not always account for overlaps between protected areas, and the areas of marine and terrestrial protected areas are often reported together.

Зразок інформаційної сторінки області

Sample oblast information page

Смарагдові території та природно-заповідний фонд

Emerald Network sites and Protected Areas Network

Оскільки в Україні не ухвалено закон про Смарагдову мережу, території, що до неї входять, поки що перебувають у правовому вакуумі. Об'єкти природно-заповідного фонду, які накладаються на Смарагдові території, дають змогу зберігати унікальні для Європи екосистеми впродовж цього перехідного періоду.

As Ukraine has not yet adopted a law on the Emerald Network, the sites included in it currently exist in a legal vacuum. Areas of the Protected Areas Network of Ukraine that overlap with Emerald Network sites make it possible to conserve ecosystems unique to Europe during this transitional period.

Оселища Бернської конвенції

Habitats listed under the Bern Convention

Зафарбованість кола показує рівень представленості оселищ певного класу в області. Повне коло означає наявність усіх унікальних екосистем цього класу, зафіксованих в Україні.

The degree of shading of the circle indicates the level of representation of habitat classes within the region. A full circle signifies the presence of all unique ecosystems of that class recorded in Ukraine.

Зразок інформаційної сторінки області *Sample oblast information page*

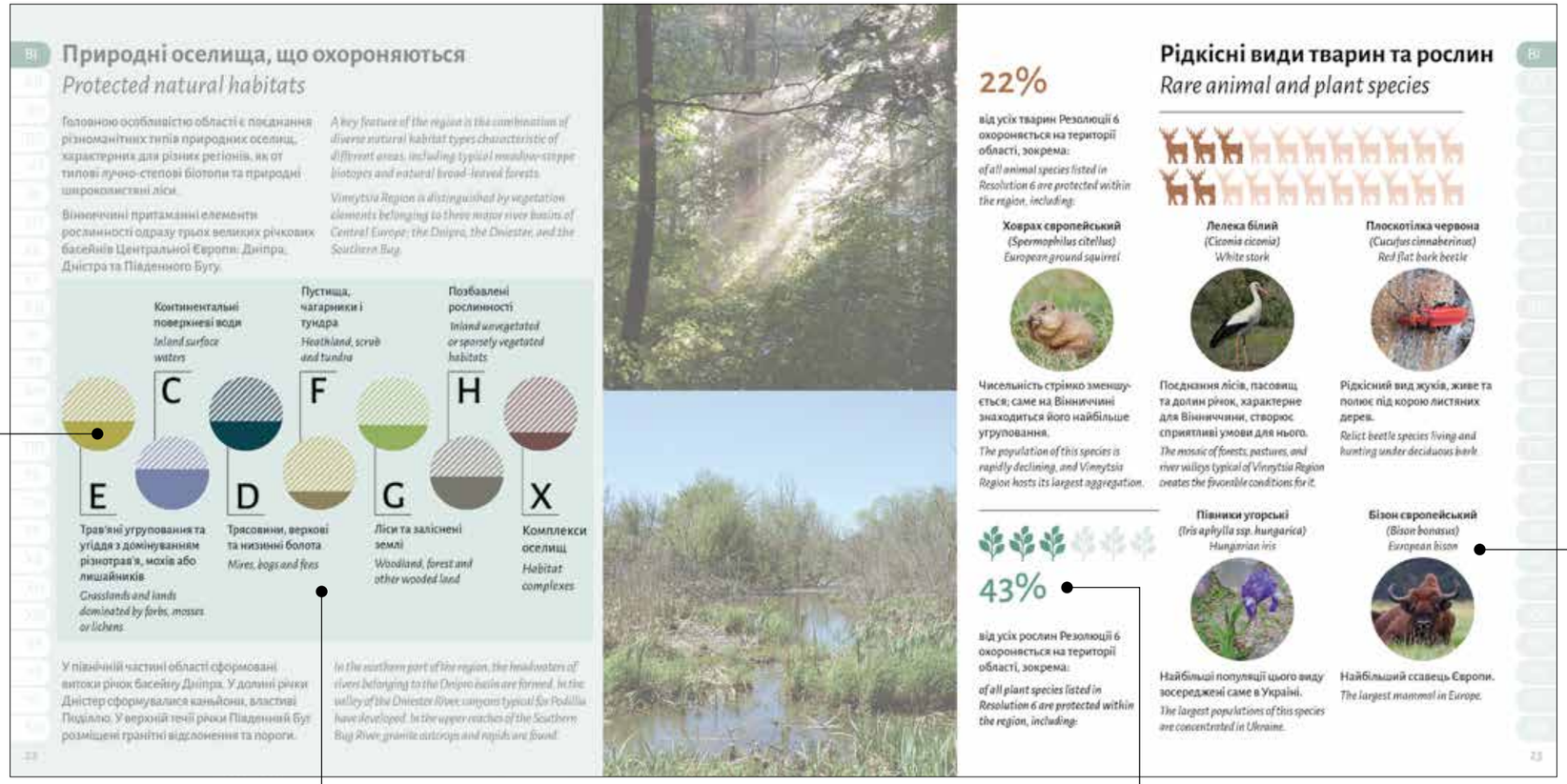

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Головною особливістю області є поєднання різноманітних типів природних оселищ, характерних для різних регіонів, як от типові лучно-степові біотопи та природні широколистяні ліси.

Вінниччині притаманні елементи рослинності одразу трьох великих річкових басейнів Центральної Європи: Дніпра, Дністра та Південного Бугу.

A key feature of the region is the combination of diverse natural habitat types characteristic of different areas, including typical meadow-steppe biotopes and natural broad-leaved forests.

Vinnytsia Region is distinguished by vegetation elements belonging to three major river basins of Central Europe: the Dnipro, the Dniester, and the Southern Bug.

Континентальні поверхневі води *Inland surface waters* — C, D, E

Пустища, чагарники і тундра *Heathland, scrub and tundra* — F, G

Позбавлені рослинності *Inland unvegetated or sparsely vegetated habitats* — H, X

E — Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників *Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens*

D — Трясовини, верхові та низинні болота *Mires, bogs and fens*

G — Ліси та залісненні землі *Woodland, forest and other wooded land*

X — Комплекси оселищ *Habitat complexes*

У північній частині області сформовані витоки річок басейну Дніпра. У долині річки Дністер сформувалися каньйони, властиві Поділлю. У верхній течії річки Південний Буг розміщені граніті відслонення та пороги.

In the northern part of the region, the headwaters of rivers belonging to the Dnipro basin are formed. In the valley of the Dniester River, canyons typical for Podillia have developed. In the upper reaches of the Southern Bug River, granite outcrops and rapids are found.

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

22%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Ховрах європейський (*Spermophilus citellus*) *European ground squirrel*

Чисельність стрімко зменшується; саме на Вінниччині знаходиться його найбільше угруповання.

The population of this species is rapidly declining, and Vinnytsia Region hosts its largest aggregation.

Лелека білий (*Ciconia ciconia*) *White stork*

Поєднання лісів, пасовищ та долин річок, характерне для Вінниччини, створює сприятливі умови для нього.

The mosaic of forests, pastures, and river valleys typical of Vinnytsia Region creates the favorable conditions for it.

Плоскотілка червона (*Cucujus cinnaberinus*) *Red flat bark beetle*

Рідкісний вид жуків, живе та полює під корою листяних дерев.

Relict beetle species living and hunting under deciduous bark

43%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Півники угорські (*Iris aphylla ssp. hungarica*) *Hungarian iris*

Найбільші популяції цього виду зосереджені саме в Україні.

The largest populations of this species are concentrated in Ukraine.

Бізон європейський (*Bison bonasus*) *European bison*

Найбільший ссавець Європи.

The largest mammal in Europe.

Класи біотопів наведено за міжнародною класифікацією EUNIS*.

Habitat classes are presented according to the international EUNIS classification.*

Відсоток відображає частку рідкісних видів Бернської конвенції, зафіксованих в області, від їх загальної кількості в Україні.

The percentage indicates the share of rare Bern Convention species recorded in the region relative to their total number in Ukraine.

Види рослин та тварин Бернської конвенції

Plant and animal species listed under the Bern Convention

Обрані види рослин і тварин – не обов'язково ті, які мають найвищий охоронний статус. Насамперед це види, для збереження яких визначені території Смарагдової мережі (види з Резолюції 6 Бернської конвенції).

The selected plant and animal species are not necessarily those with the highest protection status. Rather, they are primarily species for which Emerald Network sites have been designated (species listed in Resolution No. 6 of the Bern Convention).

* Загальний перелік як видів, так і природних оселищ, для збереження яких визначена кожна з територій, можна знайти у їх описах на порталі Ради Європи (https://emerald.eea.europa.eu/).

* *The full list of both species and natural habitat types for which each site has been designated can be found in the site descriptions on the Council of Europe's Emerald Network portal (https://emerald.eea.europa.eu/).*

Центр України
Continental

Center of Ukraine
Continental

Вінницька область
Vinnytsia Region

Смарагдова мережа Вінниччини в цифрах:
The Emerald Network of Vinnytsia Region in numbers:

1111 km²

що майже дорівнює площі всіх національних парків Чехії

almost equal to the total area of all National Parks in the Czech Republic

1,5%

від площі Смарагдової мережі в Україні

of the area of the Emerald Network in Ukraine

4,2%

від площі Вінницької області

of the area of Vinnytsia Region

48%

територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.

of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

Природно-заповідний фонд
Protected Areas Network

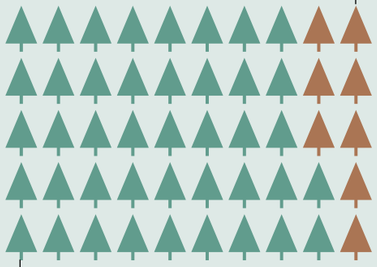

Смарагдова мережа
Emerald Network

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, **у 5 разів більшій** за площу ПЗФ. Це має особливе значення для Вінницької області, де заповідних територій небагато.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **five times larger** than the Protected Areas Network. This is particularly important for Vinnytsia Region, where protected areas are scarce.*

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

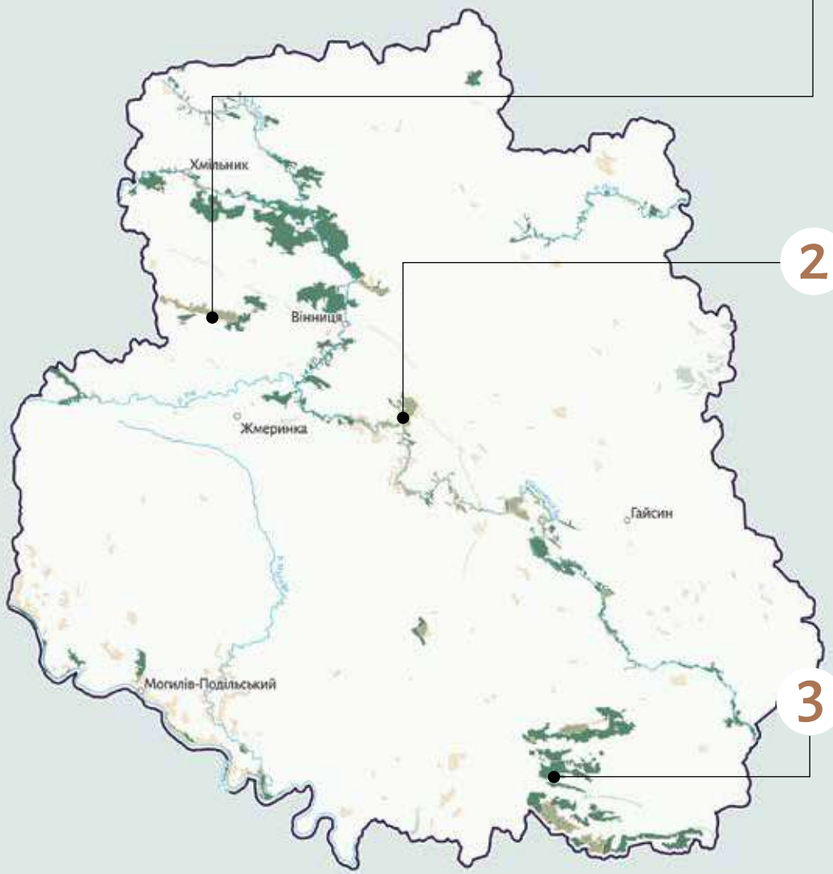

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти *Approved Emerald Network sites*
- номіновані Смарагдові об'єкти *Nominated Emerald Network sites*
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ) *Protected Areas Network*

1 Заказник Згарський
Zgharskyi Wildlife Reserve

2 Верхня течія Південного Бугу
Upper Course of the Southern Bug River

3 НПП «Кармелюкове Поділля»
Karmeliukove Podillia National Nature Park

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Головною особливістю області є поєднання різноманітних типів природних оселищ, характерних для різних регіонів, як от типові лучно-степові біотопи та природні широколистяні ліси.

Вінниччині притаманні елементи рослинності одразу трьох великих річкових басейнів Центральної Європи: Дніпра, Дністра та Південного Бугу.

A key feature of the region is the combination of diverse natural habitat types characteristic of different areas, including typical meadow-steppe biotopes and natural broad-leaved forests.

Vinnytsia Region is distinguished by vegetation elements belonging to three major river basins of Central Europe: the Dnipro, the Dniester, and the Southern Bug.

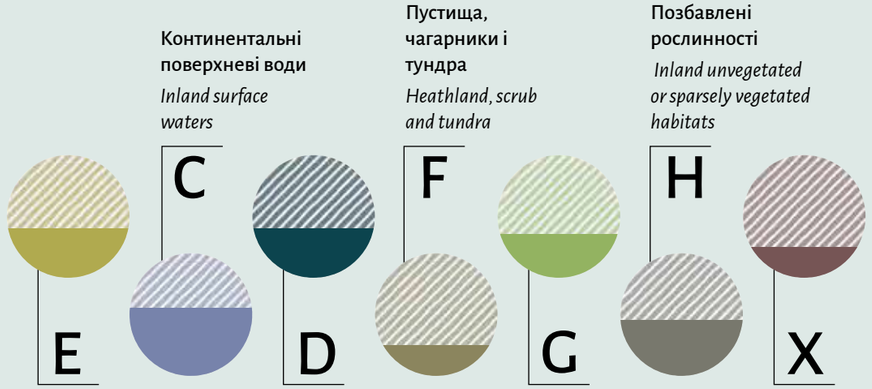

Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників

Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

Трясовини, верхові та низинні болота

Mires, bogs and fens

Ліси та заліснені землі

Woodland, forest and other wooded land

Комплекси оселищ

Habitat complexes

У північній частині області сформовані витоки річок басейну Дніпра. У долині річки Дністер сформувалися каньйони, властиві Поділлю. У верхній течії річки Південний Буг розміщені гранітні відслонення та пороги.

In the northern part of the region, the headwaters of rivers belonging to the Dnipro basin are formed. In the valley of the Dniester River, canyons typical for Podillia have developed. In the upper reaches of the Southern Bug River, granite outcrops and rapids are found.

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

22%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

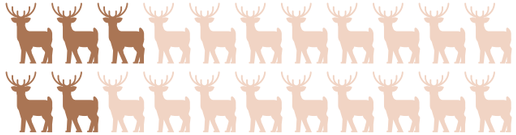

Ховрах європейський
(Spermophilus citellus)
European ground squirrel

Чисельність стрімко зменшується; саме на Вінниччині зафіксовано його найбільше угруповання.

The population of this species is rapidly declining, and Vinnytsia Region hosts its largest aggregation.

Лелека білий
(Ciconia ciconia)
White stork

Поєднання лісів, пасовищ та долин річок, характерне для Вінниччини, створює сприятливі умови для нього.

The mosaic of forests, pastures, and river valleys typical of Vinnytsia Region creates the favorable conditions for it.

Плоскотілка червона
(Cucujus cinnaberinus)
Red flat bark beetle

Рідкісний вид жуків, живе та полює під корою листяних дерев.

Relict beetle species living and hunting under deciduous bark.

43%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Півники угорські
(Iris aphylla ssp. hungarica)
Hungarian iris

Найбільші популяції цього виду зосереджені саме в Україні.

The largest populations of this species are concentrated in Ukraine.

Бізон європейський
(Bison bonasus)
European bison

Найбільший ссавець Європи.

The largest mammal in Europe.

Вінницька область, Вінницький та Жмеринський райони

Vinnytsia Region, Vinnytsia and Zhmerynka Districts

Площа: 5644 га

Area: 5,644 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000153

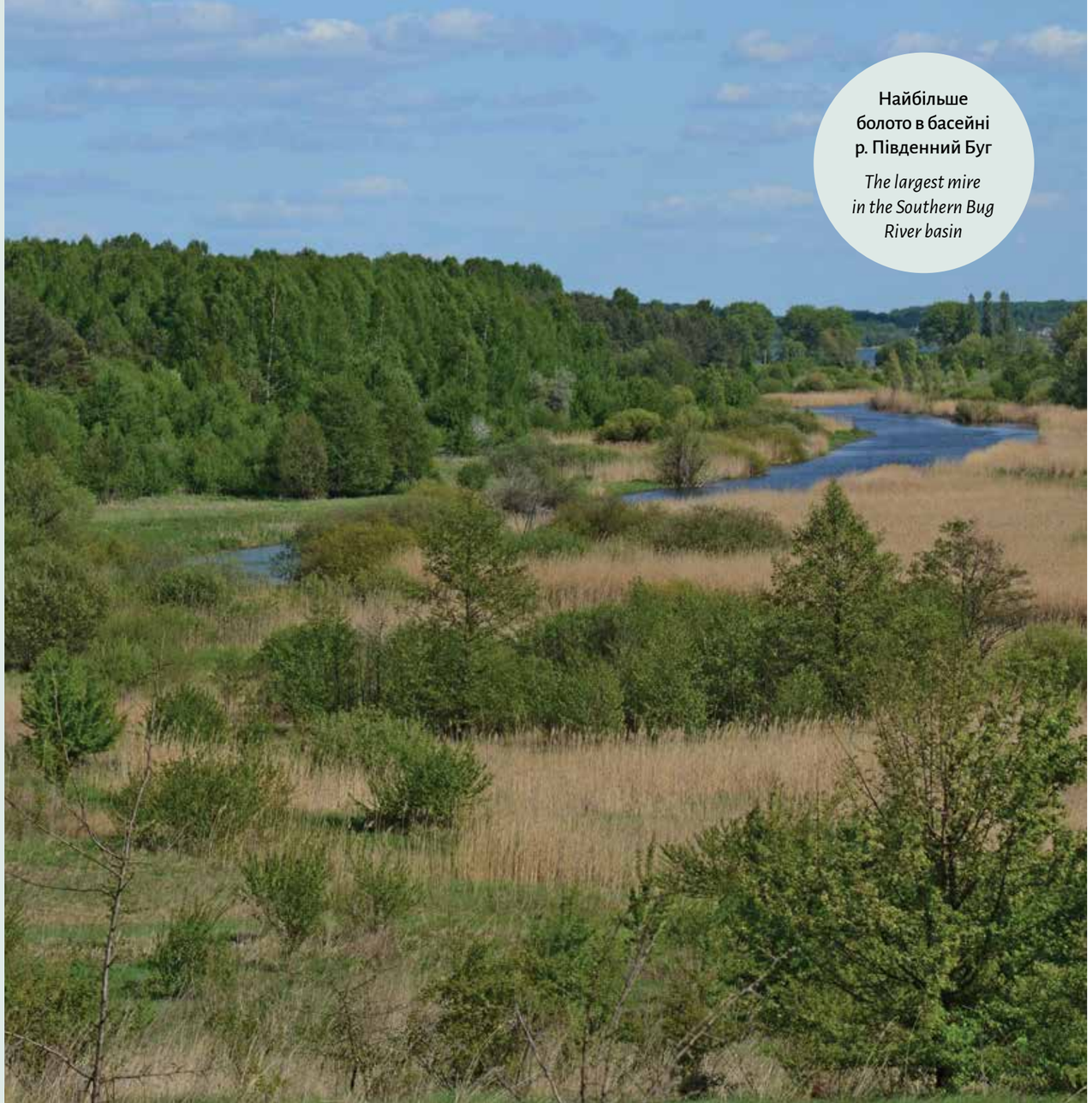

Найбільше болото в басейні р. Південний Буг

The largest mire in the Southern Bug River basin

Заказник Згарський
Zgharskyi Wildlife Reserve

Створено для охорони:
Established for the protection:

11 оселищ *habitats*

44 види тварин *animal species*

Об'єкт включає найбільший болотний масив басейну р. Південний Буг. Долина р. Згар – територія, що отримала охоронний статус саме для охорони птахів.

The site includes the largest wetland complex of the Southern Bug River basin. The Zghar River valley is designated primarily for bird conservation.

53% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.A1 Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G1.21 Прирічкові ясенево-вільхові ліси зі змінним зволоженням

Riverine Fraxinus - Alnus woodland, wet at high but not at low water

E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки

Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

У водах мешкає щипавка звичайна (*Cobitis taenia*) – вид, чутливий до чистоти річкової екосистеми.

The waters host the spined loach (Cobitis taenia), a species sensitive to the ecological condition of river systems.

Риби
Fish

Амфібії
Amphibians

Рептилії
Reptiles

Територія дає притулок кумці червоночеревій (*Bombina bombina*), яка потребує лучних територій поруч з водними об'єктами.

The site provides habitat for the fire-bellied toad (Bombina bombina), which depends on meadows adjacent to water bodies.

Також заболочені території є і місцем мешкання черепахи болотяної (*Emys orbicularis*).

The wetlands also provide habitat for the European pond turtle (Emys orbicularis).

Територія визначена для збереження таких видів птахів, як бугай (*Botaurus stellaris*) та бугайчик (*Ixobrychus minutus*). Тут гніздують та концентруються на міграції чапля руда (*Ardea purpurea*), чепура велика (*Ardea alba*) та чапля мала біла (*Egretta garzetta*). На луках мешкає деркач (*Crex crex*) – вид європейського пріоритету охорони. У відкритих заплавних плесах формуються скупчення крячка білокрилого (*Chlidonias leucopterus*) та крячка чорного (*Chlidonias niger*), які пов'язують своє розмноження з плавучою рослинністю. Серед хижаків трапляється лунь очеретяний (*Circus aeruginosus*).

The site is designated for the conservation of the great bittern (Botaurus stellaris) and little bittern (Ixobrychus minutus). It also supports nesting and migratory concentrations of purple heron (Ardea purpurea), great white egret (Ardea alba), and little egret (Egretta garzetta). The corncrake (Crex crex), a species of European conservation priority, inhabits the meadows. In the open floodplain water bodies, colonies of the white-winged tern (Chlidonias leucopterus) and the black tern (Chlidonias niger) are formed, as these species associate their breeding with floating vegetation. Among raptors, the marsh harrier (Circus aeruginosus) occurs.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Серед ссавців у межах заказника мешкає бобер (*Castor fiber*), який формує мозаїку заплавних біотопів.

The beaver (Castor fiber) occurs throughout the site, shaping a mosaic of floodplain habitats.

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Вінницька область, Гайсинський, Тульчинський, Вінницький та Хмільницький райони

Vinnytsia Region, Haisyn, Tulchyn, Vinnytsia and Khmilnyk Districts

Площа: 64 169 га

Area: 64,169 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The area is an integral complex of sites:

UA0000333
UA0000163

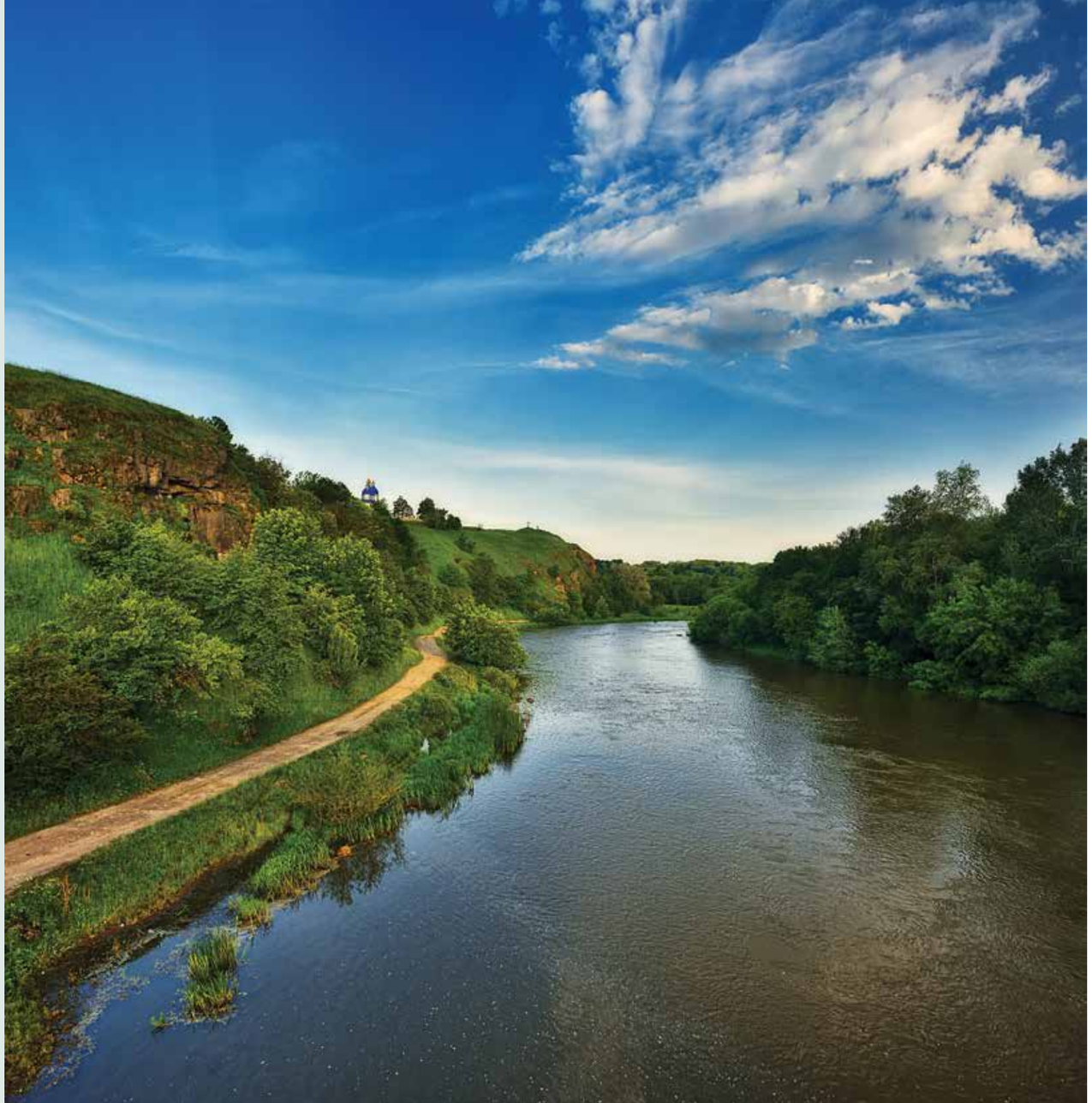

Верхня течія Південного Бугу

Upper Course of the Southern Bug River

Створено для охорони:
Established for the protection:

23 оселища
habitats

4 види рослин
plant species

42 види тварин
animal species

Об'єкт включає ділянки долин р. Південний Буг та Снивода. Території притаманні лісостепи, річки, широколистяні ліси, степи.

The site includes sections of the valleys of the Southern Bug and Snyvoda rivers. The territory is characterised by forest-steppe landscapes, rivers, broad-leaved forests, and steppes.

24,5%
площі охороняється територіями ПЗФ
of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.A1
Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах
Quercus - Fraxinus-Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G1.7
Термофільні листопадні ліси
Thermophilous deciduous woodland

C2.34
Евтрофна рослинність повільно текучих річок
Eutrophic vegetation of slow-flowing rivers

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

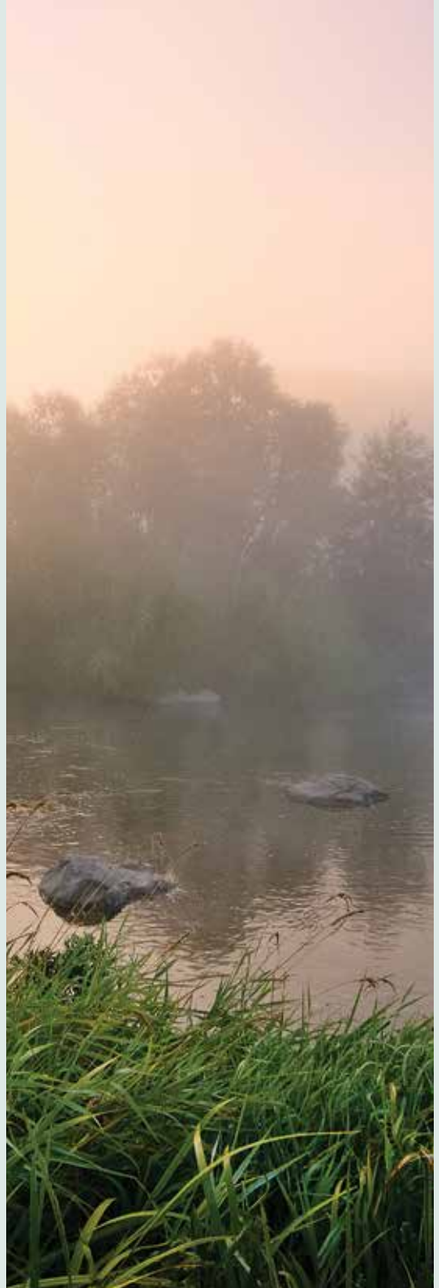

Об'єкти охорони:
Conservation features:

На території охороняється жук-олень (*Lucanus cervus*), що населяє старі діброви. На заплавних луках мешкає дукачик непарний (*Lycaena dispar*) – індикатор збереження лучних оселищ.

The stag beetle (Lucanus cervus), which inhabits old oak forests, is protected within the territory. The large copper (Lycaena dispar) occurs in floodplain meadows and serves as an indicator of well-preserved grassland habitats.

Комахи
Insects

Риби
Fish

Система річок Південного Бугу та Сниводи підтримує розмаїття вибагливих для умов мешкання риб: білизни (*Aspius aspius*), в'юна (*Misgurnus fossilis*) та гірчака європейського (*Rhodeus sericeus amarus*).

The river systems of the Southern Bug and Snyvoda support populations of habitat-sensitive fish species, including the asp (Aspius aspius), weatherfish (Misgurnus fossilis), and European bitterling (Rhodeus sericeus amarus).

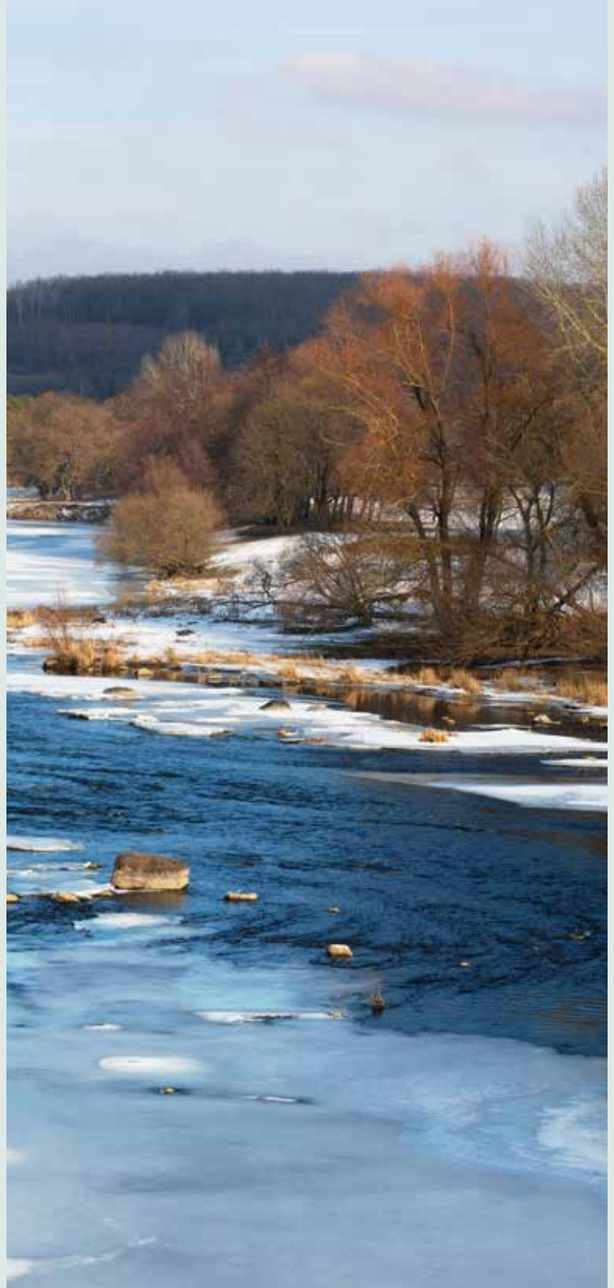

Лелека чорний (*Ciconia nigra*) тут має найбільшу популяцію у центральній Україні. Старі ліси прихищають дятлів середнього (*Dendrocopos medius*) і жовну чорну (*Dryocopus martius*). На мозаїці пасовищ і узлісь трапляється сорокопуд терновий (*Lanius collurio*).

The black stork (Ciconia nigra) maintains the largest population in central Ukraine within this area. Old forests provide habitat for the middle spotted woodpecker (Dendrocopos medius) and the black woodpecker (Dryocopus martius). The red-backed shrike (Lanius collurio) occurs in the mosaic of pastures and forest edges.

Птахи
Birds

Рептилії
Reptiles

Ссавці
Mammals

У ставках та болотах поширена черепаха болотяна (*Emys orbicularis*).

The European pond turtle (Emys orbicularis) is common in ponds and marshes.

Ліси й заплави зберігають відновлену популяцію зубра (*Bison bonasus*) – найбільшого з європейських звірів. Тут також мешкають вовк (*Canis lupus*) та видра річкова (*Lutra lutra*).

Forests and floodplains preserve the restored a population of the European bison (Bison bonasus) – the largest of the European mammals. The wolf (Canis lupus) and the Eurasian otter (Lutra lutra) also occur here.

Серед рослин територія визначена для охорони півників угорських (*Iris aphylla* ssp. *hungarica*), які формують яскраві популяції на узліссях і лісових галявинах. У заплавних водоймах збереглася марсилея чотирилиста (*Marsilea quadrifolia*) – рідкісний вид водних папоротей, який вказує на унікальність флори річкових заплав.

The site has been designated for the conservation of the Hungarian iris (Iris aphylla ssp. hungarica), which forms bright populations along forest edges and glades. In floodplain water bodies, the four-leaved water clover (Marsilea quadrifolia) has been preserved – a rare aquatic fern species indicating the uniqueness of the floodplain flora.

Рослини
Plants

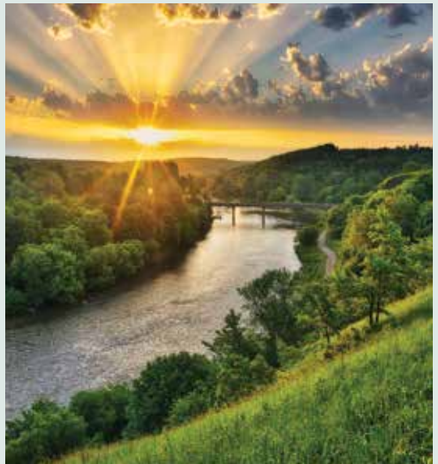

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Вінницька область, Гайсинський район

Vinnytsia Region, Haisyn District

Площа: 20 190 га

Area: 20,190 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000089

НПП «Кармелюкове Поділля»

Karmeliukove Podillia National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

6 оселищ *habitats*

5 видів рослин *plant species*

40 видів тварин *animal species*

Територія Смарагдової мережі охоплює ліси, степи, річкові долини і скельні виходи. Є лісовим масивом, який не зазнав впливу рубок.

The Emerald Network site encompasses forests, steppes, river valleys, and rocky outcrops. It represents a forest massif that has not been affected by logging.

100% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.A1 Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus-Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G1.7 Термофільні листопадні ліси

Thermophilous deciduous woodland

E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки

Low and medium altitude hay meadows

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Старовікові ліси Кармелюкового Поділля є осередками поширення жука-оленя (*Lucanus cervus*), найбільшого жука Європи, який потребує наявності мертвої деревини. На вологих луках і лісових узліссях трапляється дукачик непарний (*Lycaena dispar*), чисельність якого зменшується через втрату традиційних сіножатей у всій Європі.

Комахи
Insects

The old-growth forests of Karmeliukove Podillia are habitats for the stag beetle (Lucanus cervus), Europe's largest beetle, which depends on the presence of deadwood. The large copper (Lycaena dispar) occurs in wet meadows and forest edges; its numbers are declining throughout Europe due to the loss of traditional hay meadows.

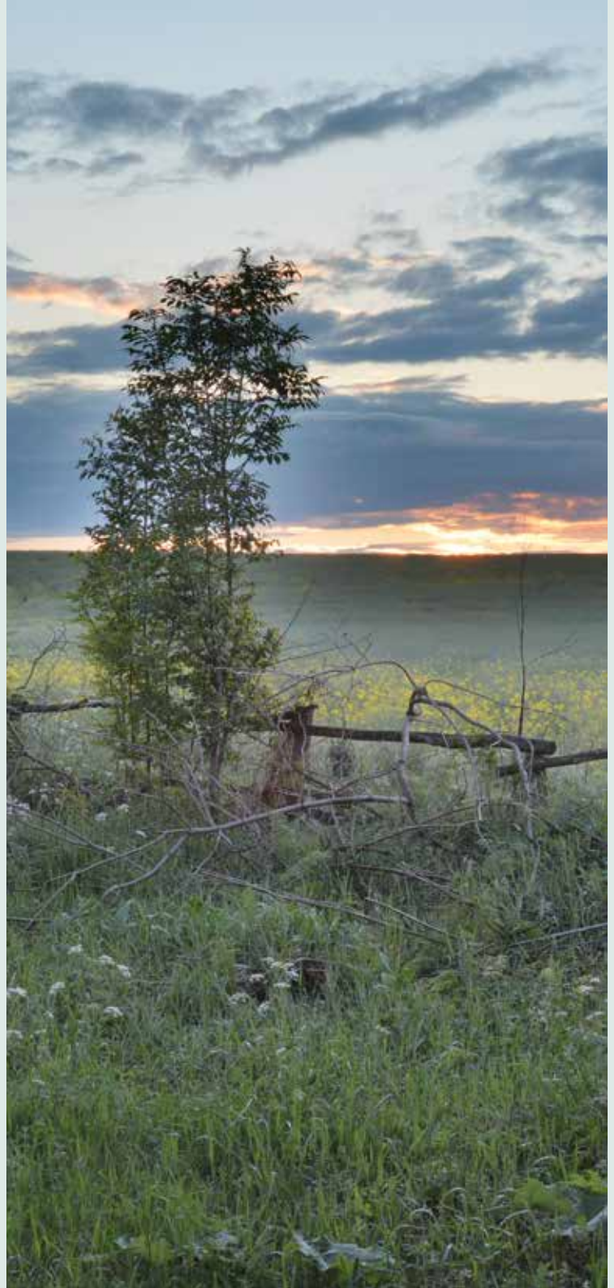

У старих дубово-грабових масивах трапляються підорлик малий (*Aquila pomarina*), дрімлюга (*Caprimulgus europaeus*) та дятли середній (*Dendrocopos medius*) і сирійський (*Dendrocopos syriacus*).
У букових і грабових лісах трапляється мухоловка білошия (*Ficedula albicollis*), а на відкритих галявинах і узліссях – сорокопуд терновий (*Lanius collurio*) і кропив'янка рябогруда (*Sylvia nisoria*), вкрай чутлива до фрагментації біотопів.

Птахи
Birds

The old oak-hornbeam stands host the lesser spotted eagle (Aquila pomarina), nightjar (Caprimulgus europaeus), and the middle spotted (Dendrocopos medius) and Syrian (Dendrocopos syriacus) woodpeckers. In beech and hornbeam forests, the collared flycatcher (Ficedula albicollis) occurs, while in open glades and forest edges, the red-backed shrike (Lanius collurio) and the barred warbler (Sylvia nisoria) – which is extremely sensitive to habitat fragmentation – can be found.

На узліссях та світлих ділянках лісів трапляється дев'ятисил татарниколистий (*Carlina onopordifolia*) – рідкісний вид, переважно поширений на Поділлі. На вапнякових схилах і галявинах збереглися популяції півників угорських (*Iris aphylla* ssp. *hungarica*), сону великого (*Pulsatilla grandis*) і сону розкритого (*Pulsatilla patens*).

In forest edges and open woodland areas grows onopordum-leaved carline thistle (Carlina onopordifolia) – a rare species mainly distributed in Podillia. Populations of Hungarian iris (Iris aphylla ssp. hungarica), large pasque flower (Pulsatilla grandis) and spreading pasque flower (Pulsatilla patens) have been preserved on limestone slopes and glades.

Рослини
Plants

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Північний захід України
Continental

Northwestern Ukraine
Continental

Волинська область
Volyn Region

Смарагдова мережа Волинської області в цифрах:
The Emerald Network of Volyn Region in numbers:

2680 km²
що вдвічі більше за площу Рима
which is twice the area of Rome

3,7%
від площі Смарагдової мережі в Україні
of the area of the Emerald Network in Ukraine

13,3%
від площі Волинської області
of the area of Volyn Region

68%

територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.
of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

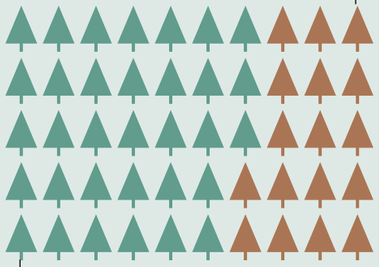

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, у 2 рази більшій за площу ПЗФ.
*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **twice** that of the Protected Areas Network.*

Територія зазнала негативного впливу війни внаслідок будівництва прикордонної смуги.
The territory has been negatively affected by the war due to the construction of the border strip.

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

Легенда
Legend

- **затверджені Смарагдові об'єкти** *Approved Emerald Network sites*
- **номіновані Смарагдові об'єкти** *Nominated Emerald Network sites*
- **території природно-заповідного фонду (ПЗФ)** *Protected Areas Network*

1 **НПП «Прип'ять-Стохід»**
Prypiat-Stokhid National Nature Park

2 **Шацький НПП**
Shatskyi National Nature Park

3 **НПП «Цуманська пуща»**
Tsuman Puscha National Nature Park

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Головна водна артерія регіону – річка Прип'ять. Вона бере тут початок та формує притаманні області ландшафти з високим рівнем заболочення.

The main water artery of the region is the Pripyat River. It originates here and shapes landscapes characteristic of the region, with a high degree of marshiness.

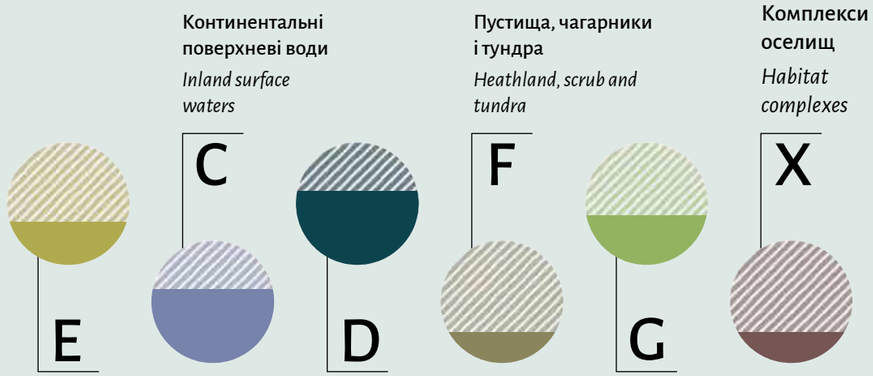

Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників

Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

Трясовини, верхові та низинні болота

Mires, bogs and fens

Ліси та заліснені землі

Woodland, forest and other wooded land

Особливістю Волині є найбільший в Україні комплекс льодовикових водойм – Шацькі озера. Озеро Світязь, представлене у комплексі, є найглибшим у країні. Велику частину території займають ліси та болота, які формують специфічний мікроклімат, живлять річки та підтримують біорізноманіття регіону.

A distinctive feature of Volyn is the largest complex of glacial lakes in Ukraine – the Shatsky Lakes. Lake Svitiaz, part of this complex, is the deepest in the country. Forests and wetlands cover a large part of the territory, creating a specific microclimate, feeding rivers, and supporting the region's biodiversity.

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

54%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

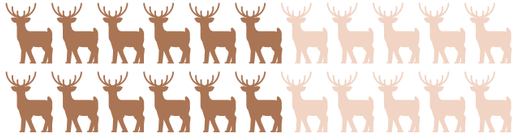

Тритон гребінчастий
(Triturus cristatus)
Great crested newt

Виступає індикатором сприятливого стану збережених річкових екосистем.

Serves as an indicator of favorable conditions in well-preserved river ecosystems.

Скопа
(Pandion haliaetus)
Osprey

Єдине гніздування виду в Україні зафіксовано саме у Волинській області.

In Ukraine the only nesting site of this species is located in Volyn Region.

Дукачик блакитнуватий
(Lycaena helle)
Cobalt copper butterfly

У Волинській області має найбільшу чисельність на східній межі ареалу.

In Volyn Region, it has the largest population at the eastern edge of its range.

19%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Альдрованда пухирчаста
(Aldrovanda vesiculosa)
Waterwheel plant

Ця рідкісна водна рослина зберігається лише у чистих природних водоймах.

This rare aquatic plant occurs only in clean natural water bodies.

Закрутка трав'яна
(Vertigo moulinsiana)
Desmoulin's whorl snail

Саме на Волині цей вид досягає східної межі свого поширення.

It is in Volyn that this species reaches the eastern limit of its distribution.

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Волинська область, Камінь-Каширський район

Volyn Region, Kamin-Kashyrskyi District

Площа: 38 940 га

Area: 38,940 ha

Територія зазнала впливу війни через будівництво прикордонної смуги.

The site has been affected by the war due to the construction of a border strip.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000044

НПП «Прип'ять-Стохід»

Prypiat-Stokhid National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

26 оселищ
habitats

3 види рослин
plant species

68 видів тварин
animal species

Територія включає розгалужену та сильно заболочену мережу рукавів річки Стохід та частину долини річки Прип'ять вздовж північного кордону України.

The site encompasses the highly branched and heavily waterlogged network of channels of the Stokhid River and part of the Prypiat River valley along Ukraine's northern border.

100% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

D5.2 Зарості крупних осок переважно без застою води

Beds of large sedges normally without free-standing water

G1.8 Ацидофільні ліси з домінуванням *Quercus*

Acidophilous Quercus-dominated woodland

E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки

Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед комах охорони потребують метелики дукачик непарний (*Lycaena dispar*), рябець матурна (*Hypodryas maturna*) та плавунець широкий (*Dytiscus latissimus*).

Protected insect species include the large copper (Lycaena dispar), the scarce fritillary (Hypodryas maturna), and the great diving beetle (Dytiscus latissimus).

Комахи
Insects

Риби
Fish

Амфібії
Amphibians

З риб охороняються щипавка звичайна (*Cobitis taenia*) та в'юн (*Misgurnus fossilis*).

The protected fish species are the spined loach (Cobitis taenia) and the weatherfish (Misgurnus fossilis).

Екосистеми боліт і заплав представлені тритоном гребінчастим (*Triturus cristatus*), що свідчить про збереженість природного гідрологічного режиму території.

The presence of the great crested newt (Triturus cristatus) indicates a well-preserved natural hydrological regime within the site's wetland and floodplain systems.

На території парку гніздяться бугай великий (*Botaurus stellaris*) та деркач (*Crex crex*).

The park hosts nesting populations of the great bittern (Botaurus stellaris) and the corncrake (Crex crex).

Серед ссавців охороняються вовк (*Canis lupus*) та видра річкова (*Lutra lutra*).

Species of concern include the wolf (Canis lupus) and the Eurasian otter (Lutra lutra).

Серед рослин, для яких визначена ця територія, варто виділити альдрованду пухирчасту (*Aldrovanda vesiculosa*), а також найбільшу з орхідних Європи – зозулині черевички справжні (*Cypripedium calceolus*).

Species of conservation concern include the waterwheel plant (Aldrovanda vesiculosa) and the lady's-slipper orchid (Cypripedium calceolus), Europe's largest orchid.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Волинська область, Ковельський район

Volyn Region, Kovel District

Площа: 54 128 га

Area: 54,128 ha

Територія зазнала впливу війни через будівництво прикордонної смуги.

The site has been affected by the war due to the construction of a border strip.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000025

Шацький НПП

Shatskyi National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

31 оселище *habitats*

6 видів рослин *plant species*

86 видів тварин *animal species*

Об'єкт включає екосистеми в районі комплексу найбільших в Україні Шацьких озер і витоків річки Прип'ять.

The site includes ecosystems in the area of the largest Shatskyi Lakes in Ukraine and the sources of the Prypiat River.

92,5%

площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

C1.1 Постійні оліготрофні озера, ставки та водойми

Permanent oligotrophic lakes, ponds and pools

D5.2 Зарості крупних осок переважно без застою води

Beds of large sedges normally without free-standing water

E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки

Low and medium altitude hay meadows

E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки

Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед комах територія створена для синявця Телея (*Maculinea teleius*) – індикатор зникаючих лучних екосистем; білоноски болотяної (*Leucorrhinia pectoralis*) – індикатор збереження торфових і заболочених екосистем.

The site is designated for the scarce large blue (Maculinea teleius) – an indicator of declining meadow ecosystems; the large white-faced darter (Leucorrhinia pectoralis) – an indicator of the conservation of peatland and wetland ecosystems.

Комахи
Insects

Риби
Fish

Серед риб найважливіші мересниця озерна (*Phoxinus percnurus*) та в'юн (*Misgurnus fossilis*), зникаючі через осушення боліт.

The most important fish include the lake minnow (Phoxinus percnurus) and weatherfish (Misgurnus fossilis), declining due to the drainage of wetlands.

Найбільше різноманіття видів становлять птахи. Територія є місцем гніздування сірого журавля (*Grus grus*), бугая (*Botaurus stellaris*) і крячка білокрилого (*Chlidonias leucopterus*). Також об'єкт важливий для деркача (*Crex crex*), який залежить від збереження традиційних форм землекористування.

The greatest diversity is represented by birds. The site is a nesting area for the common crane (Grus grus), the great bittern (Botaurus stellaris), and the white-winged tern (Chlidonias leucopterus). The site is also important for the corncrake (Crex crex), which depends on the conservation of traditional forms of land use.

Птахи
Birds

Амфібії
Amphibians

Ссавці
Mammals

Серед ссавців виділяють вовка (*Canis lupus*), видру річкову (*Lutra lutra*) та низку видів кажанів.

Mammals include the wolf (Canis lupus), the Eurasian otter (Lutra lutra), and several species of bats.

Екосистеми боліт і заплав представляють тритон гребінчастий (*Triturus cristatus*) та кумка червоночерева (*Bombina bombina*).

The wetland and floodplain ecosystems support the great crested newt (Triturus cristatus) and the fire-bellied toad (Bombina bombina).

Серед 6 видів рослин, для яких визначена ця територія, варто виділити альдрованду пухирчасту (*Aldrovanda vesiculosa*), а також мохи дикран зелений (*Dicranum viride*), серпник глянцевий (*Drepanocladus vernicosus*) та жировик Льозеля (*Liparis loeselii*).

Among the 6 plant species for which the site is designated, notable species include the waterwheel plant (Aldrovanda vesiculosa), as well as green fork moss (Dicranum viride), shiny hook-moss (Drepanocladus vernicosus), and fen orchid (Liparis loeselii).

Рослини
Plants

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Волинська область, Луцький район

Volyn Region, Lutsk District

Площа: 42 852 га

Area: 42,852 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000112

Найбільша українська популяція зубра європейського

The largest Ukrainian population of the European bison

НПП «Цуманська пуща»

Tsuman Puscha National Nature Park

Створено для охорони:

Established for the protection:

19 оселищ *habitats*

5 видів рослин *plant species*

44 види тварин *animal species*

91,6% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Територія включає лісові масиви на південній межі Українського Полісся.

The site includes forested areas on the southern border of Ukrainian Polissia.

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

G1.A1

Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus- Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G1.21

Прирічкові ясенево-вільхові ліси зі змінним зволоженням, що займають найбільшу площу

Riverine Fraxinus - Alnus woodland, wet at high but not at low water

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед комах для збереження виділяють метеликів синявця чорнуватого (*Maculinea nausithous*) – індикатор традиційно викошуваних заплавних лук та плавунця дволінійного (*Graphoderus bilineatus*) – індикатор стоячих природних водойм.

Among insects designated for conservation are the dusky large blue (Maculinea nausithous) – an indicator of traditionally mown floodplain meadows, and the two-lined diving beetle (Graphoderus bilineatus) – an indicator of standing natural water bodies.

Комахи
Insects

Риби
Fish

Поміж риб найважливішими є мересниця озерна (*Phoxinus percnurus*), в'юн (*Misgurnus fossilis*) і гірчак європейський (*Rhodeus sericeus amarus*) – чутливі до меліорацій і забруднення водойм.

The most important fish include the lake minnow (Phoxinus percnurus), weatherfish (Misgurnus fossilis), and European bitterling (Rhodeus sericeus amarus) – sensitive to drainage and water pollution.

Серед птахів варто виділити лелеку чорного (*Ciconia nigra*), пугача (*Bubo bubo*) та дятла білоспинного (*Dendrocopos leucotos*) – індикатора вологих лісів із мертвою деревиною.

Notable birds include the black stork (Ciconia nigra), Eurasian eagle-owl (Bubo bubo), and white-backed woodpecker (Dendrocopos leucotos) – an indicator of wet forests with deadwood.

Птахи
Birds

Амфібії
Amphibians

Ссавці
Mammals

На території цього сайту Смарагдової мережі мешкає найбільша українська популяція зубра європейського (*Bison bonasus*).

The site supports the largest Ukrainian population of the European bison (Bison bonasus).

В долинах річок трапляються тритон гребінчастий (*Triturus cristatus*) та кумка червоночерева (*Bombina bombina*).

In the river valleys, the great crested newt (Triturus cristatus) and the fire-bellied toad (Bombina bombina) occur.

Серед рослин, для яких визначена ця територія, варто виділити ломикамінь болотяний (*Saxifraga hirculus*), альдрованду пухирчасту (*Aldrovanda vesiculosa*), зозулині черевички (*Cypripedium calceolus*) та сон розкритий (*Pulsatilla patens*).

Among the plant species for which the site is designated, notable species include bog saxifrage (Saxifraga hirculus), waterwheel plant (Aldrovanda vesiculosa), lady's slipper (Cypripedium calceolus), and pasque flower (Pulsatilla patens).

Рослини
Plants

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Схід України
Степіс

Eastern of Ukraine
Steppic

Дніпропетровська область
Dnipropetrovsk Region

Смарагдова мережа Дніпропетровщини в цифрах:
The Emerald Network of Dnipropetrovsk Region in numbers:

1995 km²
що відповідає 4 площам міста Прага
which is equivalent to the area of four cities of Prague

2,7%
від площі Смарагдової мережі в Україні
of the area of the Emerald Network in Ukraine

6,25%
від площі Дніпропетровської області
of the area of Dnipropetrovsk Region

47%

територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.
of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, **у 4 рази більшій** за площу ПЗФ. Це має особливе значення для Дніпропетровської області, де заповідних територій небагато.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **four times larger** than the Protected Areas Network. This is of particular importance for Dnipropetrovsk Region, where protected areas are scarce.*

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти
  Approved Emerald Network sites
- номіновані Смарагдові об'єкти
  Nominated Emerald Network sites
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ)
  Protected Areas Network

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

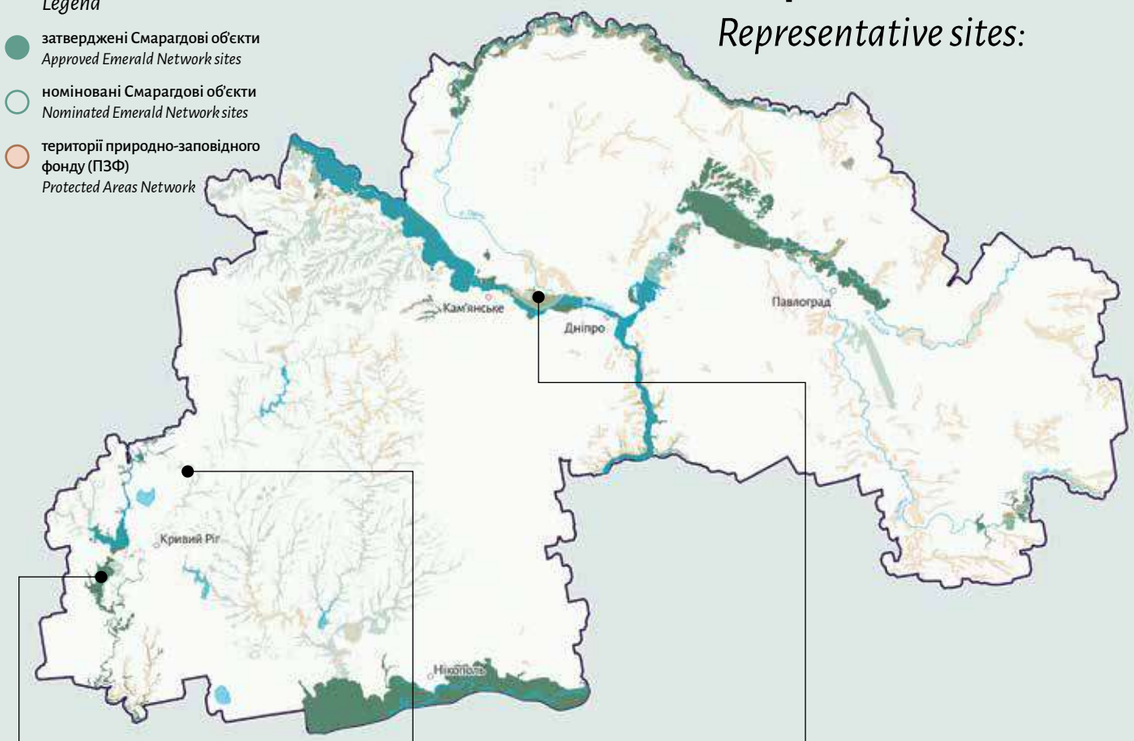

1 **Середня та нижня течія річки Інгулець**
Middle and Lower Course of the Inhulets River

2 **Балка Північна Червона та долина р. Саксагань**
Balka Pivnichna Chervona and the Saksahan River Valley

3 **Дніпровсько-Орільський природний заповідник**
Dniprovsko-Orilskyi Nature Reserve

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Область розділена долиною річки Дніпро саме в тій її частині, де збереглися великі заплавні ділянки та острови.

The region is split by the valley of the Dnipro River in the section where extensive floodplain areas and islands have been preserved.

Для області характерні степові біотопи з виходами кристалічних порід. Заплави займають значні площі в долинах річок Дніпро, Самара та Оріль. Також важливими є піщані біотопи, засолені степи, байрачні ліси тощо.

The region is characterized by steppe biotopes with outcrops of crystalline rocks. Floodplains occupy large areas in the valleys of the Dnipro, Samara, and Oril rivers. Sandy biotopes, saline steppes, and ravine forests are also important.

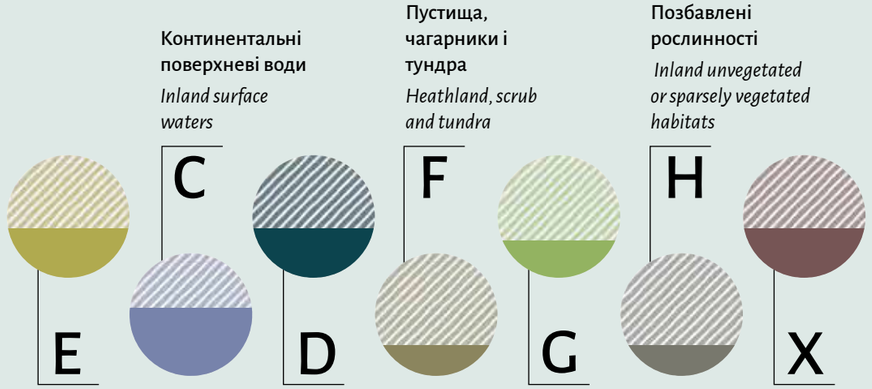

E Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників
Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

D Трясовини, верхові та низинні болота
Mires, bogs and fens

G Ліси та заліснені землі
Woodland, forest and other wooded land

X Комплекси оселищ
Habitat complexes

Також тут розташована частина колишнього Каховського водосховища. Після руйнування греблі водосховища російськими військами на його дні відновлюється природна лісова рослинність.

This area also contains part of the former Kakhovka Reservoir. Following the destruction of the dam by russian forces, natural forest vegetation is regenerating on the reservoir bed.

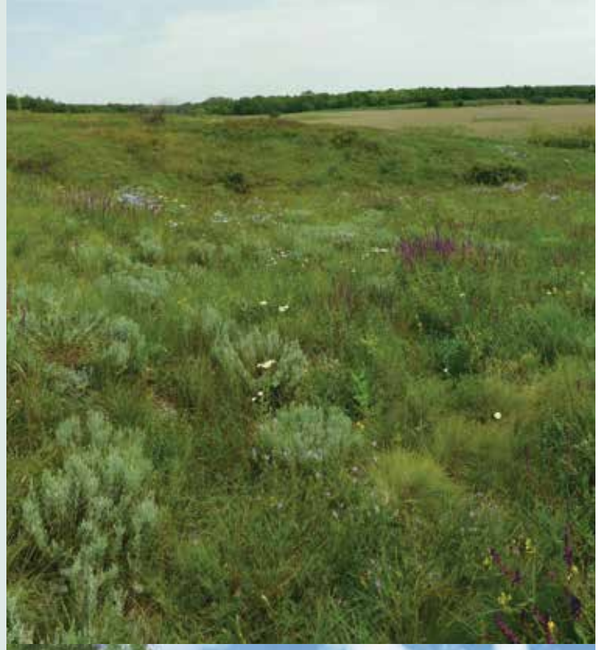

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

44%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

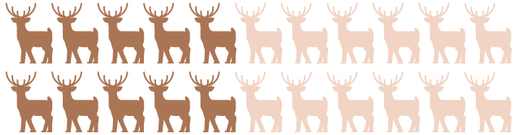

Огар
(Tadorna ferruginea)
Ruddy shelduck

Рідкісний представник качок степової зони, що живе у норах.

Rare duck species of the steppe zone that lives in burrows.

Больбелязм однорогий
(Bolbelasmus unicornis)
Unicorn dor beetle

Турун мінливий
(Carabus variolosus)
Variable ground beetle

Для цих видів жуків східна межа ареалу існування проходить саме на Дніпропетровщині.

For these rare beetles, the eastern range limit runs through the Dnipropetrovsk Region.

20%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Жировик Лезеля
(Liparis loeselii)
Fen orchid

Один з найбільш вразливих видів орхідей, що можна зустріти у рівнинній частині України.

One of the most vulnerable orchid species still found in the lowland part of Ukraine.

Гадюка степова
(Vipera renardi)
Eastern steppe viper

Найвідоміший і водночас зникаючий вид змій степової зони Європи.

The best-known, yet declining, snake species of Europe's steppe zone.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Криворізький район Дніпропетровської області, Олександрійський район Кіровоградської області, Бериславський район Херсонської області
Dnipropetrovsk Region, Kryvyi Rih District; Kirovohrad Region, Oleksandriia District; Kherson Region, Beryslav District

Площа: 20 727 га
Area:20,727 ha

Територія загалом не зазнала значних руйнувань унаслідок повномасштабної війни, однак її південна частина була пошкоджена в зоні, де Сили оборони України зупинили наступ російських військ на Кривий Ріг.
Overall, the area did not suffer major destruction during the full-scale war; however, its southern part was damaged in the zone where Ukraine's Defence Forces halted the advance of russian troops toward Kryvyi Rih.

Території Смарагдової мережі:
Emerald Network sites:

UA0000310
UA0000319

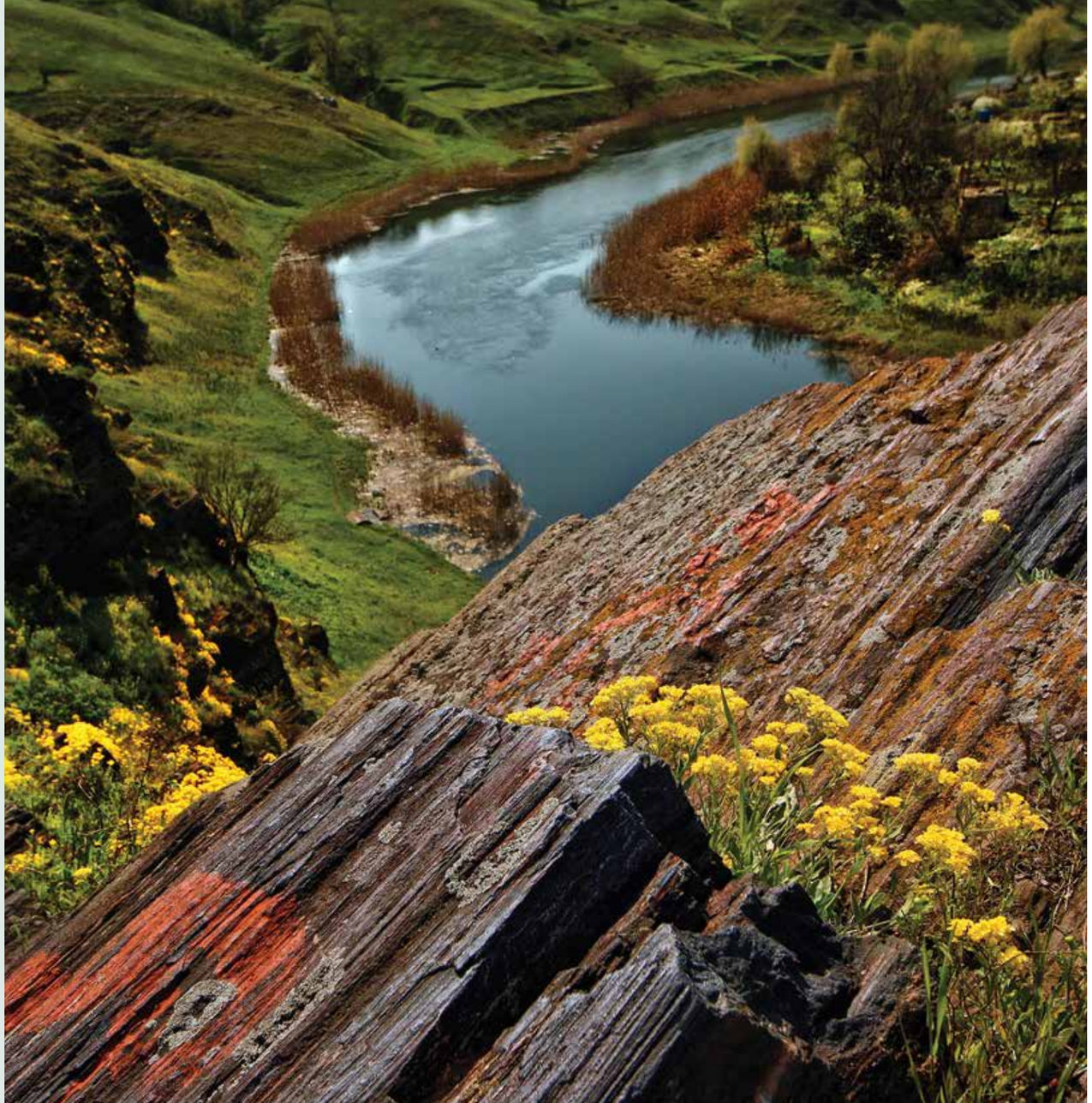

Середня течія р. Інгулець
Middle Course of the Inhulets River

Створено для охорони:
Established for the protection:

15 оселищ
habitats

2 види рослин
plant species

5 видів тварин
animal species

Територія Смарагдової мережі розташована у степовій природній зоні та охоплює долину річки Інгулець з характерними для неї степовими біотопами і каньйонами. Територія розташована у дуже освоєній частині України, тому є притулком для багатьох рідкісних видів рослин і тварин.

The Emerald Network site lies within the Steppe natural zone and encompasses the Inhulets River valley, characterised by its steppe biotopes and canyons. The site is located in a highly developed part of Ukraine and therefore serves as a refuge for many rare plant and animal species.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E1.2
Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи
Perennial calcareous grassland and basic steppes

F3.247
Понтично-сарматські листопадні чагарникові зарості
Ponto-Sarmatic deciduous thickets

H2.6
Кальцифітні та ультраосновні осипища теплих експозицій
Calcareous and ultra-basic screes of warm exposures

C2.34
Евтрофна рослинність повільно текучих річок
Eutrophic vegetation of slow-flowing rivers

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

У водах річки збереглася щипавка звичайна (*Cobitis taenia*) чутлива до чистоти водойм.

The spined loach (Cobitis taenia), sensitive to water quality, has survived in the river.

Риби
Fish

Амфібії
Amphibians

Птахи
Birds

Наявність черепахи болотяної (*Emys orbicularis*) свідчить про важливість заплави для водно-болотних видів.

The presence of the European pond turtle (Emys orbicularis) highlights the importance of the floodplain for wetland species.

На території трапляється кулик-довгоніг (*Himantopus himantopus*) та лелека білий (*Ciconia ciconia*).

The black-winged stilt (Himantopus himantopus) and white stork (Ciconia ciconia) occur within the site.

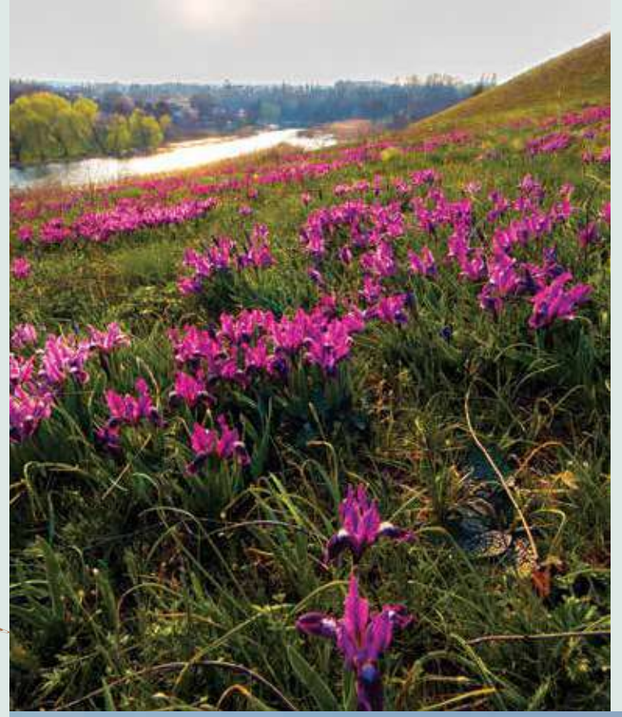

Територія є місцем збереження синяка плямистого (*Echium russicum*) та серпію різнолистого (*Klasea lycopifolia*). Ці рослини є індикаторами добре збережених ділянок степу та схилових луків, які мають ключове значення для підтримання біорізноманіття в антропогенно трансформованому регіоні.

The site preserves the spotted viper's bugloss (Echium russicum) and the steppe saw-wort (Klasea lycopifolia). These species are indicators of well-preserved steppe and slope meadows, which play a crucial role in sustaining biodiversity within this heavily transformed region.

Рослини
Plants

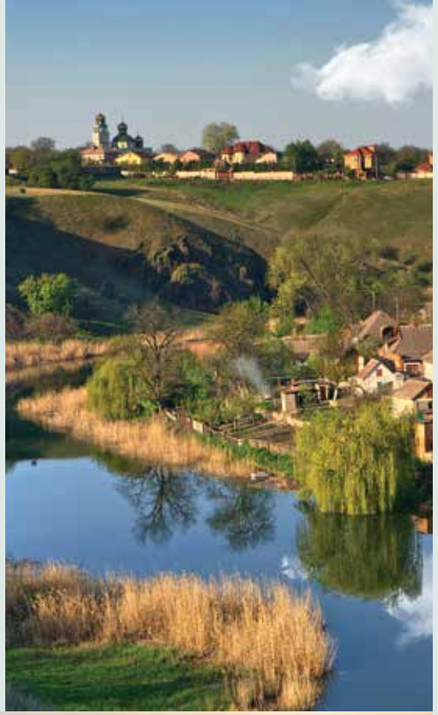

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Дніпропетровська область, Кам'янський та Криворізький райони

Dnipropetrovsk Region, Kamianske and Kryvyi Rih Districts

Площа: 38 867 га

Area: 38,867 ha

Територія не зазнала значних руйнувань внаслідок повномасштабної війни.

The site has not suffered significant destruction as a result of the war.

Номінована територія:

Nominated site:

UA0000406

Балка Північна Червона та долина річки Саксагань

Balka Pivnichna Chervona and the Saksahan River Valley

Номіновано для охорони:
Nominated for the protection:

9 оселищ *habitats*

3 види рослин *plant species*

6 видів тварин *animal species*

Територія розташована у степовій зоні, охоплює долину річки Саксагань та її приток. Найціннішою серед науковців ділянкою природних степів в Дніпропетровській області визнана Балка Північна Червона, яка становить лише 0,26% від загальної площі території Смарагдової мережі.

The site is located in the Steppe Zone and includes the Saksahan River valley and its tributaries. The most valuable area of natural steppe in the Dnipropetrovsk Region, according to scientists, is Balka Pivnichna Chervona , which accounts for only 0.26% of the total area of the Emerald Network site.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E1.2
Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи
Perennial calcareous grassland and basic steppes

F3.247
Понтично-сарматські листопадні чагарникові зарості
Ponto-Sarmatic deciduous thickets

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Територія визначена для охорони комах ведмедиці чотирикрапкової (*Euplagia quadripunctaria*), що залежить від мозаїки степових і лісових біотопів, та жука-оленя (*Lucanus cervus*).

The site is designated for the protection of the Jersey tiger moth (Euplagia quadripunctaria), which depends on a mosaic of steppe and forest habitats, and the stag beetle (Lucanus cervus).

Комахи
Insects

Риби
Fish

У водах річки збереглися щипавка звичайна (*Cobitis taenia*) та гірчак європейський (*Rhodeus sericeus amarus*), чутливі до чистоти водойм та збереження двостулкових молюсків.

The river waters still support the spined loach (Cobitis taenia) and the European bitterling (Rhodeus sericeus amarus), species sensitive to water quality and the presence of bivalve molluscs.

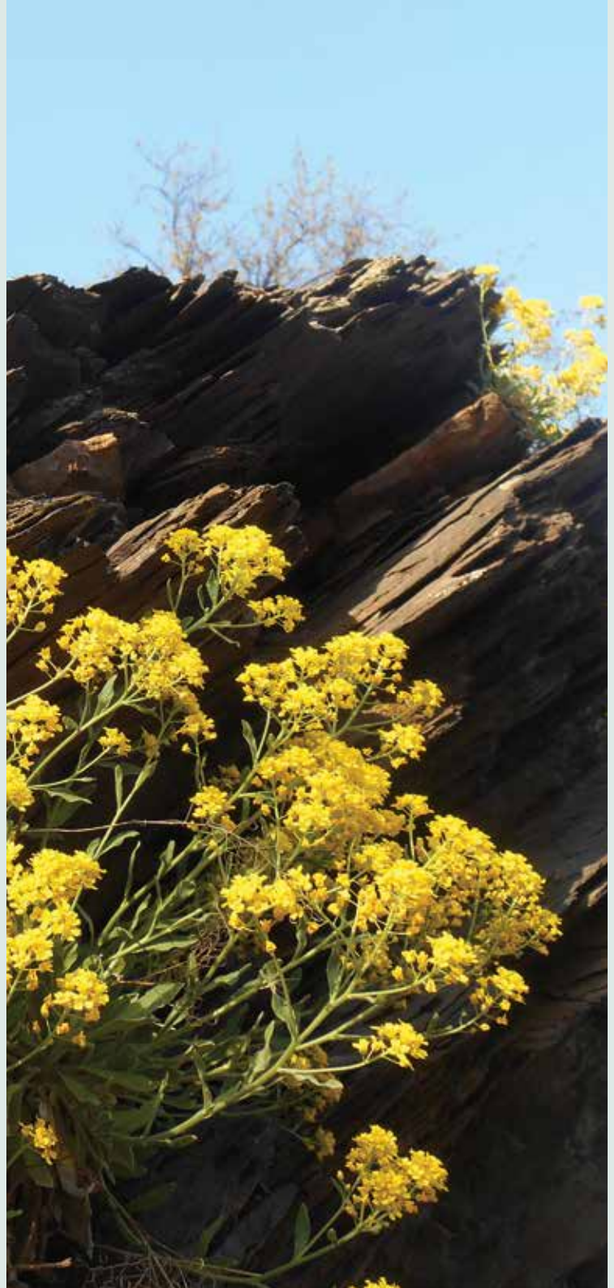

На території трапляється кулик-довгоніг (*Himantopus himantopus*) – вид, який за межами приморських регіонів реєструється в Україні дуже рідко.

The black-winged stilt (Himantopus himantopus) occurs within the territory – a species that is rarely found in Ukraine outside the country's coastal regions.

Птахи
Birds

Амфібії
Amphibians

Єдиним видом плазунів, для якого визначена ця територія, є черепаха болотяна (*Emys orbicularis*). Її наявність свідчить про добрий стан водних біотопів.

The only reptile species for which this site is designated is the European pond turtle (Emys orbicularis), whose presence indicates the good ecological condition of local wetland habitats.

Серед рослин, для яких визначена територія, – синяк плямистий (*Echium russicum*), серпій різнолистий (*Klasea lycopifolia*) та льонолисник безприквітковий (*Thesium ebracteatum*). Ці рослини є індикаторами добре збережених ділянок степу та схилових луків, які мають ключове значення для підтримання біорізноманіття в антропогенно трансформованому регіоні.

The plant species for which the site is designated include Echium russicum, Klasea lycopifolia, and Thesium ebracteatum. These species are indicators of well-preserved steppe and slope-meadow habitats that remain crucial refuges for biodiversity in an otherwise heavily human-modified region.

Рослини
Plants

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Дніпропетровська область, Дніпровський район

Dnipropetrovsk Region, Dnipro District

Площа: 3772 га

Area: 3,772 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000004

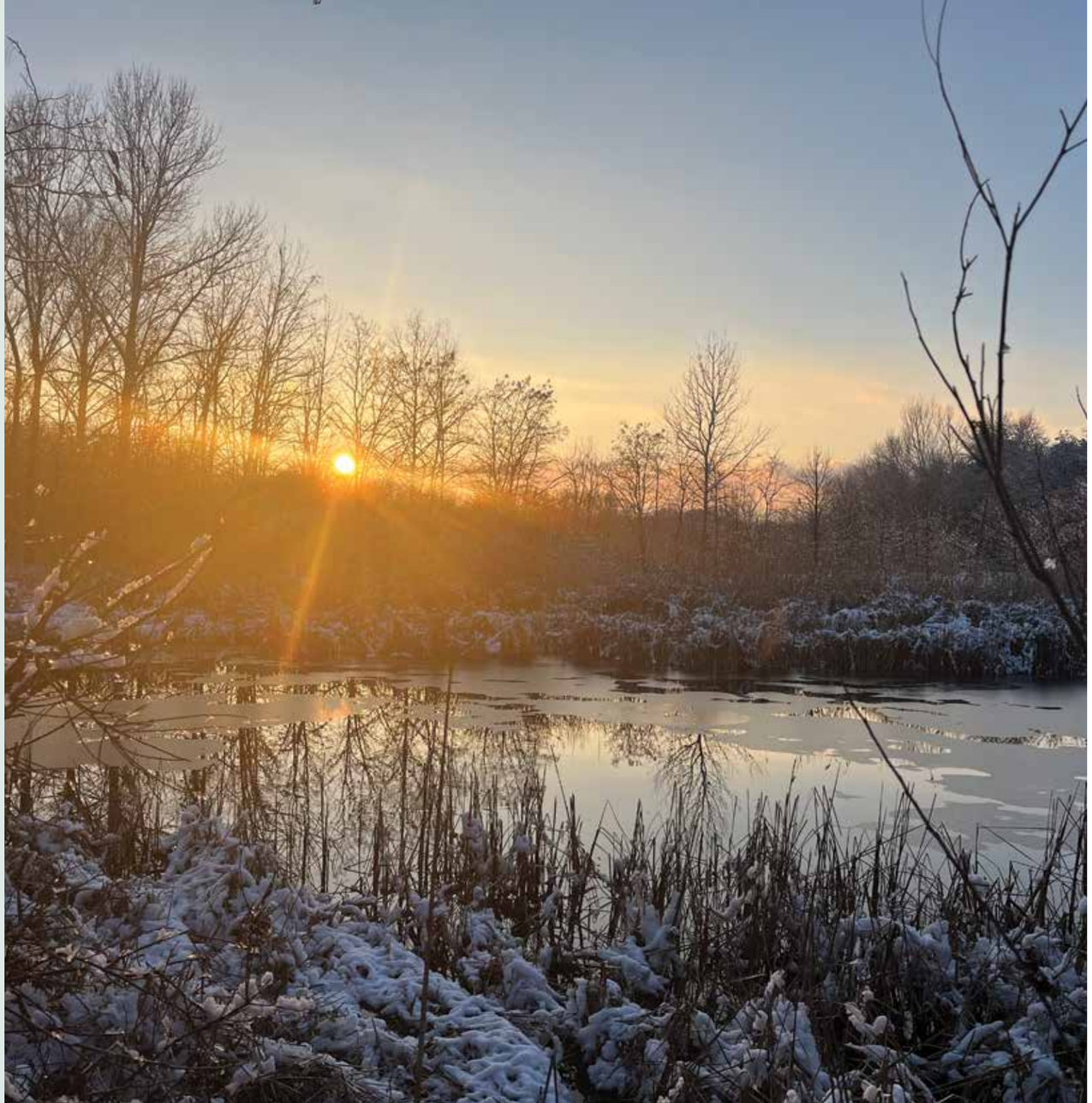

Дніпровсько-Орільський природний заповідник

Dniprovsko-Orilskyi Nature Reserve

Створено для охорони:

Established for the protection:

19 оселищ *habitats*

2 види рослин *plant species*

51 вид тварин *animal species*

Територія включає розгалужену мережу рукавів, проток і стариць річки Дніпро, що збереглися у природному стані. Плавні поєднуються з очеретяними й осоковими болотами, заплавними лісами з верби та вільхи, а також лучними та степовими ділянками на підвищених терасах та дюнах.

The site includes a branched network of channels, distributaries and oxbows of the Dnipro River preserved in their natural state. The floodplains combine reed and sedge marshes, floodplain willow and alder forests, as well as meadow and steppe areas on elevated terraces and dunes.

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

E1.9

Незімкнені несердземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання, у тому числі континентальні трав'яні угруповання на дюнах

Open non-Mediterranean dry acid and neutral grassland, including inland dune grassland

G1.22

Мішані дубово-в'язово-ясенові ліси великих річок

Mixed Quercus - Ulmus - Fraxinus woodland of great rivers

G1.3

Середземноморські прирічкові ліси

Mediterranean riparian woodland

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Комахи, для яких визначена територія, представлені дукачиком непарним (*Lycaena dispar*), пов'язаним із прибережними заростями.

The insect species for which the site is designated is the large copper (Lycaena dispar), associated with riparian vegetation.

Комахи
Insects

Риби
Fish

Видами риб, що потребують охорони, є білизна (*Aspius aspius*), щипавка звичайна (*Cobitis taenia*), в'юн (*Misgurnus fossilis*) та чехоня (*Pelecus cultratus*).

The fish species requiring protection include asp (Aspius aspius), spined loach (Cobitis taenia), weatherfish (Misgurnus fossilis) and sabre carp (Pelecus cultratus).

Найбільшу роль територія має для охорони птахів. Важливими для збереження є чернь білоока (*Aythya nyroca*), бугай (*Botaurus stellaris*) та лунь очеретяний (*Circus aeruginosus*). Особливе місце займає орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla*), який прикрашає логотип заповідника.

The site plays the most important role in bird protection. Species of conservation concern include ferruginous duck (Aythya nyroca), great bittern (Botaurus stellaris) and marsh harrier (Circus aeruginosus). A special place is occupied by the white-tailed eagle (Haliaeetus albicilla), which adorns the reserve's logo.

Птахи
Birds

Рептилії
Reptiles

Ссавці
Mammals

Територія є осередком збереження черепахи болотяної (*Emys orbicularis*), що мешкає у старицях і затоках. На степових ділянках трапляється гадюка степова (*Vipera renardi*).

The site serves as a refuge for the European pond turtle (Emys orbicularis), which inhabits oxbows and bays. The eastern steppe viper (Vipera renardi) occurs in steppe habitats.

Серед ссавців відзначаються бобер європейський (*Castor fiber*), видра річкова (*Lutra lutra*) та мишівка степова (*Sicista subtilis*).

Among mammals, the European beaver (Castor fiber), Eurasian otter (Lutra lutra) and southern birch mouse (Sicista subtilis) are notable.

Поміж рослин, для охорони яких виділена територія, варто відзначити наголоватки волошкові (*Jurinea cyanoides*), які трапляються на луках і степових ділянках заповідника.

Among the plants for which this site is designated, the sand jurinea (Jurinea cyanoides) should be noted; it occurs in the floodplain meadows and steppe areas of the reserve.

Рослини
Plants

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Південний схід України Steppic

Southeastern Ukraine Steppic

Донецька область
Donetsk Region

Смарагдова мережа Донеччини в цифрах:
The Emerald Network of Donetsk Region in numbers:

1292 km²
що майже дорівнює площі 15 Копенгагенів
which is almost equal to the area of 15 Copenhagens

1,8%
від площі Смарагдової мережі в Україні
of the area of the Emerald Network in Ukraine

4,9%
від площі Донецької області
of the area of Donetsk Region

87%
територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.
of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

140 km²
акваторій Азовського моря, які входять одночасно до Смарагдової мережі та природно-заповідного фонду
of the Azov Sea marine areas are simultaneously included in both the Emerald Network and the Protected Areas Network

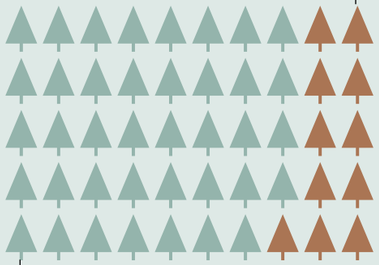

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, що **у 3,5 рази більша** за площу ПЗФ. Це має особливе значення для Донецької області, де заповідних територій небагато.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **3.5 times larger** than the Protected Areas Network. This is of particular importance for Donetsk Region, where protected areas are scarce.*

Донецька область – регіон, де відбулась більшість подій російсько-української війни. Частина області окупована з 2014 року, а від 2022 року ця частка збільшилась до 67% площі області.

Donetsk Region is the area where most events of the russian-Ukrainian war have occurred. Part of the region has been occupied since 2014, and since 2022 the occupied area has increased to 67% of the region's territory.

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

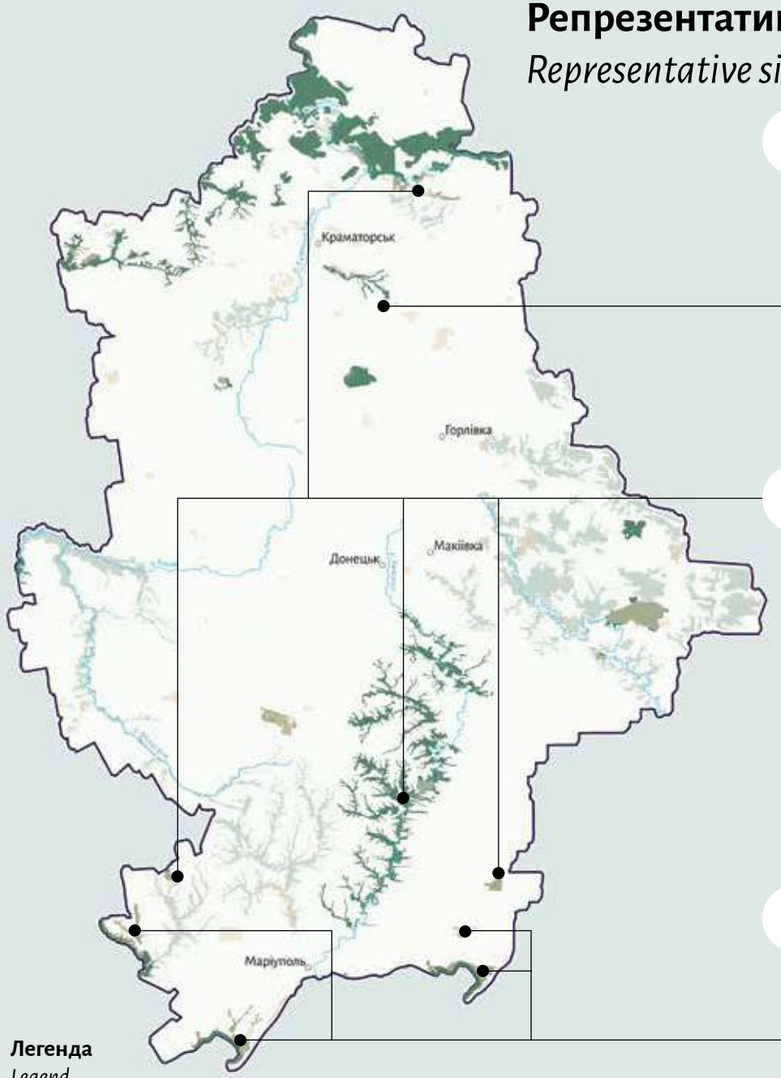

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти *Approved Emerald Network sites*
- номіновані Смарагдові об'єкти *Nominated Emerald Network sites*
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ) *Protected Areas Network*

1 Білокузьминівське
Bilokuzmynivske

2 Український степовий природний заповідник
Ukrainian Steppe Nature Reserve

3 НПП «Меотида»
Meotyda National Nature Park

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

В області представлені різні типи степів та приморські ландшафти Приазов'я. Визначальним природним об'єктом півночі області є долина р. Сіверський Донець та прилеглі до неї ліси.

Для Донеччини характерні виходи гранітів. Вони формують долину р. Кальміус – найбільший каньйон лівобережної України.

The region is characterized by natural habitat types such as lowland steppes and the coastal landscapes of the Azov Sea. The defining natural feature of the northern part of the region is the valley of the Siverskyi Donets River and the adjacent forests.

In the south of the region, typical features include the granite outcrops. They shape the valley of the Kalmius River.

Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників
Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

Прибережні оселища
Coastal habitats

Трясовини, верхові та низинні болота
Mires, bogs and fens

Ліси та заліснені землі
Woodland, forest and other wooded land

Комплекси оселищ
Habitat complexes

Південні райони розміщені на узбережжі Азовського моря з характерними для нього косами, лагунами та лиманами – приморськими комплексами. Вони є вкрай важливими для гніздування морських птахів, а також зимівлі та міграції більшості видів коловодних птахів, що охороняються у Європі.

The southern part of the region is also marked by the Azov Sea shoreline with its characteristic spits, lagoons, and estuaries. These coastal complexes are of exceptional importance for the nesting of seabirds, wintering and migration of most wader species protected in Europe.

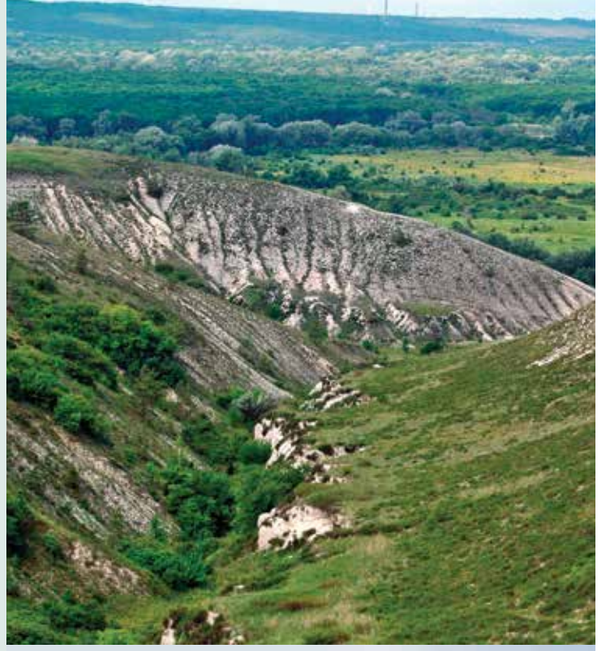

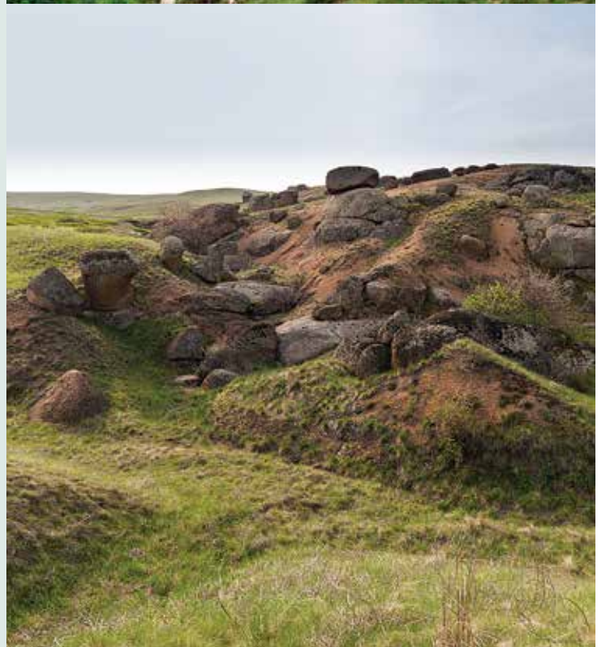

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

58%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 ware protected within the region, including:

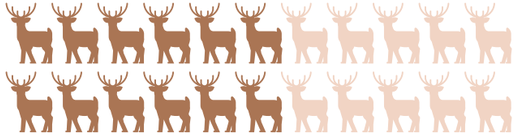

Азовка, або морська свиня
(Phocoena phocoena)
Harbour porpoise

Найменший вид з Китоподібних Чорного і Азовського морів, може тимчасово заходити в дельти річок.

The smallest cetacean of the Black and Azov Seas, which can occasionally enter river deltas

Дерихвіст степовий
(Glareola nordmanni)
Marbled Polecat

Винятково степовий вид, полює на комах у повітрі. Зимувати відлітає на південь Африки.

An exclusively steppe species that hunts insects in flight; it migrates to southern Africa for the winter.

Чоботар
(Recurvirostra avosetta)
Spotted mesosa Longhorn Beetle

Є символом НПП «Меотида», де зосереджена значна частина української популяції.

Is a symbol of the Meotyda National Nature Park, which hosts the majority of the Ukrainian population of this species.

29%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Волошка несправжньоблідолускова
(Centaurea pseudoleucolepis)
False pale-scaled cornflower

Суперендемік, трапляється виключно у Донецькій області.

It is a superendemic species found exclusively in Donetsk Oblast.

Орел-могильник
(Aquila heliaca)
Eastern imperial eagle

Є винятковим представником фауни сходу України.

A unique representative of the fauna of Eastern Ukraine.

Донецька область, Краматорський район

Donetsk Region, Kramatorsk District

Площа: 2 241.67 га

Area: 2,241.67 ha

Територія зазнала пошкоджень внаслідок обстрілів.

The site has suffered damage due to shelling.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000300

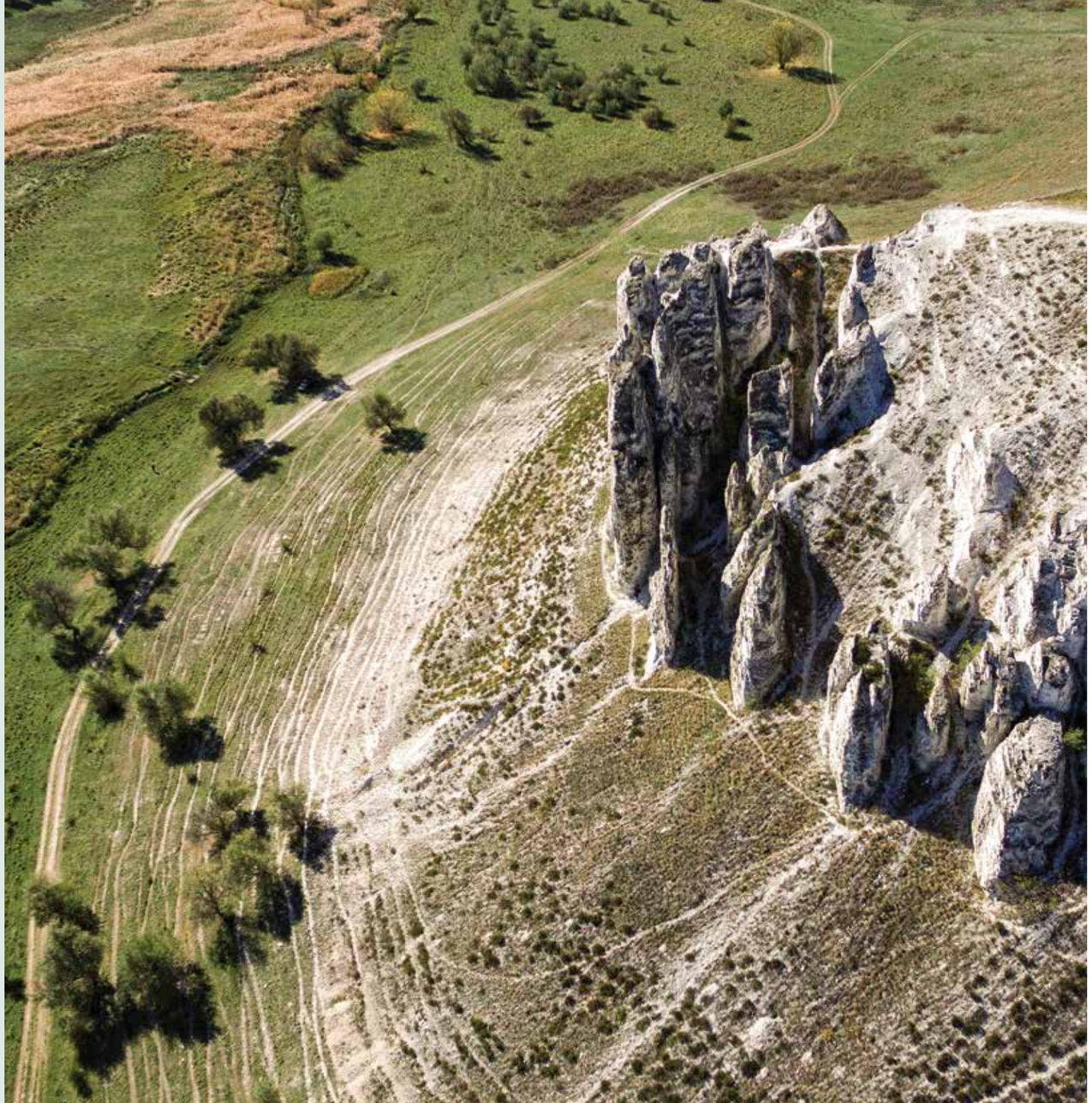

Білокузьминівське
Bilokuzmynivske

Створено для охорони:
Established for the protection:

2 **види рослин**
plant species

1 **вид тварин**
animal species

Територія розміщена у степовій природній зоні на сході України і репрезентує рослинність крейдяних відслонень. Рослинний покрив крейдяних відслонень насичений представниками унікальної флори, а також рідкісними ендеміками.

The site is located in the Steppe natural zone in eastern Ukraine and represents the vegetation of chalk outcrops. The plant cover of the chalk outcrops is rich in representatives of unique flora, as well as rare endemics.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E1.13

Континентальні сухі кам'янисті остепнені трав'яні угруповання та чагарнички на крейдяних відслоненнях

Continental dry rocky steppic grasslands and dwarf scrub on chalk outcrops

10%

площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Тут також постійно мешкає пугач (*Bubo bubo*), для якого урвища та відвісні скелі є типовим місцем гніздування. Крім цього, територія визначена для збереження сиворакші (*Coracias garrulus*) – характерного птаха степового регіону.

The site is also a permanent habitat of the Eurasian eagle-owl (Bubo bubo), for which cliffs and vertical rocks are typical nesting sites. In addition, the site is established for the protection of the European roller (Coracias garrulus), a characteristic bird of the steppe region.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

За новітніми дослідженнями тут трапляється один з найяскравіших представників євразійської фауни – перегузня (*Vormela peregusna*), чисельність якої зросла під час війни через збільшення кількості мишоподібних гризунів.

According to recent studies, one of the most remarkable representatives of the Eurasian fauna, the marbled polecat (Vormela peregusna), occurs here. Its population has increased during the war due to the growth of small rodent populations.

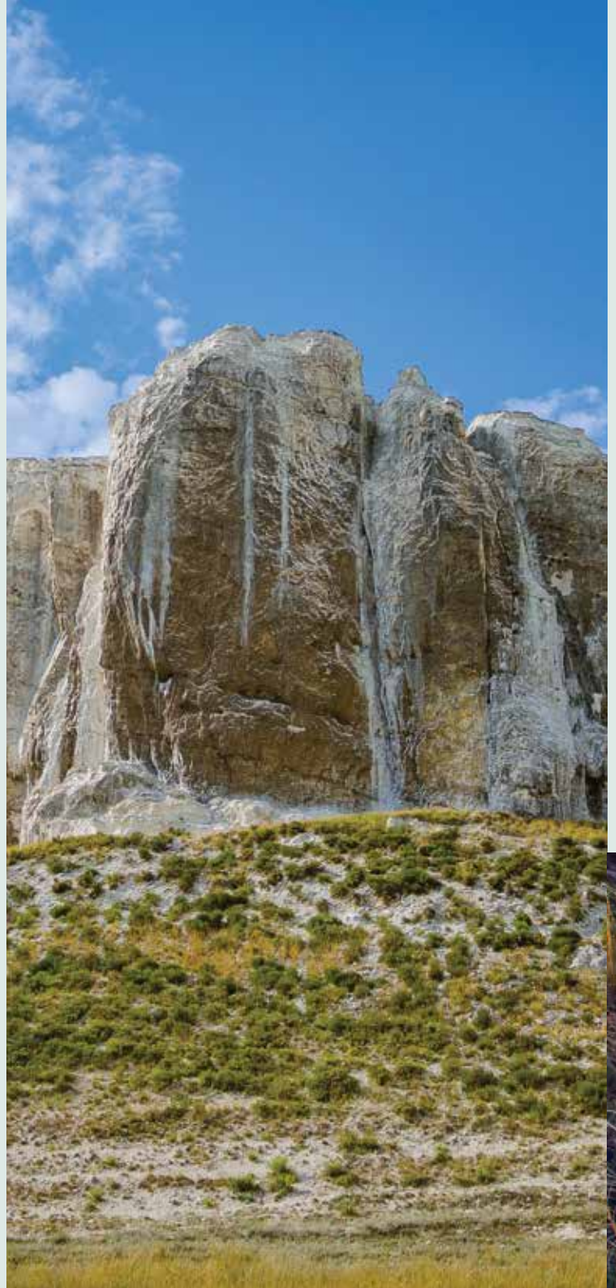

Територія визначена для охорони серпію різнолистого (*Klasea lycopifolia*), що більш тяжіє до луків, та ковили Залеського (*Stipa zalesskii*) – типового представника степової флори.

The site was designated for protection of many-leaved knapweed (Klasea lycopifolia), which prefers meadows, and Zalessky's feather grass (Stipa zalesskii), a typical representative of steppe flora.

Рослини
Plants

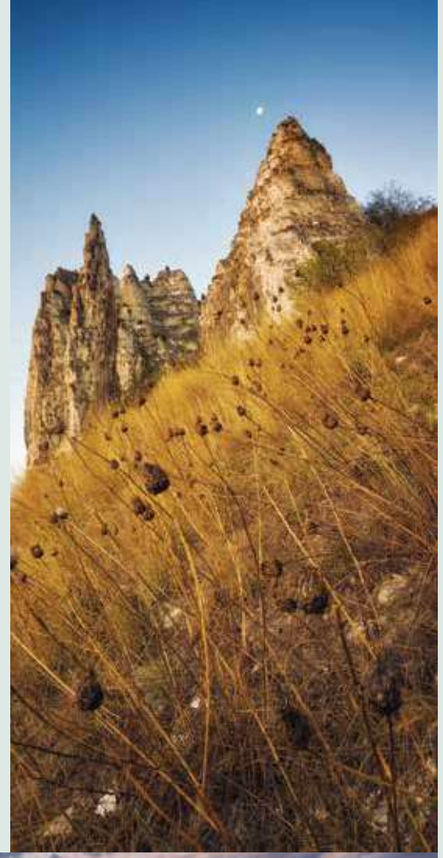

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Донецька область, Краматорський, Маріупольський та Кальміуський райони

Donetsk Region, Kramatorsk, Mariupol and Kalmius Districts

Площа: 3355 га

Area: 3,355 ha

Територія опинилась в окупації та зазнала руйнівних пошкоджень внаслідок бойових дій.

The site has been occupied and suffered severe damage as a result of hostilities.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000019

Дві рослини-суперендеміки трапляються лише тут

Two plant superendemics occur only here

Український степовий природний заповідник

Ukrainian Steppe Nature Reserve

Створено для охорони:
Established for the protection:

13 оселищ *habitats*

10 видів рослин *plant species*

44 види тварин *animal species*

Територія складається з чотирьох окремих частин. В минулому, ще у 1926 році тут було засновано один з перших заповідників, що мав репрезентувати різноманіття природи сходу України: виходи гранітів Українського кристалічного щита, степові цілини Приазов'я, гранітний каньйон річки Кальміус та ділянка крейдяних відслонень на березі річки Сіверський Донець.

The site consists of four separate sections. One of the first nature reserves in Ukraine was established here as early as 1926 to represent the natural diversity of eastern Ukraine: the granite outcrops of the Ukrainian crystalline massif, virgin steppe areas of the Azov region, the granite canyon of the Kalmius River, and the chalk outcrops along the banks of the Siverskyi Dinets River.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E1.2

Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи

Perennial calcareous grassland and basic steppes

E1.13

Континентальні сухі кам'янисті остепнені трав'яні угруповання та чагарнички на крейдяних відслоненнях

Continental dry rocky steppic grasslands and dwarf scrub on chalk outcrops

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед комах територія визначена для туруна угорського (*Carabus hungaricus*) та ведмедиці чотирикрапкової (*Callimorpha quadripunctaria*).

Among insects, the site is important for the Hungarian ground beetle (Carabus hungaricus) and the four-spotted moth (Callimorpha quadripunctaria).

Важливим є факт збереження на території гадюки степової (*Vipera renardi*).

An important conservation feature is the presence of the eastern steppe viper (Vipera renardi).

Комахи
Insects

Рептилії
Reptiles

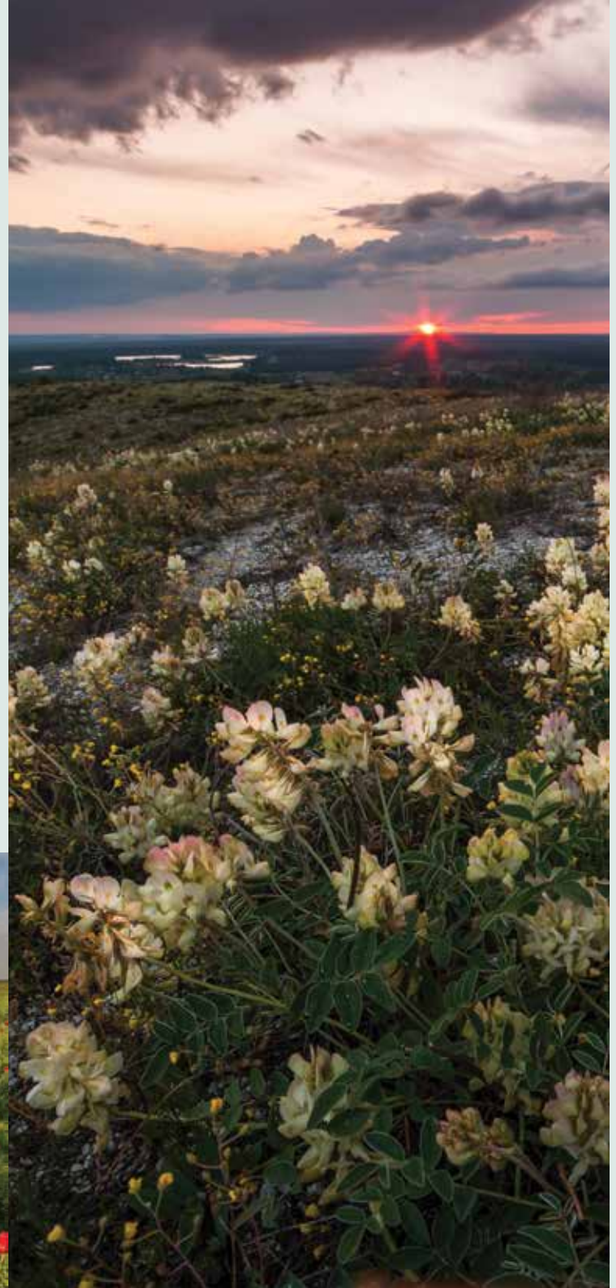

Тут трапляються орел-могильник (*Aquila heliaca*) та шуліка чорний (*Milvus migrans*). На міграціях з'являється лелека чорний (*Ciconia nigra*), а на деревах у степах гніздиться канюк степовий (*Buteo rufinus*). Тут також можна зустріти дрохву (*Otis tarda*) – символ вразливості та сили степової природи.

Species observed include the eastern imperial eagle (Aquila heliaca) and the black kite (Milvus migrans). During migration, the black stork (Ciconia nigra) appears, and the long-legged buzzard (Buteo rufinus) nests on steppe trees. The great bustard (Otis tarda), a symbol of the vulnerability and strength of steppe nature, can also be found here.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Серед ссавців важливо відзначити мишівку степову (*Sicista subtilis*) та перегузню звичайну (*Vormela peregusna*), для яких визначена ця територія.

Among mammals, the steppe birch mouse (Sicista subtilis) and the marbled polecat (Vormela peregusna) are of particular conservation importance in this site.

У відділенні «Кам'яні могили» зростають суперендеміки, відомі лише з цієї ділянки: деревій голий (*Achillea glaberrima*) та волошка несправжньоблідолускова (*Centaurea pseudoleucolepis*). Також територія визначена для збереження півонії тонколистої (*Paeonia tenuifolia*) та серпію донського (*Serratula tanaitica*).

In the "Kamiani Mohyly" branch, true super-endemics grow -species known only from this site: the glabrous yarrow (Achillea glaberrima) and the pseudo-pale-scaled knapweed (Centaurea pseudoleucolepis).The site is also designated for the conservation of fine-leaved peony (Paeonia tenuifolia), and Don serratula (Serratula tanaitica).

Рослини
Plants

Донецька область, Кальміуський та Маріупольський райони

Donetsk Region, Kalmius and Mariupol Districts

Площа: 22 199 га

Area: 22,199 ha

Територія зазнала деяких пошкоджень внаслідок війни. Східна частина окупована з серпня 2014 року, а західна – з березня 2022.

The site has suffered some damage due to the war. The eastern part has been occupied since August 2014, and the western part since March 2022.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000065

НПП «Меотида»

Meotyda National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

18 оселищ *habitats*

1 вид рослин *plant species*

54 види тварин *animal species*

Територія репрезентує переважну більшість природних ландшафтів морського узбережжя Донецької області (включно з понад 14 тисячами гектарів акваторії Азовського моря), а також прилеглі до нього степові ділянки.

The site represents the vast majority of natural landscapes of the marine coast of Donetsk Region (including over 14,000 ha of the Sea of Azov water area), as well as the adjacent steppe areas.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

A2.5 Прибережні солончаки та очеретяні зарості солонуватих вод
Coastal saltmarshes and saline reedbeds

A2.61 Зарості морських трав на прибережних відкладах
Seagrass beds on littoral sediments

A5 Відклади у субліторальній зоні
Sublittoral sediments

E1.2 Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи
Perennial calcareous grassland and basic steppes

X03 Солонуваті приморські лагуни
Brackish coastal lagoons

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

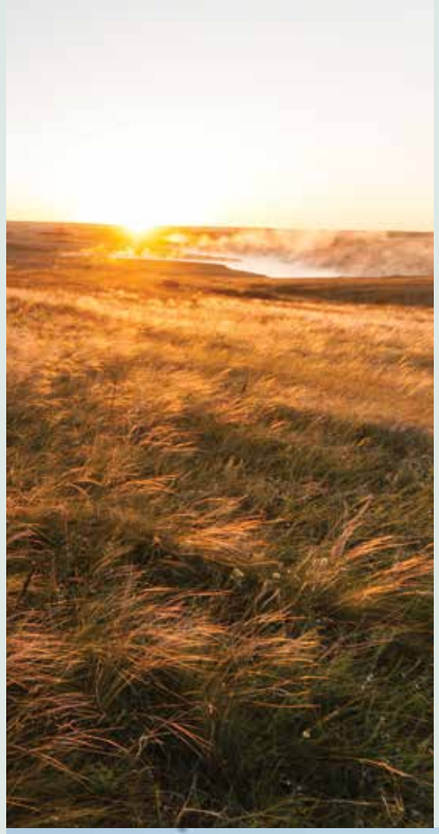

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Морські акваторії сайту мають значення для таких видів риб, як пузанок азовський (*Alosa tanaica*) та шемая (*Chalcalburnus chalcoides*). Також тут живе оселедець керченський (*Alosa maeotica*).

The marine areas of the site are important for species such as Azov shad (Alosa tanaica) and shemaya (Alburnus chalcoides). The Kerch herring (Alosa maeotica) also occurs here.

Риби
Fish

Об'єкт важливий для міграції і зимівлі водно-болотних видів птахів. Тут трапляється найважчий літаючий птах світу – дрохва (*Otis tarda*), для якого степова частина території слугує важливою зупинкою під час міграції і місцем зимівлі. Крива коса Азовського моря до окупації території російською федерацією була місцем розташування єдиної успішної в Україні колонії пелікана кучерявого (*Pelecanus scrispus*) – до 32 гнізд; найбільшої в Палеарктиці колонії крячка рябодзьобого (*Thalasseus sandvicensis*) – до 60 тис. пар; найбільшої в західній частині ареалу колонії мартина каспійського (*Larus ichthyaetus*) – до 3000 гнізд.

The site is important for the migration and wintering of wetland bird species. The world's heaviest flying bird, the great bustard (Otis tarda), occurs here; the steppe part of the area serves as an important stopover during migration and as a wintering site. Prior to the occupation of the territory by the russian federation, the Kryva Spit of the Sea of Azov hosted Ukraine's only successful colony of the dalmatian pelican (Pelecanus crispus), with up to 32 nests; the largest sandwich tern colony (Thalasseus sandvicensis) in the Palearctic, with up to 60,000 pairs; and the largest colony in the western part of the range of the Caspian gull (Larus ichthyaetus), with up to 3,000 nests.

Птахи
Birds

Рослини
Plants

Новітні дослідження виявили зростання в межах сайту на Білосарайській косі Азовського моря найбільшої в Україні популяції цибулі Регеля (*Allium regelianum*), що налічує близько 1 млн рослин.

Recent studies have revealed the growth of the largest population of Allium regelianum in Ukraine on the Bilosaray Spit of the Sea of Azov, numbering about 1 million plants.

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Північ України
Continental

Northern Ukraine
Continental

Житомирська область
Zhytomyr Region

Смарагдова мережа Житомирщини в цифрах:
The Emerald Network of Zhytomyr Region in numbers:

3854 km²

що майже у півтора рази більша за площу Парижа разом з передмістями

which is almost one and a half times larger than the area of Paris including its suburbs

5,3%

від площі Смарагдової мережі в Україні

of the area of the Emerald Network in Ukraine

12,9%

від площі Житомирської області

of the area of Zhytomyr Region

72%

територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.

of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

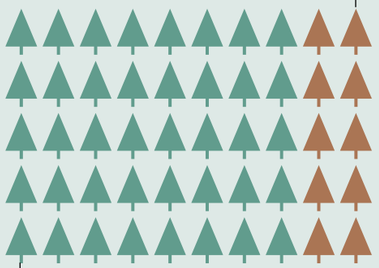

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, **у 4 рази більшій** за площу ПЗФ. Це має особливе значення для Житомирської області, де заповідних територій небагато.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **four times larger** than the Protected Areas Network. This is of particular importance for Zhytomyr Region, where protected areas are scarce.*

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

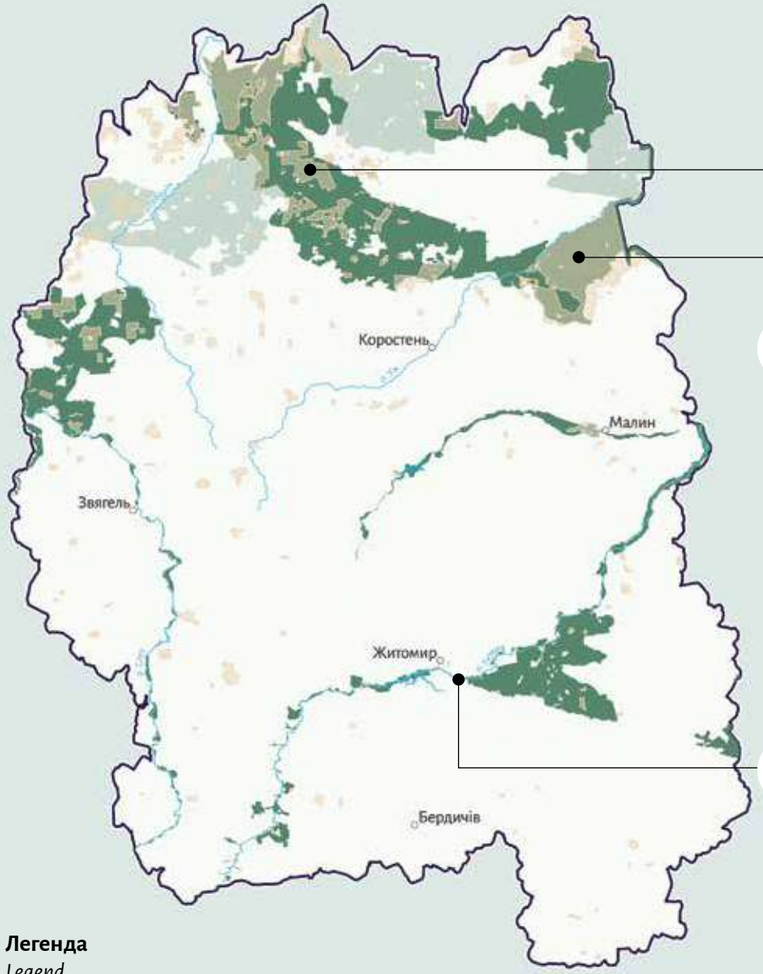

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти *Approved Emerald Network sites*
- номіновані Смарагдові об'єкти *Nominated Emerald Network sites*
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ) *Protected Areas Network*

1 Словечансько-Овруцький кряж
Slovechansko-Ovruch Kriazh

2 Древлянський природний заповідник
Drevlianskyi Nature Reserve

3 Долина річки Тетерів
Teteriv River Valley

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

До головних особливостей регіону варто віднести численні болота в басейнах річок Прип'ять та Тетерів.

Також потрібно відзначити нетипове для Полісся геоморфологічне утворення – Словечансько-Овруцький кряж.

Key natural features of the region include the numerous wetlands in the river basins of the Prypiat and the Teteriv.

Another distinctive feature is the Slovechansko-Ovruch Ridge – a geomorphological formation atypical for Polissya.

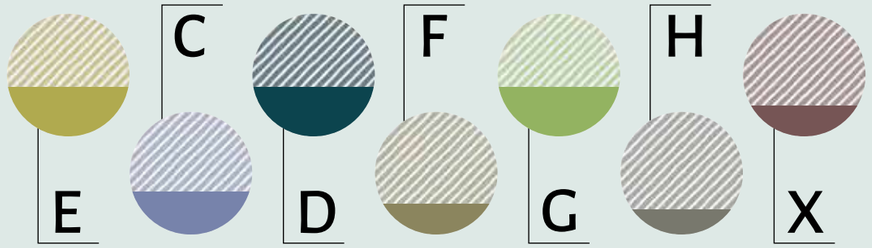

Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників

Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

Трясовини, верхові та низинні болота

Mires, bogs and fens

Ліси та заліснені землі

Woodland, forest and other wooded land

Комплекси оселищ

Habitat complexes

Крім цього, скельні комплекси у долині Тетерева та скупчення післяльодовикових кам'яних брил стали визначальними для туристичної привабливості регіону.

In addition, the rocky complexes of the Teteriv valley and clusters of post-glacial boulders are landmarks that greatly enhance the region's tourism appeal.

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

40%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 ware protected within the region, including:

Глушець білодзьобий
(Tetrao urogallus)
Western capercaillie

Вид трапляється переважно саме у Житомирському регіоні.

The species is most commonly found in Zhytomyr Region.

Борос Шнайдера
(Boros schneideri)
Schneider's boros beetle

Бородата сова
(Strix nebulosa)
Great grey owl

Види трапляються на межі ареалу поширення.

A species occurring at the edge of its distribution range.

20%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Рододендрон жовтий
(Rhododendron luteum)
Yellow azalea

Саме на Житомирщині зафіксоване найбільше скупчення особин виду на межі його східного ареалу існування.

The largest aggregation of this species at the eastern edge of its range is found in Zhytomyr Region.

Льонолисник безприквітковий
(Thesium ebracteatum)
Leafless thistle broomrape

Коріння льонолисника здатне присмоктуватись до інших рослин, запозичуючи у них воду та поживні речовини.

The roots of Leafless thistle broomrape are able to attach to neighbouring plants, extracting water and nutrients from them.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Житомирська область, Коростенський район

Zhytomyr Region, Korosten District

Площа: 129 301 га

Area: 129,301 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The area is an integrated complex of sites:

UA0000173
UA0000091

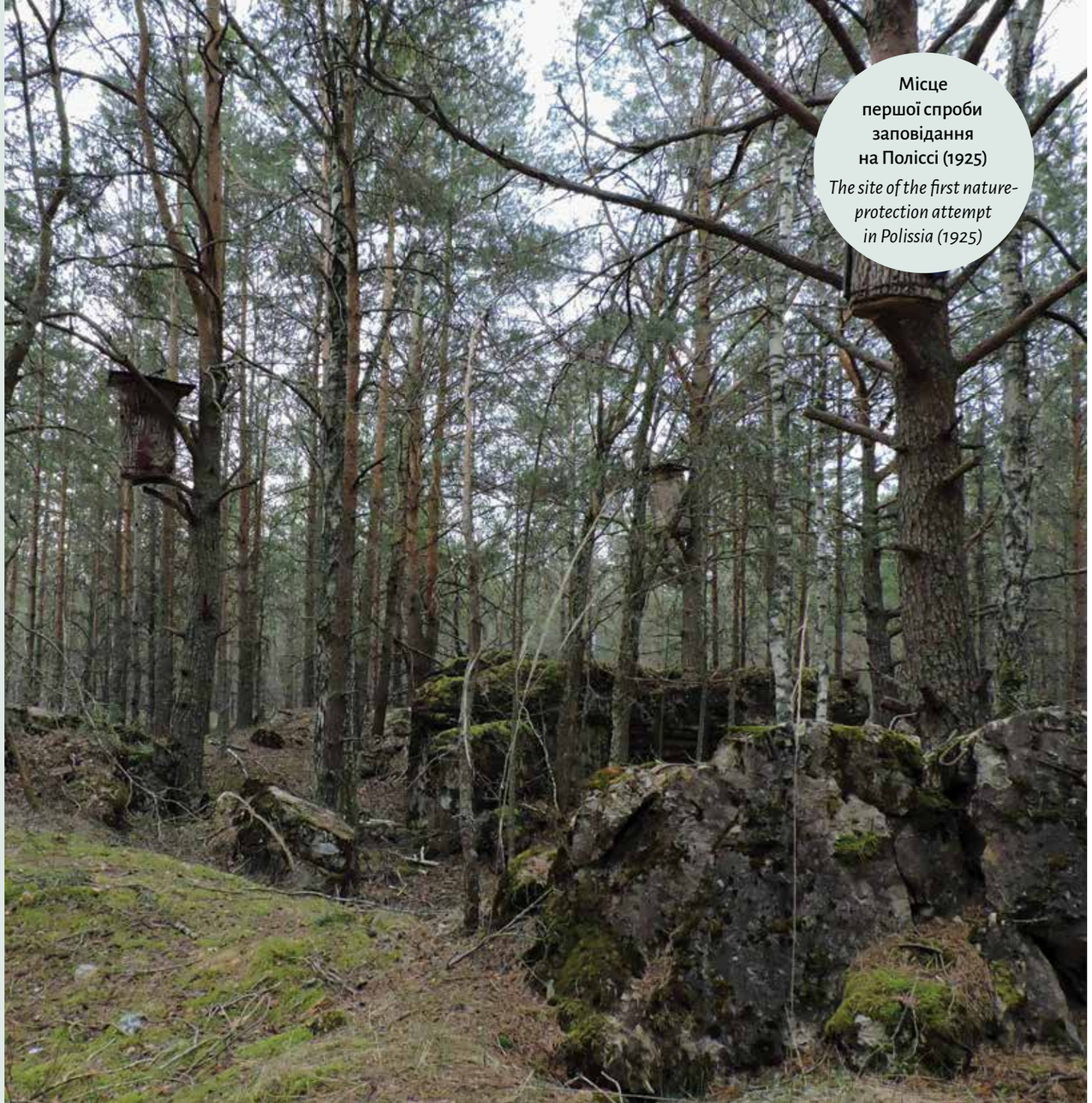

Місце першої спроби заповідання на Поліссі (1925)

The site of the first nature-protection attempt in Polissia (1925)

Словечансько-Овруцький кряж

Slovechansko-Ovruch Kriazh

Створено для охорони:
Established for the protection:

8 оселищ *habitats*

5 видів рослин *plant species*

63 види тварин *animal species*

Територія включає різноманітні екосистеми Українського Полісся в районі Словечансько-Овруцького кряжа – локальної височини, що залишилась в цій рівнинній частині Європи від стародавніх гір.

The site includes diverse ecosystems of Ukrainian Polissia in the area of the Slovechansko-Ovruch Kriazh – a local highland that remains in this flat part of Europe from ancient mountains.

18,8%

площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки

Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

G1.A1 Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Carpinus-Fraxinus-Quercus forests on eutrophic and mesotrophic soils

G1.8 Ацидофільні ліси з домінуванням *Quercus*

Acidophilous Quercus-dominated forests

D2.3 Перехідні трясовини та сплавини

Transition mires and quaking bogs

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

На цій території охороняються метелики жовтюх-шапранець (*Colias myrmidone*), рябець великий (*Hypodryas maturna*) та синявець Телей (*Maculinea teleius*).

The site protects butterflies such as the scarce clouded yellow (Colias myrmidone), large fritillary (Hypodryas maturna), and large blue (Maculinea teleius).

Комахи
Insects

Риби
Fish

Серед риб найважливішими є мересниця озерна (*Phoxinus percnurus*) та в'юн (*Misgurnus fossilis*), зникаючі внаслідок осушення боліт.

Among fish, the most important are the European bitterling (Phoxinus percnurus) and weatherfish (Misgurnus fossilis), which are declining due to wetland drainage.

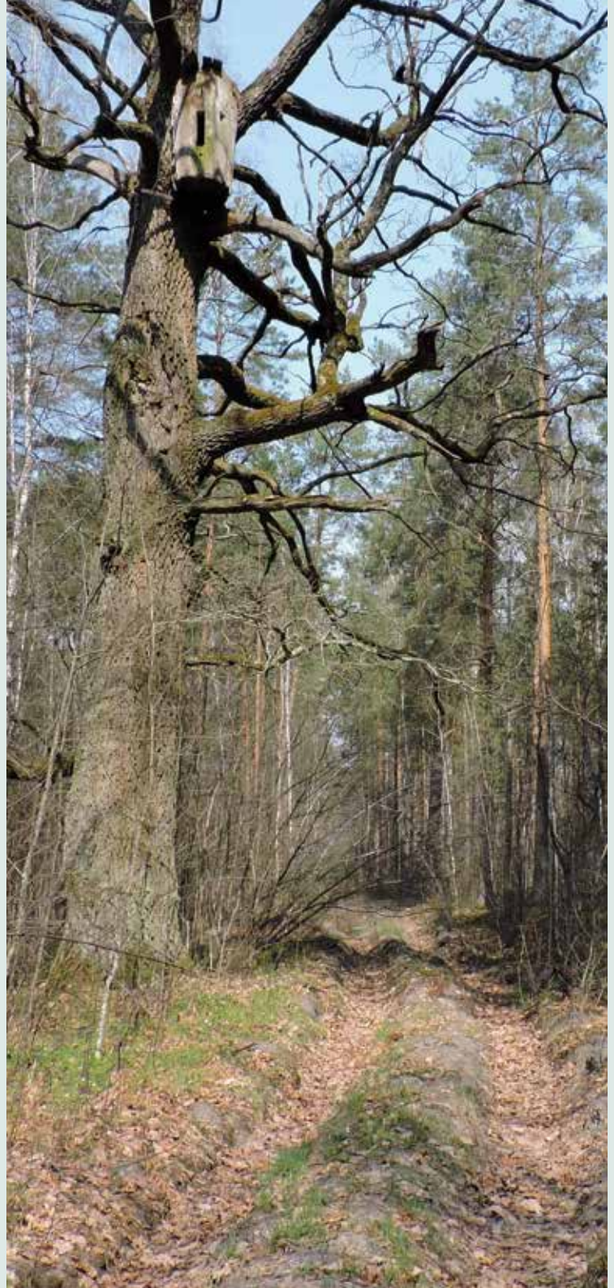

Найбільше різноманіття видів європейського пріоритету охорони складають птахи. Серед них сичик-горобець (*Glaucidium passerinum*) та сова бородата (*Strix nebulosa*) – можливо, найрідкісніша сова України.

The greatest diversity of European priority species is found among birds. These include the Eurasian pygmy owl (Glaucidium passerinum) and the great grey owl (Strix nebulosa), possibly the rarest owl in Ukraine.

Птахи
Birds

Рептилії
Reptiles

Долини річок створюють умови для збереження тритона гребінчастого (*Triturus cristatus*) та кумки червоночеревої (*Bombina bombina*).

River valleys create conditions for the protection of the great crested newt (Triturus cristatus) and the fire-bellied toad (Bombina bombina).

Ссавці
Mammals

Серед ссавців, що потребують охорони, найважливішими є великі хижаки – вовк (*Canis lupus*) та рись євразійська (*Lynx lynx*).

Among mammals requiring protection, the most important are large predators – wolf (Canis lupus) and Eurasian lynx (Lynx lynx).

Серед 5 видів рослин, для яких визначена ця територія, варто виділити альдрованду пухирчасту (*Aldrovanda vesiculosa*) та зозулині черевички справжні (*Cypripedium calceolus*). Також потрібно відзначити рододендрон жовтий (*Rhododendron luteum*), з вивчення якого у 1920-х роках вперше було започатковано охорону природи в Українському Поліссі.

Among the 5 plant species for which the site was designated, noteworthy are waterwheel plant (Aldrovanda vesiculosa) and lady's slipper (Cypripedium calceolus). Also notable is the yellow azalea (Rhododendron luteum), the study of which in the 1920s initiated nature protection in Ukrainian Polissia.

Рослини
Plants

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Житомирська область, Коростенський район

Zhytomyr Region, Korosten District

Площа: 32 178 га

Area: 32,178 ha

Територія зазнала впливу війни в перші місяці вторгнення російських військ на півночі України у 2022 році.

The site suffered the consequences of the war in the first months of the russian invasion in northern Ukraine in 2022.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000172

Древлянський природний заповідник

Drevlianskyi Nature Reserve

Створено для охорони:
Established for the protection:

8 оселищ
habitats

1 вид рослин
plant species

46 видів тварин
animal species

Територія включає заболочені лісові масиви в басейні річки Уж і репрезентує майже втрачені на цей час природні екосистеми Українського Полісся. Після Чорнобильської катастрофи, що відбулась у 1986 році, ця територія потрапила у зону безумовного відселення і відтоді природні процеси тут відбуваються без антропогенного впливу.

The site includes swampy forested areas in the basin of the Uzh River and represents nearly lost natural ecosystems of the Ukrainian Polissia. After the Chornobyl disaster in 1986, this territory was included in the zone of unconditional resettlement, and since then natural processes have been occurring here without anthropogenic influence.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E3.4
Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки
Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

G1.8
Ацидофільні ліси з домінуванням *Quercus*
Acidophilous Quercus-dominated woodland

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Комахи, для яких оголошена ця територія, пов'язані з водними оселищами. Це, зокрема, плавунець дволінійний (*Graphoderus bilineatus*), стрілка прикрашена (*Coenagrion ornatum*).

The insects for which the site has been designated are associated with aquatic habitats. These include the two-lined diving beetle (Graphoderus bilineatus) and ornate bluet (Coenagrion ornatum).

Комахи
Insects

Амфібії
Amphibians

Рептилії
Reptiles

Земноводні представлені тритоном гребінчастим (*Triturus cristatus*), що трапляється у вільнотекучих меандруючих річках із широкими заплавами.

Amphibians are represented by the great crested newt (Triturus cristatus), which occurs in freely flowing, meandering rivers with wide floodplains.

Ця група тварин представлена черепахою болотяною (*Emys orbicularis*).

This animal group is represented by the European pond turtle (Emys orbicularis).

Птахи, для збереження яких оголошена ця територія, – найважливіші види поліського регіону: орябок (*Bonasa bonasia*), тетерук (*Tetrao tetrix*) та сірий журавель (*Grus grus*).

The birds for which the site has been designated include the most important species of the Polesian region: hazel grouse (Bonasa bonasia), black grouse (Tetrao tetrix), and common crane (Grus grus).

Серед рослин територія визначена для збереження сону розкритого (*Pulsatilla patens*).

The site has been designated for the protection of pasque-flower (Pulsatilla patens).

Птахи
Birds

Рослини
Plants

Ссавці
Mammals

Серед ссавців потрібно відзначити видру річкову (*Lutra lutra*) та рись євразійську (*Lynx lynx*). Ці види є свого роду «флагманськими», для яких створюють природоохоронні території та впроваджують менеджмент.

Among mammals, the Eurasian otter (Lutra lutra) and Eurasian lynx (Lynx lynx) are noteworthy. These species are considered flagship species for which protected areas are established and management is implemented.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Житомирський і частково Бердичівський райони Житомирської області, Вишгородський та частково Бучанський райони Київської області

Zhytomyr, partly Berdychiv Districts, Zhytomyr Region; Vyshhorod, partly Bucha Districts, Kyiv Region

Площа: 51 710 га

Area: 51,710 ha

Територія частково постраждала в перші місяці повномасштабної війни, під час російського наступу на Київ.

The site was partially affected in the first months of the full-scale war, during the russian advance on Kyiv.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000320

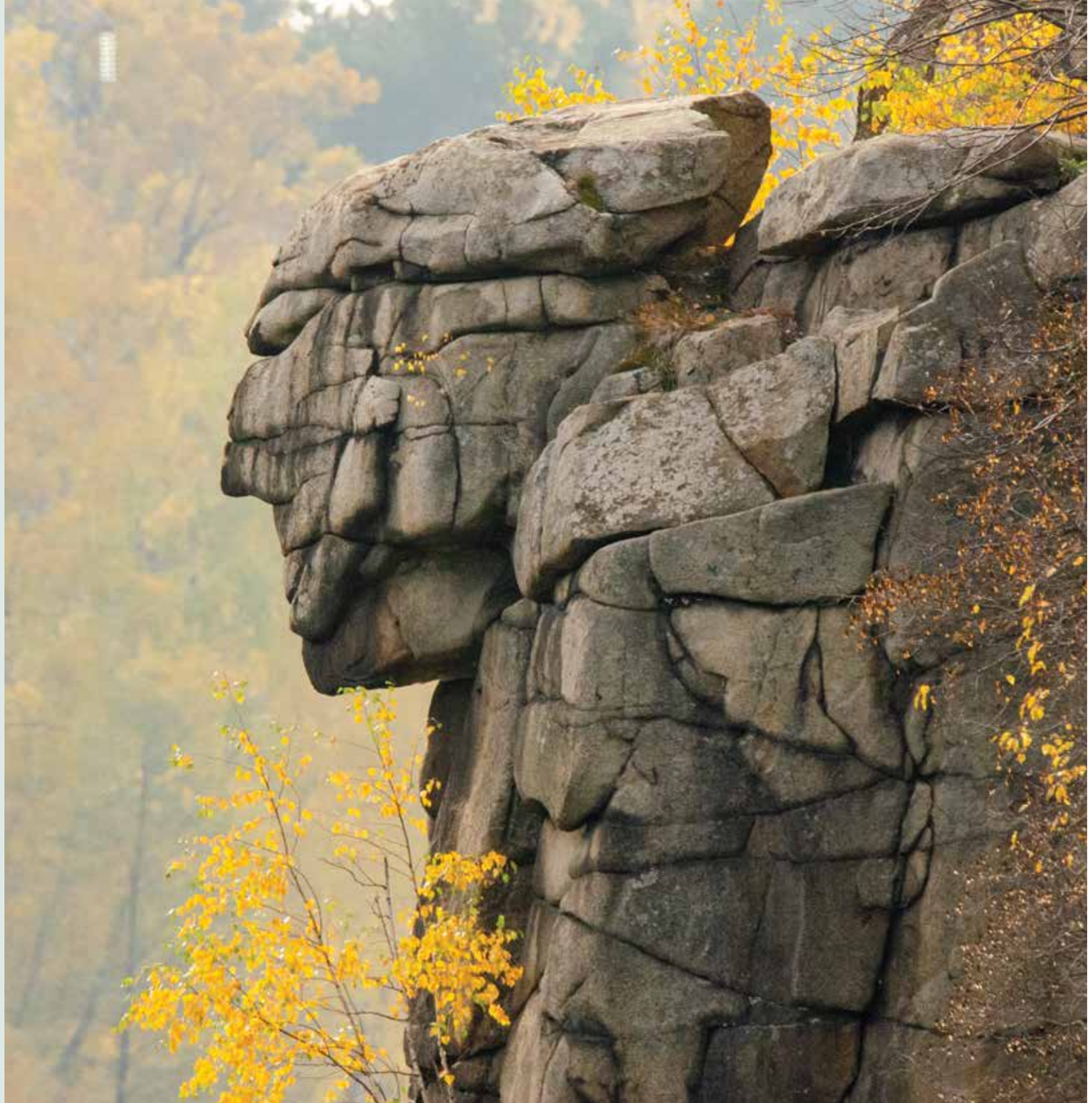

Долина річки Тетерів
Teteriv River Valley

Створено для охорони:
Established for the protection:

2 види рослин
plant species

8 видів тварин
animal species

1,7% площі охороняється територіями ПЗФ
of the area is covered by the Protected Areas Network

Територія розташована на півдні Українського Полісся і включає всю долину річки Тетерів. Річка є незарегульованою, внаслідок чого її природні комплекси зберігають природний режим водопілля навесні. Окрім широкої заплави, характерної для Полісся, тут трапляються скельні виходи, що місцями утворюють гранітний каньйон.

The site is located in the southern part of Ukrainian Polissia and includes the entire valley of the Teteriv River. The river is unregulated, preserving its natural spring flooding regime. In addition to the wide floodplain characteristic of Polissia, rocky outcrops occur here, forming a granite canyon in some areas.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки
Low and medium altitude hay meadows

G1.A1 Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах
Quercus - Fraxinus-Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G1.7 Термофільні листопадні ліси
Thermophilous deciduous woodland

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед земноводних, що є індикаторами чистих водойм, охороняються кумка червоночерева (*Bombina bombina*) та тритон гребінчастий (*Triturus cristatus*).

Among amphibians, which are indicators of clean water bodies, fire-bellied toad (Bombina bombina) and great crested newt (Triturus cristatus) are protected.

Амфібії
Amphibians

Риби
Fish

Серед риб пріоритетними видами є щипавка звичайна (*Cobitis taenia*), гірчак європейський (*Rhodeus amarus*) та пічкур білоперий (*Romanogobio albipinnatus*). Вони є індикаторами стабільних річкових екосистем, а гірчак до того ж залежить від наявності двостулкових молюсків для відкладання ікри.

Among fish, priority species are spined loach (Cobitis taenia), European bitterling (Rhodeus amarus), and white-finned gudgeon (Romanogobio albipinnatus). They are indicators of stable river ecosystems, and the bitterling additionally depends on the presence of bivalve mollusks for spawning.

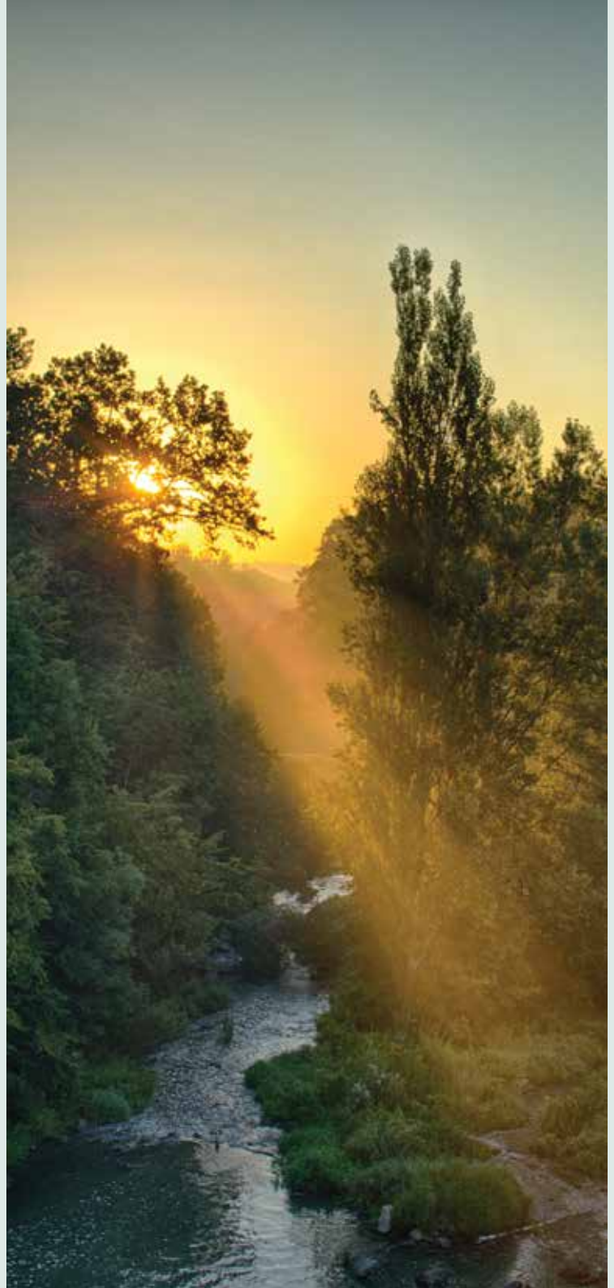

Серед плазунів територія визначена для охорони черепахи болотяної (*Emys orbicularis*), яка зберегла стабільні популяції у заболочених заплавах та старорічищах.

Among reptiles, the territory is designated for the protection of the European pond turtle (Emys orbicularis), which has maintained stable populations in marshy floodplains and old riverbeds.

Рептилії
Reptiles

Ссавці
Mammals

З ссавців у заплавних лісах та уздовж річища мешкає бобер річковий (*Castor fiber*), який активно формує біотопи, створюючи загати та розгалужену систему водойм.

Among mammals, in the floodplain forests and along the river channel lives the European beaver (Castor fiber), which actively shapes habitats by creating dams and a branched system of water bodies.

Серед рослин це аденофора лілієлиста (*Adenophora lilifolia*) та серпій різнолистий (*Klasea lycopifolia*). Ці види асоціюють з лучно-степовими схилами, а також вони є показником збережених ділянок різнотравних степових екосистем.

Among plants, there are lily-leaved bellflower (Adenophora lilifolia) and many-leaved knapweed (Klasea lycopifolia). These species are associated with meadow-steppe slopes, and they are also indicators of well-preserved areas of species-rich steppe ecosystems.

Рослини
Plants

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Захід України
Alpine and Pannonian

Western of Ukraine
Alpine and Pannonian

Закарпатська область
Zakarpattia Region

Смарагдова мережа Закарпаття в цифрах:
The Emerald Network of Zakarpattia Region in numbers:

2078 km²

що у 2,5 рази перевищує площу Братислави з передмістями

which is 2.5 times larger than the area of Bratislava including its suburbs

2,8%

від площі Смарагдової мережі в Україні

of the area of the Emerald Network in Ukraine

6,25%

від площі Закарпатської області

of the area of Zakarpattia Region

92%

територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.

of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на площі, більшій на 16%, ніж існуючі території ПЗФ.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **16% larger** than the existing Protected Areas Network.*

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

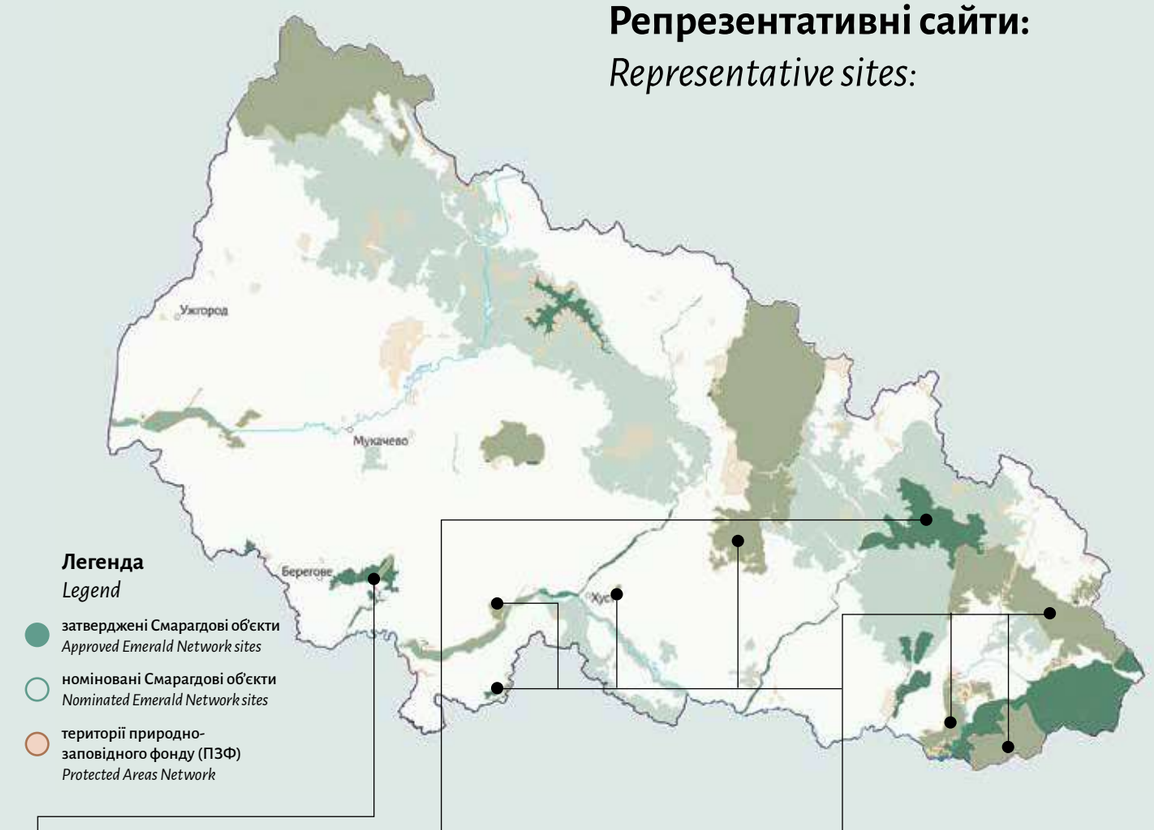

1 Урочище Атак
Atak Tract

2 Східний Свидовець
Skhidnyi Svydovets

3 Карпатський БЗ
Carpathian Biosphere Reserve

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Близько половини площі області займає гірський масив Українських Карпат. Також варто відзначити Юлівські гори та широку вологу долину одразу трьох річок – Тиса, Латориця й Боржава.

Саме на території Закарпаття розміщена більшість українських полонин та інших гірських луків. Крім цього, у регіоні відзначаються також праліси, які є важливою частиною природної спадщини Європи.

About half of the region's area is occupied by the mountainous massifs of the Ukrainian Carpathians. Notable features also include the Yuliv Mountains and the wide, wet valley of three rivers – the Tysa, Latorica, and Borzhava.

Most of Ukraine's mountain meadows and polonynas are located within Zakarpattia. The region also contains primeval forests, which form an important part of Europe's natural heritage.

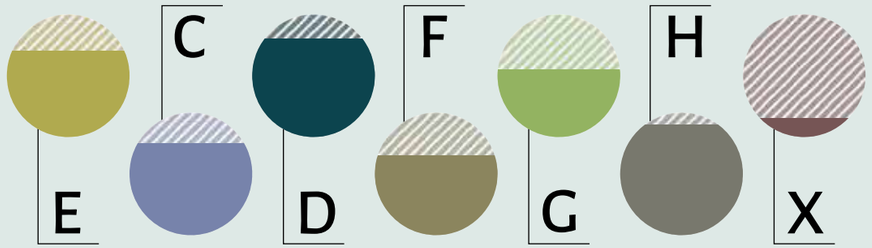

Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників
Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

Трясовини, верхові та низинні болота
Mires, bogs and fens

Ліси та заліснені землі
Woodland, forest and other wooded land

Комплекси оселищ
Habitat complexes

Також регіон вирізняється рідкісним оселищем силікатних скель (оселище H2.3).

Гора Говерла, розміщена на межі з Івано-Франківською областю, є найвищою в країні.

Additionally, Zakarpattia is distinguished by a rare habitat of silicate rock outcrops (habitat H2.3).

Mount Hoverla, located on the border with Ivano-Frankivsk Region, is the highest point in the country.

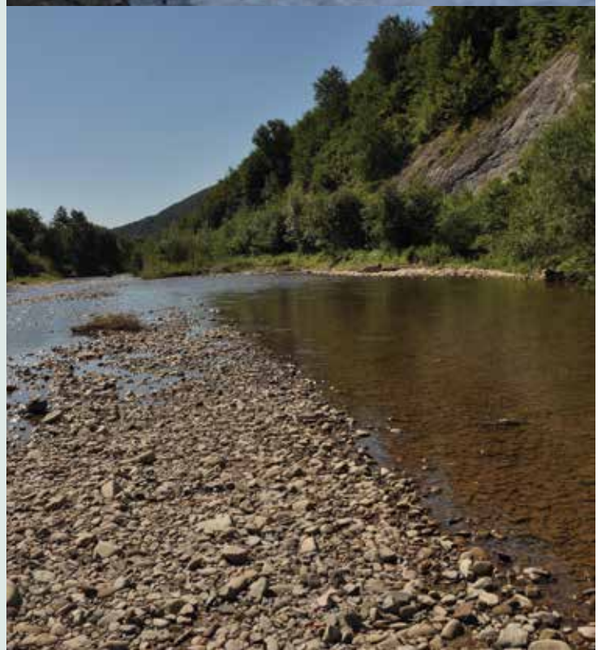

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

50%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

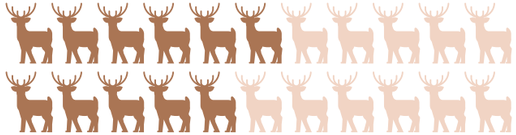

Рись євразійська
(Lynx lynx)
Eurasian lynx

Саламандра плямиста
(Salamandra salamandra)
Fire salamander

Коконопряд золотистий
(Eriogaster catax)
Scarce umber moth

Тварини-символи дикої природи регіону та природоохоронних програм Карпат.

Animal symbols of the region's wildlife and Carpathian conservation programs.

Вид перебуває на межі свого ареалу.

A species at the edge of its distribution range.

24%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Нарцис вузьколистий
(Narcissus angustifolius)
Narrow-leaved daffodil

Славнозвісна «Долина Нарцисів» на Закарпатті є найбільшою відомою рівнинною популяцією виду.

The famous "Valley of Daffodils" in Zakarpattia hosts the largest known lowland population of this species.

Буксбаумія зелена
(Buxbaumia viridis)
Green shield-moss

Один з найрідкісніших і одночасно найменших мохів. Росте виключно на гнилій деревині у вологих старих лісах.

One of the rarest and smallest mosses, growing exclusively on decaying wood in moist old-growth forests.

Закарпатська область, Берегівський район

Zakarpattia Region, Berehove District

Площа: 4106 га

Area: 4,106 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000270

Найбільший рівнинний масив старовікових дубових лісів

The largest lowland tract of primeval oak forests

Урочище Атак

Atak Tract

Створено для охорони:
Established for the protection:

12 оселищ
habitats

45 видів тварин
animal species

Територія включає лісові масиви пониззя річки Боржава. Це найбільший суцільний масив старовікових природних дубових лісів на рівнинах України.

The site includes forest massifs in the lower reaches of the Borzhava River. It represents the largest continuous tract of old-growth natural oak forests in the lowlands of Ukraine.

12%

площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.22

Мішані дубово-в'язово-ясенові ліси великих річок

Mixed Quercus - Ulmus - Fraxinus woodland of great rivers

G1.A1

Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

У водах р. Боржави охороняється велика кількість рідкісних у Європі видів риб. Це, зокрема, марена середземноморська (*Barbus meridionalis*), пічкур білоперий (*Romanogobio albipinnatus*) та йорж смугастий (*Gymnocephalus schraetzer*).

The waters of the Borzhava River host a large number of fish species that are rare in Europe, including the Mediterranean barbel (Barbus meridionalis), white-finned gudgeon (Romanogobio albipinnatus), and striped ruffe (Gymnocephalus schraetzer).

Риби
Fish

Птахи
Birds

Праліси урочища Атак є одним із головних закарпатських осередків рідкісних птахів. Тут трапляється дятел білоспинний (*Dendrocopos leucotos*) та дятел середній (*Dendrocopos medius*).

The primeval forests of the Atak Tract are one of the main Zakarpattia refuges for rare bird species. The white-backed woodpecker (Dendrocopos leucotos) and the middle spotted woodpecker (Dendrocopos medius) occur here.

Праліси вздовж річки Боржави важливі для охорони рукокрилих. Тут трапляється широковух європейський (*Barbastella barbastellus*), підковоніс великий (*Rhinolophus ferrumequinum*) і підковоніс малий (*Rhinolophus hipposideros*). Нічниця гостровуха (*Myotis blythii*) та нічниця велика (*Myotis myotis*) використовують заплави як мисливські угіддя.

Ссавці
Mammals

The primeval forests along the Borzhava River are important for the conservation of bats. The barbastelle (Barbastella barbastellus), greater horseshoe bat (Rhinolophus ferrumequinum), and lesser horseshoe bat (Rhinolophus hipposideros) occur here. The lesser mouse-eared bat (Myotis blythii) and the greater mouse-eared bat (Myotis myotis) use the floodplain as foraging grounds.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Тячівський та Рахівський райони Закарпатської області

Tiachiv and Rakhiv Districts, Zakarpattia Region

Площа: 15 138 га

Area: 15,138 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000259

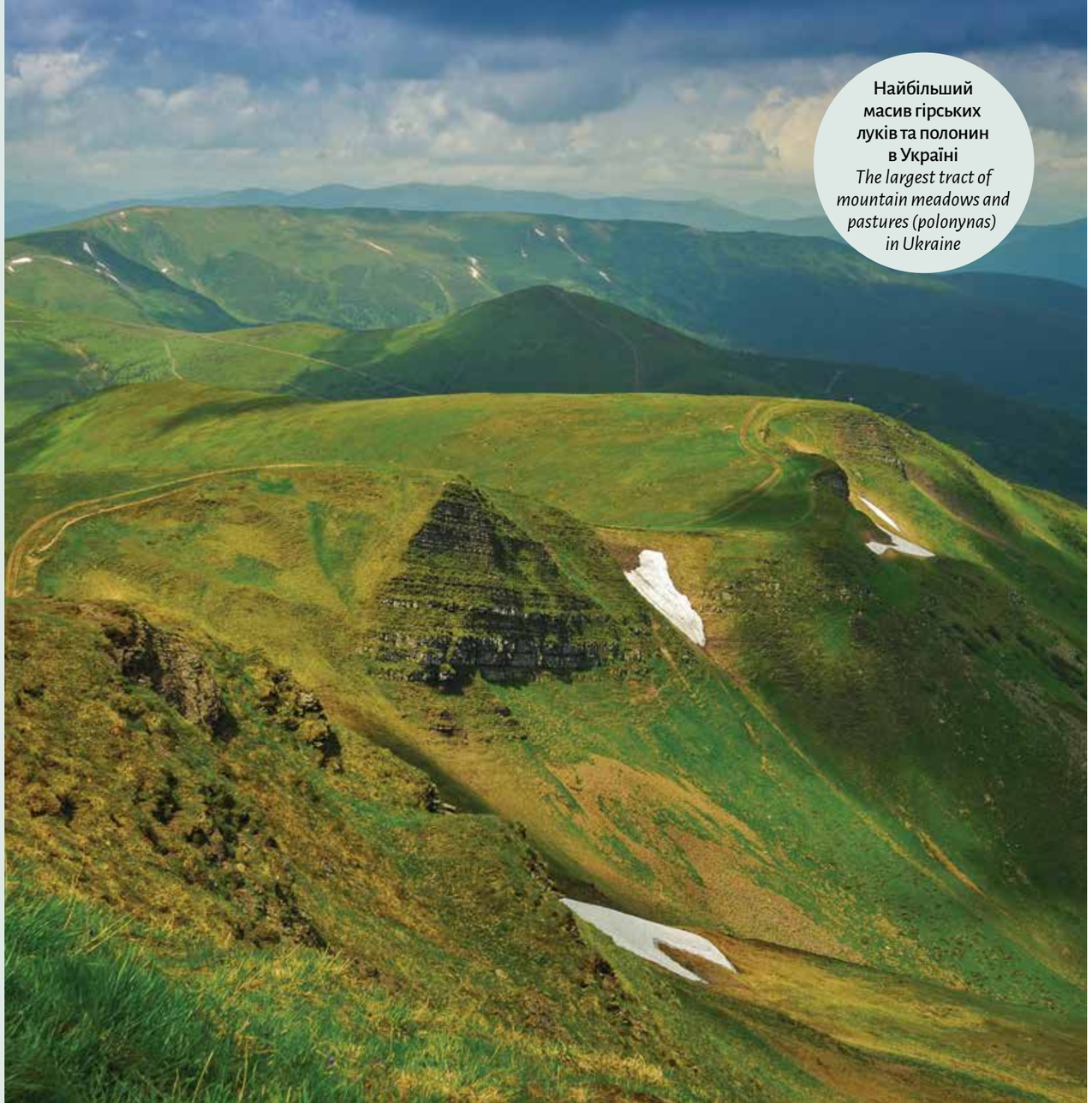

Найбільший масив гірських луків та полонин в Україні
The largest tract of mountain meadows and pastures (polonynas) in Ukraine

Східний Свидовець
Skhidnyi Svydovets

Створено для охорони:
Established for the protection:

24 оселища *habitats*

1 вид рослин *plant species*

36 видів тварин *animal species*

Територія Смарагдової мережі включає найбільший масив гірських луків та полонин в Українських Карпатах – Свидовець та долину річки Тересва. Ця територія відома вражаючими краєвидами, скупченням високогірних озер та великою кількістю ендемічних видів тварин.

The Emerald Network site encompasses the largest massif of mountain meadows and pastures (polonynas) in the Ukrainian Carpathians – Svydovets – as well as the valley of the Teresva River. The area is known for its impressive landscapes, clusters of high-mountain lakes, and a high number of endemic animal species.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

H2.3*
Кислі силікатні осипища помірно-гірського поясу
Temperate-montane acid siliceous screes

E4.3
Кислі альпійські та субальпійські трав'яні угруповання
Acid alpine and subalpine grassland

G1.6
Букові ліси
Fagus woodland

G3.1B
Альпійські та Карпатські субальпійські ялинові ліси
Alpine and Carpathian subalpine Picea forests

* **Ендемічне оселище**
* *Endemic habitat*

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед видів риб, що потребують збереження, відзначають марену середземноморську (*Barbus meridionalis*), міногу карпатську (*Eudontomyzon danfordi*), йоржа смугастого (*Gymnocephalus schraetzer*) та інших.

Among the fish species requiring conservation are the Mediterranean barbel (Barbus meridionalis), Carpathian brook lamprey (Eudontomyzon danfordi), striped ruffe (Gymnocephalus schraetzer), and others.

Риби
Fish

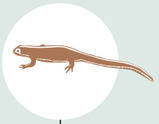

Амфібії
Amphibians

Група земноводних представлена кумкою жовточеревою (*Bombina variegata*) та тритоном карпатським (*Triturus montandoni*).

The amphibian group is represented by the yellow-bellied toad (Bombina variegata) and the Carpathian newt (Triturus montandoni).

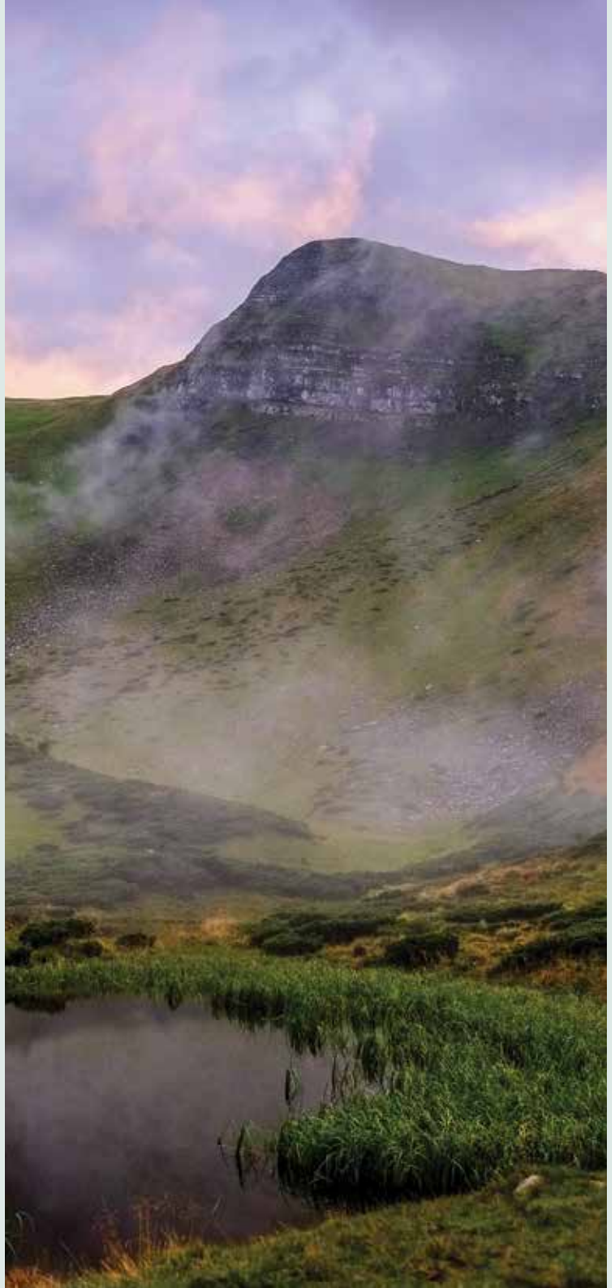

У верхніх лісових поясах зберігаються популяції глушця (*Tetrao urogallus*) та сичика-горобця (*Glaucidium passerinum*), що свідчить про високу природність старовікових лісів. У букових лісах трапляється мухоловка білошия (*Ficedula albicollis*).

In the upper forest belts, populations of the western capercaillie (Tetrao urogallus) and the Eurasian pygmy owl (Glaucidium passerinum) are preserved, indicating a high degree of naturalness of old-growth forests. In beech forests, the collared flycatcher (Ficedula albicollis) also occurs.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Наявність великих хижаків вказує на високий ступінь збереження територій. Серед них видра річкова (*Lutra lutra*), рись євразійська (*Lynx lynx*) та вовк (*Canis lupus*).

The presence of large predators indicates a high level of habitat integrity. Among them are the European otter (Lutra lutra), Eurasian lynx (Lynx lynx), and wolf (Canis lupus).

Серед рослин охороняються дзвоники пилчасті (*Campanula serrata*). Вид трапляється лише у високогірних і субальпійських біотопах.

Among the plant species the toothed bellflower (Campanula serrata) is protected here. This species occurs only in alpine and subalpine habitats

Рослини
Plants

Закарпатська область, Рахівський, Тячівський, Хустський та Берегівський райони

Zakarpattia Region, Rakhiv, Tiachiv, Khust, and Berehove Districts

Площа: 58 296 га

Area: 58,296 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000006

Карпатський біосферний заповідник

Carpathian Biosphere Reserve

Створено для охорони:
Established for the protection:

47 оселищ *habitats*

11 видів рослин *plant species*

68 видів тварин *animal species*

Територія включає найбільший заповідник Українських Карпат та представлена кількома окремими ділянками, які репрезентують екосистеми найвищих гірських масивів в Україні. До таких відносяться Чорногора, Мармароський гірський масив з льодовиковими карами, гірські луки Свидовцю та найбільші в країні масиви пралісів Угольсько-Широколужанського масиву.

The site includes the area of the largest reserve of the Ukrainian Carpathians and is represented by several separate sites, which represent ecosystems of the highest mountain ranges in Ukraine. These include Chornohora, the Marmarosh Mountains with glacial cirques, mountain meadows of Svydovets, and the largest primeval forest complexes in the country in the Uholsko-Shyrokoluzhansky massif.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E4.3 Кислі альпійські та субальпійські трав'яні угруповання
Acid alpine and subalpine grassland

G1.A1 Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах
Mixed Quercus - Fraxinus - Carpinus forests on eutrophic and mesotrophic soils

G1.6 Букові ліси
Fagus woodland

G3.1B Альпійські та Карпатські субальпійські ялинові ліси
Alpine and Carpathian subalpine Picea forests

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

З комах охороняються турун мінливий (*Carabus variolosus*), турун Завадського (*Carabus zawadzkii*) та ендемічний вусачик чудовий (*Pseudogaurotina excellens*). Символом старовікових букових лісів стала розалія альпійська (*Rosalia alpina*).

Among insects, the site protects variolated ground beetle (Carabus variolosus), Zawadzki's ground beetle (Carabus zawadzkii), and the endemic longhorn beetle (Pseudogaurotina excellens). The alpine longhorn beetle (Rosalia alpina) has become a symbol of primeval beech forests.

Комахи
Insects

Риби
Fish

Амфібії
Amphibians

У гірських річках збереглися рідкісні види риб: бабець європейський (*Cottus gobio*), лосось дунайський (*Hucho hucho*).

In mountain rivers, rare fish species have been preserved: European bullhead (Cottus gobio) and huchen (Hucho hucho).

Серед земноводних заповідник охороняє кумку жовточереву (*Bombina variegata*) та тритона карпатського (*Triturus montandoni*).

Among amphibians, the site protects yellow-bellied toad (Bombina variegata) and Carpathian newt (Triturus montandoni).

Територія визначена для охорони важливих популяцій рослин Карпатського регіону, таких як дзвоники пилчасті (*Campanula serrata*), нарцис вузьколистий (*Narcissus angustifolius*), тонконіг гранітний (*Poa granitica*). Також уваги заслуговують буксбаумія зелена (*Buxbaumia viridis*) та дикранум зелений (*Dicranum viride*), які свідчать про збереження унікальних вологих пралісів.

The site is designated for the protection of important plant populations of the Carpathian region, such as serrated bellflower (Campanula serrata), narrow-leaved daffodil (Narcissus angustifolius), and granite fescue (Poa granitica). Attention is also drawn to green box moss (Buxbaumia viridis) and green dicranum moss (Dicranum viride), which indicate the preservation of unique wet primeval forests.

Рослини
Plants

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Серед ссавців підлягають охороні великі хижаки Європи – вовк (*Canis lupus*), рись євразійська (*Lynx lynx*) та ведмідь бурий (*Ursus arctos*).

Among mammals, large European predators are protected – wolf (Canis lupus), Eurasian lynx (Lynx lynx), and brown bear (Ursus arctos).

Територія визначена для охорони таких видів птахів, як орябок (*Bonasa bonasia*), пугач (*Bubo bubo*) та лелека чорний (*Ciconia nigra*).

The site is designated for the protection of bird species such as hazel grouse (Bonasa bonasia), Eurasian eagle-owl (Bubo bubo) and black stork (Ciconia nigra).

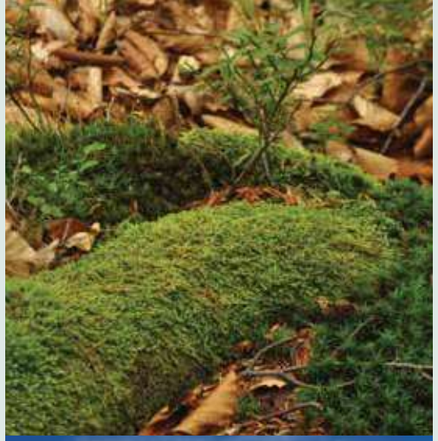

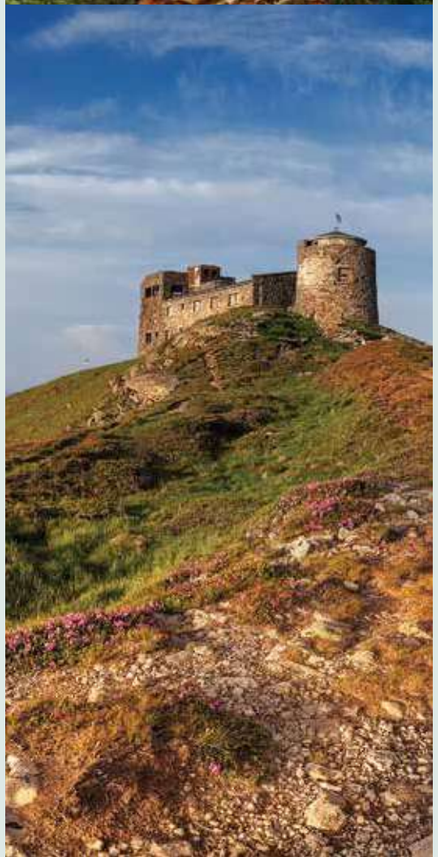

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Південь України
Steppic

Southern Ukraine
Steppic

Запорізька область
Zaporizhzhia Region

Смарагдова мережа Запорізької області в цифрах:
The Emerald Network of Zaporizhzhia Region in numbers:

2029 km²
що приблизно відповідає площі 5 Віднів
which is approximately equivalent to the area of five Viennas

2,8%
від площі Смарагдової мережі в Україні
of the area of the Emerald Network in Ukraine

7,5%
від площі Запорізької області
of the area of Zaporizhzhia Region

79,4%
територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.
of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

≈480 km²
акваторії Чорного моря входять і в Смарагдову мережу, і у ПЗФ.
of the Black Sea are designated both as Emerald Network sites and as national Protected Areas Network.

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, **вдвічі більшій** за площу ПЗФ.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **twice** that of the region's Protected Areas Network.*

Територія Запорізької області частково постраждала внаслідок збройної агресії росії. Активні воєнні дії призвели до пошкодження природоохоронних територій, також під окупацією опинилось більше половини області.

The territory of Zaporizhzhia Region has been partially affected by russia's armed aggression. Active hostilities have damaged protected areas, and more than half of the region remains under occupation.

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти *Approved Emerald Network sites*
- номіновані Смарагдові об'єкти *Nominated Emerald Network sites*
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ) *Protected Areas Network*

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

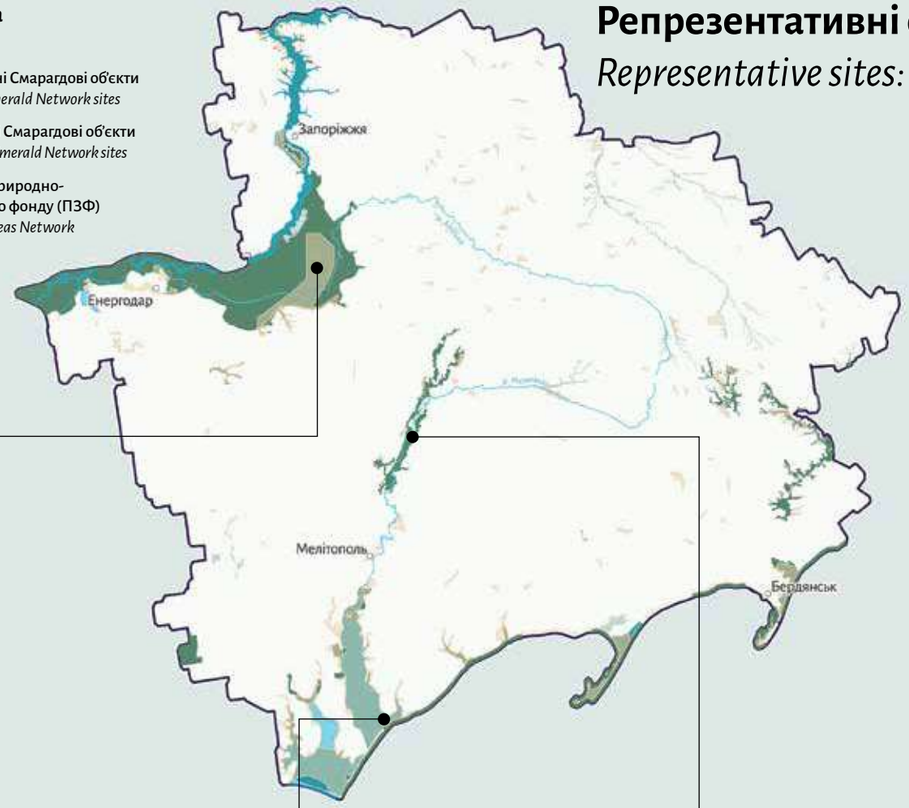

1 **Великий Луг**
Velykyi Luh

2 **НПП «Приазовський»**
Pryazovskyi NNP

3 **Муравський шлях**
Murava Way

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

В області розташовані ландшафти морських берегів Азовського моря, в тому числі приморські коси та лимани. Значні площі займають степи (в долинах річок – з відслоненнями кристалічних чи вапнякових порід). Також важливими є степові депресії (поди), галофітні біотопи та піщані степи.

The region contains coastal landscapes of the Sea of Azov, including coastal spits and lagoons. Steppes cover extensive areas (with exposures of crystalline or limestone rocks in river valleys). Steppe depressions (pody), halophytic biotopes, and sandy steppes are also of particular importance.

Після руйнування російськими військами греблі Каховського водосховища у 2023 році на цьому місці відновлюється найбільший в Україні природний заплавний ліс, який вже зараз є наймасштабнішим у Європі осередком природного оселища «прирічкові вербові ліси» (G1.11).

A ter the dam of Kakhovka Reservoir was destroyed by russian forces in 2023, the largest natural loodplain forest in Ukraine began to regenerate in its place. This site has already become the most extensive centre in Europe for the natural habitat type Riparian willow forests (G1.11)

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

57%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 ware protected within the region, including:

Дерихвіст лучний
(Glareola pratincola)
Collared pratincole

Мешкає у цілинних степах і зникає від будь-якого господарського втручання, навіть випасу.

It inhabits virgin steppe and declines under any form of land use, even grazing.

Казарка червоновола
(Branta ruficollis)
Red-breasted goose

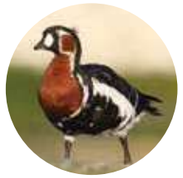

В Україні трапляється лише під час міграцій і зимівлі.

In Ukraine, it occurs only during migration and wintering.

Савка білоголова
(Oxyura leucocephala)
White-headed duck

Одна з найрідкісніших качок Європи.

One of the rarest ducks in Europe.

25%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Деревій голий
(Achillea glaberrima)
Naked yarrow

На території заповідника «Кам'яні могили» збереглася єдина у світі популяція виду (5 га).

Within the Kamianni Mohyly Nature Reserve lies the world's only population of this species (5 ha).

Турун угорський
(Carabus hungaricus)
Hungarian ground beetle

Вид перебуває на межі ареалу поширення.

The species reaches the edge of its distribution range in this region.

Запорізька область,
Запорізький та
Василівський райони;
Херсонська область,
Каховський та
Бериславський райони;
Дніпропетровська область,
Нікопольський район
Zaporizhzhia Region,
Zaporizhzhia and
Vasylivka Districts;
Kherson Region,
Kakhovka and Beryslav Districts;
Dnipropetrovsk Region,
Nikopol District

Площа: 234 874 га
Area: 234,874 ha

Територія зазнала безпрецедентних екологічних впливів унаслідок руйнування Каховського водосховища у 2023 році.
The site has suffered unprecedented environmental impacts following the destruction of the Kakhovske Reservoir in 2023.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:
The area forms a continuous complex of sites:
UA0000106
UA0000037

Найбільший у Європі масив прирічкових вербових лісів
The largest tract of riparian willow forests in Europe

Великий Луг
Velykyi Luh

Створено для охорони:
Established for the protection:

25 оселищ
habitats

5 видів рослин
plant species

81 вид тварин
animal species

Територія розташована у степовій природній зоні в долині річки Дніпро. Після руйнування Каховського водосховища у 2023 році на значній площі розпочалось відновлення природних лісів та водно-болотних угідь. Ця зміна зробила територію найбільшим європейським осередком природного оселища, а також змінила перелік важливих видів. Отже, природне відновлення значно збільшило природну цінність цієї місцевості.

The area lies in the Steppe zone within the Dnipro River valley. After the destruction of the Kakhovske Reservoir in 2023, the natural recovery of forests and wetlands began. This transformation turned the area into the largest European centre of natural habitats and changed the list of key species. As a result, the natural restoration has significantly increased the conservation value of the territory.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E1.2
Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи
Perennial calcareous grassland and basic steppes

G1.3
Середземноморські прирічкові ліси
Mediterranean riparian woodland

G1.11
Прирічкові вербові ліси
Riverine Salix woodland

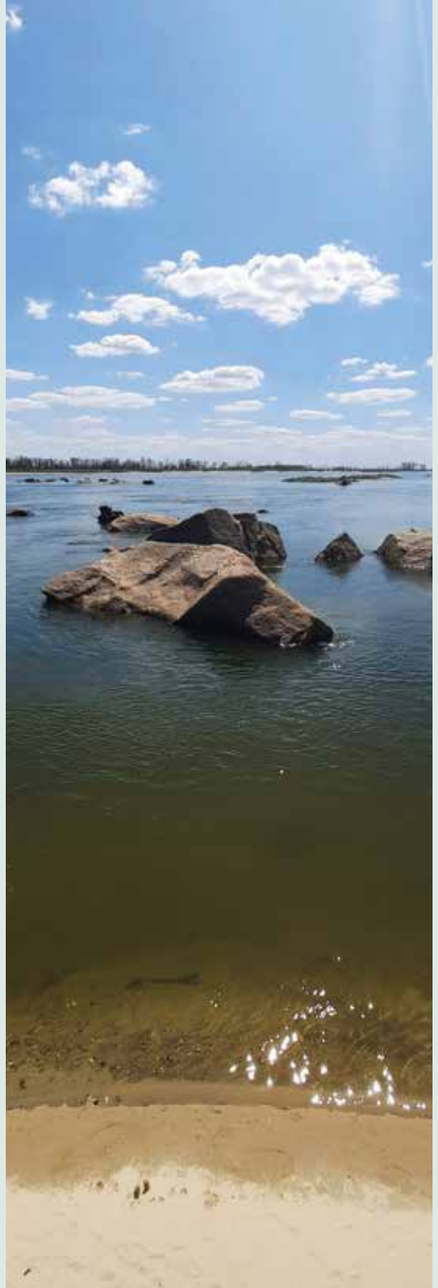

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Тут охороняються такі види риб, як білизна звичайна (*Aspius aspius*), щипавка звичайна (*Cobitis taenia*), чехоня (*Pelecus cultratus*) та гірчак європейський (*Rhodeus sericeus amarus*).

The following fish species are protected here: asp (Aspius aspius), spined loach (Cobitis taenia), sabre carp (Pelecus cultratus), and European bitterling (Rhodeus sericeus amarus).

Риби
Fish

Рептилії
Reptiles

Територія є місцем мешкання черепахи болотяної (*Emys orbicularis*). На прилеглих степових ділянках трапляються рідкісні полоз сарматський (*Elaphe sauromates*) та гадюка степова (*Vipera renardi*).

The site is home to the European pond turtle (Emys orbicularis). On adjacent steppe slopes, the blotched snake (Elaphe sauromates) and the eastern steppe viper (Vipera renardi) occur.

У плавнях і заплавних озерах гніздиться чапля руда (*Ardea purpurea*). Під час сезонних міграцій територія слугує місцем живлення для орлана-білохвоста (*Haliaeetus albicilla*) та міграційним шляхом для казарки червоноволої (*Branta ruficollis*) й інших мігруючих видів.

The purple heron (Ardea purpurea) nests in the floodplains and lakes. During migration, the site serves as a feeding area for the white-tailed eagle (Haliaeetus albicilla) and as a migratory route for the red-breasted goose (Branta ruficollis) and other migratory species.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

Серед ссавців територія стає найбільшим в Україні біотопом, придатним для видри річкової (*Lutra lutra*).

Among mammals, the site is becoming the largest habitat in Ukraine suitable for the Eurasian otter (Lutra lutra).

Територія визначена і має найбільше значення для водної рослини альдрованди пухирчастої (*Aldrovanda vesiculosa*).

The site has the highest importance for the aquatic plant (Aldrovanda vesiculosa).

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Запорізька область, Мелітопольський та Бердянський райони
Zaporizhzhia Region, Melitopol and Berdiansk Districts

Площа: 77 900 га
Area: 77,900 ha

Територія окупована з лютого 2022 року. Зазнала безпосередніх пошкоджень внаслідок обстрілів та проведення військових навчань російської армії. У зв'язку з руйнуванням очисних споруд відбулось забруднення річок. Підрив суден в порту міста Бердянськ спричинив забруднення морської акваторії.
The site has been under occupation since February 2022. It has su fered direct damage due to shelling and russian military exercises. Pollution of rivers has occurred following the destruction of wastewater treatment facilities. The explosion of ships in the port of Berdiansk caused pollution of marine water.

Територія Смарагдової мережі:
Emerald Network site:
UA0000092

НПП «Приазовський»
Pryazovskyi National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

23 оселища
habitats

108 видів тварин
animal species

Територія розташована на узбережжі Азовського моря у степовій природній зоні та охоплює все різноманіття його біотопів, а також лиманів, малих річок і степові ділянки. Найважливішими тут є солоноводні лагуни, солончаки, відклади у літоральній зоні та справжні степи.

The site is located on the coast of the Sea of Azov within the Steppe natural zone and encompasses the full diversity of its habitats, as well as those of estuaries, small rivers, and steppe areas. The most important habitats here include saline lagoons, salt flats, littoral deposits, and true steppes.

100%
площі охороняється територіями ПЗФ
of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

A5 Відклади у субліторальній зоні
Sublittoral sediment

E1.2 Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи
Perennial calcareous grassland and basic steppes

X02 Солоні приморські лагуни
Saline coastal lagoons

X03 Солонуваті приморські лагуни
Brackish coastal lagoons

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед риб варто згадати оселедця керченського (*Alosa maeotica*) та пузанка азовського (*Alosa tanaica*), які створюють промислові скупчення.

Notable fish species include the Kerch herring (Alosa maeotica) and the Azov shad (Alosa tanaica), which form commercial aggregations.

Риби
Fish

Рептилії
Reptiles

Серед плазунів пріоритетним на європейському рівні є гадюка степова (*Vipera renardi*).

The eastern steppe viper (Vipera renardi) is a species of European conservation concern.

Територія визначена для охорони птахів під час міграцій та зимівлі. Серед них варто відзначити дрохву (*Otis tarda*) – символ зникаючих степів та казарку червоноволу (*Branta ruficollis*), яка лише зимує на цій території. На відкритих степових і солончакових ділянках гніздує дерихвіст лучний (*Glareola pratincola*), а на мілинах харчується пісочник морський (*Charadrius alexandrinus*).

The site is designated for the protection of birds during migration and wintering. Among them are the great bustard (Otis tarda), a symbol of vanishing steppes, and the red-breasted goose (Branta ruficollis), which winters in the area. The collared pratincole (Glareola pratincola) breeds in open steppe and salt-marsh habitats, while the Kentish plover (Charadrius alexandrinus) feeds on the tidal flats.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Найбільш рідкісним видом ссавців у степових біотопах є мишівка степова (*Sicista subtilis*). У морській частині території Смарагдової мережі мешкає азовка (*Phocoena phocoena*), яка використовує акваторії для нагулу в літній період.

The southern birch mouse (Sicista subtilis) is the rarest mammal species in the steppe biotopes. In the marine part of the Emerald Network site, the Azov population of the harbour porpoise (Phocoena phocoena) occurs, using the waters as feeding grounds during summer.

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Запорізька область, Пологівський та Мелітопольський райони

Zaporizhzhia Region, Polohy and Melitopol Districts

Площа: 10 590га

Area: 10,590 ha

Територія зазнала пошкоджень внаслідок обстрілів та пожеж під час боїв за міста Токмак і Молочанськ. Територію неодноразово перетинали лінії оборони, побудовані російськими солдатами.

The site has been damaged by shelling and fires during the battles for the towns of Tokmak and Molochansk. Defence lines built by russian soldiers have repeatedly crossed the territory.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The area forms a continuous complex of sites:

UA0000375
UA0000224

Муравський шлях

Murava Way

Створено для охорони:
Established for the protection:

3 оселища *habitats*

2 види рослин *plant species*

29 видів тварин *animal species*

Територія розташовується у долині річки Молочна та включає плавні і степові схили. Тут планується створення національного природного парку «Муравський шлях», назва якого пов'язана з історією цієї території, зокрема торговельними шляхами, що проходили тут понад 1000 років тому. Територія відома як одна з найбагатших степових екосистем Запорізької області.

The site lies in the valley of the Molochna River and includes floodplains and steppe slopes. The creation of the Muravskyi Shliakh National Nature Park is planned here; its name is linked to the history of this area and the ancient trade routes that passed through it more than a thousand years ago. The area is known as one of the richest steppe ecosystems of Zaporizhzhia Region.

4,33%

площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E1.2 Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи

Perennial calcareous grassland and basic steppes

F9.1 Прирічкові чагарники

Riverine scrub

G1.11 Прирічкові вербові ліси

Riverine Salix woodland

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Саме в долині р. Молочної збереглося найбільше в області скупчення ведмедиці чотирикрапкової (*Callimorpha quadripunctaria*). Також тут трапляється дукачик непарний (*Lycaena dispar*), рідкісний метелик заплавних лук.

The valley of the Molochna River supports the largest aggregation in the region of the Jersey tiger (Callimorpha quadripunctaria). The scarce large blue (Lycaena dispar), a rare butterfly of floodplain meadows, also occurs here.

Комахи
Insects

Риби
Fish

Серед риб охороняються популяції щипавки звичайної (*Cobitis taenia*) та гірчака європейського (*Rhodeus amarus*).

Populations of the spined loach (Cobitis taenia) and European bitterling (Rhodeus amarus) are protected here.

Рептилії
Reptiles

Тут охороняється черепаха болотяна (*Emys orbicularis*) та гадюка степова (*Vipera renardi*).

The European pond turtle (Emys orbicularis) and eastern steppe viper (Vipera renardi) occur in the site.

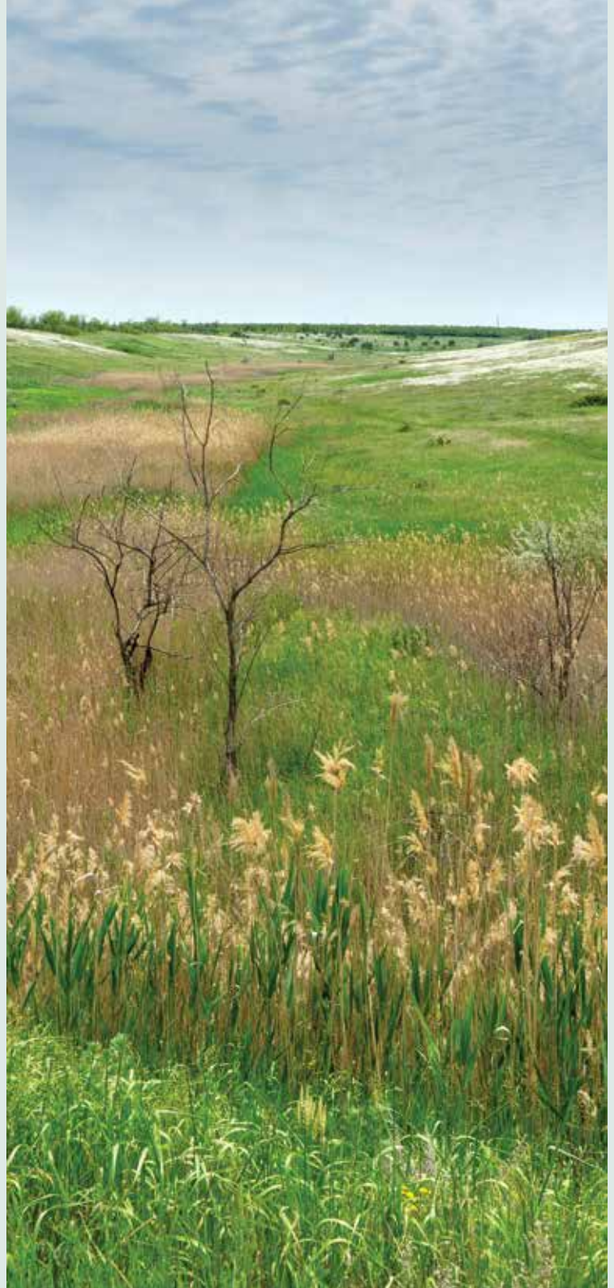

Степові простори є домівкою для луня лучного (*Circus pygargus*), сиворакші (*Coracias garrulus*) та сорокопуда чорнолобого (*Lanius minor*). Заплавні болота прихищають бугайчика (*Ixobrychus minutus*) та квака (*Nycticorax nycticorax*). Ці птахи відображають цінність р. Молочної як ключової території для збереження степових та водно-болотних екосистем Півдня України.

Птахи
Birds

The steppe landscapes are home to the Montagu's harrier (Circus pygargus), European roller (Coracias garrulus), and lesser grey shrike (Lanius minor). The floodplain wetlands provide shelter for the little bittern (Ixobrychus minutus) and black-crowned night heron (Nycticorax nycticorax). These species highlight the importance of the Molochna valley as a key area for the conservation of steppe and wetland ecosystems in southern Ukraine.

Захід України
Alpine

Western Ukraine
Alpine

Івано-Франківська область
Ivano-Frankivsk Region

Смарагдова мережа Івано-Франківщини в цифрах:
The Emerald Network of Ivano-Frankivsk Region in numbers:

2835 km²

що дещо перевищує площу країни Люксембург

which slightly exceeds the area of Luxembourg

20,4%

від площі Івано-Франківської області. Найвищий показник серед усіх регіонів України

of the area of Ivano-Frankivsk Region, the highest figure among all Ukrainian regions

3,9%

від площі Смарагдової мережі в Україні

of the area of the Emerald Network in Ukraine

77,6%

територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.

of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

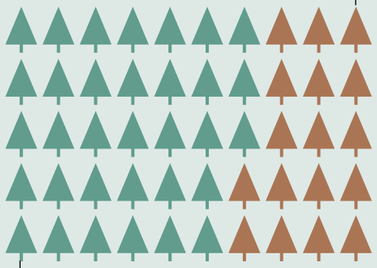

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, **вдвічі більшій** за площу ПЗФ.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **twice** that of the region's Protected Areas Network.*

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

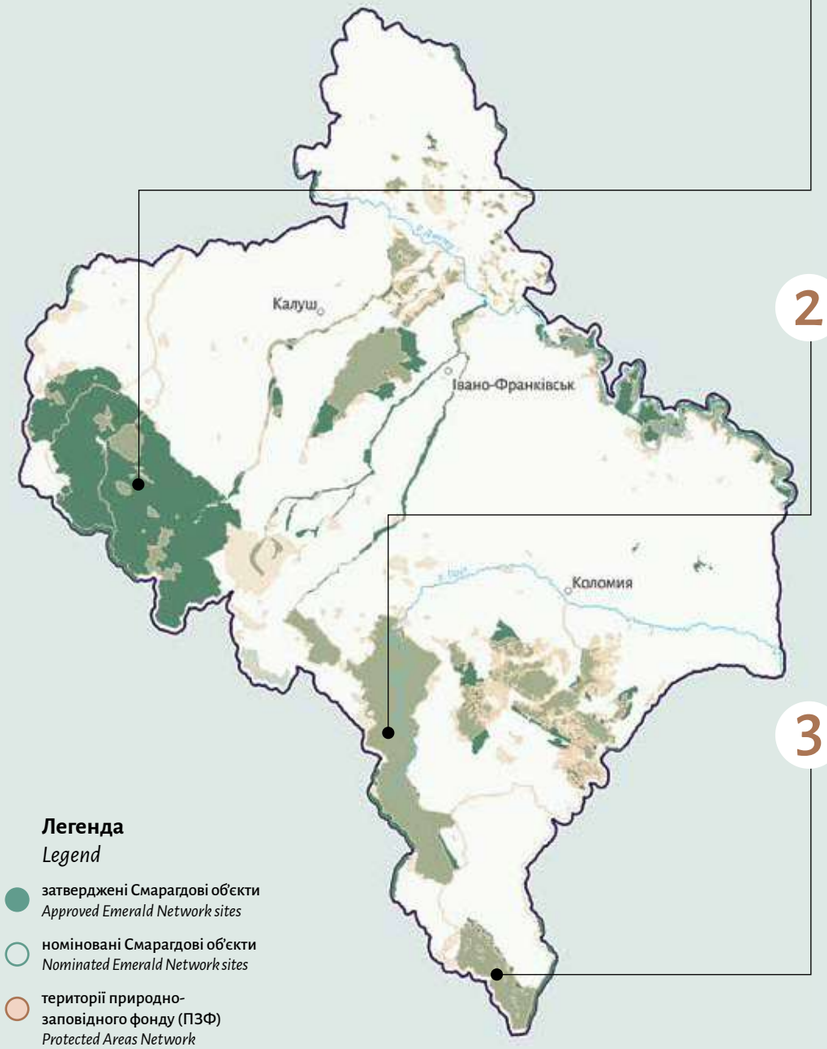

1 **Величні Карпати**
Great Carpathians

2 **Карпатський НПП**
Carpathian National Nature Park

3 **Верховинський НПП**
Verkhovyna National Nature Park

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Регіон охоплює частину гірського масиву Українських Карпат та різноманітні передгірні ландшафти у верхів'ях Дністра.

Тут поширені ліси, луки та унікальні ділянки екстремального біорізноманіття трав'яних біотопів.

The region covers part of the Ukrainian Carpathians mountain range and diverse foothill landscapes in the upper Dniester basin.

Forests, meadows, and unique high-biodiversity herbaceous habitats are widespread.

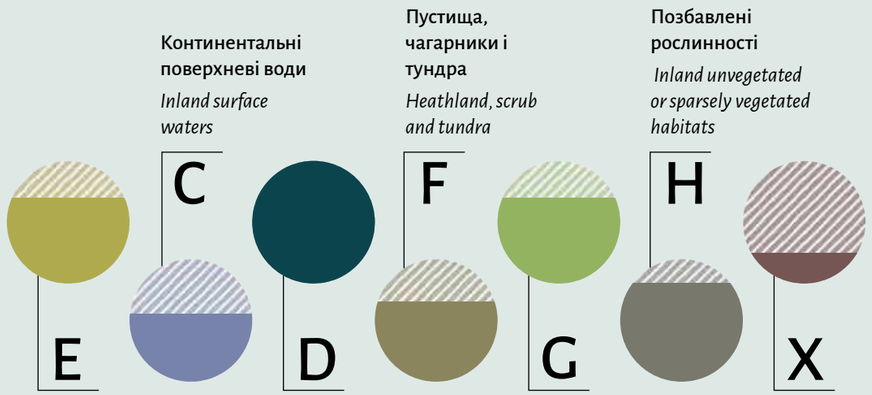

E Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників

Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

D Трясовини, верхові та низинні болота

Mires, bogs and fens

G Ліси та заліснені землі

Woodland, forest and other wooded land

X Комплекси оселищ

Habitat complexes

В області збереглася значна кількість незарегульованих гірських річок, що перебувають у природному стані й мають важливе значення для мігруючих видів риб.

Гора Говерла, розміщена на межі із Закарпатською областю, є найвищою в країні.

A significant number of unregulated mountain rivers remain in their natural state, providing important habitats for migratory fish species.

Mount Hoverla, located on the border with Zakarpattia Region, is the highest point in Ukraine.

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

55%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 ware protected within the region, including:

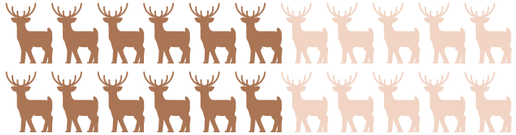

Сова довгохвоста
(Strix uralensis)
Ural owl

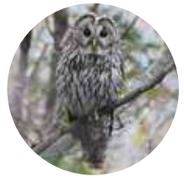

Найбільша популяція виду в Українських Карпатах формується на Івано-Франківщині.

The largest population in the Ukrainian Carpathians is found in Ivano-Frankivsk Region.

Крячок малий
(Sterna albifrons)
Little tern

У верхній течії Дністра розташоване одне з найбільших угруповань в Україні.

One of Ukraine's largest upper Dniester colonies is located here.

Турун Завадського
(Carabus zawadzkii)
Zawadzki's ground beetle

В цій області вид трапляється на межі ареалу.

In this region, the species is at the edge of its range.

24%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Тоція карпатська
(Tozzia carpathica)
Carpathian tozzia

Рідкісна гірська рослина субальпійського поясу, яка росте на висотах 1140-1890 метрів над рівнем моря.

A rare alpine/subalpine plant growing at elevations of 1,140-1,890 m.

Тонконіг гранітний
(Poa deylii)
Granite fescue

Ендемік Карпат, найбільша кількість знахідок якого зафіксована саме на Івано-Франківщині.

A Carpathian endemic, with most recorded occurrences in Ivano-Frankivsk Region.

Івано-Франківська область, Калуський район

Ivano-Frankivsk Region, Kalush District

Площа: 106 410 га

Area: 106,410 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The siite has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000174

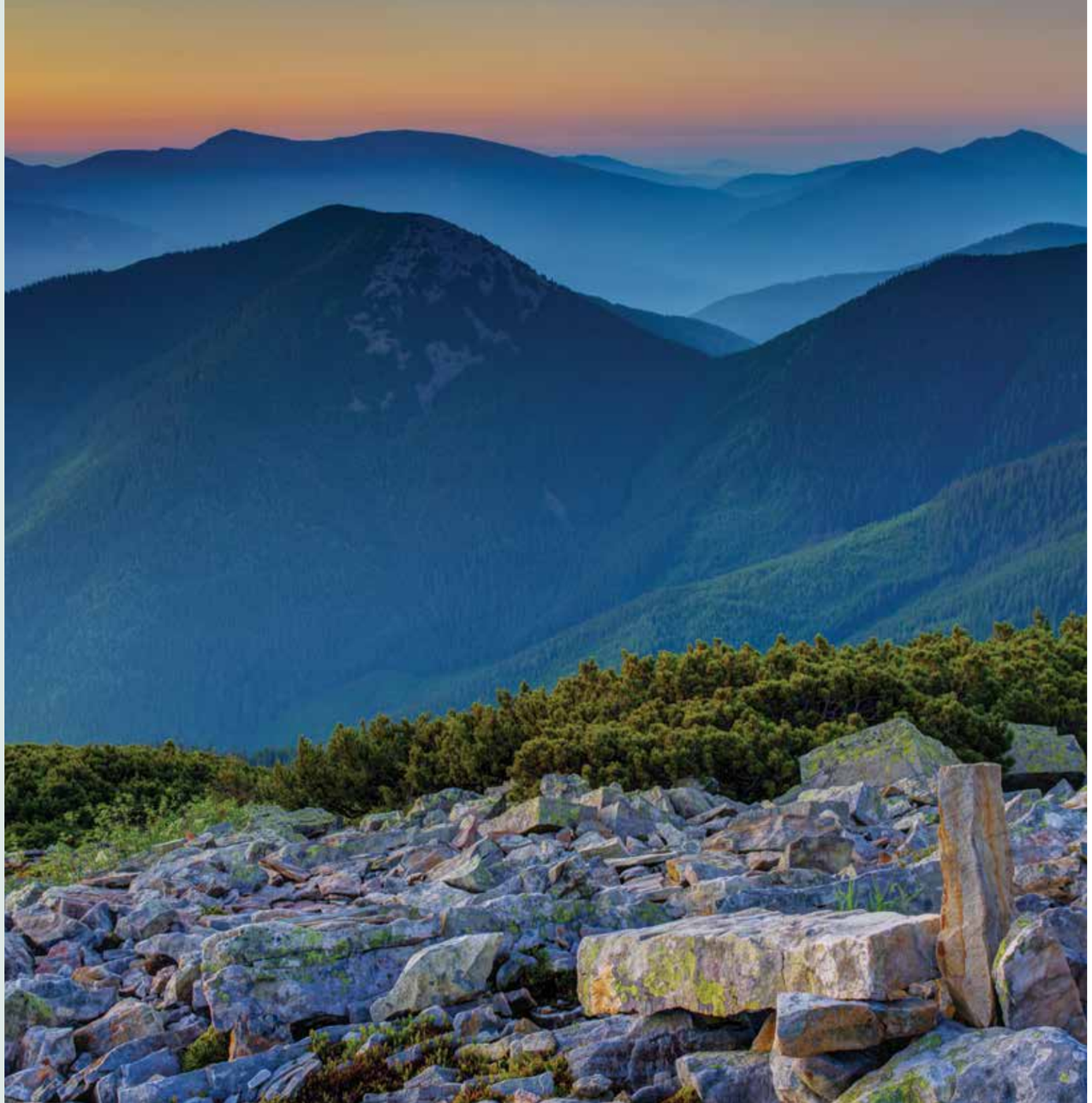

Величні Карпати
Great Carpathians

Створено для охорони:
Established for the protection:

23 оселища *habitats*

2 види рослин *plant species*

47 видів тварин *animal species*

Об'єкт Смарагдової мережі включає один з найбільших малопорушених фрагментів Українських Карпат. Водночас він є однією з найменш заселених ділянок всієї гірської системи. Тут планується створення національного природного парку «Величні Карпати».

This Emerald Network site includes one of the largest undisturbed fragments of the Ukrainian Carpathians. It is also one of the least populated areas in the entire mountain system. The establishment of the Great Carpathians National Nature Park is planned here.

20,8%

площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G3.1B Альпійські та Карпатські субальпійські ялинові ліси

Alpine and Carpathian subalpine Picea forests

G1.6 Букові ліси

Fagus woodland

E4.3 Кислі альпійські та субальпійські трав'яні угруповання

Acid alpine and subalpine grassland

G1.12 Бореоальпійські прирічкові галереї

Boreo-alpine riparian galleries

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Тут трапляється рябець авринія (*Euphydryas aurinia*) – рідкісний денний метелик. У старовікових лісах мешкає розалія альпійська (*Rosalia alpina*), яка є індикатором природності лісових екосистем.

The marsh fritillary (Euphydryas aurinia), a rare day-flying butterfly, occurs here. The alpine longhorn beetle (Rosalia alpina), an indicator of the naturalness of forest ecosystems, inhabits old-growth forests.

Комахи
Insects

Риби
Fish

Завдяки збереженим біотопам річок на території можна зустріти такий рідкісний вид, як бабець європейський (*Cottus gobio*).

Thanks to the preserved river biotopes, such rare fish as the European bullhead (Cottus gobio) can be found in the area.

У старовікових смерекових і буково-ялицевих лісах зберігаються стійкі популяції дятла трипалого (*Picoides tridactylus*) та сови довгохвостої (*Strix uralensis*), які є індикаторами збереженості пралісів.

Stable populations of the three-toed woodpecker (Picoides tridactylus), and the Ural owl (Strix uralensis), which are indicators of the preservation of primeval forests, are maintained in old-growth spruce and beech-fir forests.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Серед ссавців варто відзначити ведмедя бурого (*Ursus arctos*), вовка (*Canis lupus*) та кажанів нічницю довговуху (*Myotis bechsteinii*), нічницю велику (*Myotis myotis*) й інших.

Among mammals, the brown bear (Ursus arctos), the wolf (Canis lupus), and bats such as Bechstein's bat (Myotis bechsteinii) and the greater mouse-eared bat (Myotis myotis) should be noted.

Серед рослин територія визначена для охорони дзвоників пилчастих (*Campanula serrata*). Вони трапляються лише у високогірних і субальпійських біотопах.

Among plants, the site is designated for the protection of the toothed bellflower (Campanula serrata). It occurs only in high-mountain and subalpine biotopes.

Рослини
Plants

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Івано-Франківська область, Верховинський та Надвірнянський райони

Ivano-Frankivsk Region, Verkhovyna and Nadvirna Districts

Площа: 50 478 га

Area: 50,478 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000014

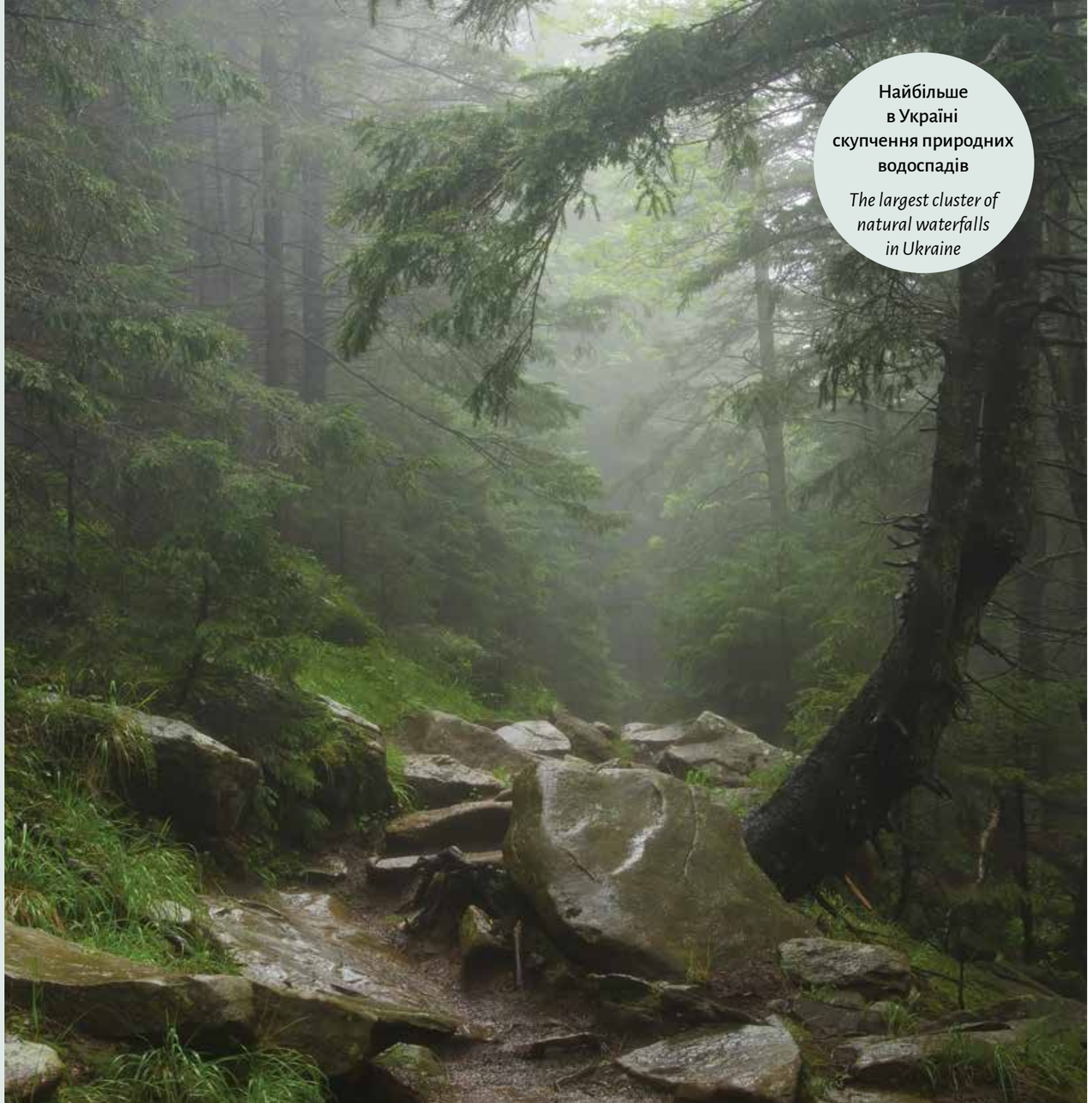

Найбільше в Україні скупчення природних водоспадів

The largest cluster of natural waterfalls in Ukraine

Карпатський НПП

Carpathian National Nature Park

Створено для охорони:

Established for the protection:

38 оселищ *habitats*

5 видів рослин *plant species*

55 видів тварин *animal species*

Територія розміщена в центрі масиву Українських Карпат. Саме в цьому національному парку більше водоспадів з їхніми особливими типами оселищ, ніж у всьому регіоні.

The site is located in the centre of the Ukrainian Carpathians. This national park hosts more waterfalls – with their distinctive habitat types – than any other area in the region.

100% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

G3.1B Альпійські та Карпатські субальпійські ялинові ліси

Alpine and Carpathian subalpine Picea forests

G1.6 Букові ліси

Fagus woodland

E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки

Low and medium altitude hay meadows

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед комах найважливішими для охорони є жуки – вусачик чудовий (*Pseudogaurotina excellens*), розалія альпійська (*Rosalia alpina*), турун мінливий (*Carabus variolosus*) та ендемічний для регіону турун Завадського (*Carabus zawadzkii*).

Among insects, the most important species include the splendid longhorn beetle (Pseudogaurotina excellens), alpine longhorn (Rosalia alpina), variable ground beetle (Carabus variolosus), and Zawadzki's ground beetle (Carabus zawadzkii), an endemic of the region.

Комахи
Insects

Риби
Fish

Гірські річки створюють умови для існування таких видів, як білизна звичайна (*Aspius aspius*), чоп малий (*Zingel streber*), лосось дунайський (*Hucho hucho*) – один з найбільш загрожених лососеподібних видів Європи, а також бабець європейський (*Cottus gobio*).

Mountain rivers provide suitable habitats for asp (Aspius aspius), streber (Zingel streber), huchen (Hucho hucho) – one of Europe's most threatened salmonids – and European bullhead (Cottus gobio).

У старовікових смерекових і буково-ялицевих лісах зберігаються стійкі популяції глушця (*Tetrao urogallus*), дятла білоспинного (*Dendrocopos leucotos*) та сови довгохвостої (*Strix uralensis*), які є індикаторами збереженості пралісів. На ділянках межування лісів і відкритих просторів гніздує підорлик малий (*Aquila pomarina*), у віддалених лісових урочищах трапляється чорний лелека (*Ciconia nigra*).

Old-growth spruce and beech-fir forests support stable populations of capercaillie (Tetrao urogallus), white-backed woodpecker (Dendrocopos leucotos), and ural owl (Strix uralensis), which are indicators of the integrity of primeval forests.The lesser black stork (Ciconia nigra) occurs along forest edges and open areas.

Птахи
Birds

Амфібії
Amphibians

Група земноводних передусім вирізняється кумкою жовточеревою (*Bombina variegata*), тритонами гребінчастим (*Triturus cristatus*) та карпатським (*Triturus montandoni*).

The group of amphibians is represented by yellow-bellied toad (Bombina variegata), great crested newt (Triturus cristatus), and Carpathian newt (Triturus montandoni).

Територія визначена для охорони таких видів рослин, як дзвоники пилчасті (*Campanula serrata*), тоція карпатська (*Tozzia carpathica*) та тонконіг гранітний (*Poa granitica*). Вони трапляються виключно у високогірних і субальпійських біотопах.

The site is designated for the protection of plant species such as toothed bellflower (Campanula serrata), Carpathian tozzia (Tozzia carpathica), and granite meadowgrass (Poa granitica), all of which occur exclusively in high-mountain and subalpine habitats.

Рослини
Plants

Ссавці
Mammals

Найбільш показовою є група ссавців, оскільки представлені тут великі хижаки вказують на високий ступінь збереження територій. Це – норка європейська (*Mustela lutreola*), ведмідь бурий (*Ursus arctos*), рись євразійська (*Lynx lynx*) та вовк (*Canis lupus*).

The mammal fauna is particularly representative, as the presence of large predators indicates a high degree of ecosystem integrity. These include European mink (Mustela lutreola), brown bear (Ursus arctos), Eurasian lynx (Lynx lynx), and grey wolf (Canis lupus).

Івано-Франківська область, Верховинський район

Ivano-Frankivsk Region, Verkhovyna District

Площа: 14 494 га

Area: 14,494 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The siite has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000115

Верховинський НПП

Verkhovyna National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

22 оселища *habitats*

2 види рослин *plant species*

42 види тварин *animal species*

Об'єкт Смарагдової мережі представлений передусім віддаленими районами Українських Карпат із малодоступними ділянками лісів та гірськими луками. Завдяки цьому тут збереглись великі хижаки та види, які мешкають лише у природних непорушених лісах.

The Emerald Network site primarily covers remote areas of the Ukrainian Carpathians with inaccessible forest areas and mountain meadows. This has allowed the persistence of large predators and species that survive only in natural, undisturbed forests.

82%

площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G3.1B Альпійські та Карпатські субальпійські ялинові ліси

Alpine and Carpathian subalpine Picea forests

E5.5 Субальпійські мокрі або вологі високотравні і папоротеві ділянки

Subalpine moist or wet tall-herb and fern stands

E1.71 Угруповання *Nardus stricta*

Nardus stricta swards

E4.3 Кислі альпійські та субальпійські трав'яні угруповання

Acid alpine and subalpine grassland

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Охорони потребують вусачик чудовий (*Pseudogaurotina excellens*) і ендемічний для регіону турун Завадського (*Carabus zawadzkii*).

Species of conservation concern include the splendid longhorn beetle (Pseudogaurotina excellens) and the regionally endemic Zawadzki's ground beetle (Carabus zawadzkii).

Комахи
Insects

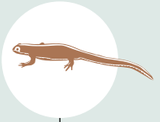

Риби
Fish

Амфібії
Amphibians

У гірських річках зафіксовані марена середземноморська (*Barbus meridionalis*), лосось дунайський (*Hucho hucho*) та бабець європейський (*Cottus gobio*).

Mountain rivers host Mediterranean barbel (Barbus meridionalis), Danube salmon (Hucho hucho), and European bullhead (Cottus gobio).

Група вирізняється тритоном карпатським (*Triturus montandoni*) та кумкою жовточеревою (*Bombina variegata*).

Notable species include the carpathian newt (Triturus montandoni) and yellow-bellied toad (Bombina variegata).

У старовікових лісах зберігаються стійкі популяції глушця (*Tetrao urogallus*), пугача (*Bubo bubo*) та сови довгохвостої (*Strix uralensis*).

Stable populations of western capercaillie (Tetrao urogallus), Eurasian eagle-owl (Bubo bubo), and Ural owl (Strix uralensis) persist in primeval forests.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

На території представлені великі хижаки норка європейська (*Mustela lutreola*), ведмідь бурий (*Ursus arctos*) та вовк (*Canis lupus*).

The site is home to large predators such as European mink (Mustela lutreola), brown bear (Ursus arctos), and grey wolf (Canis lupus).

Для охорони визначені дзвоники пилчасті (*Campanula serrata*) та тоція карпатська (*Tozzia carpathica*).

The site is designated for the protection of serrated bellflower (Campanula serrata) and Carpathian tozzia (Tozzia carpathica).

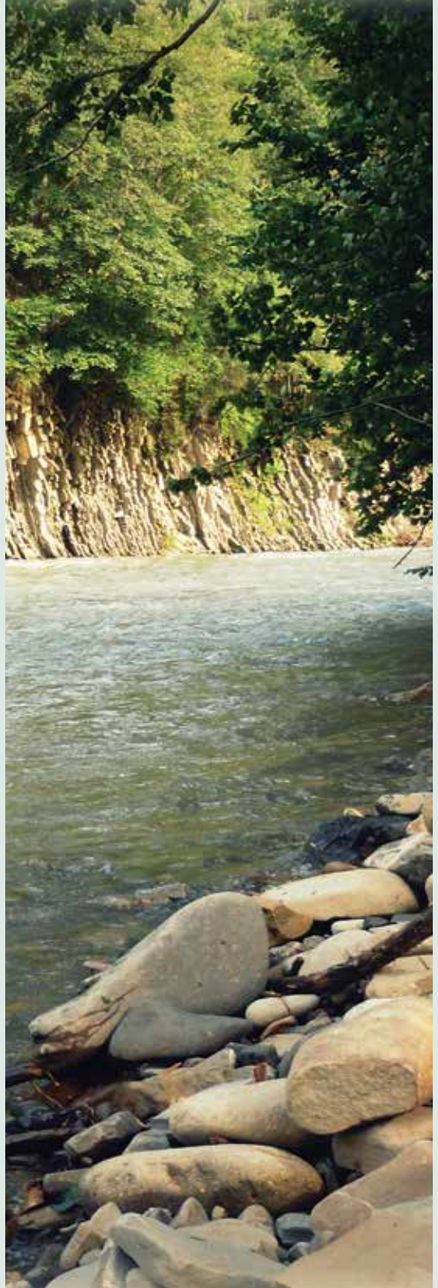

Північ України Continental

Northern Ukraine Continental

Регіон постраждав у перші місяці повномасштабного російського вторгнення у 2022 році. Тоді саме через території Смарагдової мережі на півночі Київщини розпочався воєнний наступ на Україну.

The region was affected during the first months of russia's full-scale invasion in 2022. The military advance into Ukraine initially occurred through areas of the Emerald Network of northern Kyiv Region.

Київська область та місто Київ

Kyiv Region and the City of Kyiv

Смарагдова мережа Київщини в цифрах:
The Emerald Network of Kyiv Region in numbers:

4646 km²

що на чверть більше за площу Берліна з передмістями

which is a quarter larger than the area of Berlin including its suburbs

6,4%

від площі Смарагдової мережі в Україні

of the area of the Emerald Network in Ukraine

16%

від площі Київської області

of the area of Kyiv Region

86,5%

територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.

of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

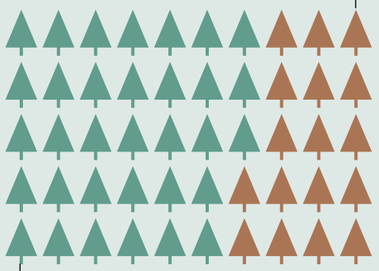

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, майже **вдвічі більшій** за площу ПЗФ.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area almost **twice** that of the region's Protected Areas Network.*

Репрезентативні сайти:

Representative sites:

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти *Approved Emerald Network sites*
- номіновані Смарагдові об'єкти *Nominated Emerald Network sites*
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ) *Protected Areas Network*

1 **Чорнобильський РЕБЗ**
Chornobylskyi Radiation and Ecological Biosphere Reserve

2 **НПП «Голосіївський» та Чернечий ліс**
Holosiivskyi National Nature Park and Chernechyi Forest

3 **Канівське водосховище та Трахтемирівський п-ів**
Kanivske Reservoir and Trakhtemyriv Peninsula

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

На території області зливаються долини річок Дніпра, Прип'яті та Десни, які є важливими міграційними коридорами для європейських птахів.

The region includes the confluence of the Dnipro, Pripyat, and Desna river valleys, which serve as important migratory corridors for European birds.

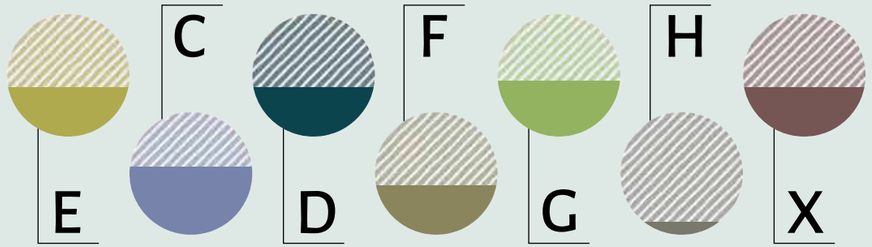

E Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників
Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

D Трясовини, верхові та низинні болота
Mires, bogs and fens

G Ліси та заліснені землі
Woodland, forest and other wooded land

X Комплекси оселищ
Habitat complexes

Північна частина Київщини характеризується типовими ландшафтами Полісся, в той час як південна має острівні широколистяні ліси й складну мережу балок зі степовою рослинністю.

Northern Kyiv Region features typical Polissya landscapes, while the southern part is characterized by isolated broadleaf forests and a complex network of ravines with steppe vegetation.

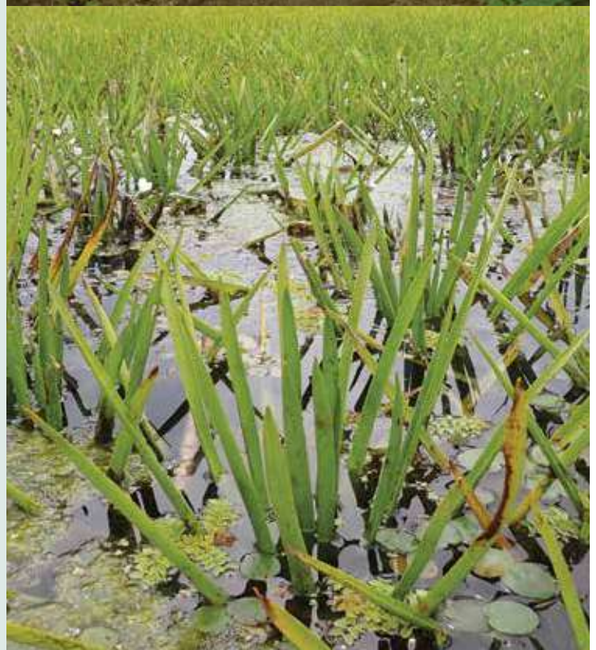

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

51%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 ware protected within the region, including:

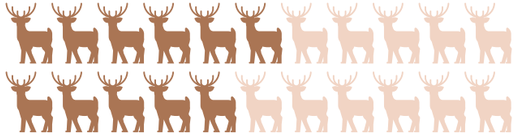

Прочанок Едип
(Coenonympha oedippus)
Purple-edged copper butterfly

Цей метелик у Київському регіоні досягає меж свого поширення в Європі на схід і південь.

In the Kyiv Region, this butterfly reaches the eastern and southern limits of its European range.

Крех малий
(Mergellus albellus)
Smew

Перелітний птах, важливі місця зимівлі якого розташовані в долині Дніпра на території області.

A migratory bird; key wintering sites are located in the Dnipro valley within the region.

Гірчак європейський
(Rhodeus amarus)
European bitterling

Найбільше знахідок виду зафіксовано саме на Київщині. Він є індикатором чистих прісних водойм.

Most recorded occurrences are in Kyiv Region. This species is an indicator of clean freshwater.

20%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Сон розкритий
(Pulsatilla patens)
Eastern pasque flower

Типовий представник рослинності соснових та мішаних лісів Київської області.

A typical species of pine and mixed forests in Kyiv Region.

Зозулині черевички справжні
(Cypripedium calceolus)
Lady's slipper orchid

На Київщині проходить південно-східна межа основного ареалу її поширення.

Kyiv Region marks the southeastern edge of its main distribution range.

Зона відчуження ЧАЕС, Київська область

Chornobylska Exclusion Zone, Kyiv Region

Площа: 227 381 га

Area: 227,381 ha

Територія зазнала пошкодження внаслідок активних бойових дій, будівництва оборонних споруд, замінування та пожеж.

The territory has been affected by active hostilities, construction of defensive structures, mining, and fires.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000046

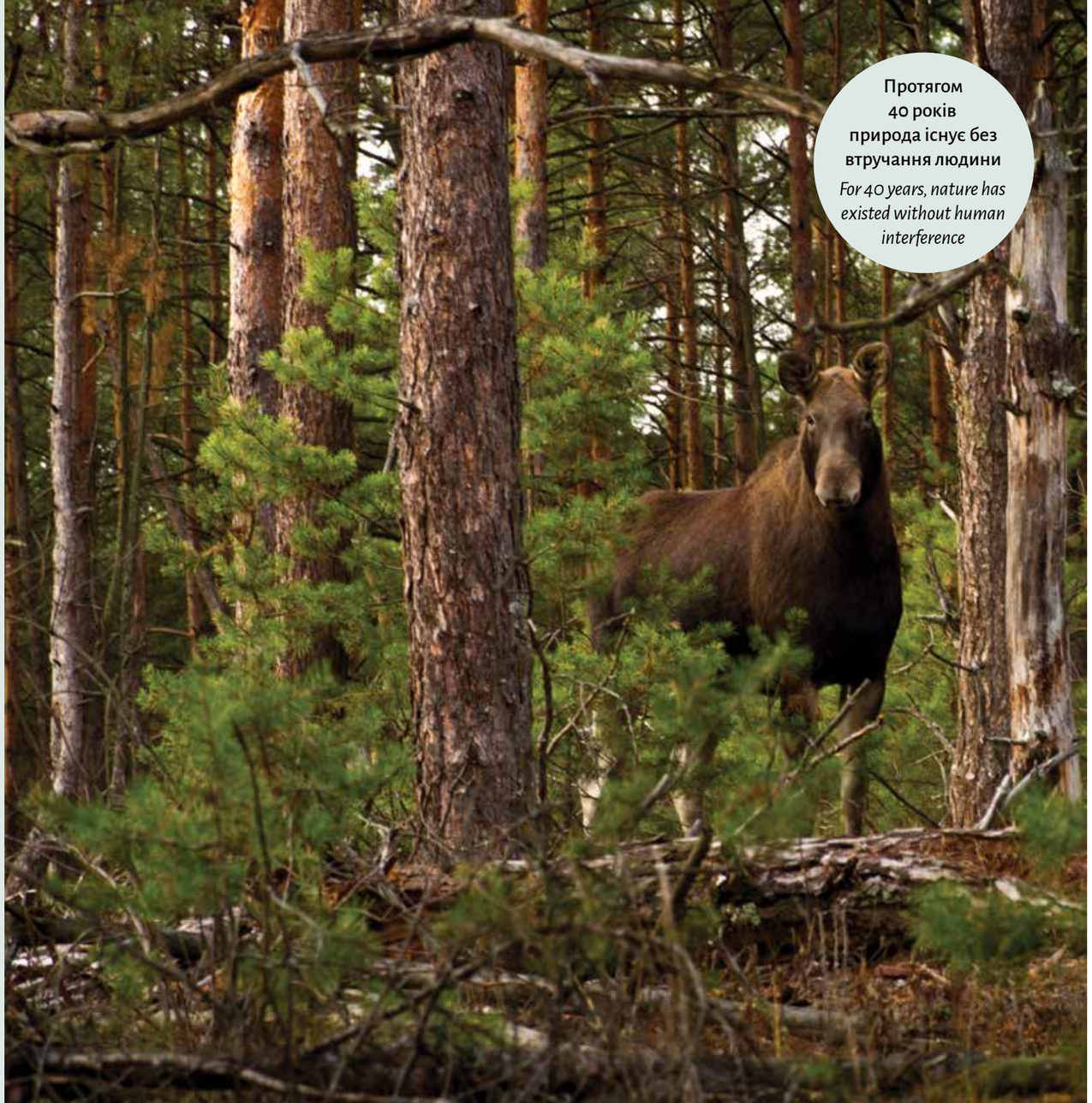

Протягом 40 років природа існує без втручання людини

For 40 years, nature has existed without human interference

Чорнобильський РЕБЗ

Chornobylskyi Radiation and Ecological Biosphere Reserve

Створено для охорони:

Established for the protection:

25 оселищ *habitats*

4 види рослин *plant species*

52 види тварин *animal species*

Об'єкт включає дельту р. Прип'ять та її нижню течію, заболочені долини річок Уж, Ілля та інших. Територія розташована в межах зони відчуження Чорнобильської АЕС.

The site includes the delta and lower reaches of the Prypiat River, as well as the marshy valleys of the Uzh, Illia, and other rivers. The site lies within the Exclusion Zone.

100% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

D5.2 Зарості крупних осок переважно без застою води

Beds of large sedges normally without free-standing water

E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки

Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

G1.A1 Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед риб важливим для охорони у Європі є в'юн (*Misgurnus fossilis*) – індикатор природних заплав і торфовищ.

Among fish, the weatherfish (Misgurnus fossilis) is of European conservation importance as an indicator of natural floodplains and peatlands.

Земноводні, що охороняються, представлені 2 видами – кумкою червоночеревою (*Bombina bombina*) та тритоном гребінчастим (*Triturus cristatus*).

Protected amphibians include the fire-bellied toad (Bombina bombina) and the great crested newt (Triturus cristatus).

Риби
Fish

Амфібії
Amphibians

Птахи
Birds

З птахів охорони потребують деркач (*Crex crex*) та журавель сірий (*Grus grus*) – символи збережених луків і зникаючих заплав. Також варто відзначити мухоловку білошию (*Ficedula albicollis*) – релікт широколистяних лісів.

Bird species of conservation concern include the corncrake (Crex crex) and the common crane (Grus grus), symbols of preserved meadows and vanishing floodplains. The collared flycatcher (Ficedula albicollis), a relic of broadleaved forests, also occurs here.

У цій безлюдній зоні зосереджено унікальне угруповання ссавців, зокрема вовка (*Canis lupus*), рисі європейської (*Lynx lynx*) та ведмедя бурого (*Ursus arctos*). Відсутність людського впливу після аварії на ЧАЕС створила виняткові умови для їхнього відновлення. Також тут зосереджена велика популяція бобра європейського (*Castor fiber*).

This uninhabited area harbours a unique mammal community, including wolf (Canis lupus), Eurasian lynx (Lynx lynx), and brown bear (Ursus arctos). The absence of human pressure since the Chornobyl accident has created exceptional conditions for their recovery. The site also hosts a large population of the Eurasian beaver (Castor fiber).

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

Територія визначена для збереження таких рослин, як сон розкритий (*Pulsatilla patens*), альдрованда пухирчаста (*Aldrovanda vesiculosa*) та інші.

The site is designated for conservation of species such as pasqueflower (Pulsatilla patens), waterwheel plant (Aldrovanda vesiculosa), and others.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

м. Київ,
Обухівський та
Фастівський райони
Київської області

Kyiv City,
Obukhiv and Fastiv Districts,
Kyiv Region

Площа: 17 174,7 га

Area: 17,174.7 ha

Територія не зазнала значного впливу воєнних дій, за винятком падіння ракет та БПЛА на території.

The area has not been significantly affected by military actions, except for missile and UAV impacts in some areas.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The territory is an integral complex of sites:

UA0000043
UA0000338

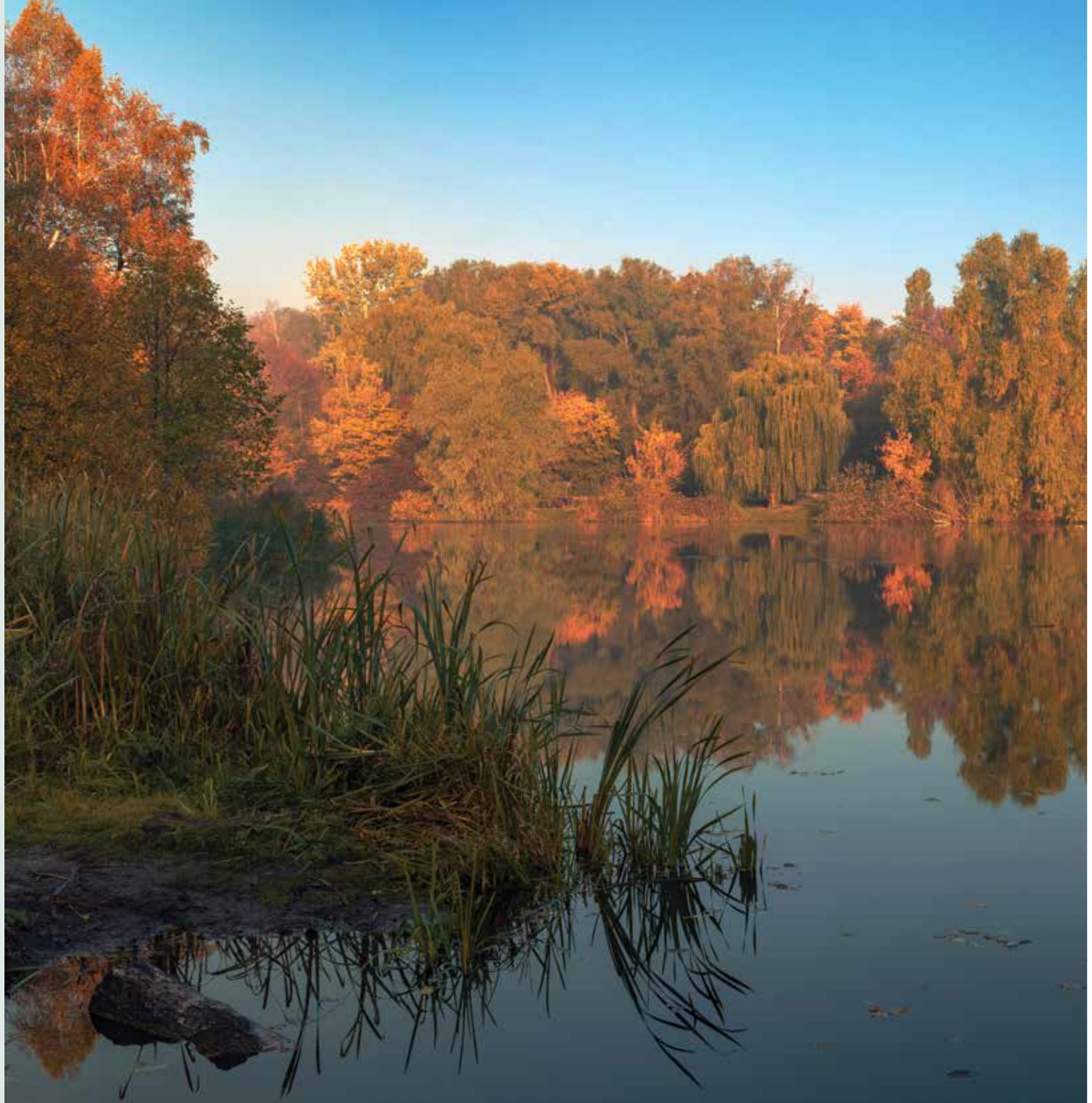

НПП «Голосіївський» та Чернечий ліс

Holosiivskyi National Nature Park and Chernechyi Forest

Створено для охорони:
Established for the protection:

22 оселища *habitats*

8 видів рослин *plant species*

33 види тварин *animal species*

Територія розташована на півночі України, на межі регіонів Полісся та лісостепу. До складу території входить НПП «Голосіївський» та смуга лісів, що оминає Київ з півдня та заходу. Ці ліси також мають важливе значення для міграції лісових видів птахів, утворюючи своєрідний обхідний шлях навколо найбільшого міста України.

The area is located in northern Ukraine, at the boundary between the Polissia and Forest-steppe zone. It includes Holosiivskyi National Nature Park and a strip of forests surrounding Kyiv from the south and west. These forests are also important for the migration of forest bird species, forming a kind of bypass around Ukraine's largest city.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G3.4232
Сарматські ліси степової зони з *Pinus sylvestris*
Sarmatic steppe Pinus sylvestris forests

G1.7
Термофільні листопадні ліси
Thermophilous deciduous woodland

G1.A1
Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах
Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед фауни відзначені охоронювані Бернською конвенцією вусач дубовий великий (*Cerambyx cerdo*) та жук-олень (*Lucanus cervus*). Також трапляється бабка білоноска болотна (*Leucorrhinia pectoralis*).

Insects of conservation concern include the great capricorn beetle (Cerambyx cerdo) and stag beetle (Lucanus cervus), both protected under the Bern Convention. The scarce whiteface dragonfly (Leucorrhinia pectoralis) is also present.

Комахи
Insects

Риби
Fish

Серед риб пріоритетними видами є щипавка звичайна (*Cobitis taenia*), гірчак європейський (*Rhodeus amarus*) та пічкур білоперий (*Romanogobio albipinnatus*). Вони є індикаторами стабільних річкових екосистем, а гірчак до того ж залежить від наявності двостулкових молюсків для відкладання ікри.

Priority fish species include spined loach (Cobitis taenia), European bitterling (Rhodeus amarus), and white-finned gudgeon (Romanogobio albipinnatus). They are indicators of stable river ecosystems; bitterling additionally depends on the presence of bivalve mollusks for spawning.

У старих дубово-грабових лісах гніздяться жовна чорна (*Dryocopus martius*), жовна сива (*Picus canus*), дятел середній (*Dendrocopos medius*) – індикатори сталих, неурбанізованих лісових екосистем. У затишних заплавних ділянках трапляються рибалочка блакитний (*Alcedo atthis*), бугайчик звичайний (*Ixobrychus minutus*), а серед чагарникових луків – сорокопуд терновий (*Lanius collurio*) і кропив'янка сіра (*Sylvia nisoria*).

In old oak-hornbeam forests, black woodpecker (Dryocopus martius), grey-headed woodpecker (Picus canus), and middle spotted woodpecker (Dendrocopos medius) breed, serving as indicators of stable, non-urbanized forest ecosystems. In sheltered floodplain areas, common kingfisher (Alcedo atthis) and little bittern (Ixobrychus minutus) are present, while in shrubby meadows occur red-backed shrike (Lanius collurio) and barred warbler (Sylvia nisoria).

Птахи
Birds

Амфібії
Amphibians

Рептилії
Reptiles

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

Серед земноводних, що є індикаторами чистих водойм, охороняються кумка червоночерева (*Bombina bombina*) та тритон гребінчастий (*Triturus cristatus*).

Amphibians indicative of clean waters include the fire-bellied toad (Bombina bombina) and the great crested newt (Triturus cristatus).

Серед плазунів територія визначена для охорони черепахи болотяної (*Emys orbicularis*), яка зберегла стабільні популяції у заболочених заплавах та старорічищах.

Among reptiles, the European pond turtle (Emys orbicularis) is of conservation concern, maintaining stable populations in floodplain wetlands and old riverbeds.

З ссавців у заплавних лісах та уздовж річок мешкають бобер річковий (*Castor fiber*) та видра річкова (*Lutra lutra*).

In floodplain forests and along rivers, European beaver (Castor fiber) and European otter (Lutra lutra) are present.

Територія визначена для збереження таких видів флори: сон розкритий (*Pulsatilla patens*) та наголоватки волошкові (*Jurinea cyanoides*).

Species of conservation concern include pasque flower (Pulsatilla patens) and cornflower jurinea (Jurinea cyanoides).

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Київська область, Бориспільський та Обухівський райони; Черкаська область, Черкаський район

Kyiv Region, Boryspil and Obukhiv Districts; Cherkasy Region, Cherkasy District

Площа: 84 300 га

Area: 84,300 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The area has not been affected by the war.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The territory is an integral complex of sites:

UA0000111
UA0000337
UA0000012

Канівське водосховище та Трахтемирівський півострів

Kanivske Reservoir and Trakhtemyriv Peninsula

Створено для охорони:
Established for the protection:

27 оселищ *habitats*

4 види рослин *plant species*

83 види тварин *animal species*

Територія розташована на півночі України. Вона включає Канівське водосховище з островами, заплавними лісами і піщаними дюнами урочища «Дівички», а також Трахтемирівський півострів. Ці ділянки є важливими місцями перепочинку птахів на шляху сезонних міграцій.

The area is located in northern Ukraine. It includes the Kanivske Reservoir with islands, floodplain forests, and the sandy dunes of the Divychky Tract, as well as the Trakhtemyriv Peninsula. These areas are important resting sites for birds during seasonal migrations.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.A1
Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах
Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G1.1
Прирічкові вербові ліси
Riverine Salix woodland

X35
Континентальні піщані дюни
Inland Sand Dunes

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

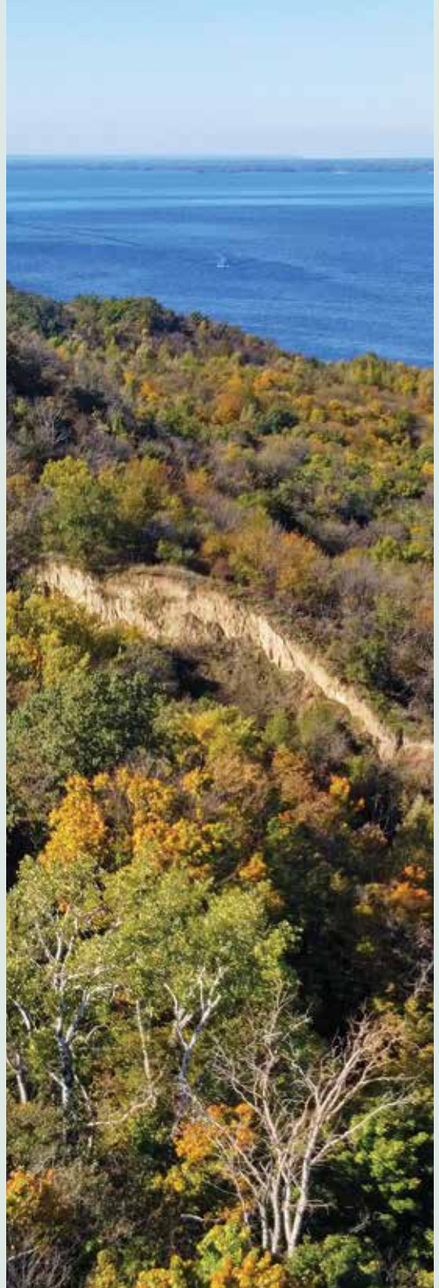

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед комах територія визначена для білоноски болотної (*Leucorrhinia pectoralis*) та інших видів. Новітні дослідження виявили тут найбільшу відому в Україні популяцію рідкісного європейського жука – больбеляз-ма однорогого (*Bolbelasmus unicornis*).

Insects of conservation concern include the scarce whiteface (Leucorrhinia pectoralis) and other species. Recent research has revealed the largest known population in Ukraine of the rare European beetle, unicorn beetle (Bolbelasmus unicornis).

Комахи
Insects

Риби
Fish

Великі ділянки острівних архіпелагів та заплавних водойм дозволили зберегти низку видів риб, а саме білизну звичайну (*Aspius aspius*), йоржа дунайського (*Gymnocephalus baloni*) та гірчака європейського (*Rhodeus sericeus amarus*).

The large areas of island archipelagos and floodplain waters have allowed the preservation of fish species such as asp (Aspius aspius), Danube ruffe (Gymnocephalus baloni), and European bitterling (Rhodeus sericeus amarus).

Під час міграцій над територією пролітають наступні рідкісні види: лебідь малий (*Cygnus bewickii*), гуска мала (*Anser erythropus*), коловодник болотяний (*Tringa glareola*). Це робить регіон ключовою ланкою міжнародних міграційних шляхів.

During migrations, rare species flying over the territory include Bewick's swan (Cygnus bewickii), lesser white-fronted goose (Anser erythropus), and wood sandpiper (Tringa glareola). This makes the region a key link in international migration routes.

Ссавці
Mammals

Птахи
Birds

Серед ссавців місцевість визначена для охорони популяцій бобра (*Castor fiber*) та видри річкової (*Lutra lutra*).

Among mammals, the area is designated for the conservation of European beaver (Castor fiber) and European otter (Lutra lutra).

Серед рослин охорони потребує дягель болотяний – рослина заплавних біотопів (*Angelica palustris*) та півники безлисті (*Iris aphylla* ssp. *hungarica*), що зростають у лісах. На сухих світлих узліссях зафіксована юринея волошкова (*Jurinea cyanoides*) та сон розкритий (*Pulsatilla patens*).

Species of conservation concern include marsh angelica (Angelica palustris), which grows in floodplain habitats, and Hungarian iris (Iris aphylla ssp. hungarica) in forests. On dry, bright forest edges, cornflower jurinea (Jurinea cyanoides) and pasque flower (Pulsatilla patens) have been recorded.

Рослини
Plants

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Центр України
Continental and Steppic

Central of Ukraine
Continental and Steppic

Кіровоградська область
Kirovohrad Region

Смарагдова мережа Кіровоградщини в цифрах:
The Emerald Network of Kirovohrad Region in numbers:

1080 km²
що приблизно дорівнює площі з Дублінів з передмістями
which is approximately equal to the area of three Dublins including their suburbs

1,5%
від площі Смарагдової мережі в Україні
of the area of the Emerald Network in Ukraine

4,4%
від площі Кіровоградської області
of the area of Kirovohrad Region

64,6%
територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.
of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, **у півтора рази більшій** за площу ПЗФ. Це має особливе значення для Кіровоградської області, де заповідних територій небагато.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **one and a half times larger** than the Protected Areas Network. This is particularly significant for Kirovohrad Region, where protected areas are scarce.*

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти
  Approved Emerald Network sites
- номіновані Смарагдові об'єкти
  Nominated Emerald Network sites
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ)
  Protected Areas Network

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

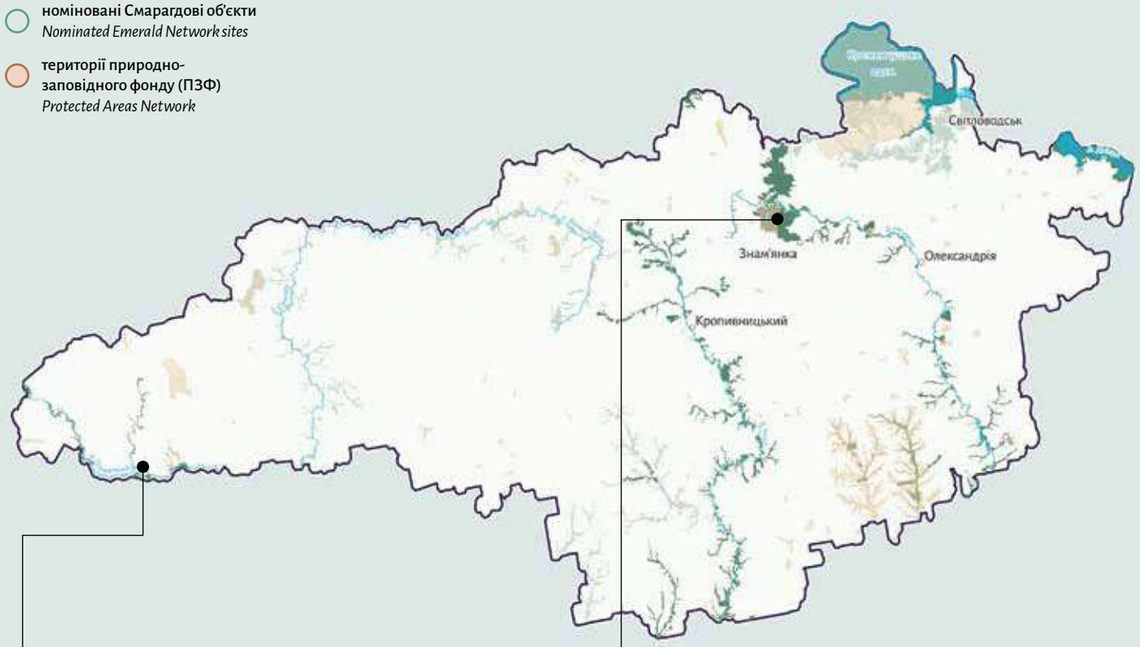

1 **Нижньоподільський**
Nyzhniopodilskyi

2 **Чорний ліс**
Chornyi Lis

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Для регіону характерні такі типи оселищ, як степи, відслонення гранітів та каньйони річок. Важливими також є зарості степових чагарників та широколистяні ліси на південній межі ареалу.

The region is characterized by steppes, granite outcrops, and river canyons. Thickets of steppe shrubs and broadleaved forests at the southern margin of their range are also important.

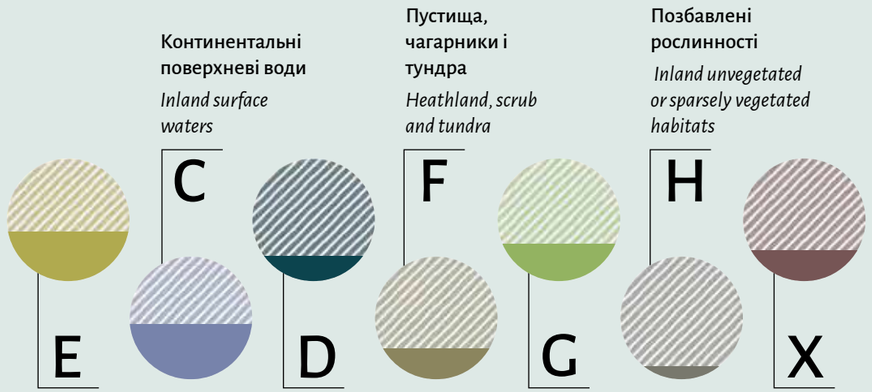

E Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників
Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

D Трясовини, верхові та низинні болота
Mires, bogs and fens

G Ліси та заліснені землі
Woodland, forest and other wooded land

X Комплекси оселищ
Habitat complexes

Окреме значення на Кіровоградщині має найбільший природний широколистяний ліс півдня України – Чорний ліс (зараз на цій території розпочато створення національного парку). Ця велика діброва є останнім «островом» широколистяних лісів у степовій зоні, що робить область важливою для збереження лісового біорізноманіття.

Of special importance is the Chornyi Lis (Black Forest) – the largest natural broadleaf forest in southern Ukraine, where the establishment of a National park has now begun. This large oak forest represents the last "island" of broadleaf forests in the steppe zone, making the region critical for the conservation of forest biodiversity.

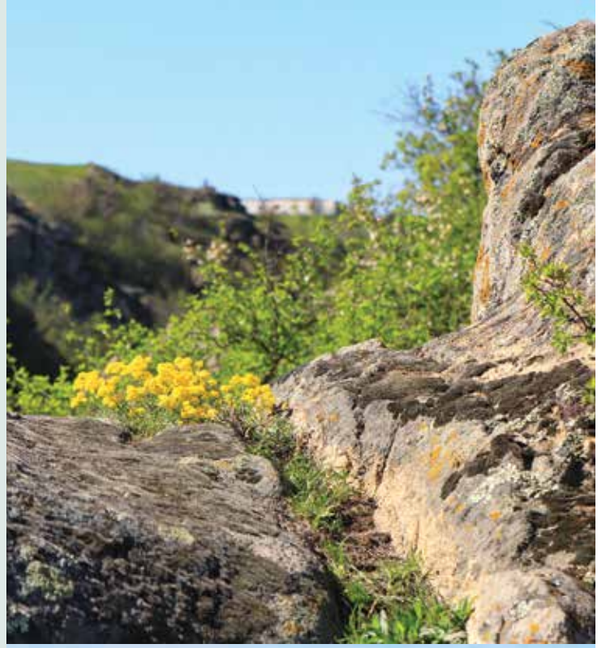

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

39%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

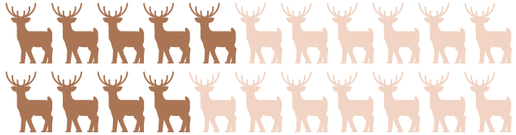

Вусач дубовий великий
(Cerambyx cerdo)
Great oak longhorn beetle

Найбільший європейський вусач, більшість знахідок виду зафіксовано на Кіровоградщині.

The largest longhorn beetle in Europe, with most known records coming from the Kirovohrad region.

Полоз сарматський
(Elaphe sauromates)
Blotched snake

Одна з найбільших змій Європи. Типовий мешканець степових ландшафтів з чагарниками та поодинокими деревами.

One of Europe's largest snakes, typically inhabiting steppe landscapes with shrubs and scattered trees.

Ховрах крапчастий
(Spermophilus suslicus)
Spotted souslik

Надзвичайно рідкісний степовий звір, колонії якого в Україні налічують лише кілька десятків особин.

An extremely rare steppe mammal, with colonies in Ukraine numbering only a few dozen individuals

12%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема гвоздика бузька:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Гвоздика бузька
(Dianthus hypanicus)
Buzka carnation

Цей вид трапляється лише у басейні річки Південний Буг.

This species occurs only in the Southern Bug river basin.

Сиворакша
(Coracias garrulus)
European roller

Один з найяскравіших птахів степової зони.

One of the most brightly coloured birds of the steppe zone.

Голованівський район Кіровоградської області та частково – Подільський район Одеської області і Первомайський район Миколаївської області

Holovanivsk District, Kirovohrad Region; partly Podilskyi District, Odesa Region; Pervomaisk District, Mykolaiv Region

Площа: 5138 га

Area: 5,138 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Номінована територія:

Nominated site:

UA0000341

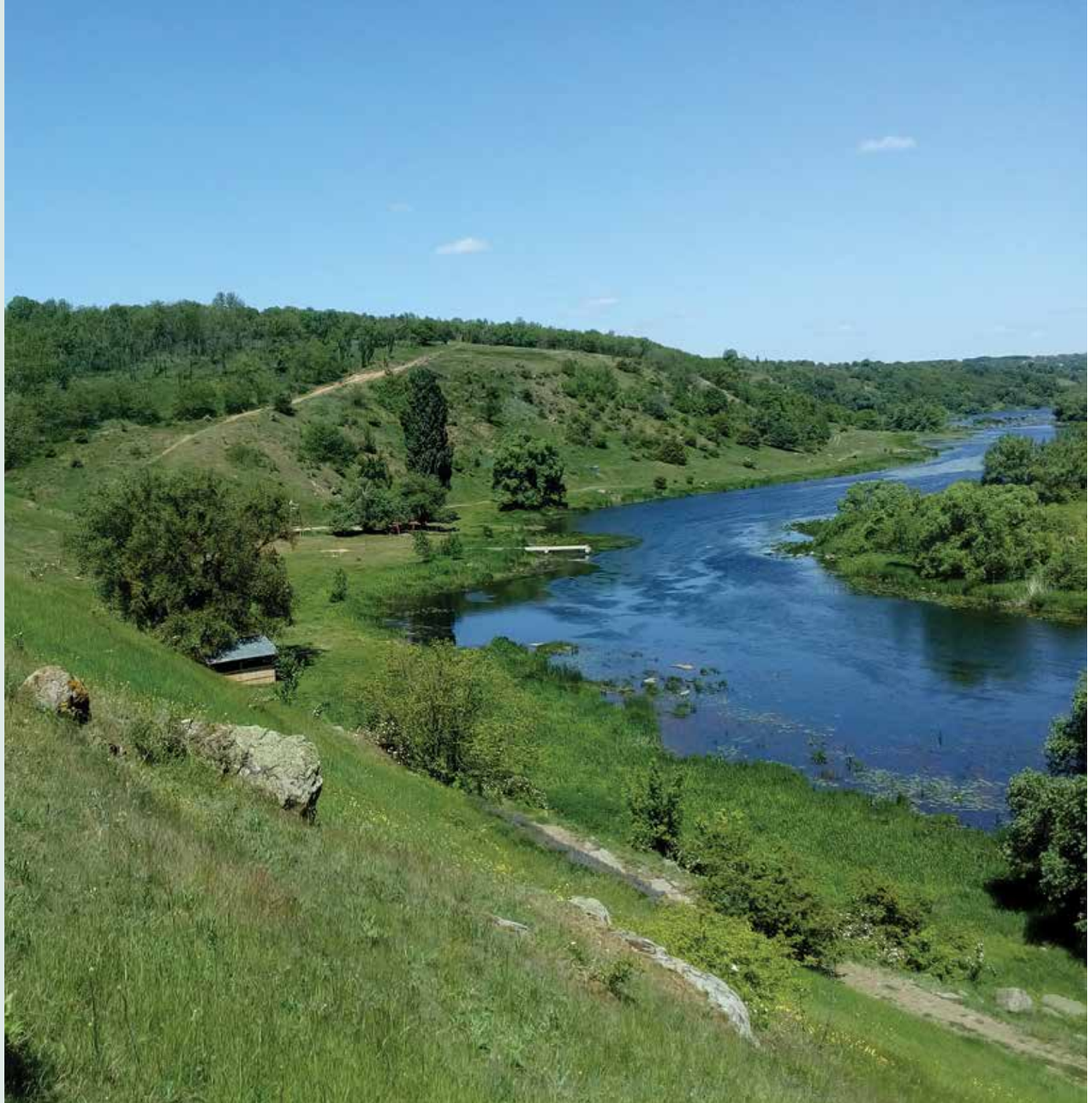

Нижньоподільський
Nyzhniopodilskyi

Створено для охорони:
Established for the protection:

13 оселищ *habitats*

2 види рослин *plant species*

7 видів тварин *animal species*

Об'єкт розташований у степовій природній зоні України і охоплює середню течію річки Південний Буг та нижню течію річки Синиця. На території переважають степові каньйони з відслоненнями гранітів. У майбутньому тут планується створення національного природного парку «Нижньоподільський». Територія визначена для збереження 13 типів природних оселищ, серед яких переважають лісові і степові.

The site lies in the Steppe natural zone of Ukraine and encompasses the middle course of the Southern Bug River and the lower course of the Synytsia River. The site is dominated by steppe canyons with granite outcrops. In the future, the establishment of the Nyzhniopodilskyi National Nature Park is planned here. The area has been identified for conservation of 13 habitat types, predominantly forest and steppe.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E1.2 Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи
Perennial calcareous grassland and basic steppes

G3.4232 Сарматські ліси степової зони з *Pinus sylvestris*
Sarmatic steppe Pinus sylvestris forests

X18 Степи, що заростають лісом
Wooded steppe

F3.247 Понтично-сарматські листопадні чагарникові зарості
Ponto-Sarmatic deciduous thickets

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Тут трапляються турун угорський (*Carabus hungaricus*), характерний для степів, а також жук-олень (*Lucanus cervus*) та жук-самітник (*Osmoderma eremita*), що тісно пов'язані з наявністю старих дуплистих дерев і мертвої деревини.

The site hosts the Hungarian ground beetle (Carabus hungaricus), characteristic of steppe habitats, as well as the stag beetle (Lucanus cervus) and the hermit beetle (Osmoderma eremita), both closely linked to the presence of old hollow trees and dead wood.

Комахи
Insects

Амфібії
Amphibians

Рептилії
Reptiles

Тихі зволожені ділянки у долині річки є оселищем для кумки червоночеревої (*Bombina bombina*).

Quiet and humid areas in the river valley provide habitats for the fire-bellied toad (Bombina bombina).

У заплавних водоймах трапляється черепаха болотяна (*Emys orbicularis*).

The European pond turtle (Emys orbicularis) occurs in the floodplain waterbodies.

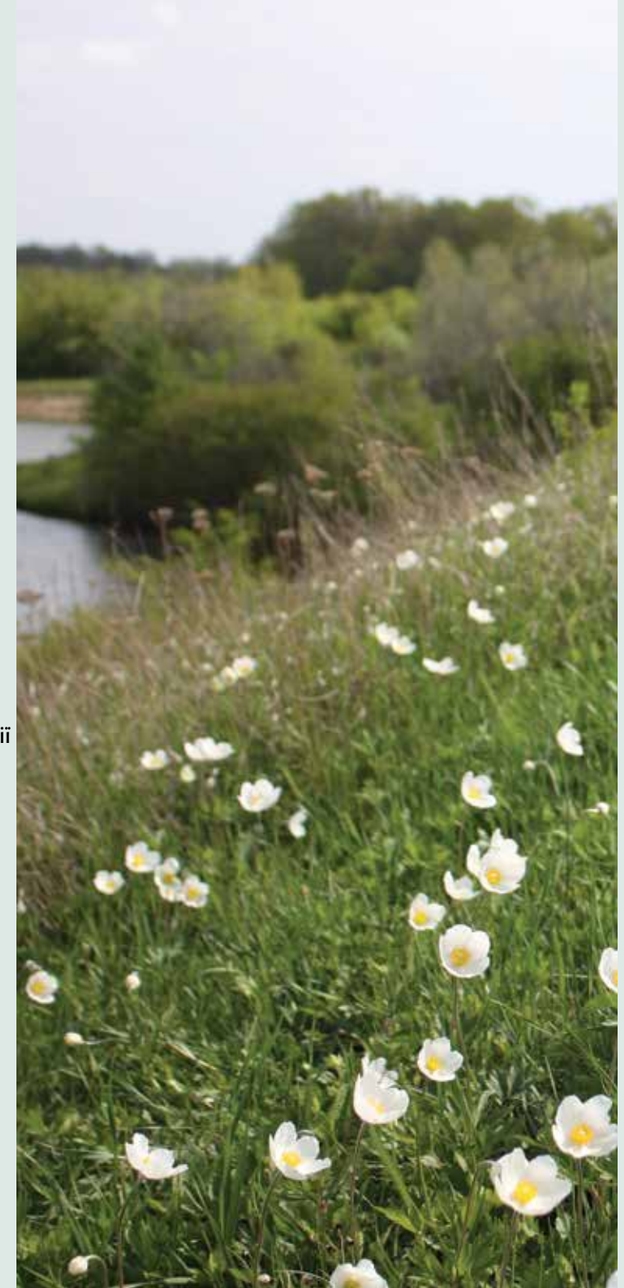

Серед птахів, для яких визначена ця територія, – лелека білий (*Ciconia ciconia*), що використовує відкриті заплавні простори для живлення, та шуліка чорний (*Milvus migrans*), який харчується на відкритих просторах і біля водойм.

Among the bird species for which the site has been identified are the white stork (Ciconia ciconia), which uses open floodplain areas for feeding, and the black kite (Milvus migrans), which forages in open areas and near waterbodies.

Птахи
Birds

Рослини
Plants

Територія визначена переважно для збереження оселищ. На степових та лучних ділянках зберігаються важливі для охорони види рослин: півники угорські (*Iris aphylla* ssp. *hungarica*), що зростають на кам'янистих і вапнякових схилах, утворюючи локальні популяції, та серпій різнолистий (*Klasea lycopifolia*).

The site has been designated mainly for habitat conservation. Steppe and meadow areas support plant species of conservation importance: Hungarian iris (Iris aphylla ssp. hungarica), growing on rocky and calcareous slopes and forming local populations, and Ox-eye saw-wort (Klasea lycopifolia).

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Кіровоградська область, Кропивницький район

Kirovohrad Region, Kropyvnytskyi District

Площа: 14 187 га

Area: 14,187 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000255

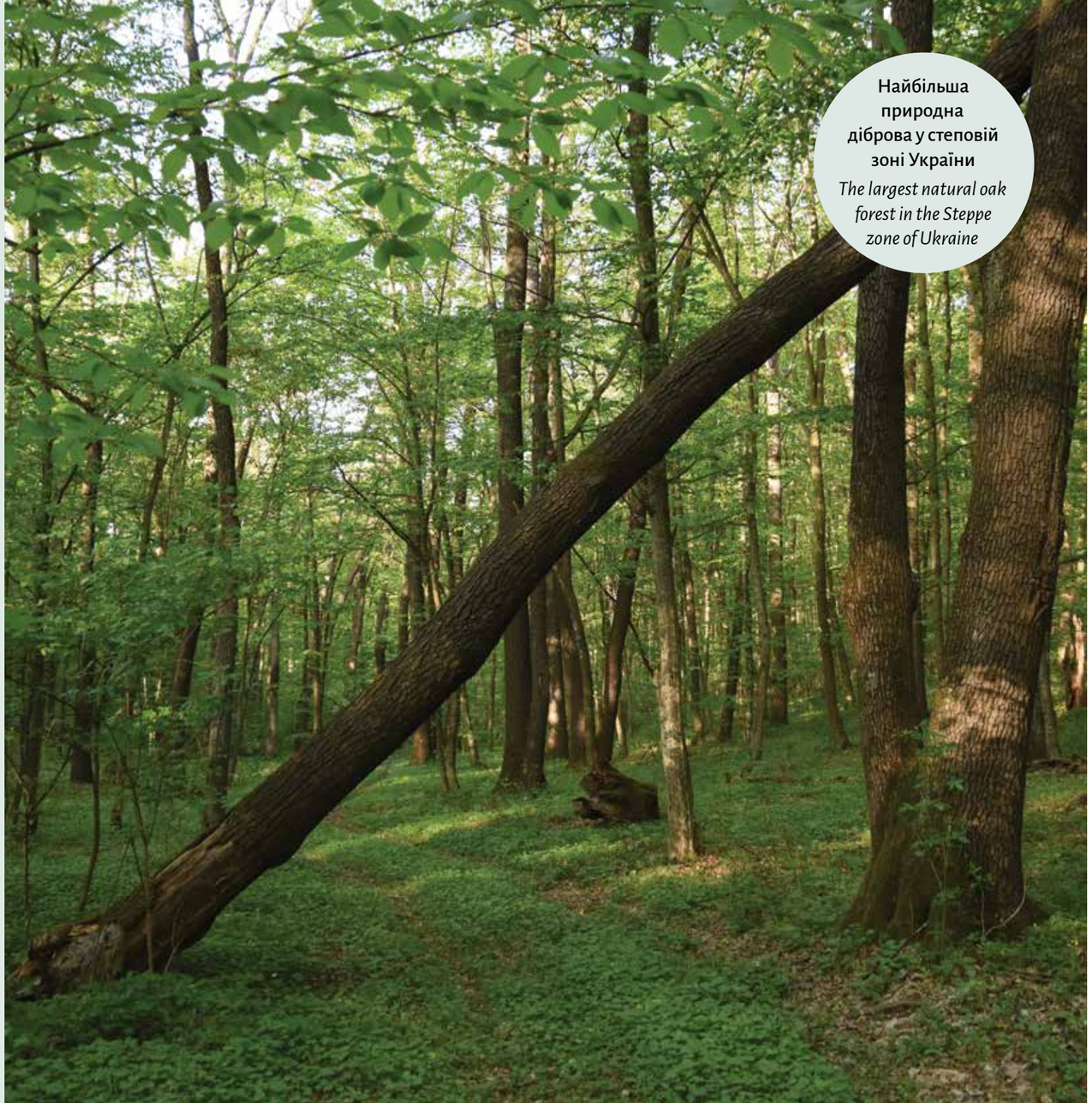

Найбільша природна діброва у степовій зоні України

The largest natural oak forest in the Steppe zone of Ukraine

Чорний ліс
Chornyi Lis

Створено для охорони:
Established for the protection:

8 оселищ *habitats*

2 види рослин *plant species*

43 види тварин *animal species*

Територія включає найбільш південні з великих природних масивів широколистяних лісів в Україні – Чутівський та Чорноліський. З 1926 року тут тривають спроби створити національний природний парк. Ліси Чорноліського та Чутівського масивів складаються з місцевих видів дерев, серед яких багато старовікових екземплярів дуба, ясена та липи.

The site includes the southernmost large natural broadleaved forest massifs in Ukraine – Chutivskyi and Chornoliskyi. Since 1926, there have been attempts to establish a national nature park here. The forests of the Chornoliskyi and Chutivskyi massifs are composed of autochthonous tree species, with numerous ancient specimens of oak, ash, and linden.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.A1

Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

25%

площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Об'єкт є одним з найбільших осередків знахідок вусача дубового великого (*Cerambyx cerdo*) та жука-оленя (*Lucanus cervus*) в Україні. Велика площа старовікових дубових лісів дозволяє підтримувати сталі популяції обох видів.

The site is one of the largest centers of occurrence in Ukraine for the great capricorn beetle (Cerambyx cerdo) and the stag beetle (Lucanus cervus). The extensive area of ancient oak forests supports stable populations of both species.

Комахи
Insects

Амфібії
Amphibians

Озеро Берестувате (Чорне), навколишнє болото та кілька ставків на малих річках серед лісу є оселищем кумки червоночеревої (*Bombina bombina*).

Lake Berestuvate (Chorne), the surrounding bog, and several ponds on small rivers within the forest are habitats of the fire-bellied toad (Bombina bombina).

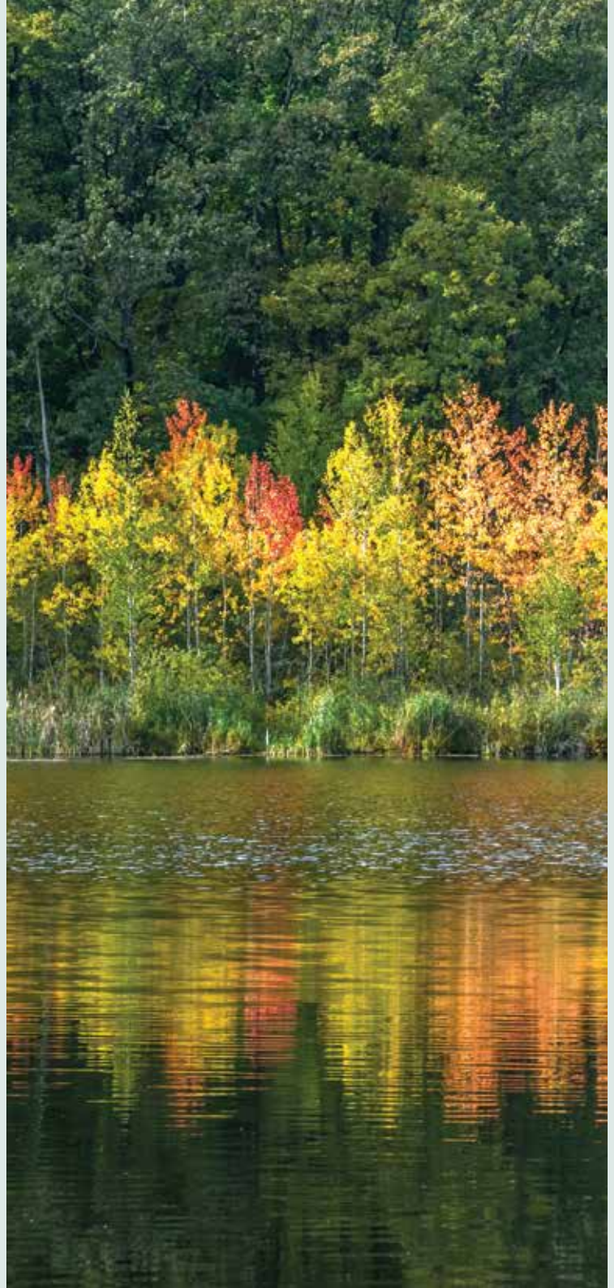

Численні старовікові дерева дозволяють співіснувати 5 видам дятлів: дятел білоспинний (*Dendrocopos leucotos*), дятел середній (*Dendrocopos medius*), дятел сирійський (*Dendrocopos syriacus*), жовна чорна (*Dryocopus martius*) та жовна сива (*Picus canus*).

Numerous ancient trees provide habitats for five woodpecker species: white-backed woodpecker (Dendrocopos leucotos), middle spotted woodpecker (Dendrocopos medius), Syrian woodpecker (Dendrocopos syriacus), black woodpecker (Dryocopus martius), and grey-headed woodpecker (Picus canus).

Птахи
Birds

Рептилії
Reptiles

Озеро Берестувате також відіграє роль і для збереження черепахи болотяної (*Emys orbicularis*).

Lake Berestuvate also plays an important role in the conservation of the European pond turtle (Emys orbicularis).

Згідно з новітніми дослідженнями, на території зареєстровано два види рослин, що охороняються відповідно до резолюції 6 Бернської конвенції – наголоватки волошкові (*Jurinea cyanoides*) та маточник болотний (*Angelica palustris*). Перший вид зростає на степових схилах між Чорноліським та Чутівським лісовими масивами, другий в заплавах навколишніх річок.

According to recent research, two plant species listed under Resolution No. 6 of the Bern Convention have been recorded in the area – blue thistle (Jurinea cyanoides) and marsh angelica (Angelica palustris). The former grows on steppe slopes between the Chornoliskyi and Chutivskyi forest massifs, while the latter occurs in the floodplains of nearby rivers.

Рослини
Plants

Схід України
Степіс

Eastern Ukraine
Steppic

Луганська область
Luhansk Region

Смарагдова мережа Луганщини в цифрах:
The Emerald Network of Luhansk Region in numbers:

5018 km²
що приблизно дорівнює площі 4 Нью-Йорків
which is approximately equal to the area of four New Yorks

6,9%
від площі Смарагдової мережі в Україні
of the area of the Emerald Network in Ukraine

18,8%
від площі Луганської області
of the area of Luhansk Region

≈ 70 %
територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.
of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, у **5 разів більшій** за площу ПЗФ. Це має особливе значення для Луганської області, де заповідних територій небагато.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **five times larger** than the Protected Areas Network. This is particularly important for Luhansk Region, where protected areas are scarce.*

Область суттєво постраждала внаслідок збройної агресії росії. Часткова окупація, що продовжується з 2014 року, та активні воєнні дії з 2022 року стали причиною пошкодження природоохоронних територій.

The region has suffered significantly due to russia's armed aggression. Partial occupation, ongoing since 2014, and active hostilities since 2022 have caused damage to protected areas.

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

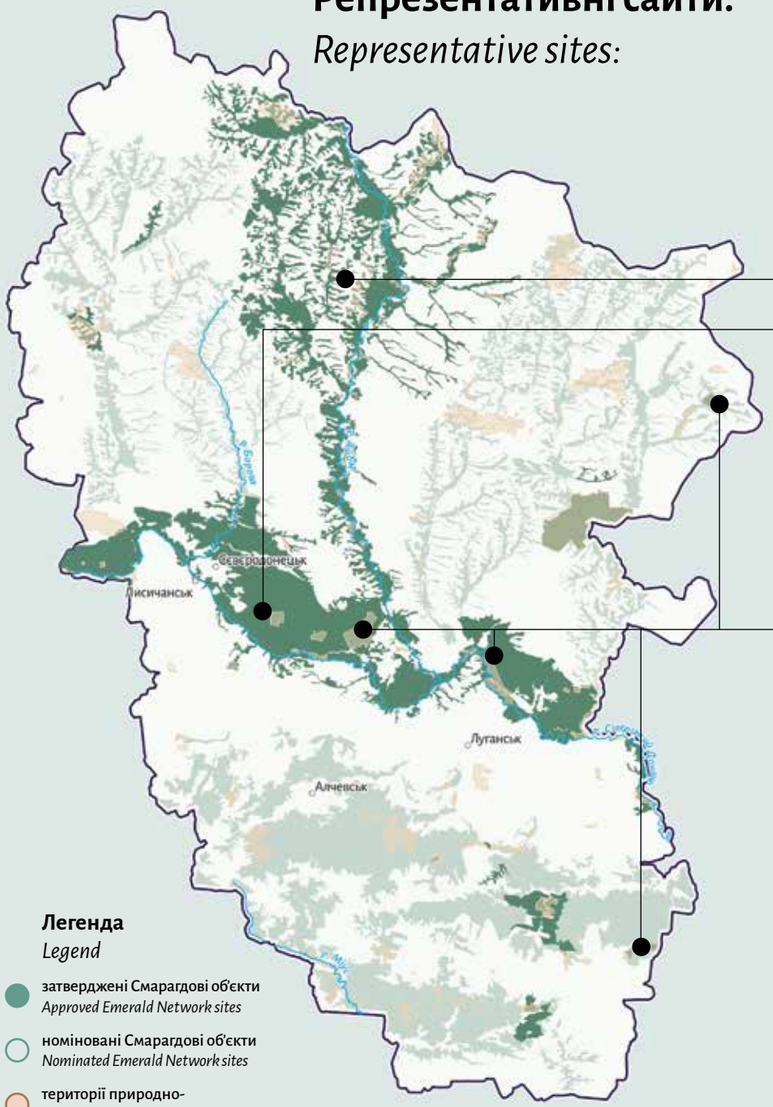

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти
  Approved Emerald Network sites
- номіновані Смарагдові об'єкти
  Nominated Emerald Network sites
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ)
  Protected Areas Network

1 **Долина річки Айдар**
Aidar River Valley

2 **Долина р. Сіверський Донець у Луганській обл.**
Siverskyi Donets River Valley in Luhansk Region

3 **Луганський ПЗ**
Luhansk Nature Reserve

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Основною водною артерією області є р. Сіверський Донець, яка формує велику заплаву та широкий пояс лісових біотопів у власній долині. Притоки річки на півночі області виступають головним осередком біотопів крейдяних відслонень у Європі.

The main water artery of the region is the Siverskyi Donets River, which forms a large floodplain and a wide belt of forest biotopes within its valley. Its northern tributaries are a key stronghold of chalk outcrop biotopes in Europe.

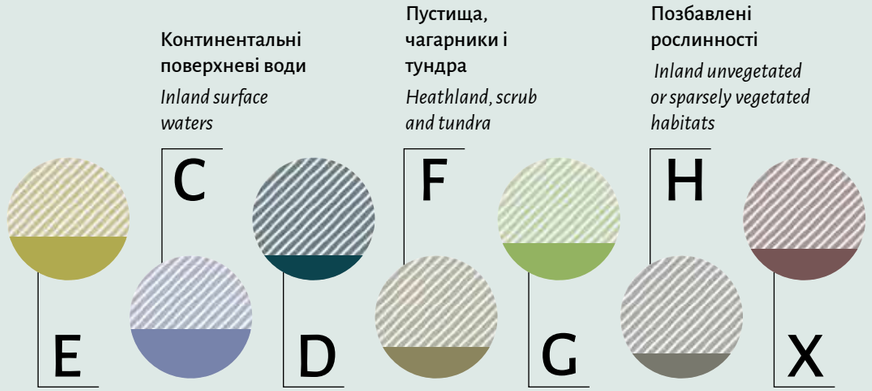

E Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників

Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

D Трясовини, верхові та низинні болота

Mires, bogs and fens

G Ліси та заліснені землі

Woodland, forest and other wooded land

X Комплекси оселищ

Habitat complexes

На півдні області, у басейні річки Міус, розташоване пасмо Донецького кряжа із найбільшими масивами кам'янистих степів серед країн-членів Ради Європи.

In the southern part of the region, within the basin of the Mius rivers, stretches the Donetsk Ridge, featuring the largest complexes of rocky steppes among Council of Europe member states.

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

49%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 ware protected within the region, including:

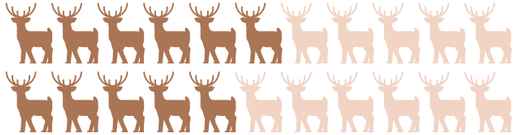

Совка смовдева
(Gortyna borelii lunata)
Smovdeva moth

Для цього виду Луганщина є єдиною точкою спостережень у Східній Європі.

Luhansk Region represents the only observation point for this species in Eastern Europe.

Вусач окатий плямистий
(Mesosa myops)
Spotted mesosa Longhorn Beetle

У межах країн Бернської конвенції цей вид трапляється тільки в Україні.

Within the Bern Convention countries, this species occurs only in Ukraine.

Перегузня
(Vormela peregusna)
Marbled Polecat

Найбільш строкатий та яскравий звір Європи.

Europe's most colorful and striking small mammal.

25%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, в тому числі, – рідкісні ендеміки східноєвропейських степів:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Смілка крейдяна
(Silene cretacea)
Chalk silene

Росте виключно на крейдяних відслоненнях Донеччини й Луганщини.

It grows exclusively on chalk outcrops of Donetsk and Luhansk regions

Астрагал донський
(Astragalus tanaiticus)
Don astragalus

В межах країн Ради Європи зростає лише на Луганщині.

Within the Council of Europe countries, it occurs only in the Luhansk Region.

Луганська область, Старобільський, Сватівський та Щастинський райони

Luhansk Region, Starobilsk, Svatove and Shchastia Districts

Площа: 126 265,4 га

Area: 126,265.4 ha

Територія зазнала пошкоджень внаслідок війни.

The area has been damaged as a result of the war.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The area is an integral complex of sites:

UA0000313
UA0000220
UA0000225
UA0000198
UA0000199

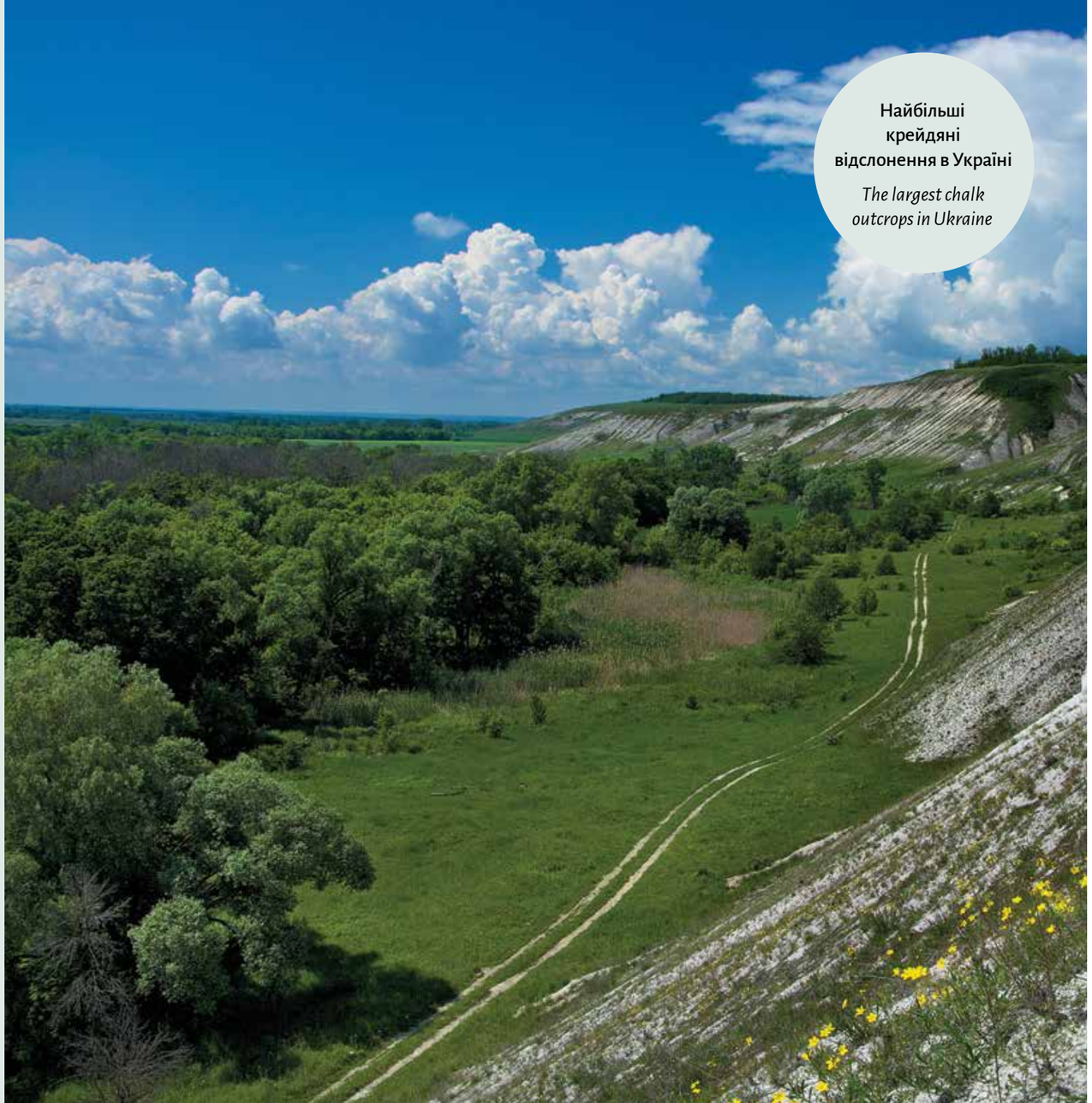

Найбільші крейдяні відслонення в Україні

The largest chalk outcrops in Ukraine

Долина річки Айдар

Aidar River Valley

Створено для охорони:
Established for the protection:

10 оселищ *habitats*

6 видів рослин *plant species*

43 види тварин *animal species*

3167 га площа крейдяних відслонень *area of chalk outcrops*

40% від крейдяних відслонень Луганщини *of all chalk outcrops in Luhansk Region*

28% від крейдяних відслонень України *of all chalk outcrops in Ukraine*

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E1.2 Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи *Perennial calcareous grassland and basic steppes*

G1.21 Прирічкові ясенево-вільхові ліси зі змінним зволоженням *Riverine Fraxinus - Alnus woodland, wet at high but not at low water*

G1.A1 Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах *Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils*

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

В заплаві річки трапляється рідкісний наземний молюск закрутка вузькорота (*Vertigo angustior*).

The floodplain of the river is inhabited by the rare terrestrial mollusc narrow-mouthed whorl snail (Vertigo angustior).

Молюски
Molluscs

Комахи
Insects

Лучні ділянки та узлісся населяє дукачик непарний (*Lycaena dispar*), а також рябець Авринія (*Euphydryas aurinia*) – вид, дуже чутливий до змін середовища, особливо до осушення, розорювання, припинення традиційного випасу або косіння.

Meadows and forest edges are inhabited by the large copper (Lycaena dispar) as well as the marsh fritillary (Euphydryas aurinia), a species highly sensitive to environmental changes, especially drainage, ploughing, and the cessation of traditional grazing or mowing.

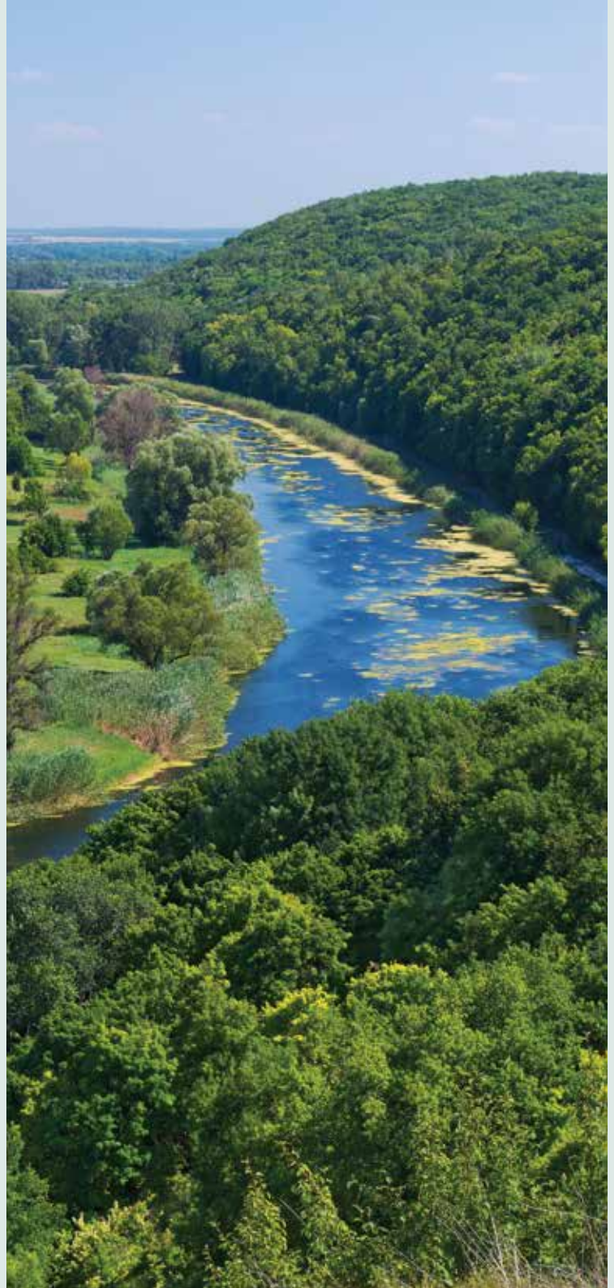

Завдяки гарному збереженню природного режиму річки Айдар є оселищем для таких видів риб, як жерех (*Aspius aspius*), гірчак європейський (*Rhodeus sericeus amarus*), мінога українська (*Eudontomyzon mariae*) та інших.

Due to the well-preserved natural hydrological regime of the river, the Aidar serves as a habitat for fish species such as asp (Aspius aspius), European bitterling (Rhodeus sericeus amarus), Ukrainian brook lamprey (Eudontomyzon mariae), and others.

Риби
Fish

Птахи
Birds

На території оселяється огар (*Tadorna ferruginea*) – рідкісний степовий вид качок, що селиться у норах бабака степового (*Marmota bobak*). На території збереглась можливо найбільша в Україні популяція пугача (*Bubo bubo*), хоча цей птах зазвичай асоціюється зі старими лісами, а не крейдяним степом.

The ruddy shelduck (Tadorna ferruginea), a rare steppe duck that nests in burrows of the bobak marmot (Marmota bobak), breeds here. The site has likely retained the largest population of Eurasian eagle-owl (Bubo bubo) in Ukraine, even though this species is usually associated with old forests rather than chalk steppe.

Територія визначена для збереження таких видів флори, як сон розкритий (*Pulsatilla patens*), смілка крейдяна (*Silene cretacea*), ковила Залеського (*Stipa zalesskii*), півонія тонколиста (*Paeonia tenuifolia*) та інших.

The site has been designated for the conservation of such plant species as the eastern pasque flower (Pulsatilla patens), chalk catchfly (Silene cretacea), Zalessky's feather grass (Stipa zalesskii), narrow-leaf peony (Paeonia tenuifolia), and others.

Рослини
Plants

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Луганська область, Сєвєродонецький, Щастинський, Алчевський та Луганський райони

Luhansk Region, Sievierodonetsk, Shchastia, Alchevsk and Luhansk Districts

Площа: 134 903,3 га

Area: 134,903.3 ha

Значна частина території постраждала від наслідків війни, зокрема тут відбувались активні бойові дії, будівництво фортифікацій і масштабні лісові пожежі. Вірогідно, саме ця територія Смарагдової мережі є найбільш постраждалою з усіх.

A large part of the site has been severely affected by the war: active hostilities, construction of fortifications, and extensive forest fires have taken place here. This Emerald Network site is likely the most damaged of all.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000315

Найбільша популяція орла-могильника в Україні

The largest population of the eastern imperial eagle

Долина річки Сіверський Донець у Луганській обл.

The Siverskyi Donets River Valley in Luhansk Region

Створено для охорони:

Established for the protection:

2 оселища *habitats*

6 видів рослин *plant species*

10 видів тварин *animal species*

Територія включає всю долину річки Сіверський Донець у Луганській області. Її складають вологі луки, масиви широколистяних лісів у заплаві та великі соснові бори на піщаних терасах. Територія важлива для пташиних міграцій та є важливим оселищем хижих птахів сходу України. Ця ділянка річки є незарегульованою і формує обширну заплаву з природним паводковим режимом.

The site includes the entire valley of the Siverskyi Donets River within the Luhansk Region. It consists of wet meadows, broadleaved floodplain forests, and extensive pine forests on sandy terraces. The site is important for bird migration and serves as a key habitat for birds of prey in Eastern Ukraine. This section of the river remains unregulated, forming a wide floodplain with a natural flooding regime.

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

G3.4232

Сарматські ліси степової зони з *Pinus sylvestris*

Sarmatic steppe Pinus sylvestris forests

G1.21

Прирічкові ясенево-вільхові ліси зі змінним зволоженням

Riverine Fraxinus - Alnus woodland, wet at high but not at low water

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Також територія є важливою для збереження популяцій черепахи болотної європейської (*Emys orbicularis*).

The site is also important for maintaining populations of the European pond turtle (Emys orbicularis)..

Рептилії
Reptiles

Птахи
Birds

Територія визначена з метою охорони сірого журавля (*Grus grus*), пугача (*Bubo bubo*) та орла-могильника (*Aquila heliaca*). Саме тут розміщена найбільша гніздова популяція цього виду в Україні. Також можна відзначити другу за розмірами (після Дніпровської) популяцію орлана-білохвоста (*Haliaeetus albicilla*).

The site has been designated for the protection of the common crane (Grus grus), Eurasian eagle-owl (Bubo bubo), and eastern imperial eagle (Aquila heliaca); the latter has its largest breeding population in Ukraine here. The site also hosts the country's second-largest population (after the Dnipro) of the white-tailed eagle (Haliaeetus albicilla).

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Луганська область, Старобільський, Щастинський, Луганський і Довжанський райони

Luhansk Region, Luhansk, Starobilsk, Shchastia, Luhansk, and Dovzhansk Districts

Площа: 5417 га

Area: 5,417 ha

Територія перебуває в окупації (частково з 2014 року і частково з 2022 року) та зазнала руйнівних пошкоджень внаслідок бойових дій.

The site is under occupation (partly since 2014 and partly since 2022) and has suffered devastating damage due to military hostilities.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000020

Репрезентує все різноманіття оселищ Луганської області

It represents the full diversity of habitats in Luhansk Region

Луганський природний заповідник

Luhansk Nature Reserve

Створено для охорони:

Established for the protection:

21 оселище *habitats*

8 видів рослин *plant species*

60 видів тварин *animal species*

Об'єкт розташований у степовій природній зоні на сході України. Охороняється з 1926 року та репрезентує все різноманіття оселищ Луганської області. Внаслідок воєнних дій у відділеннях «Станично-Луганське» та «Трьохізбенський степ» практично повністю згоріли ліси. Відділення «Стрільцівський степ» та «Провальський степ» пережили низку пожеж, але не стали ареною бойових дій.

The site is located in the Steppe zone of eastern Ukraine. It has been protected since 1926 and represents the full diversity of habitats typical of the Luhansk Region. As a result of the war, forests in the Stanichno-Luhanske and Trokhizbenskyi Steppe sections were almost completely destroyed by fire. The Striltsivskyi Steppe and Provalskyi Steppe sections also experienced a series of fires but were not directly affected by fighting.

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

E1.2 Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи

Perennial calcareous grassland and basic steppes

E1.9 Незімкнені несередземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання

Open non-Mediterranean dry acid and neutral grassland

F3.247 Понтично-сарматські листопадні чагарникові зарості

Ponto-Sarmatic deciduous thickets

X35 Континентальні піщані дюни

Inland Sand Dunes

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед комах охороняються синявець Телей (*Maculinea teleius*) та червиця трипс (*Catopta thrips*), що є вкрай рідкісним видом у масштабах усієї Європи. У степових біотопах трапляється турун угорський (*Carabus hungaricus*), а також рябець Авринія (*Euphydryas aurinia*).

Among insects, the scarce large blue (Maculinea teleius) and goat moth (Catopta thrips) are protected, the latter being an extremely rare species throughout Europe. The steppe biotopes are also inhabited by the Hungarian ground beetle (Carabus hungaricus) and the marsh fritillary (Euphydryas aurinia).

Комахи
Insects

Рептилії
Reptiles

На степових схилах і в балках заповідника поширені рідкісні плазуни: полоз сарматський (*Elaphe sauromates*) та гадюка степова (*Vipera renardi*).

Rare reptiles inhabiting the steppe slopes and ravines of the reserve include the blotched snake (Elaphe sauromates) and the eastern steppe viper (Vipera renardi).

Серед птахів територія визначена для таких видів, як орел-могильник (*Aquila heliaca*), лунь лучний (*Circus pygargus*), а також канюк степовий (*Buteo rufinus*). Символом регіону залишається дрохва (*Otis tarda*), чисельність якої різко скоротилась у Східній Європі. Також важливим є гніздування огаря (*Tadorna ferruginea*).

Among birds, the area has been designated for species such as the eastern imperial eagle (Aquila heliaca), Montagu's harrier (Circus pygargus), and the long-legged buzzard (Buteo rufinus). The great bustard (Otis tarda), whose population has sharply declined in Eastern Europe, remains a symbol of the region. The nesting of the ruddy shelduck (Tadorna ferruginea) is also important.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Серед степових ссавців охоронного значення варто відзначити тхора степового (*Mustela eversmanii*), мишівку степову (*Sicista subtilis*) та перегузню звичайну (*Vormela peregusna*).

Among steppe mammals of conservation importance, the steppe polecat (Mustela eversmanii), southern birch mouse (Sicista subtilis), and marbled polecat (Vormela peregusna) should be noted.

Територія визначена для охорони таких видів рослин, як катран татарський (*Crambe tataria*), півонія тонколиста (*Paeonia tenuifolia*), сон розкритий (*Pulsatilla patens*) та ковила Залесського (*Stipa zalesskii*). Вони є характерними охоронюваними степовими видами, які збереглися на ділянках заповідника завдяки режиму суворої охорони.

The site has been designated for the protection of plant species such as Tatarian crambe (Crambe tataria), fernleaf peony (Paeonia tenuifolia), eastern pasqueflower (Pulsatilla patens), and Zalessky's feather grass (Stipa zalesskii). They are characteristic protected steppe species that have been preserved in the reserve thanks to the strict protection regime.

Рослини
Plants

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Захід України
Continental and Alpine

Western of Ukraine
Continental and Alpine

Львівська область
Lviv Region

Смарагдова мережа Львівщини в цифрах:
The Emerald Network of Lviv Region in numbers:

3277 km²

що за площею в півтора рази більше за місто Токіо

which is one and a half times larger than the city of Tokyo

4,5%

від площі Смарагдової мережі в Україні

of the area of the Emerald Network in Ukraine

15%

від площі Львівської області

of the area of Lviv Region

78,2%

територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.

of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, **у півтора рази більшій** за площу ПЗФ.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **one and a half times larger** than the Protected Areas Network.*

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

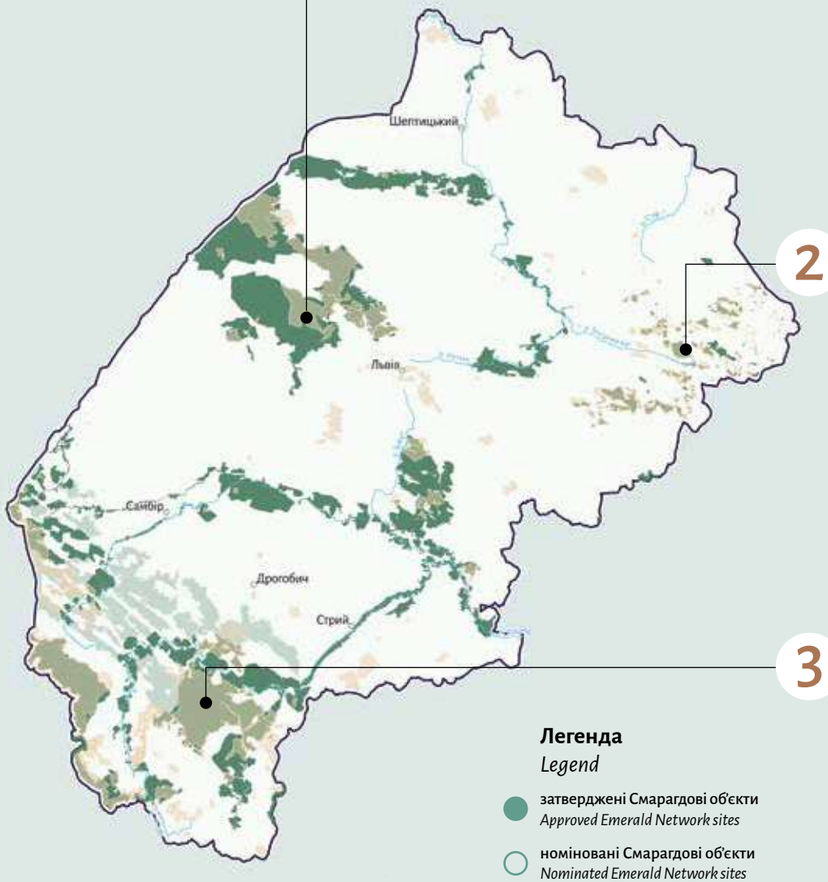

1 **Біосферний резерват «Розточчя»**
Roztochia Biosphere Reserve

2 **Північне Поділля**
Pivnichne Podillia

3 **Сколівські Бескиди**
Skolivski Beskydy

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Львівщина охоплює рівнинну та гірську частини північного макросхилу Карпат.

Lviv Region covers both the lowland and mountainous parts of the northern macroslope of the Carpathians.

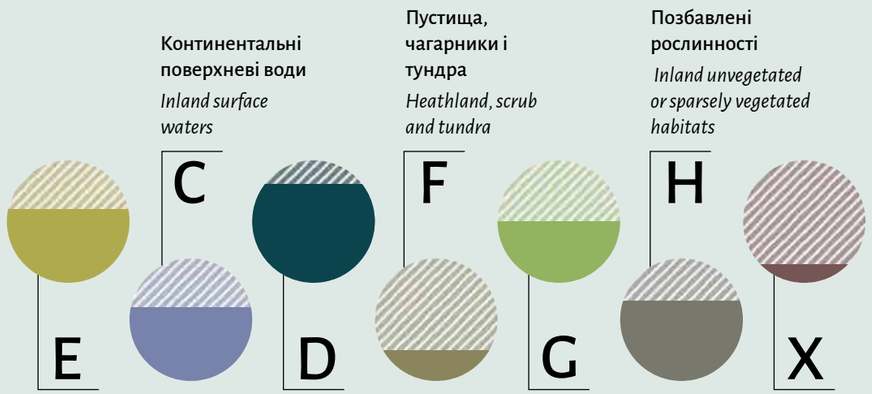

Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників
Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

Трясовини, верхові та низинні болота
Mires, bogs and fens

Ліси та заліснені землі
Woodland, forest and other wooded land

Комплекси оселищ
Habitat complexes

Для рівнинної частини характерні широколистяні та хвойні ліси, а також луки й заболочені ділянки. Територія області розділена між басейнами річок Дністер і Західний Буг, що додає їй різноманіття біотопів, характерних для кожного з цих річкових басейнів.

The lowland areas are characterised by broadleaf and coniferous forests, as well as meadows and wetlands. The territory of the region lies within the river basins of the Dniester and the Western Bug, which enriches the diversity of biotopes typical for each basin.

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

60%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

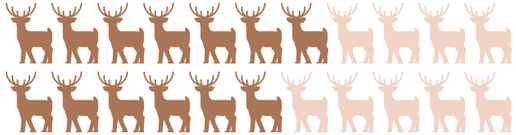

Рябець Авринія
(Euphydryas aurinia)
Marsh fritillary

Метелик трапляється у різних типах трав'яних біотопів, але найбільша кількість знахідок зафіксована саме на Львівщині.

This butterfly occurs in various types of grassland biotopes, but the highest number of records has been documented in Lviv Region.

Ведмідь бурий
(Ursus arctos)
Brown bear

Найбільший наземний хижак Європи представлений великою популяцією у карпатській частині області.

Europe's largest land-dwelling predator, represented by a substantial population in the Carpathian part of the region.

Кумка червоночерева
(Bombina bombina)
Fire-bellied toad

Вид є типовим мешканцем рівнинних територій та виступає важливим індикатором природних прісноводних водойм.

The species is typical inhabitant of lowland areas and an important indicator of natural freshwater bodies.

29%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Відкасник татарниколистий
(Carlina onopordifolia)
Onopordum-leaved carline thistle

Вид має найбільші популяції в Україні саме у Львівській області.

The species has its largest populations in Ukraine within the Lviv Region.

Мінога струмкова
(Lampetra planeri)
Brook lamprey

У Львівському регіоні зафіксована південно-східна межа ареалу.

The south-eastern limit of the species' range lies within the Lviv Region.

Львівська область, Яворівський район

Lviv Region, Yavorivskyi District

Площа: 75 918 га

Area: 75,918 ha

Територія не зазнала пошкоджень внаслідок воєнних дій, частково постраждала внаслідок ракетних ударів.

The site has not been damaged by armed conflict, although some parts were affected by missile strikes.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The area forms a continuous complex of sites:

UA0000121
UA0000003
UA0000030

Біосферний резерват «Розточчя»

Roztochia Biosphere Reserve

Створено для охорони:
Established for the protection:

31 оселище *habitats*

13 видів рослин *plant species*

76 видів тварин *animal species*

Об'єкт Смарагдової мережі розташований на заході України та з 2019 року входить до складу транскордонного біосферного резервату «Розточчя».

The site is located in western Ukraine and since 2019 has been part of the transboundary Roztochia Biosphere Reserve.

37,7% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.6 Букові ліси *Fagus woodland*

G1.A1 Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах *Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils*

E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки *Low and medium altitude hay meadows*

E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки *Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland*

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

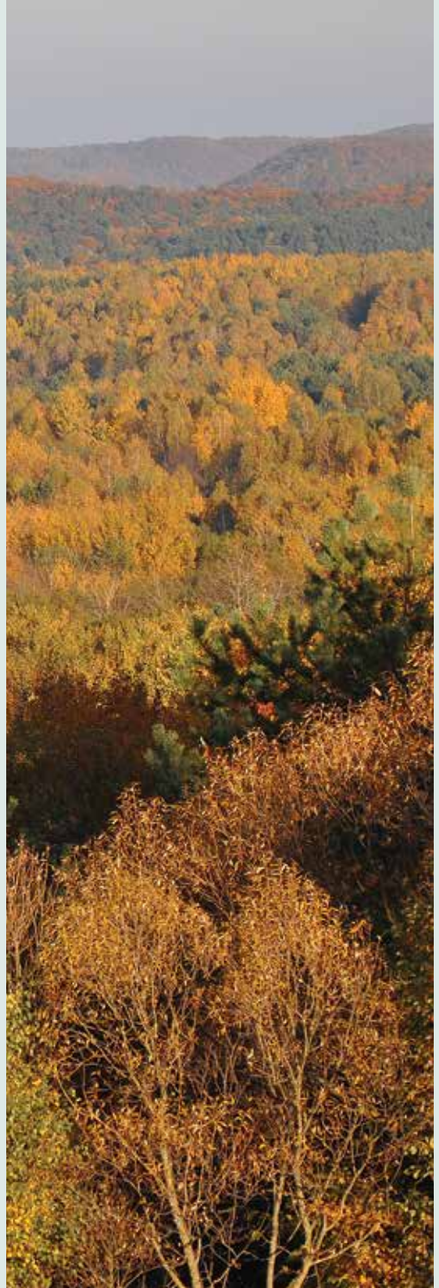

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Територія визначена для охорони таких видів комах, як бабка офіогомфус цецилія (*Ophiogomphus cecilia*), білоноска болотна (*Leucorrhinia pectoralis*), а також турун мінливий (*Carabus variolosus*).

The site has been designated for the protection of insect species such as Cecilia's dragonfly (Ophiogomphus cecilia), yellow-spotted whiteface (Leucorrhinia pectoralis), and variable ground beetle (Carabus variolosus).

Комахи
Insects

Риби
Fish

Серед фауни риб значущими є щипавка звичайна (*Cobitis taenia*) та в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis*).

Species of conservation interest include spined loach (Cobitis taenia) and weatherfish (Misgurnus fossilis).

Серед охоронюваних видів птахів особливо цінними є підорлик малий (*Aquila pomarina*) та лелека чорний (*Ciconia nigra*). Вони потребують мозаїки стиглих лісів і луків. Старовікові ліси є місцем поселення таких видів, як дятел білоспинний (*Dendrocopos leucotos*) та сова довгохвоста (*Strix uralensis*).

Among the bird species under protection, the most important are lesser spotted eagle (Aquila pomarina) and black stork (Ciconia nigra), which require mosaics of mature forests and meadows. Ancient forests host white-backed woodpecker (Dendrocopos leucotos) and Ural owl (Strix uralensis).

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Серед ссавців переважають кажани – широковух європейський (*Barbastella barbastellus*), нічниця довговуха (*Myotis bechsteinii*), нічниця велика (*Myotis myotis*) та інші, для яких необхідні старі ліси з дуплистими деревами.

Among the mammals, the most common are bats requiring old forests with hollow trees, including European barbastelle (Barbastella barbastellus), Bechstein's bat (Myotis bechsteinii), and greater mouse-eared bat (Myotis myotis).

Серед рослин, для охорони яких визначена ця територія, найбільш важливими є аденофора лілієлиста (*Adenophora lilifolia*), парило волосисте (*Agrimonia pilosa*), альдрованда пухирчаста (*Aldrovanda vesiculosa*) та дягель болотяний (*Angelica palustris*), які збереглися у гарно зволожених біотопах. У старовікових лісах особливу цінність становить мох дикранум зелений (*Dicranum viride*).

Рослини
Plants

Among the plants for the protection of which this site has been designated, the most important are lily-leaved adenophora (Adenophora lilifolia), hairy agrimony (Agrimonia pilosa), waterwheel plant (Aldrovanda vesiculosa), and marsh angelica (Angelica palustris), which have persisted in well-hydrated habitats. In primeval forests, the green dicranum moss (Dicranum viride) is of particular value.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Львівська область, Золочівський район

Lviv Region, Zolochiv District

Площа: 17 033 га

Area: 17,033 ha

Територія не постраждала внаслідок воєнних дій.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000120

Найдавніша природоохоронна територія України

The oldest protected area in Ukraine

Північне Поділля
Pivnichne Podillia

Створено для охорони:
Established for the protection:

14 оселищ *habitats*

6 видів рослин *plant species*

45 видів тварин *animal species*

Територія Смарагдової мережі розташована на заході України і включає низку лісових масивів у районі витоків р. Західний Буг. Саме тут в минулому була започаткована найдавніша природоохоронна територія України – заповідний об'єкт «Пам'ятка Пеняцька».

The Emerald Network site is located in western Ukraine and includes several forest massifs in the upper reaches of the Western Bug River. It was here that Ukraine's oldest protected area, the Peniatska Natural Monument, was originally established

100%

площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.6
Букові ліси
Fagus woodland

G1.A1
Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах
Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G1.A4
Яружні та схилові ліси
Ravine and slope woodland

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Старовікові дубові ліси зберігають умови для існування вусача великого дубового західного (*Cerambyx cerdo*) та жука-оленя (*Lucanus cervus*). На вологих луках і узліссях поширений дукачик непарний (*Lycaena dispar*) – індикатор збереження різнотравних луків.

Old-growth oak forests provide suitable habitats for great capricorn beetle (Cerambyx cerdo) and stag beetle (Lucanus cervus). Moist meadows and forest edges host large copper (Lycaena dispar), an indicator of the preservation of mixed grasslands.

Комахи
Insects

Риби
Fish

Серед риб охорони потребують в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis*) та гірчак європейський (*Rhodeus sericeus amarus*), тісно пов'язаний з популяціями двостулкових молюсків.

Weatherfish (Misgurnus fossilis) and European bitterling (Rhodeus sericeus amarus), the latter being closely associated with freshwater mussel populations, are species of conservation concern.

Птахи представлені переважно лісовими видами: кропив'янка рябогруда (*Sylvia nisoria*), жовна сива (*Picus canus*), дятел середній (*Dendrocopos medius*) та жовна чорна (*Dryocopus martius*). Серед нічних хижаків виділяється сова довгохвоста (*Strix uralensis*).

The avifauna is represented mainly by forest species such as barred warbler (Sylvia nisoria), grey-headed woodpecker (Picus canus), middle spotted woodpecker (Dendrocopos medius), and black woodpecker (Dryocopus martius). Among nocturnal raptors, the Ural owl (Strix uralensis) stands out.

Птахи
Birds

Амфібії
Amphibians

Пріоритетним для охорони серед земноводних є тритон гребінчастий (*Triturus cristatus*), для якого необхідним є збереження водних та лісових біотопів.

Among amphibians, the great crested newt (Triturus cristatus) is a priority species, requiring the preservation of both aquatic and forest biotopes.

Серед рослин територія визначена для таких видів, як дев'ятисил татарниколистий (*Carlina onopordifolia*), зозулині черевички справжні (*Cypripedium calceolus*) та змієголовник австрійський (*Dracocephalum austriacum*), що зафіксований на північній межі свого поширення. Серед ранньоквітучих видів трапляються також сон великий (*Pulsatilla grandis*) та сон розкритий (*Pulsatilla patens*).

The site protects stemless carline thistle (Carlina onopordifolia), lady's slipper orchid (Cypripedium calceolus), and Austrian dragonhead (Dracocephalum austriacum), which occurs here at the northern limit of its range. Among early-flowering species are large pasque flower (Pulsatilla grandis) and spreading pasque flower (Pulsatilla patens).

Рослини
Plants

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Львівська область,
Стрийський район

Lviv Region,
Stryi District

Площа: 35 696 га

Area: 35,696 ha

Територія не зазнала пошкоджень внаслідок воєнних дій.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000013

Сколівські Бескиди
Skolivski Beskydy

Створено для охорони:
Established for the protection:

21 оселище *habitats*

4 види рослин *plant species*

47 видів тварин *animal species*

Об'єкт Смарагдової мережі розміщений на заході України, на північному макросхилі гірської системи Карпат. Територія включає гірські ліси різних типів, полонини, річки та скельні масиви. Найкраще репрезентовані основні різновиди широколистяних лісів Українських Карпат. Серед 21 типу природних оселищ, що охороняються, переважають лісові, трав'яні і водні.

The Emerald Network site is located in western Ukraine, on the northern macro-slope of the Carpathian Mountains. The area includes various types of mountain forests, meadows, rivers, and rocky outcrops. It represents the main forest types of the Ukrainian Carpathians. Among the 21 protected habitat types, forest, grassland, and freshwater habitats prevail.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.6
Букові ліси
Fagus woodland

G1.12
Бореоальпійські прирічкові галереї
Boreo-alpine riparian galleries

G1.A4
Яружні та схилові ліси
Ravine and slope woodland

E1.71
Угруповання *Nardus stricta*
Nardus stricta swards

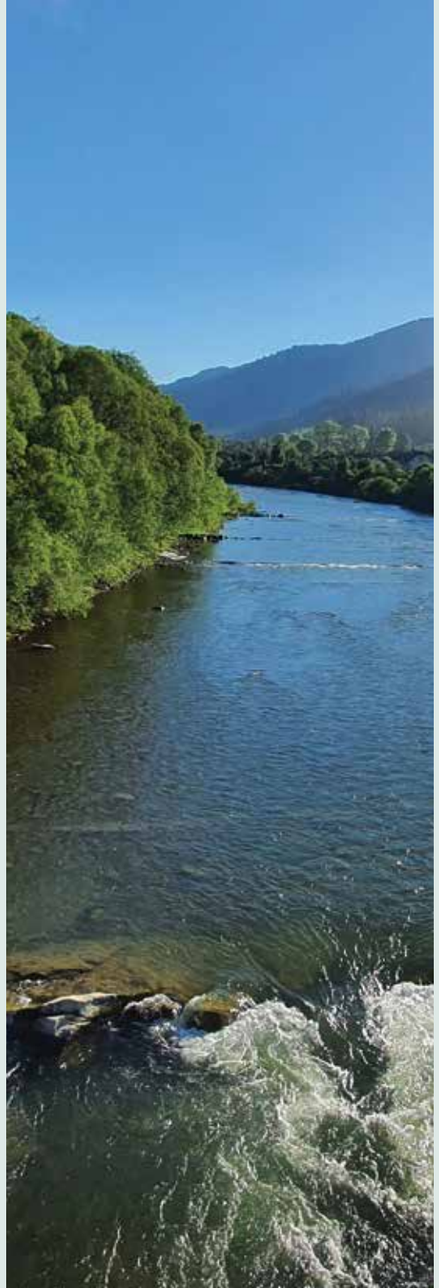

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Важливими є види карпатських жуків, залежних від пралісів, – розалія альпійська (*Rosalia alpina*), плоскотілка червона (*Cucujus cinnaberinus*), а також турун Завадського (*Carabus zawadzkii*).

Important are Carpathian beetle species dependent on primeval forests – the Alpine longhorn beetle (Rosalia alpina), the flat bark beetle (Cucujus cinnaberinus), and Zawadzki's ground beetle (Carabus zawadzkii).

Комахи
Insects

Риби
Fish

Серед риб, які охороняються в Європі, це марена середземноморська (*Barbus meridionalis*) та щипавка золотиста (*Sabanejewia aurata*). Вони потребують чистих галькових і піщаних перекатів.

The Mediterranean barbel (Barbus meridionalis) and the golden loach (Sabanejewia aurata) inhabit clean, pebbly, and sandy river stretches.

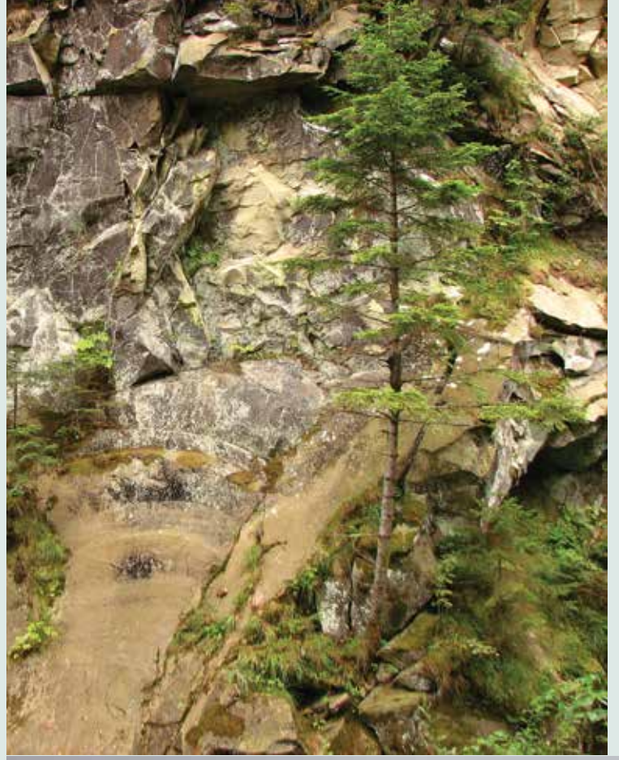

Серед земноводних територія визначена для кумки жовточеревої (*Bombina variegata*), тритонів гребінчастого (*Triturus cristatus*) та карпатського (*Triturus montandoni*).

The site is designated for the yellow-bellied toad (Bombina variegata), the great crested newt (Triturus cristatus), and the Carpathian newt (Triturus montandoni).

Амфібії
Amphibians

З птахів трапляються сич волохатий (*Aegolius funereus*) і сова довгохвоста (*Strix uralensis*).

Notable bird species include the boreal owl (Aegolius funereus) and the Ural owl (Strix uralensis).

Птахи
Birds

Тут також мешкають великі ссавці, які є символами європейської дикої природи: зубр європейський (*Bison bonasus*) та ведмідь бурий (*Ursus arctos*).

The site hosts large mammals symbolizing Europe's wild nature: the European bison (Bison bonasus) and the brown bear (Ursus arctos).

Ссавці
Mammals

Серед рослин, це дзвоники пилчасті (*Campanula serrata*) та бузок угорський (*Syringa josikaea*).

The site protects the toothed bell-flower (Campanula serrata) and the Hungarian lilac (Syringa josikaea).

Рослини
Plants

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Південь України
Steppic

Southern Ukraine
Steppic

Миколаївська область
Mykolaiv Region

Смарагдова мережа Миколаївщини в цифрах:
The Emerald Network of Mykolaiv Region in numbers:

940 km²
що вдвічі більше за площу Венеції
which is twice the area of Venice

1,3%
від площі Смарагдової мережі в Україні
of the area of the Emerald Network in Ukraine

3,8%
від площі Миколаївської області
of the area of Mykolaiv Region

80,3%
територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.
of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

303 km²
акваторії Чорного моря та Дніпровсько-Бузького лиману, які входять одночасно в Смарагдову мережу та ПЗФ.
of marine areas of the Black Sea and the Dnipro-Bug Liman that are simultaneously included in both the Emerald Network and the protected areas network

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, **у 2 рази більшій** за площу ПЗФ. Це має особливе значення для Миколаївської області, де заповідних територій небагато.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **twice** the size of the Protected Areas Network. This is particularly important for Mykolaiv Region, where protected areas are scarce.*

Частина природоохоронних територій області постраждала внаслідок воєнних дій повномасштабної російсько-української війни, особливо Кінбурнська коса.

Some of the region's protected areas have been affected by military actions during the full-scale russian-Ukrainian war, particularly the Kinburn Spit.

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

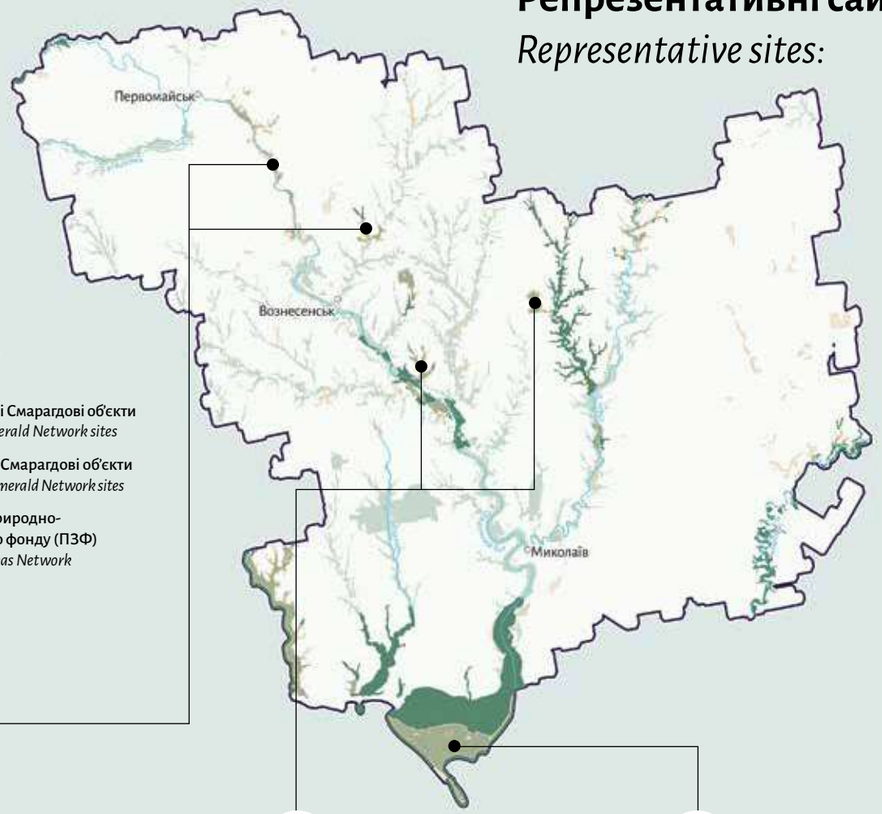

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти *Approved Emerald Network sites*
- номіновані Смарагдові об'єкти *Nominated Emerald Network sites*
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ) *Protected Areas Network*

1 НПП «Бузький Гард»
Bugzkyi Gard NNP

2 Єланецький степ
Yelanets Steppe Nature Reserve

3 Кінбурнська коса
Kinburnska Kosa

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

На території області розташовуються каньйони річок Південний Буг, Інгул та їхніх приток. Вони характеризуються масштабними відслоненнями гранітів, специфічними оселищами та ендемічними видами. Крім того, в області збереглося багато важливих ділянок степів.

The territory of the region includes the canyons of the Southern Bug, Inhul, and their tributaries. They are characterised by large granite outcrops, specific habitats, and endemic species. In addition, many important steppe areas have been preserved in the region.

E Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників
Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

B Прибережні оселища
Coastal habitats

D Трясовини, верхові та низинні болота
Mires, bogs and fens

G Ліси та заліснені землі
Woodland, forest and other wooded land

X Комплекси оселищ
Habitat complexes

Кінбурнська коса, що розташована в області, є одним з найбільших відрізків морського узбережжя України, важливим для сезонних міграцій птахів.

The Kinburn Spit, located in the region, is one of the largest sections of Ukraine's Black Sea coast and plays a crucial role in seasonal bird migrations.

Серед найважливіших природних водно-болотних угідь міжнародного значення варто виділити Тилігульський лиман та Ягорлицьку затоку.

Among the most important wetlands of international importance are the Tyligul Estuary and Yahorlyk Bay.

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

60%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 ware protected within the region, including:

Кульон тонкодзьобий
(Numenius tenuirostris)
Slender-billed curlew

Можливо, найрідкісніший птах Європи, який перебуває на межі вимирання.

Possibly the rarest bird in Europe, critically endangered.

Стрілка прикрашена
(Coenagrion ornatum)
Ornate bluet

На Миколаївщині найбільша кількість знахідок на межі ареалу.

The greatest number of records in Mykolaiv Region is concentrated at the edge of its range.

Ковпачка тупокінцева
(Encalypta mutica)
Hooded pincushion moss

Цей вид моху зростає в Україні виключно на Миколаївщині.

This moss species grows exclusively in Mykolaiv Region in Ukraine.

15%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Мерингія південнобузька
(Moehringia hypanica)
Southern Bug sandwort

Зростає лише на окремих ділянках прямовисних стінок каньйонів річок Південний Буг та Мертвовод.

It occurs only in isolated sections of the sheer canyon walls of the Southern Bug and Mertvovod rivers.

Зорянка південнобузька
(Atocion hypanica)
Southern Bug catchfly

Ендемік каньйонів Південного Бугу та приток, чисельність якого стрімко зменшується.

An endemic species of the canyons of the Southern Bug and its tributaries, whose population is rapidly declining.

Миколаївська область, Первомайський та Вознесенський райони

Mykolaiv Region, Pervomaisk and Voznesensk Districts

Площа: 6148 га

Area: 6,148 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000040

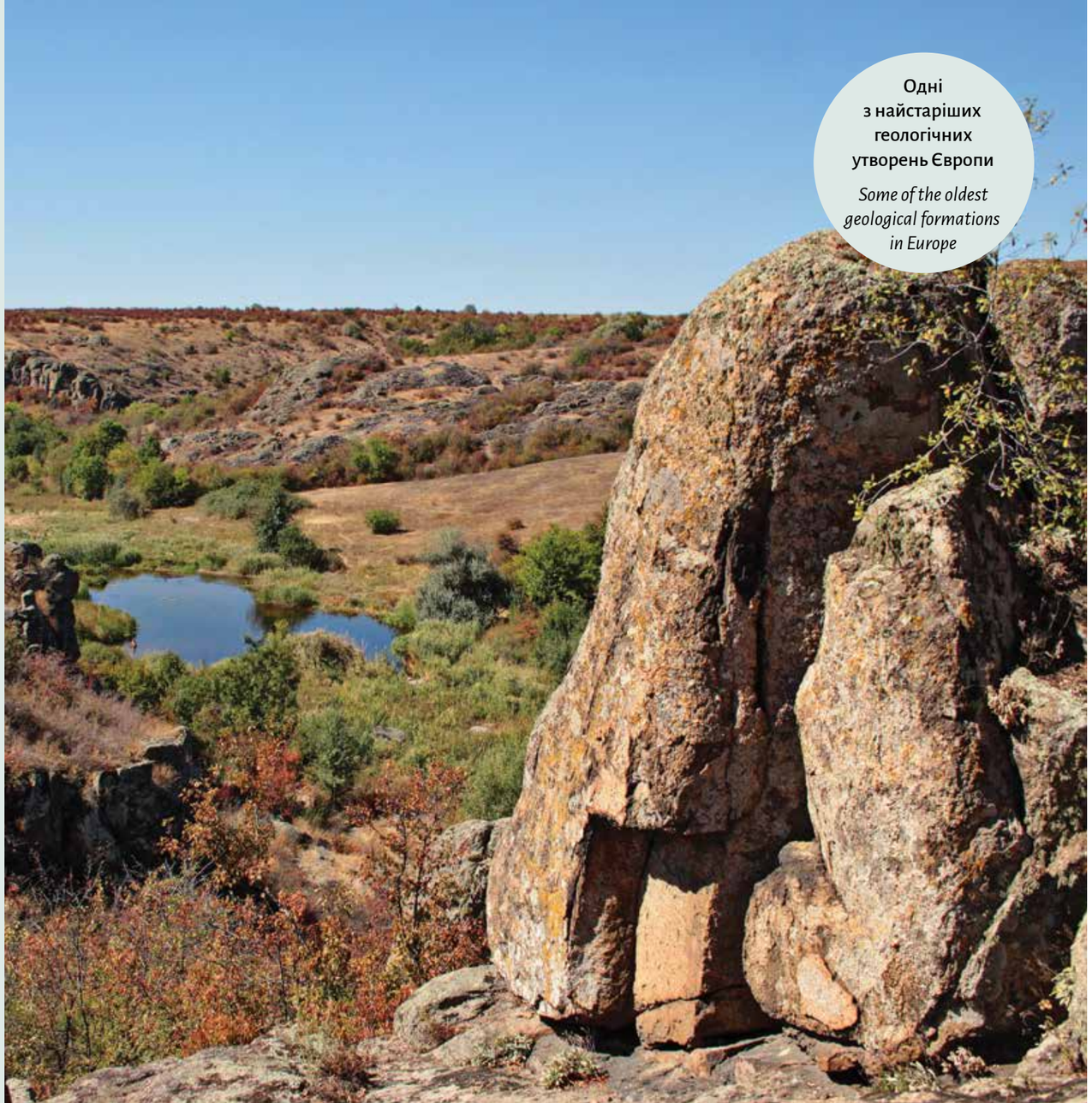

Одні з найстаріших геологічних утворень Європи

Some of the oldest geological formations in Europe

НПП «Бузький Гард»

Bugzkyi Gard National Nature Park

Створено для охорони:

Established for the protection:

17 оселищ *habitats*

3 види рослин *plant species*

46 видів тварин *animal species*

Територія репрезентує екосистеми середньої течії річки Південний Буг та її приток. Гранітні каньйони, розміщені тут, є одними з найстаріших геологічних утворень Європи. Територія є центром ендемізму та має важливе значення для мігруючих видів.

The site represents ecosystems of the middle reaches of the Southern Bug River and its tributaries. The granite canyons located here are among the oldest geological formations in Europe. The site is a center of endemism and plays an important role for migratory species.

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

E1.2 Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи

Perennial calcareous grassland and basic steppes

F9.1 Прирічкові чагарники

Riverine scrub

G1.7 Термофільні листопадні ліси

Thermophilous deciduous woodland

C1.3 Постійні стоячі евтрофні водойми

Permanent eutrophic lakes, ponds, and pools

C2.2 Постійні турбулентні водотоки

Permanent fast, turbulent rivers

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

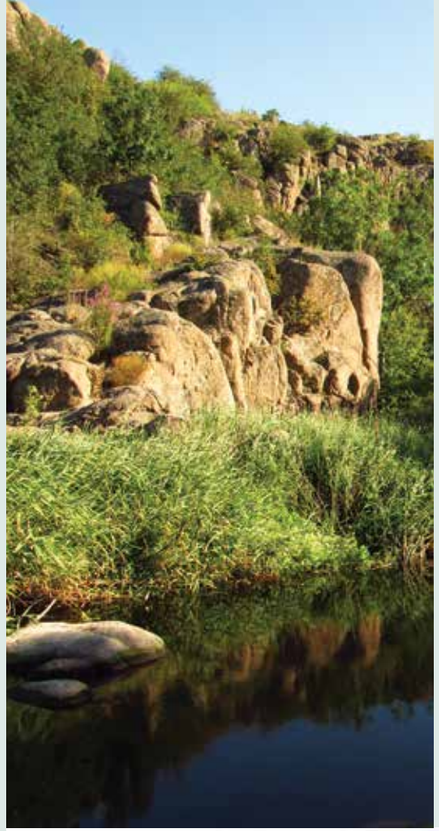

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Територія визначена передусім для охорони видів тварин, пов'язаних з долиною річки. До них відносяться риби білизна звичайна (*Aspius aspius*) та щипавка звичайна (*Cobitis taenia*).

The site is primarily designated for the protection of animal species associated with the river valley. These include the asp (Aspius aspius) and the spined loach (Cobitis taenia).

Риби
Fish

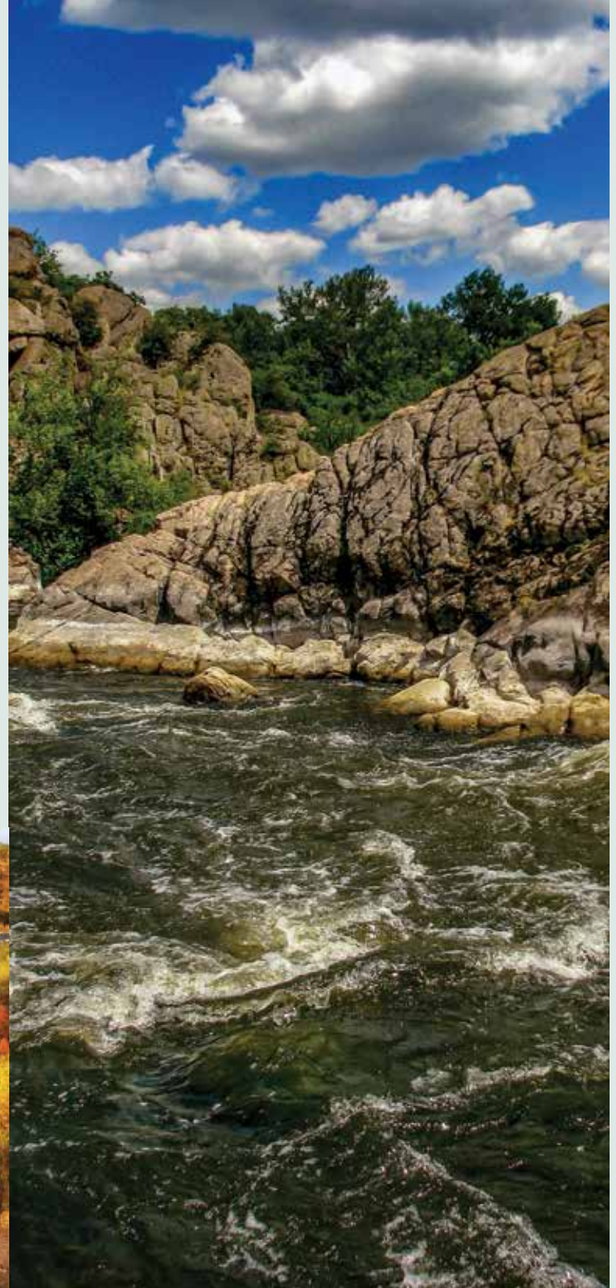

Завдяки значенню території як міграційного коридору, тут охороняється 34 види птахів, серед яких рибалочка блакитний (*Alcedo atthis*), бугайчик (*Ixobryhus minutus*) і лунь очеретяний (*Circus aeruginosus*). Вони тісно пов'язані із водними артеріями й очеретяними заростями. Під час міграцій часто трапляються скопа (*Pandion haliaetus*) та орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla*). Поруч з відкритими степовими ділянками гніздиться хижак канюк степовий (*Buteo rufinus*). В лісових урочищах цілорічно мешкають дятли сивий (*Picus canus*) та сирійський (*Dendrocopos syriacus*).

Due to the importance of the site as a migration corridor, 34 bird species are protected here, including the common kingfisher (Alcedo atthis), little bittern (Ixobrychus minutus), and western marsh harrier (Circus aeruginosus). They are closely associated with watercourses and reed beds. During migration, osprey (Pandion haliaetus) and white-tailed eagle (Haliaeetus albicilla) are often recorded. The long-legged buzzard (Buteo rufinus) nests near open steppe areas. In forest tracts, the grey-headed woodpecker (Picus canus) and Syrian woodpecker (Dendrocopos syriacus) are resident year-round.

Птахи
Birds

Рослини
Plants

Територія визначена для збереження двох видів рослин – ендеміків басейну Південного Бугу: мерингії південнобузької (*Moehringia hypanica*), яка зростає лише на Миколаївщині, та гвоздики південнобузької (*Dianthus hypanicus*), що відома ще також на Кіровоградщині.

The site has been designated for the conservation of two plant species endemic to the Southern Bug basin: the Southern Bug sandwort (Moehringia hypanica), which occurs only in Mykolaiv Region, and the Southern Bug pink (Dianthus hypanicus), which is also known from Kirovohrad Region.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Миколаївська область, Вознесенський та Миколаївський райони

Mykolaiv Region, Voznesensk and Mykolaiv Districts

Площа: 3410 га

Area: 3,410 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The area is a continuous complex of site:

UA0000015
UA0000203

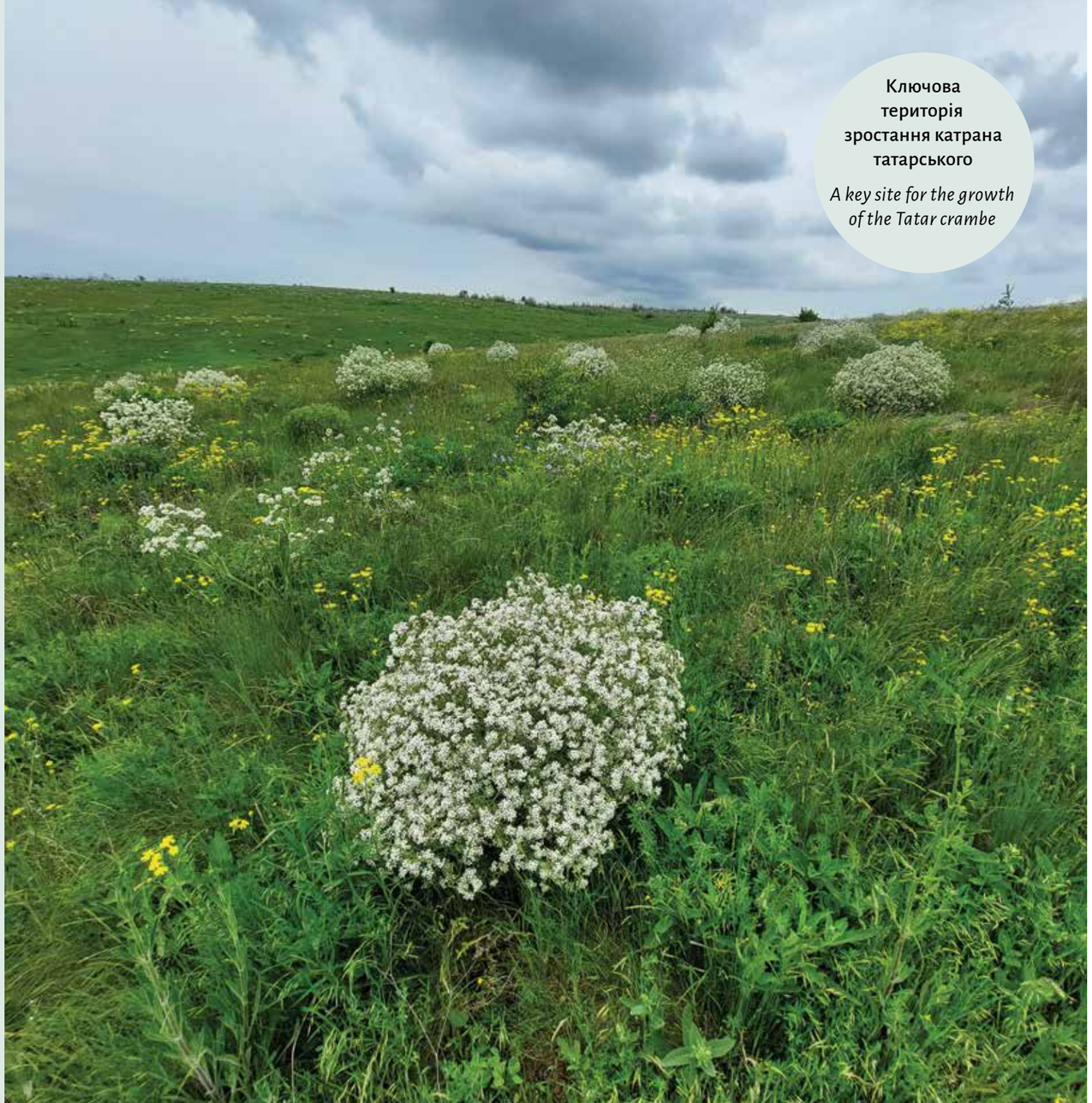

Ключова територія зростання катрана татарського

A key site for the growth of the Tatar crambe

Природний заповідник «Єланецький степ»

Yelanets Steppe Nature Reserve

Створено для охорони:
Established for the protection:

10 оселищ *habitats*

3 види рослин *plant species*

22 види тварин *animal species*

Частина території має найсуворіший з можливих в Україні охоронний статус – природного заповідника. Це єдиний степовий заповідник на Правобережній частині України, що складається зі степових масивів – Єланецького та Михайлівського.

Part of the site has the strictest possible protection status in Ukraine – nature reserve. It is the only steppe reserve on the Right-Bank Ukraine, consisting of two steppe massifs – Yelanets and Mykhailiv.

88,2%

площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E1.2
Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи
Perennial calcareous grassland and basic steppes

F3.247
Понтично-сарматські листопадні чагарники
Ponto-Sarmatic deciduous thickets

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед земноводних охороні підлягає кумка червоночерева (*Bombina bombina*). Її популяція є незначною, оскільки в межах заповідника майже відсутні постійні водотоки.

Among amphibians, the European fire-bellied toad (Bombina bombina) is under protection. Its population is small, as permanent water bodies are almost absent within the reserve.

Амфібії
Amphibians

Символом заповідника, зображеним на логотипі, є канюк степовий (*Buteo rufinus*). Серед інших видів тут трапляється щеврик польовий (*Anthus campestris*), лунь очеретяний (*Circus aeruginosus*), сорокопуд терновий (*Lanius collurio*), підсоколик малий (*Falco columbarius*) та інші.

The symbol of the reserve, depicted in its logo, is the long-legged buzzard (Buteo rufinus). Other species observed include the tawny pipit (Anthus campestris), western marsh harrier (Circus aeruginosus), red-backed shrike (Lanius collurio), merlin (Falco columbarius), and others.

Птахи
Birds

Територія Михайлівського степу є важливою для збереження катрана татарського (*Crambe tataria*), популяція якого тут є найбільшою в Північно-Західному Причорномор'ї. Згідно з новими дослідженнями, в межах території відзначено синяка плямистого (*Echium russicum*).

The territory of Mykhailiv Steppe is important for the conservation of tatar crambe (Crambe tataria), whose population here is the largest in the North-Western Black Sea region. According to recent studies, spotted viper's bugloss (Echium russicum) has also been recorded within the territory.

Рослини
Plants

Рептилії
Reptiles

Ссавці
Mammals

На території заповідника велика чисельність полоза сарматського (*Elaphe sauromates*).

The site hosts a large population of the blotched Snake (Elaphe sauromates).

На степових ділянках охороняється вовк (*Canis lupus*). За новими даними в межах сайтів виявлено мишівку Нордамана (*Sicista subtilis*).

On the steppe areas, the wolf (Canis lupus) is protected. According to recent data, Nordmann's birch mouse (Sicista subtilis) has been recorded within the sites.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Миколаївська область,
Миколаївський район

Mykolaiv Region,
Mykolaiv District

Площа: 53 042 га

Area: 53,042 ha

Територія зазнала значних руйнувань внаслідок обстрілів, будівництва фортифікацій і численних ландшафтних пожеж. З 2022 року перебуває в окупації.

The site has suffered significant damage due to shelling, construction of fortifications, and numerous landscape fires. It has been under occupation since 2022.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The area is a continuous complex of site:

UA0000097
UA0000215

Кінбурнська коса
Kinburnska Kosa

Створено для охорони:
Established for the protection:

22 оселища *habitats*

1 вид рослин *plant species*

99 видів тварин *animal species*

Територія розміщена на півдні України, в межах Кінбурнського півострова та прилеглої акваторії. Вона є важливим осередком збереження піщаної флори та ключовою локацією на шляху міграції і зимівлі багатьох видів птахів. Важливу роль відіграють численні озера на території коси та один з найбільших відрізків природного морського узбережжя в Україні.

The site is located in southern Ukraine, within the Kinburn Peninsula and the adjacent marine area. It is an important centre for the conservation of sandy flora and a key location along the migration and wintering routes of many bird species. Numerous lakes on the spit, as well as one of the largest stretches of natural marine coastline in Ukraine, play an important role.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

A5 Відклади у субліторальній зоні
Sublittoral sediment

E1.9 Незімкнені несередземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання
Open non-Mediterranean dry acid and neutral grassland

E6.2 Континентальні внутрішні засолені степи
Continental inland salt steppes

X35 Континентальні піщані дюни
Inland Sand Dunes

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Під охороною перебувають такі види риб, як оселедці керченський (*Alosa maeotica*) та чорноморський (*Alosa pontica*), білизна звичайна (*Aspius aspius*), шемая (*Chalcalburnus chalcoides*), чехоня (*Pelecus cultratus*) та інші.

Protected fish species include Kerch herring (Alosa maeotica), Black Sea herring (Alosa pontica), asp (Aspius aspius), shemaya (Chalcalburnus chalcoides), sabrefish (Pelecus cultratus), among others.

Риби
Fish

Кінбурнська коса є однією з найважливіших ділянок для збереження птахів Північного Причорномор'я. У її лагунах і солончаках гніздяться чоботар (*Recurvirostra avosetta*) та крячок малий (*Sterna albifrons*), а під час міграцій зупиняються косарі (*Platalea leucorodia*), пелікани рожеві (*Pelecanus onocrotalus*) і крячки білокрилі (*Chlidonias leucopterus*). Одним із найважливіших видів, що зупиняється тут під час міграцій, є чернь білоока (*Aythya nyroca*). Одного разу зафіксоване і гніздування цього виду.

Kinburn Spit is one of the most important bird conservation sites in the Northern Black Sea region. Pied avocet (Recurvirostra avosetta) and little tern (Sterna albifrons) breed in its lagoons and salt marshes, while during migration, spoonbill (Platalea leucorodia), great white pelican (Pelecanus onocrotalus), and white-winged tern (Chlidonias leucopterus) stop to rest. One of the key migratory species is the ferruginous duck (Aythya nyroca), with nesting recorded within the site.

Птахи
Birds

Рептилії
Reptiles

Рослини
Plants

Територія є важливим оселищем для таких плазунів, як гадюка степова (*Vipera renardi*) та полоз сарматський (*Elaphe sauromates*).

The site provides important habitat for the eastern steppe viper (Vipera renardi) and the blotched snake (Elaphe sauromates).

Територія визначена для збереження цибулі Регеля (*Allium regelianum*).

The site is designated for the protection of Regel's onion (Allium regelianum).

Південний захід України
Steppic

Southwestern Ukraine
Steppic

Частина природоохоронних територій області постраждала внаслідок ракетних обстрілів та дії російських морських мін. Важливо, що саме на Одещині розпочалися перші бойові дії повномасштабної російсько-української війни – на острові Зміїний, який також має статус природоохоронної території.

Some protected areas in the region have been damaged by missile strikes and drifting russian naval mines. It is also significant that the first combat actions of the full-scale russian–Ukrainian war began in Odesa Region – on Zmiinyi (Snake) Island, which is also a protected area.

Одеська область
Odesa Region

Смарагдова мережа Одещини в цифрах:
The Emerald Network of Odesa Region in numbers:

2566 km²
що вдвічі більше за площу Рима
which is twice the area of Rome

3,5%
від площі Смарагдової мережі в Україні
of the area of the Emerald Network in Ukraine

7,7%
від площі Одеської області
of the area of Odesa Region

84,6%
територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.
of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

62 km²
входить до акваторії Чорного моря
is included in the Black Sea water area

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, **вдвічі більшій** за площу ПЗФ. Це має особливе значення для Одеської області, де заповідних територій небагато.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **twice** that of the region's Protected Areas Network. This is particularly important for Odesa Region, where protected areas are scarce.*

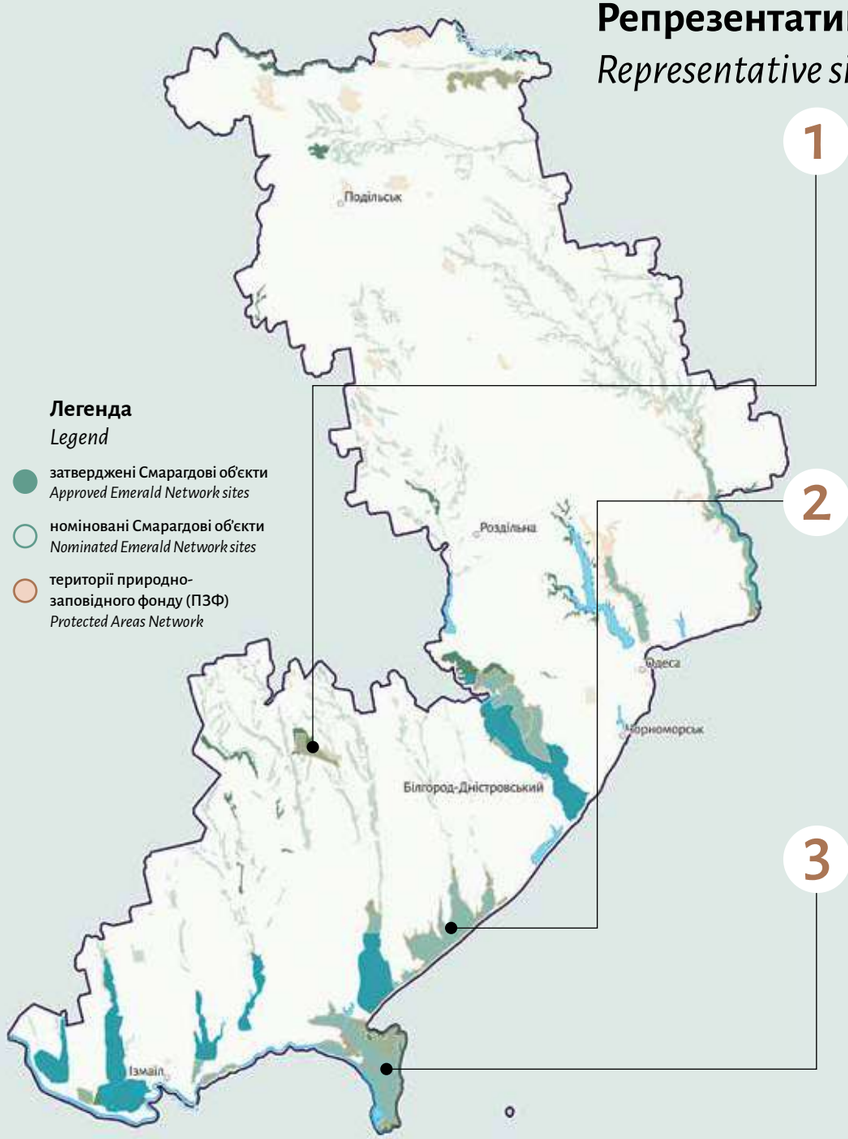

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

1 Тарутинський степ
Tarutyn Steppe

2 НПП «Тузловські лимани»
Tuzlovski Lymany National Nature Park

3 Дунайський біосферний заповідник
Danube Biosphere Reserve

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

На території Одещини розташовані плавні Дунаю та Дністра, а також велика кількість морських лиманів. Лимани є важливими для гніздування та глобальних міграцій водно-болотних птахів.

Odesa Region encompasses the floodplains of the Danube and Dniester rivers, as well as a large number of marine lagoons. The lagoons are vital for nesting and for the global migrations of waterbirds.

E Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників
Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

B Прибережні оселища
Coastal habitats

D Трясовини, верхові та низинні болота
Mires, bogs and fens

G Ліси та заліснені землі
Woodland, forest and other wooded land

X Комплекси оселищ
Habitat complexes

На Одещині також збереглися найбільші рівнинні степи України, які залишилися нерозораними, центром яких є територія Смарагдової мережі – Тарутинський степ.

Odesa Region has also preserved the largest lowland steppes in Ukraine, which remain unplowed, with their core located within the Emerald Network site – the Tarutyne Steppe.

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

65%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 ware protected within the region, including:

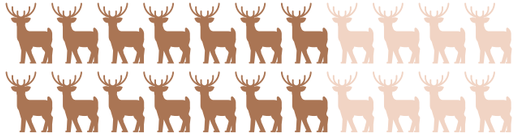

Пелікан рожевий
(Pelecanus onocrotalus)
Great white pelican

Один з найбільших птахів Європи. Полює на рибу групами, заганяючи її на мілководдя.

One of the largest birds in Europe, it hunts fish cooperatively, driving them into shallow waters.

Котушка загорнута безкільова
(Anisus vorticulus)
Whorled snail

Синявець бавій
(Pseudophilotes bavius)
Bavius blue

Види перебувають на межі ареалу.

The species occurs at the edge of its distribution range.

20%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Марсилія чотирилиста
(Marsilea quadrifolia)
Four-leaf clover fern

Дуже рідкісна водна папороть, яка нині в Україні збереглася лише в кількох місцях.

A very rare aquatic fern that in Ukraine now survives only in a few localities.

Пізньоцвіт Фоміна
(Colchicum fominii)
Fomin's colchicum

В Одеській області проходить східна межа його поширення.

In Odesa Region lies the eastern limit of its range.

Одеська область,
Болградський район

Odesa Region,
Bolhrad District

Площа: 6176 га

Area: 6,176 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000137

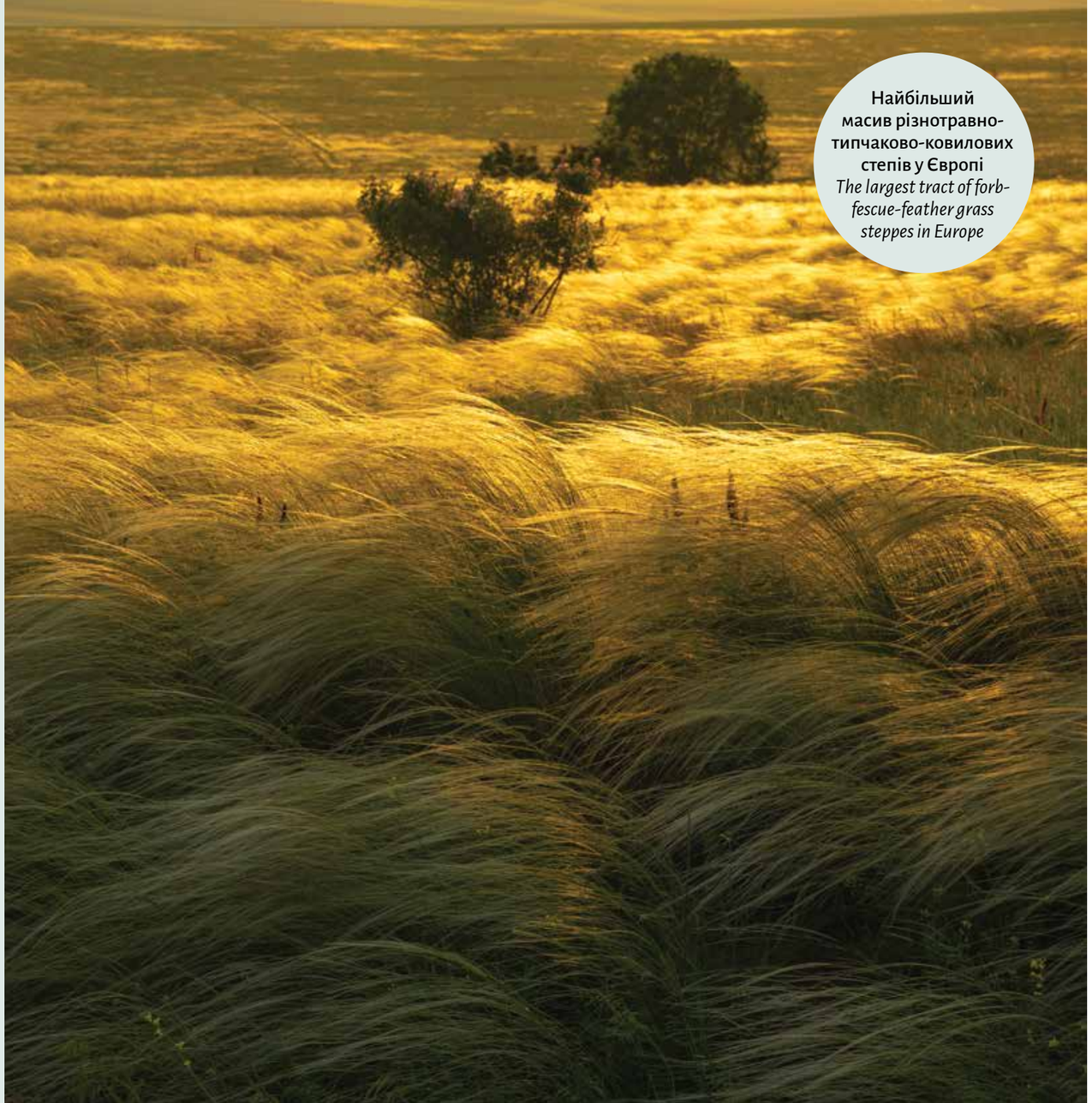

Найбільший масив різнотравно-типчаково-ковилових степів у Європі
The largest tract of forb-fescue-feather grass steppes in Europe

Тарутинський степ
Tarutyn Steppe

Створено для охорони:
Established for the protection:

3 оселища
habitats

2 види рослин
plant species

43 види тварин
animal species

Один із небагатьох у Європі великих і майже неораних масивів справжнього степу, що зберігся завдяки багаторічному використанню території як військового полігону. Тарутинський степ уособлює винятковий потенціал відновлення природних екосистем після воєнної експлуатації. Нині на цій території триває процес створення національного природного парку «Буджацькі степи».

One of the few large and almost entirely unploughed remnants of true steppe in Europe, preserved thanks to the long-term use of the area as a military training ground. The Tarutynskyi Steppe also demonstrates an exceptional potential for the recovery of natural ecosystems following military disturbance. Currently, the Budzhak Steppes National Nature Park is being established in this area.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E1.2
Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи
Perennial calcareous grassland and basic steppes

65%
площі охороняється територіями ПЗФ
of the area is covered by the Protected Areas Network

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

З комах варто виділити червицю трипс (*Catopta thrips*) – реліктовий вид, який трапляється лише на непорушених цілинних степах з особливими ґрунтами. Його наявність свідчить про те, що фрагмент степу не порушувався орною або техногенною діяльністю.

Among insects, the Thrips carpenter moth (Catopta thrips) is noteworthy – a relict species occurring only in undisturbed virgin steppe on specific soils. Its presence indicates that this steppe fragment has not been altered by arable or anthropogenic activity.

Комахи
Insects

Птахи
Birds

Ділянка важлива для гніздування таких степових птахів, як огар (*Tadorna ferruginea*), канюк степовий (*Buteo rufinus*), лунь лучний (*Circus pygargus*), кібчик (*Falco vespertinus*), сова болотяна (*Asio flammeus*). Також об'єкт є перспективним для репатріації великих степових видів, які раніше тут мешкали, зокрема дрохви (*Otis tarda*) та журавля степового (*Anthropoides virgo*).

The site is important for breeding steppe birds such as ruddy shelduck (Tadorna ferruginea), steppe buzzard (Buteo rufinus), Montagu's harrier (Circus pygargus), red-footed falcon (Falco vespertinus), and short-eared owl (Asio flammeus). The site also has potential for the reintroduction of large steppe species formerly present here, including great bustard (Otis tarda) and demoiselle crane (Anthropoides virgo).

Охоронювані ссавці мишівка степова (*Sicista subtilis*) і ховрах крапчастий (*Spermophilus suslicus*), що є одними з найбільш рідкісних ссавців Європи.

Protected mammals include the steppe birch mouse (Sicista subtilis) and speckled ground squirrel (Spermophilus suslicus), which are among the rarest mammals in Europe.

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

Серед рослин територія визначена лише для двох видів – серпій різнолистий (*Klasea lycopifolia*) та синяк плямистий (*Pontechium maculatum*).

The site is designated for the protection of two plant species only: lycopus-leaved serratula (Klasea lycopifolia) and spotted echium (Pontechium maculatum).

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Одеська область, Білгород-Дністровський район

Odesa Region, Bilhorod-Dnistrovskyi District

Площа: 27 778 га

Area: 27,778 ha

Територія зазнала пошкоджень внаслідок війни через обстріли та комплекс воєнних впливів у морській акваторії.

The site has suffered damage due to the war from shelling and complex military impacts in the marine area.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000140

НПП «Тузловські лимани»

Tuzlovski Lymany National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

18 оселищ *habitats*

90 видів тварин *animal species*

Територія включає комплекс лиманних озер Чорноморського узбережжя в Одеській області, а також степові ділянки на їхніх берегах. Відіграє велику роль для сезонних міграцій птахів.

The site includes a complex of estuaries along the Black Sea coast in Odesa Region, as well as steppe areas along their shores. It plays a crucial role in seasonal bird migrations.

100% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

A2.5 Прибережні солончаки та засолені зарості очерету
Coastal saltmarshes and saline reedbeds

A5 Відклади у сублітораль-ній зоні
Sublittoral sediment

X02 Солоні приморські лагуни
Saline coastal lagoons

X03 Солонуваті приморські лагуни
Brackish coastal lagoons

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед комах охорони потребує жук чорнотілка зморшкувата (*Probaticus subrugosus*), відомий практично лише з українського Причорномор'я.

The site is important for the wrinkled darkling beetle (Probaticus subrugosus), known almost exclusively from the Ukrainian Black Sea region.

Комахи
Insects

Рептилії
Reptiles

З плазунів територія визначена для охорони черепахи болотяної (*Emys orbicularis*) та полоза сарматського (*Elaphe sauromates*).

Protected reptiles include European pond turtle (Emys orbicularis) and blotched snake (Elaphe sauromates).

Під час міграції та зимівлі територію використовують охоронювані на глобальному рівні гуска мала (*Anser erythropus*), лебідь малий (*Cygnus columbianus bewickii*) та казарка червоновола (*Branta ruficollis*). Ділянка важлива для гніздування нерозня (*Anas strepera*), дерихвоста лучного (*Glareola pratincola*), чоботаря (*Recurvirostra avosetta*), кулика-довгонога (*Himantopus himantopus*).

During migration and wintering, the site is used by globally threatened species such as the lesser white-fronted goose (Anser erythropus), Bewick's swan (Cygnus columbianus bewickii), and red-breasted goose (Branta ruficollis). The site is important for breeding garganey (Anas strepera), collared pratincole (Glareola pratincola), pied avocet (Recurvirostra avosetta), and black-winged stilt (Himantopus himantopus).

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Територія важлива для таких китоподібних, як морська свиня (*Phocoena phocoena*) та афаліна (*Tursiops truncatus*). Їхня масова загибель в Чорному морі стала одним з найвідоміших наслідків війни для біорізноманіття України.

The site is also important for marine mammals such as the harbour porpoise (Phocoena phocoena) and bottlenose dolphin (Tursiops truncatus), whose mass mortality in the Black Sea has become one of the most significant war-related impacts on Ukraine's biodiversity.

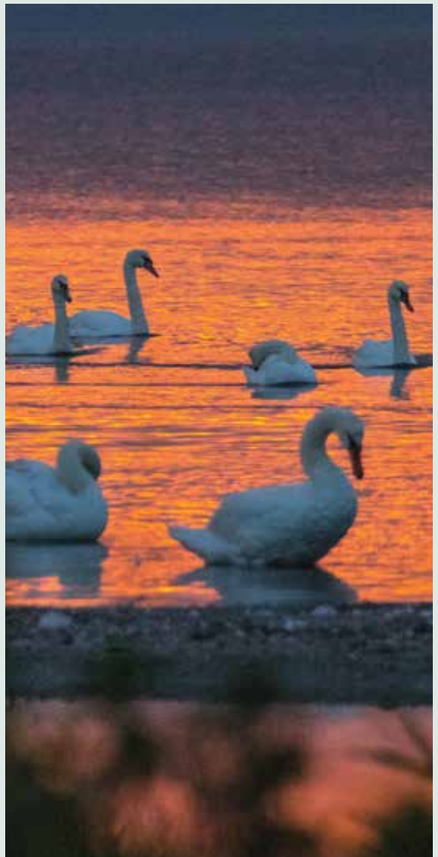

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Одеська область, Ізмаїльський район

Odesa Region, Izmail District

Площа: 50 213 га

Area: 50,213 ha

Територія зазнала негативного впливу війни внаслідок цілеспрямованих обстрілів.

The site has been negatively affected by the war as a result of targeted shelling.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000018

Дунайський біосферний заповідник

Danube Biosphere Reserve

Створено для охорони:
Established for the protection:

34 оселища *habitats*

5 видів рослин *plant species*

115 видів тварин *animal species*

Територія включає Дунайський біосферний заповідник та охоплює всю українську частину дельти р. Дунай і є однією з найважливіших територій у Європі, важливих для збереження водно-болотних і навколоводних птахів.

The site encompasses the Danube Biosphere Reserve and covers the entire Ukrainian part of the Danube Delta. It is one of Europe's most important areas for the conservation of waterfowl and wetland-associated birds.

100%

площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

A5 Відклади у субліторальній зоні *Sublittoral sediment*

D5.2 Зарості крупних осок переважно без застою води *Beds of large sedges normally without free-standing water*

E6.2 Континентальні внутрішні засолені степи *Continental inland salt steppes*

G1.11 Прирічкові вербові ліси *Riverine Salix woodland*

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

У річці Дунай і прилеглій морській акваторії заповідника трапляються керченський (*Alosa maeotica*), чорноморський (*Alosa pontica*) та азовський (*Alosa tanaica*) оселедці. На західній межі ареалу зафіксований чоп звичайний (*Zingel zingel*) та вкрай рідкісна шемая (*Chalcalburnus chalcoides*).

The Danube River and its adjacent marine waters host the Kerch herring (Alosa maeotica), Black Sea shad (Alosa pontica), and Azov shad (Alosa tanaica). Near the western edge of their ranges, the zingel (Zingel zingel) and the critically rare Danube bleak (Chalcalburnus chalcoides) can also be found.

Риби
Fish

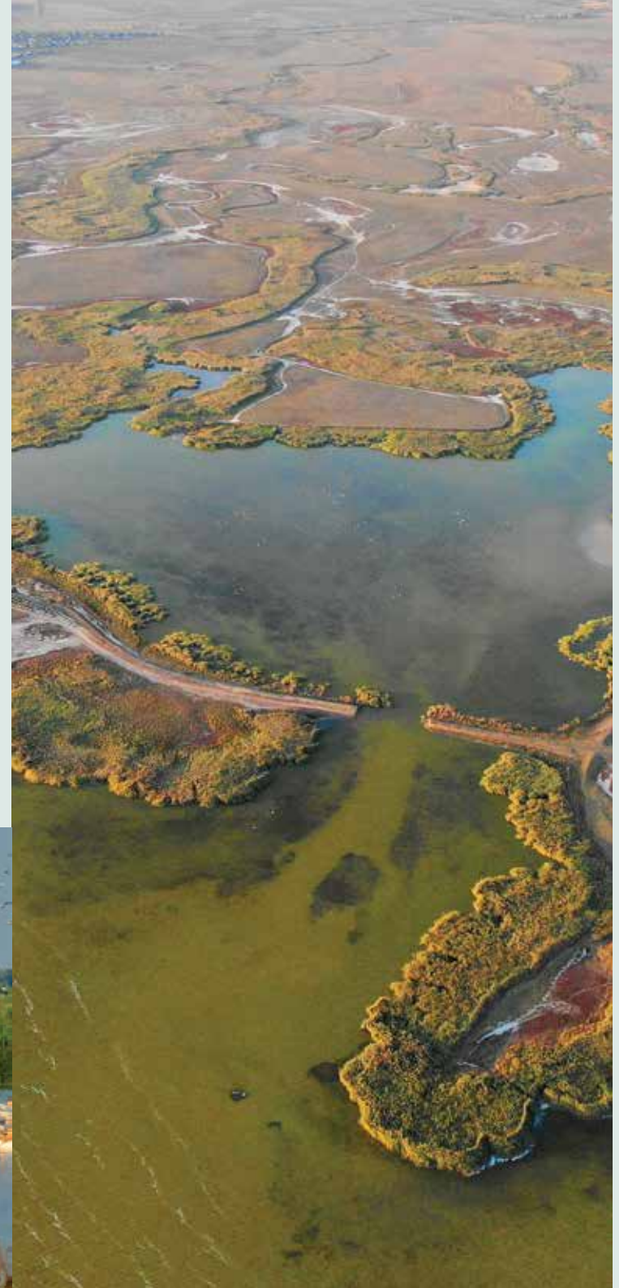

Сайт є одним із ключових гніздових осередків баклана малого (*Phalacrocorax pygmaeus*), косаря (*Platalea leucorodia*), коровайки (*Plegadis falcinellus*) та чаплі жовтої (*Ardeola ralloides*), а також відіграє провідну роль у збереженні гніздової популяції черні білоокої (*Aythya nyroca*).

The site is one of the key breeding sites for the pygmy cormorant (Phalacrocorax pygmaeus), the spoonbill (Platalea leucorodia), the glossy ibis (Plegadis falcinellus), and the squacco heron (Ardeola ralloides), and also plays a key role in the conservation of the breeding population of the ferruginous duck (Aythya nyroca).

Птахи
Birds

Рослини
Plants

Особливе місце посідає марселія чотирилиста (*Marsilea quadrifolia*) – реліктова водна папороть. В Україні вона збереглася лише у кількох ізольованих популяціях, і саме дельта Дунаю є одним із її останніх природних притулків.

A particularly significant species is the four-leaved water clover (Marsilea quadrifolia), a relict aquatic fern. In Ukraine it survives only in a few isolated populations, and the Danube Delta is one of its last natural refuges.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Центр України
Continental

Central of Ukraine
Continental

Полтавська область
Poltava Region

Смарагдова мережа Полтавщини в цифрах:
The Emerald Network of Poltava Region in numbers:

4423 km²

що у 2,5 рази перевищує площу Лондона разом з передмістями

which is 2.5 times larger than the area of London including its suburbs

6,1%

від площі Смарагдової мережі в Україні

of the area of the Emerald Network in Ukraine

15,4%

від площі Полтавської області

of the area of Poltava Region

83,3%

територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.

of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

Природно-заповідний фонд
Protected Areas Network

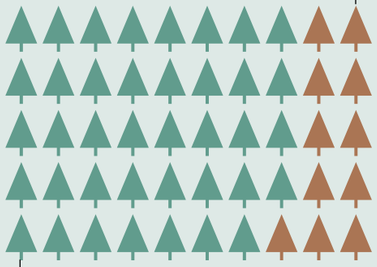

Смарагдова мережа
Emerald Network

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, у 3,5 разів більшій за площу ПЗФ. Це має особливе значення для Полтавської області, де заповідних територій небагато.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **3.5 times larger** than the Protected Areas Network. This is particularly important for Poltava Region, where protected areas are scarse.*

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

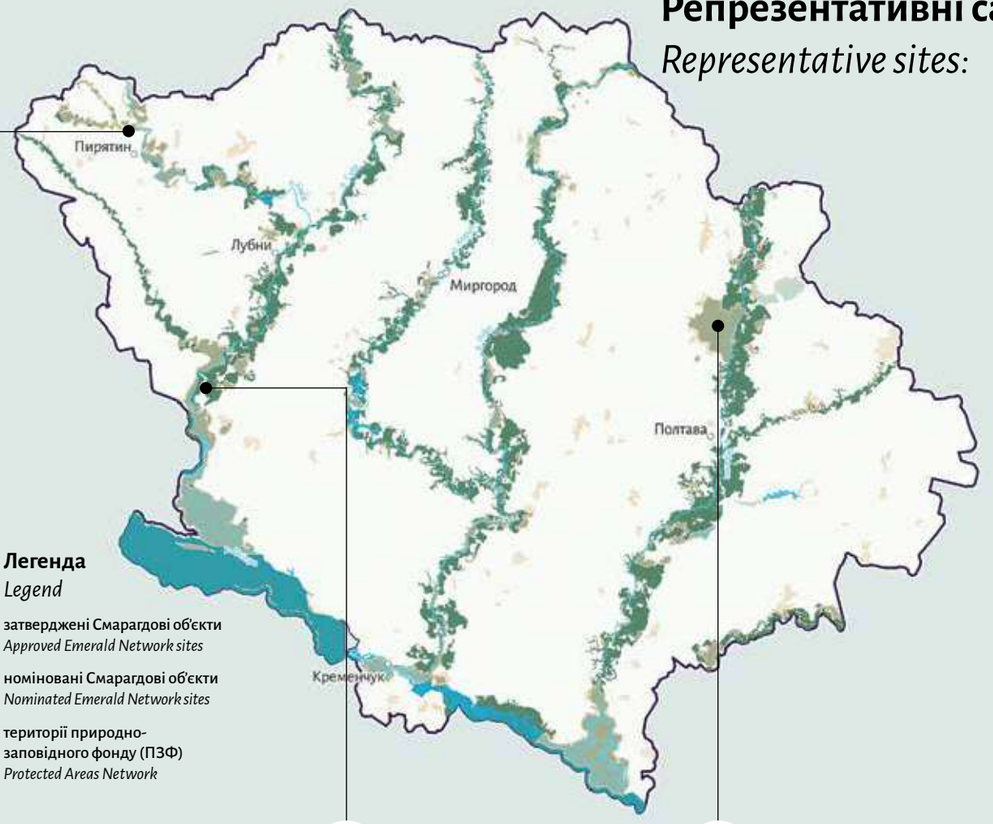

1 НПП «Пирятинський»
Pyriatyn National Nature Park

2 Долина річки Сула
The Sula River Valley

3 Диканський РЛП
Dykanka Regional Landscape Park

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Особливістю регіону є добре збережені річкові заплави. Зокрема це стосується обширних луків та лісів, що простягаються на десятки кілометрів у долинах річок Псел, Удай, Сула та Хорол. Саме тут найкраще збережені типові для Центральної України ландшафти й характерне біорізноманіття.

The region is distinguished by well-preserved river floodplains, including vast meadows and forests stretching for tens of kilometres along the valleys of the Psel, Udai, Sula, and Khorol rivers. These areas host the best-preserved landscapes typical of Central Ukraine and their characteristic biodiversity.

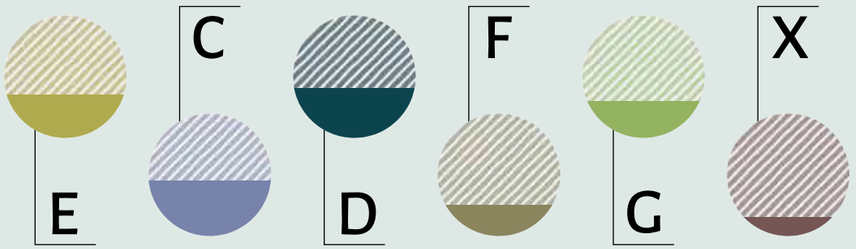

Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників

Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

Трясовини, верхові та низинні болота

Mires, bogs and fens

Ліси та заліснені землі

Woodland, forest and other wooded land

Деякі охоронні території Полтавщини мають більш ніж столітню історію, що робить їх одними з найдавніших в Україні.

Some protected areas in Poltava Region have a history of over a century, making them among the oldest in Ukraine.

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

44%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

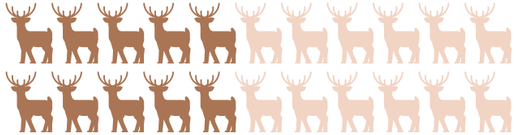

Жук-олень
(Lucanus cervus)
Stag beetle

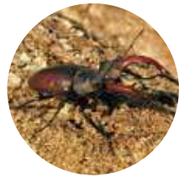

Найбільший вид серед європейських жуків, тісно пов'язаний з багаторічними дібровами.

The largest beetle species in Europe, closely associated with perrenial oak forests.

Журавель сірий
(Grus grus)
Common crane

Обширні заболочені заплави річок сприяють збереженню виду.

Extensive floodplain wetlands help preserve the species.

Деркач лучний
(Crex crex)
Corncrake

Птах веде прихований спосіб життя в траві, але його крик добре відомий українцям.

The bird lives a hidden life in the grass, yet its call is well known to Ukrainians.

17%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема дягель болотяний:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Дягель болотяний
(Angelica palustris)
Marsh angelica

Вид зберігся завдяки наявності малопорушених заплавних біотопів.

The species has survived due to the presence of little-disturbed floodplain biotopes.

Нічниця мишоподібна
(Arytrura musculus)
Mouse-eared bat

Існує загроза цілковитого зникнення виду внаслідок осушення боліт.

There is a threat of complete extinction of the species due to the drainage of wetlands.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Полтавська область,
Лубенський район

Poltava Region,
Lubny District

Площа: 11 991 га

Area: 11,991 ha

Територія не зазнала безпосередніх пошкоджень внаслідок воєнних дій.

The site has not suffered direct damage from military actions.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000077

НПП «Пирятинський»
Pyriatyn National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

19 оселищ
habitats

5 видів рослин
plant species

55 видів тварин
animal species

Територія розміщена у регіоні лісостепу в центральній частині України. Значну частину території складає долина річки Удай, яка практично не меліорована та відіграє важливу роль для збереження водного біорізноманіття. Гарно збережені долини рівнинних річок є характерною особливістю Полтавської області.

The site is located in the Forest-steppe Zone of central Ukraine. A significant part of the site is occupied by the Uday River valley, which remains largely unregulated and plays an important role in maintaining aquatic biodiversity. Well-preserved valleys of lowland rivers are a characteristic feature of the Poltava Region.

100%
площі охороняється територіями ПЗФ
of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E3.4
Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки
Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

D5.2
Зарості крупних осок переважно без застою води
Beds of large sedges normally without free-standing water

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Долина річки Удай є місцем проживання таких видів риб, як білизна звичайна (*Aspius aspius*) та в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis*).

The Uday River valley is habitat for asp (Aspius aspius) and weatherfish (Misgurnus fossilis).

Риби
Fish

Амфібії
Amphibians

Рептилії
Reptiles

Із земноводних, важливих для охорони у Європі, трапляються тритон гребінчастий (*Triturus cristatus*) та кумка червоночерева (*Bombina bombina*).

Key European conservation species include the great crested newt (Triturus cristatus) and fire-bellied toad (Bombina bombina).

Типовий мешканець заплав річок – черепаха болотяна (*Emys orbicularis*).

A typical inhabitant of river floodplains is the European pond turtle (Emys orbicularis).

Тут зберігаються популяції бугая (*Botaurus stellaris*) і бугайчика звичайного (*Ixobrychus minutus*), залежних від очеретяних масивів і чистих незарегульованих водойм.

The site sustains populations of Eurasian bittern (Botaurus stellaris) and little bittern (Ixobrychus minutus), which depend on reedbeds and unregulated, clean water bodies.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

Територія є середовищем існування вовка (*Canis lupus*), бобра (*Castor fiber*) та видри річкової (*Lutra lutra*).

The area is home to the wolf (Canis lupus), Eurasian beaver (Castor fiber), and European otter (Lutra lutra).

Територія визначена для охорони таких видів, як аденофора лілієлиста (*Adenophora liliifolia*) та дягель болотний (*Angelica palustris*).

The ишey provides habitat for lily-leaved bellflower (Adenophora liliifolia) and marsh angelica (Angelica palustris).

Полтавська область,
Лубенський,
Кременчуцький,
Миргородський райони;
частково –
Черкаська область,
Золотоніський район

Poltava Region:
Lubny, Kremenchuk, and Myrhorod Districts;
partially Cherkasy Region:
Zolotonosha District

Площа: 366 548 га

Area: 366,548 ha

Територія не зазнала безпосередніх пошкоджень внаслідок воєнних дій.

The site has not suffered direct damage from military actions.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The area represents an integrated complex of sites:

UA0000082
UA0000309

Долина річки Сула
The Sula River Valley

Створено для охорони:
Established for the protection:

18 оселищ *habitats*

8 видів рослин *plant species*

57 видів тварин *animal species*

Територія розміщена у лісостеповій природній зоні, у долині нижньої течії річки Сула та повністю складається з різноманітних оселищ річкової заплави, прирічкових лісів та водойм.

The site is located in the Forest-steppe zone, in the valley of the lower Sula River, and entirely consists of a mosaic of river floodplain habitats, riparian forests, and water bodies.

9% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.21 Прирічкові ясенево-вільхові ліси зі змінним зволоженням

Riverine Fraxinus - Alnus woodland, wet at high but not at low water

G1.22 Мішані дубово-в'язово-ясенові ліси великих річок

Mixed Quercus - Ulmus - Fraxinus woodland of great rivers

E6.2 Континентальні внутрішні засолені степи

Continental inland salt steppes

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед риб охорони потребують білизна звичайна (*Leuciscus aspius*), пічкур білоперий (*Gobio albipinnatus*), йорж дунайський (*Gymnocephalus baloni*), в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis*) та гірчак європейський (*Rhodeus sericeus amarus*).

Protected fish species include asp (Leuciscus aspius), white-finned gudgeon (Gobio albipinnatus), Balon's ruffe (Gymnocephalus baloni), weatherfish (Misgurnus fossilis), and European bitterling (Rhodeus sericeus amarus).

Риби
Fish

Амфібії
Amphibians

Серед амфібій відмічені кумка червоночерева (*Bombina bombina*) та тритон гребінчастий (*Triturus cristatus*).

Recorded amphibians include yellow-bellied toad (Bombina bombina) and great crested newt (Triturus cristatus).

Тут серед очеретяних лабіринтів гніздують бугай (*Botaurus stellaris*) і чернь білоока (*Aythya nyroca*), а на мілинах і плесах тримаються крячки – білокрилий (*Chlidonias leucopterus*), чорний (*Chlidonias niger*) і білощокий (*Chlidonias hybridus*). Заплавні луки є місцем полювання луня очеретяного (*Circus aeruginosus*), а також місцем гніздування журавля сірого (*Grus grus*). У старих вербових гаях трапляється вивільга (*Oriolus oriolus*).

In reed labyrinths, Eurasian bittern (Botaurus stellaris) and ferruginous duck (Aythya nyroca) breed, while in shallows and floodplains, terns such as white-winged (Chlidonias leucopterus), black (Chlidonias niger), and whiskered tern (Chlidonias hybridus) are observed. Floodplain meadows serve as hunting grounds for marsh harrier (Circus aeruginosus) and breeding grounds for common crane (Grus grus). Old willow groves host Eurasian golden oriole (Oriolus oriolus).

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

З ссавців, що населяють тутешні водойми, зафіксовані бобер європейський (*Castor fiber*) та видра річкова (*Lutra lutra*).

Aquatic mammals recorded here include European beaver (Castor fiber) and European otter (Lutra lutra).

Рослини
Plants

Серед видів рослин, для охорони яких створена територія Смарагдової мережі, – наголоватки волошкові (*Jurinea cyanoides*), маточник болотний (*Angelica palustris*), аденофора лілієлиста (*Adenophora lilifolia*), зозулині черевички (*Cypripedium calceolus*), жировик Льозеля (*Liparis loeselii*) та серпій різнолистий (*Klasea lycopifolia*).

Protected plant species include blue-flowered jurinea (Jurinea cyanoides), marsh angelica (Angelica palustris), lily-leaved adenophora (Adenophora lilifolia), lady's slipper (Cypripedium calceolus), Loesel's twayblade (Liparis loeselii), and lycopus-leaved serratula (Klasea lycopifolia).

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Полтавська область, Полтавський район

Poltava Region, Poltava District

Площа: 11 966 га

Area: 11,966 ha

Територія не зазнала воєнних впливів.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000083

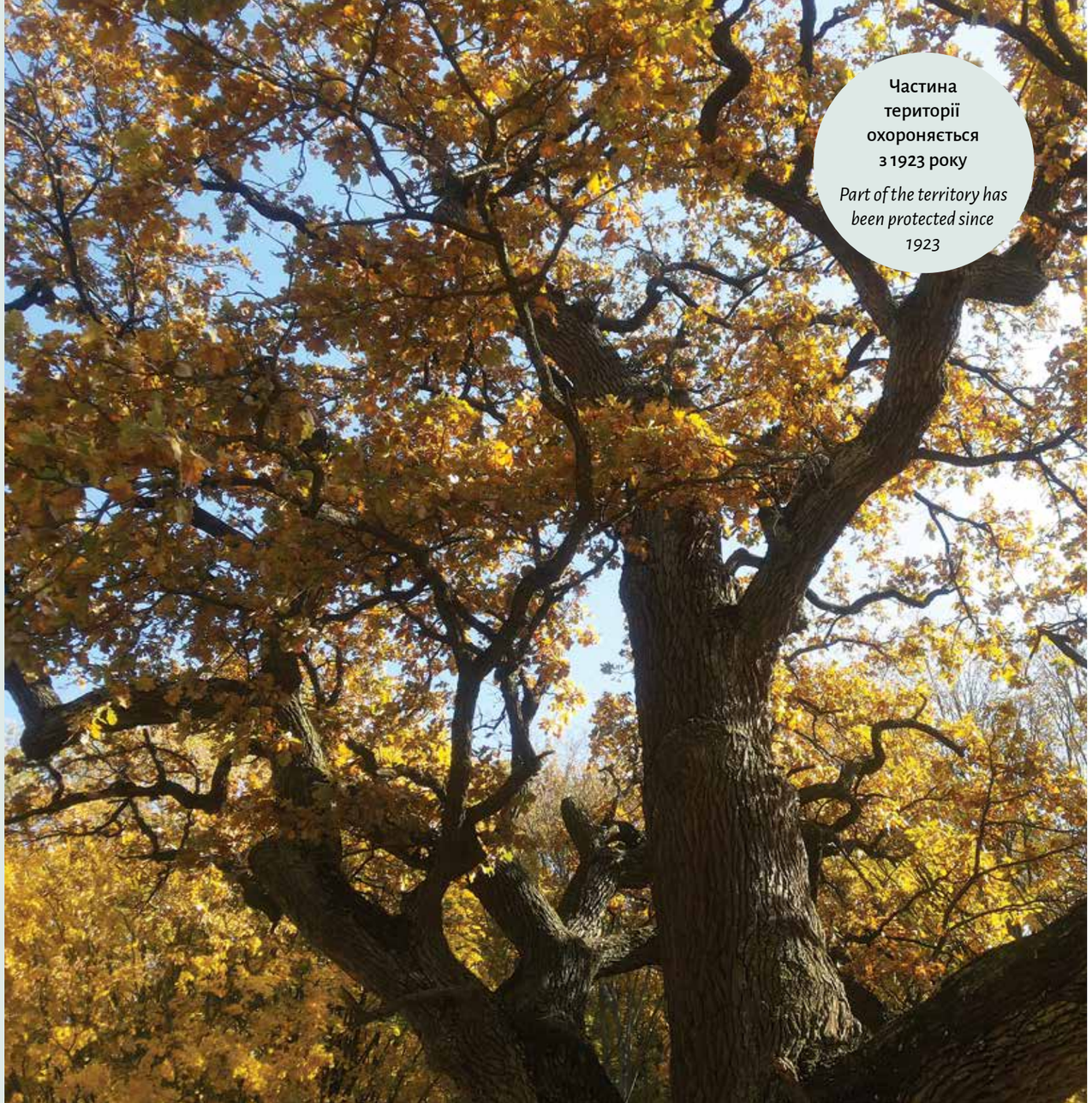

Частина території охороняється з 1923 року

Part of the territory has been protected since 1923

Диканський регіональний ландшафтний парк

Dykanka Regional Landscape Park

Створено для охорони:

Established for the protection:

14 оселищ *habitats*

4 види рослин *plant species*

34 види тварин *animal species*

Територія включає частину долини р. Ворскла та прилеглі до неї лісові масиви. Частина території, що називається «Парасоцький ліс», має охоронний статус з 1923 року.

The site encompasses part of the Vorskla River valley along with the surrounding forested areas. The section known as the Parasotskyi Forest has been under protection since 1923.

100% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

G1.A1 Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки

Low and medium altitude hay meadows

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

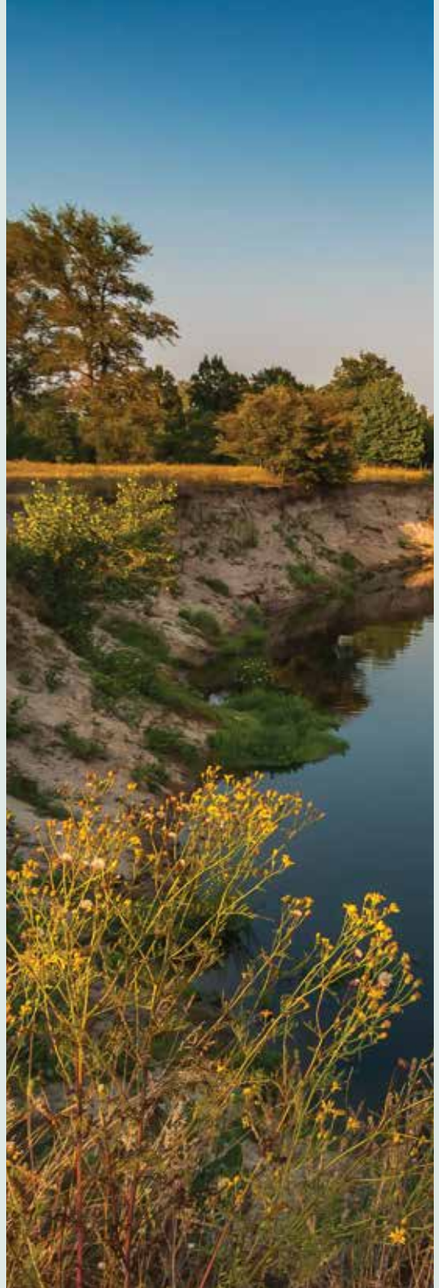

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Мова, зокрема, про такі види риб, як гірчак європейський (*Rhodeus sericeus amarus*), в'юн (*Misgurnus fossilis*) та щипавка звичайна (*Cobitis taenia*).

Protected fish species include European bitterling (Rhodeus sericeus amarus), weatherfish (Misgurnus fossilis), and spined loach (Cobitis taenia).

Риби
Fish

Амфібії
Amphibians

Рептилії
Reptiles

Із земноводних, важливих для охорони у Європі, трапляється тритон гребінчастий (*Triturus cristatus*)

The site provides habitat for key European conservation species, including the great crested newt (Triturus cristatus).

Серед плазунів, для яких оголошена ця територія, – типовий мешканець заплав річок – черепаха болотяна (*Emys orbicularis*).

Among reptiles, the territory protects typical river-floodplain species such as European pond turtle (Emys orbicularis).

Птахи, що охороняються на цій території, тісно пов'язані з долинами річок та лісами. Журавель сірий (*Grus grus*) та деркач (*Crex crex*) залежать від мозаїки швидко зникаючих заплавних лук і вологих ділянок. Мухоловка білошия (*Ficedula albicollis*) та дятел середній (*Dendrocopos medius*) – типово лісові види, що скорочують чисельність разом зі старими дібровами.

Bird species protected here are closely associated with river valleys and forests. Common crane (Grus grus) and corncrake (Crex crex) depend on the mosaic of rapidly disappearing floodplain meadows and wetlands. The collared flycatcher (Ficedula albicollis) and the middle spotted woodpecker (Dendrocopos medius) are typical forest species whose populations decline alongside the loss of old oak forests.

Птахи
Birds

Рослини
Plants

Територія визначена для збереження лісових видів флори: зозулиних черевичків справжніх (*Cypripedium calceolus*), півників безлистих (*Iris aphylla* ssp. *hungarica*) та сону розкритого (*Pulsatilla patens*). Також збереження потребує вид узлісь та лісових галявин – серпій різнолистий (*Klasea lycopifolia*).

The site protects forest species including lady's slipper (Cypripedium calceolus), leafless iris (Iris aphylla ssp. hungarica), and pasque flower (Pulsatilla patens). It also protects species of forest edges and glades, such as lycopus-leaved serratula (Klasea lycopifolia).

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Північний захід України Continental

Northwest Ukraine Continental

Рівненська область
Rivne Region

Смарагдова мережа Рівненщини в цифрах:
The Emerald Network of Rivne Region in numbers:

2040 km²
що трохи перевищує площу Торонто з передмістями
which slightly exceeds the area of Toronto including its suburbs

2,8%
від площі Смарагдової мережі в Україні
of the area of the Emerald Network in Ukraine

10,2%
від площі Рівненської області
of the area of Rivne Region

60,2%
територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.
of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, **вдвічі більшій** за площу ПЗФ.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **twice** that of the region's Protected Areas Network.*

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

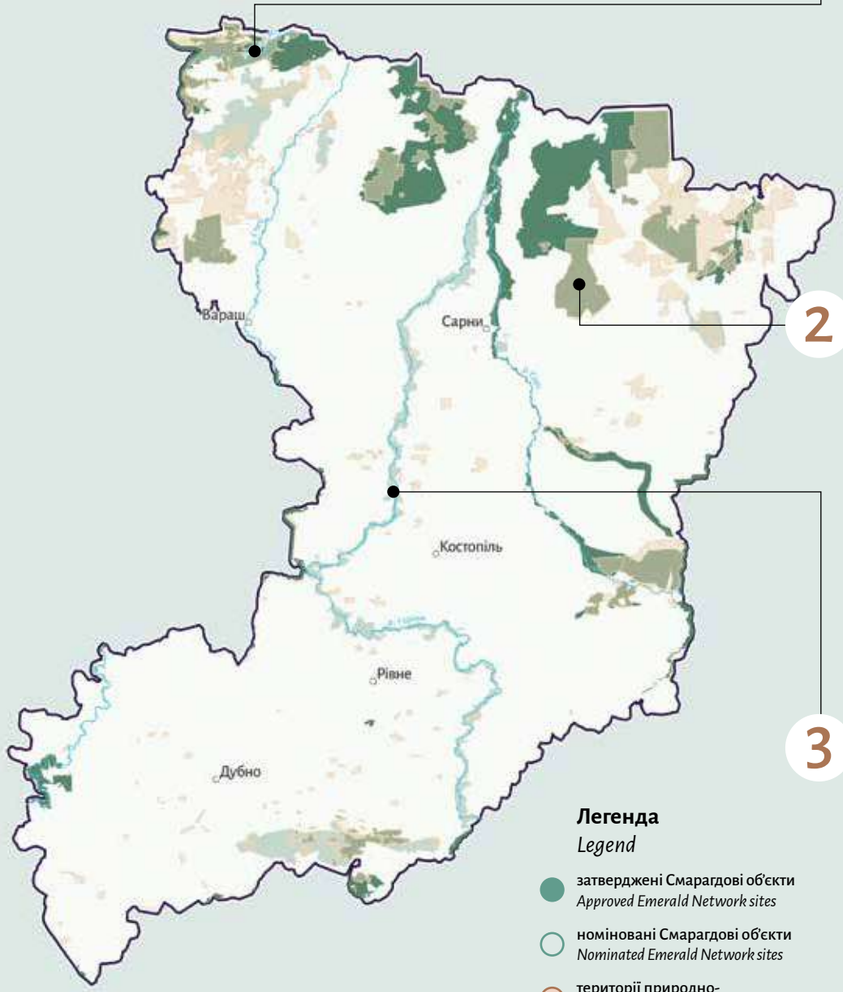

1 Нобельський НПП
Nobel National Nature Park

2 Рівненський ПЗ
Rivne Nature Reserve

3 Долина річки Горинь
Horyn River Valley

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Для регіону пріоритетними об'єктами охорони є болота та трясовини різних типів, що тут збереглися у найбільшому обсязі в Україні.

For the region, priority conservation objects are mires and bogs of various types, which here are preserved in the largest extent in Ukraine.

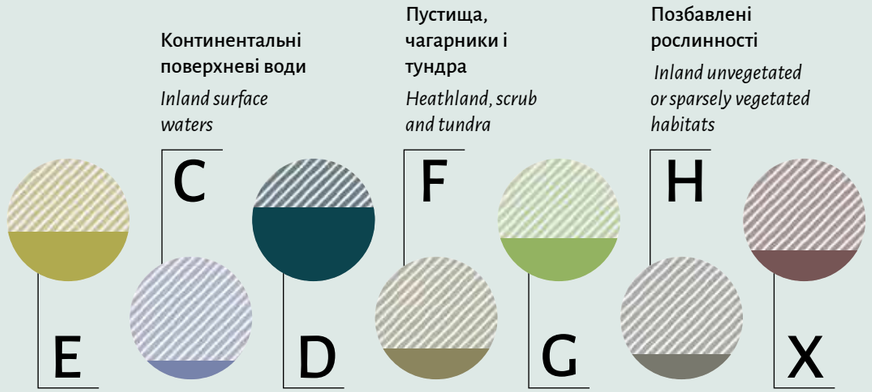

E Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників

Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

D Трясовини, верхові та низинні болота

Mires, bogs and fens

G Ліси та заліснені землі

Woodland, forest and other wooded land

X Комплекси оселищ

Habitat complexes

Території Смарагдової мережі Рівненщини здебільшого є транскордонними. Внаслідок цього вони формують складну цілісну мережу природоохоронних ділянок у долині Прип'яті.

The Emerald Network sites of Rivne Region are mostly transboundary. As a result, they form a complex, cohesive network of protected areas in the Pripyat River valley.

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

51%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 ware protected within the region, including:

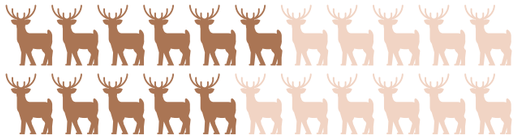

Бобер європейський
(Castor fiber)
European beaver

На Рівненщині зосереджена найбільша локальна популяція виду.

The largest local population of the species is concentrated in Rivne Region.

Видра річкова
(Lutra lutra)
European otter

Найбільший хижак в річкових оселищах Європи.

The largest predator in river habitats in Europe.

Журавель сірий
(Grus grus)
Common crane

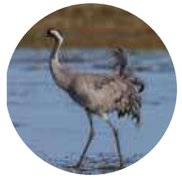

Символ Рівненського природного заповідника.

Symbol of the Rivne Nature Reserve.

17%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема наголоватки волошкові:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Наголоватки волошкові
(Jurinea cyanoides)
Blue jurinea

Майже вся європейська популяція виду зафіксована в Україні.

Unique species of wetland complexes, important for conservation at the European level.

Очеретянка прудка
(Acrocephalus paludicola)
Aquatic warbler

Популяція скорочується через осушення водно-болотних угідь та розорювання заплавних лук.

Its population is declining due to wetland drainage and the ploughing of floodplain meadows.

Рівненська область, Вараський район; Волинська область, Камінь-Каширський район

Rivne Region, Varash District; Volyn Region, Kamin-Kashyrskyi District

Площа: 41 874 га

Area: 41,874 ha

Територія не постраждала внаслідок бойових дій, але потрапила в зону будівництва укріплень прикордонної смуги.

The site has not been affected by hostilities but falls within the zone of border fortification construction.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000168

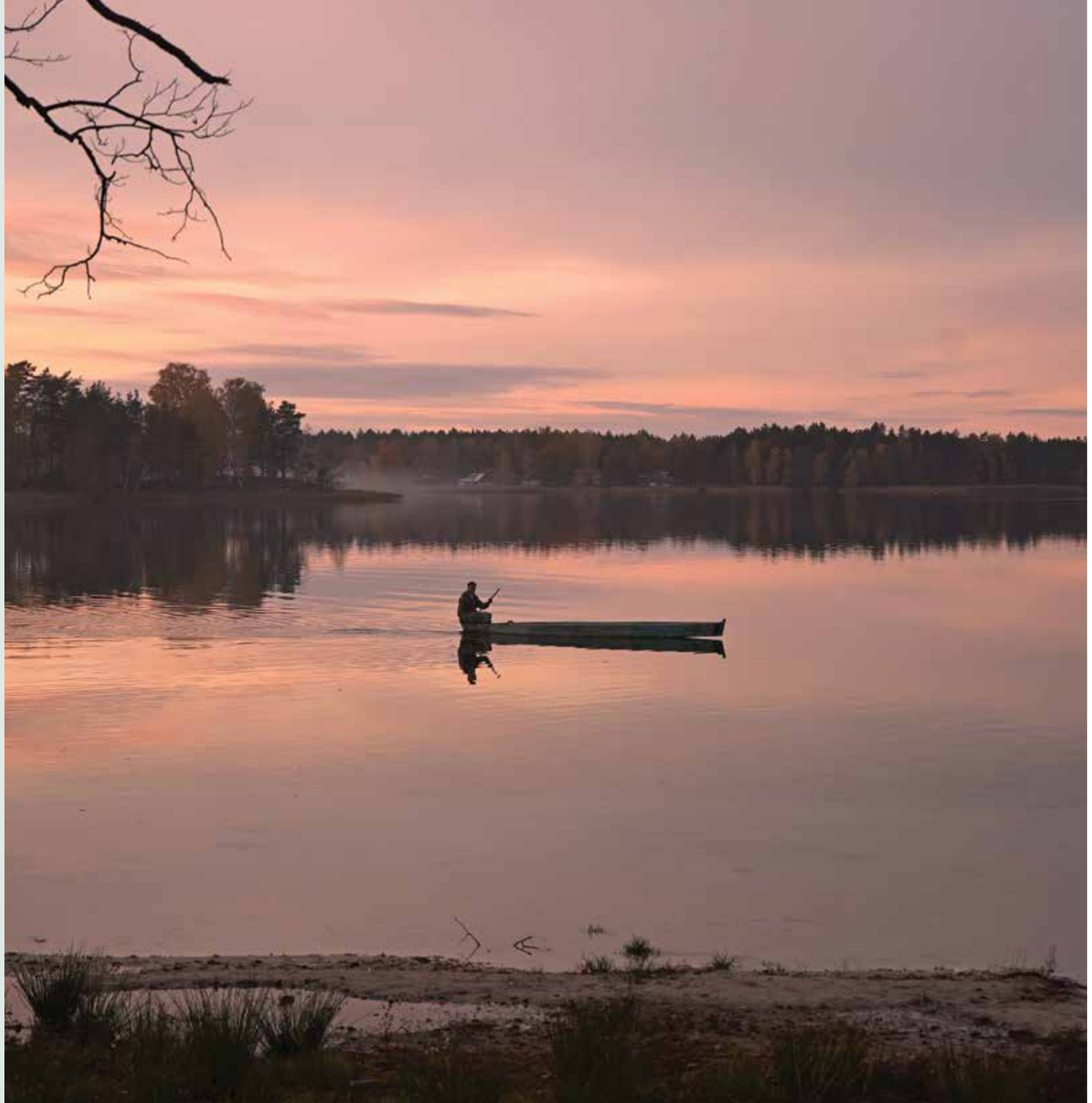

Нобельський національний природний парк

Nobel National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

21 оселище *habitats*

3 види рослин *plant species*

61 вид тварин *animal species*

Територія репрезентує різноманіття природних оселищ Українського Полісся: болотні масиви, заболочені долини річок (р. Стохід) та післяльодовикові озера, найвідомішим з яких є озеро Нобель. Територія примикає до державного кордону України на півночі та має транскордонне значення.

The site represents the diversity of natural habitats of Ukrainian Polissia: wetland complexes, swampy river valleys (Stokhid River), and post-glacial lakes, the most notable being Lake Nobel. The site borders the state boundary of Ukraine in the north and has transboundary significance.

32% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

D5.2 Зарості крупних осок переважно без застою води

Beds of large sedges normally without free-standing water

E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки

Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки

Low and medium altitude hay meadows

Об'єкти охорони:
Conservation features:

У водоймах і старицях поширені рідкісні комахи: бабка білоноска болотна (*Leucorrhinia pectoralis*) і важливі запилювачі прочанок Едіп (*Coenonympha oedippus*) та дукачик непарний (*Lycaena dispar*), що підтримують різноманіття лучних рослин.

Rare insects inhabit ponds and oxbow lakes, including the white-faced darter (Leucorrhinia pectoralis) and important meadow pollinators such as the cryptic blue butterfly (Coenonympha oedippus) and the scarce large copper (Lycaena dispar), supporting meadow plant diversity.

Комахи
Insects

Амфібії
Amphibians

Рептилії
Reptiles

Серед земноводних важливим для збереження є тритон гребінчастий (*Triturus cristatus*).

Important for conservation is the great crested newt (Triturus cristatus).

Заболочені водойми є оселищем черепахи болотяної (*Emys orbicularis*), що вважається найпівнічнішим видом черепах у Європі.

Swampy water bodies are habitat for the European pond turtle (Emys orbicularis), one of the northernmost turtle populations in Europe.

Тут стабільно трапляється очеретянка прудка (*Acrocephalus paludicola*) – один із найрідкісніших співочих птахів Європи та лунь очеретяний (*Circus aeruginosus*).

Regularly observed species include the aquatic warbler (Acrocephalus paludicola), one of Europe's rarest songbirds, and the marsh harrier (Circus aeruginosus).

З ссавців у національному парку зберігаються популяції бобра європейського (*Castor fiber*) та видри річкової (*Lutra lutra*).

Among mammals, the park hosts populations of European beaver (Castor fiber) and European otter (Lutra lutra).

Серед рослин територія визначена для охорони жировика Льозеля (*Liparis loeselii*), що зростає на території вологих луків і заплавних боліт. Також на піщаних терасах тут трапляється сон розкритий (*Pulsatilla patens*).

The site is designated for the protection of Loesel's orchid (Liparis loeselii), which grows in wet meadows and floodplain marshes. On sandy terraces, pasque flower (Pulsatilla patens) also occurs.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Рівненська область, Сарненський та Вараський райони

Rivne Region, Sarny and Varash Districts

Площа: 42 924 га

Area: 42,924 ha

Територія не зазнала прямих воєнних впливів, але постраждала від створення прикордонної смуги.

The site has not suffered direct war impacts, but has been affected by the establishment of a border zone.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000023

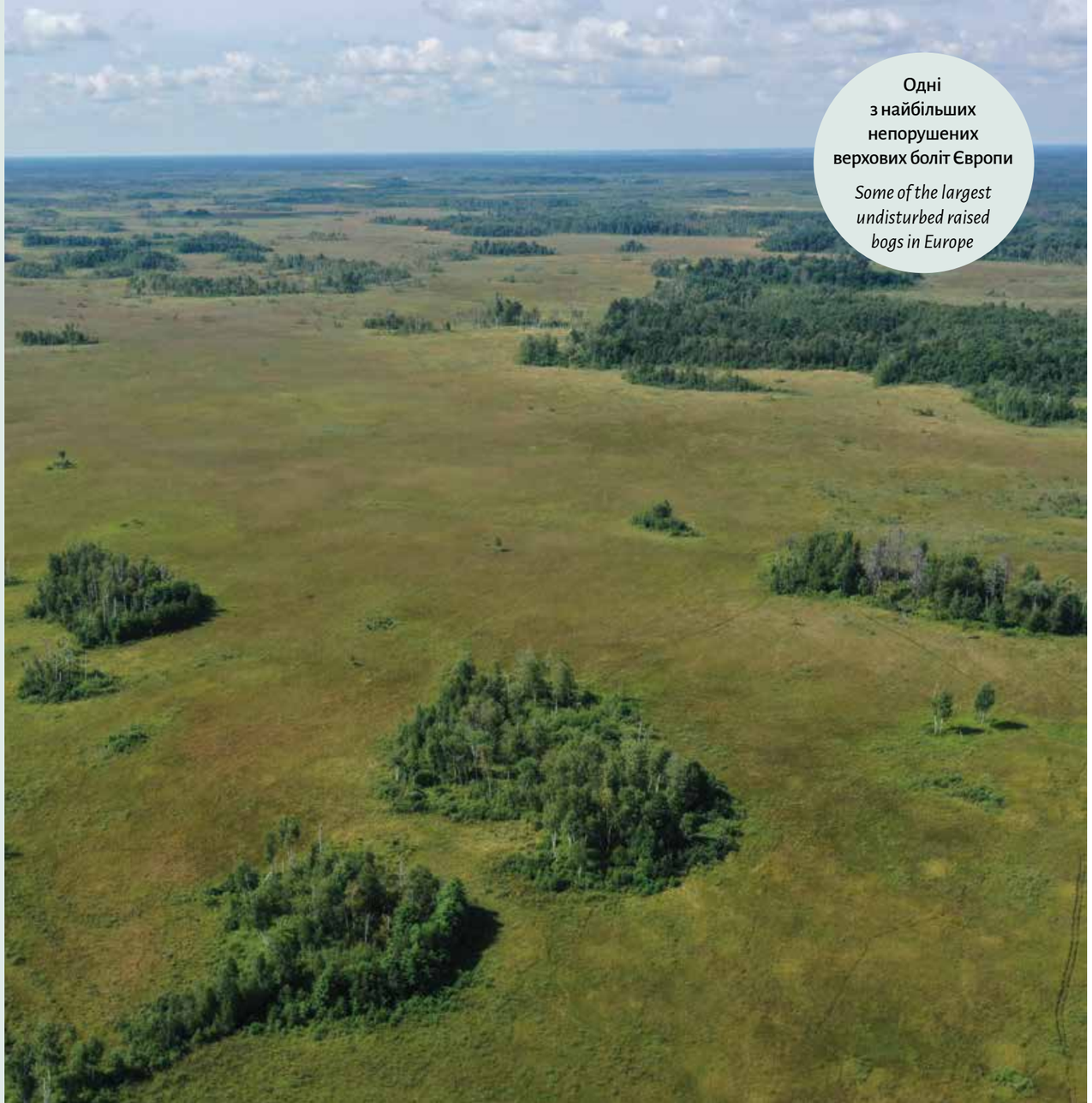

Одні з найбільших непорушених верхових боліт Європи

Some of the largest undisturbed raised bogs in Europe

Рівненський природний заповідник

Rivne Nature Reserve

Створено для охорони:
Established for the protection:

24 оселища *habitats*

4 види рослин *plant species*

74 види тварин *animal species*

Територія розташовується на півночі України в регіоні Полісся та примикає до державного кордону. Ділянка межує з іншими територіями, що збільшує її транскордонне значення. Територія має статус природного заповідника і охороняє одні з найбільших непорушених оліготрофних верхових боліт Європи.

The site is located in northern Ukraine, Polissia region, and borders the state frontier. It adjoins other protected areas, increasing its transboundary significance. The site has the status of a nature reserve and protects some of the largest undisturbed oligotrophic raised bogs in Europe.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

D2.3 Перехідні трясовини та сплавини
Transition mires and quaking bogs

X04 Комплекси верхових боліт
Raised bog complexes

G3.E Понто-кавказькі ліси з *Pinus sylvestris*
Pontic-Caucasian forests with Pinus sylvestris

G1.51 Березові ліси зі сфагновими мохами
Sphagnum Betula woods

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

У водоймах трапляється рідкісний вид комах плавунець дволінійний (*Graphoderus bilineatus*), а у старих і перестійних лісах мешкає вусач дубовий великий (*Cerambyx cerdo*).

Rare insect species include the two-lined diving beetle (Graphoderus bilineatus) in waterbodies and the great oak longhorn beetle (Cerambyx cerdo) in old-growth and overmature forests.

Комахи
Insects

Амфібії
Amphibians

Болота та пов'язані з ними водойми є місцем існування кумки червоночеревої (*Bombina bombina*) та тритона гребінчастого (*Triturus cristatus*).

The bogs and associated waterbodies provide habitat for the fire-bellied toad (Bombina bombina) and the great crested newt (Triturus cristatus).

Територія визначена для охорони рідкісних видів птахів, що пов'язані з болотними екосистемами: підорлик великий (*Clanga clanga*), очеретянка прудка (*Acrocephalus paludicola*), деркач (*Crex crex*) та журавель сірий (*Grus grus*). На заболочених острівних ділянках соснових борів трапляється глушець (*Tetrao urogallus*).

The site protects rare bird species associated with wetland ecosystems, including greater spotted eagle (Clanga clanga), moustached warbler (Acrocephalus paludicola), corncrake (Crex crex), and grey crane (Grus grus). On the swampy island patches of pine forests, the western capercaillie (Tetrao urogallus) occurs.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Серед ссавців охороняються бобер європейський (*Castor fiber*), видра річкова (*Lutra lutra*) та рись євразійська (*Lynx lynx*), що населяє заболочені ділянки лісів і низинних боліт.

Protected mammals include European beaver (Castor fiber), European otter (Lutra lutra), and Eurasian lynx (Lynx lynx), which inhabit swampy forest areas and lowland bogs.

Територія визначена для охорони наступних рослин: наголоватки волошкові (*Jurinea cyanoides*) та сон розкритий (*Pulsatilla patens*). Вони трапляються на піщаних підвищеннях (дюнах) льодовикового походження та у сухих соснових лісах лишайникових. Збереження також потребують болотні орхідеї – жировик Льозеля (*Liparis loeselii*) та рододендрон жовтий (*Rhododendron luteum*) – релікт, зростаючий у підліску хвойних і мішаних лісів.

Рослини
Plants

The site is designated for the protection of the following plant species: cornflower jurinea (Jurinea cyanoides) and pasque flower (Pulsatilla patens), occurring on glacially formed sandy elevations (dunes) and dry lichen pine forests. Bog orchids such as Loesel's twayblade (Liparis loeselii) and yellow azalea (Rhododendron luteum – a relict species – also require protection, growing in the understorey of coniferous and mixed forests.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Рівненська область, Рівненський та Сарненський райони

Rivne Region, Rivne and Sarny Districts

Площа: 35 678 га

Area: 35,678 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Номінована територія:

Nominated site:

UA000041

Долина річки Горинь

Horyn River Valley

Створено для охорони:
Established for the protection:

21 оселище *habitats*

19 видів тварин *animal species*

Територія розташовується на півночі України і охоплює долину річки Горинь – одну з найбільш збережених у регіоні. Тут збереглось найбільше різноманіття екосистем поліських річок, заплав та торфовищ у природному стані.

The site, located in northern Ukraine, in the Horyn River valley, retains the greatest diversity of Polissia rivers, floodplains, and peatland ecosystems in their natural state.

1,7% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

D5.2 Зарості крупних осок переважно без застою води

Beds of large sedges normally without free-standing water

E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки

Low and medium altitude hay meadows

E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки

Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

G1.11 Прирічкові вербові ліси

Riverine Salix woodland

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Заплавні ліси й старі діброви долини Горині є середовищем для жука-оленя (*Lucanus cervus*), охорона якого пов'язана зі збереженням природної структури лісових екосистем.

Floodplain forests and old oak groves of the Horyn River valley provide habitat for the stag beetle (Lucanus cervus), whose conservation depends on maintaining the natural forest structure.

Комахи
Insects

Риби
Fish

Водна система Горині є місцем перебування декількох видів риб, які підлягають охороні. Це, зокрема, білизна звичайна *(Aspius aspius)*, щипавка звичайна *(Cobitis taenia)* та в'юн звичайний *(Misgurnus fossilis)*.

The Horyn River system supports several protected fish species, including Asp (Aspius aspius), spined loach (Cobitis taenia), and weatherfish (Misgurnus fossilis).

Серед амфібій охороняються кумка червоночерева (*Bombina bombina*) та тритон гребінчастий (*Triturus cristatus*). Вони потребують поєднання водойм для розмноження та наземних біотопів для інших фаз життєвого циклу.

The site is important for the European fire-bellied toad (Bombina bombina) and the great crested newt (Triturus cristatus), which require a combination of aquatic habitats for reproduction and terrestrial habitats for other life stages.

Амфібії
Amphibians

Птахи
Birds

Долина Горині важлива для збереження численних видів птахів. Тут охороняється очеретянка прудка (*Acrocephalus paludicola*) – вразливий вид, популяції якого залежать від збереження заплавних луків і боліт.

The Horyn valley is important for the conservation of numerous bird species, including the aquatic warbler (Acrocephalus paludicola), a vulnerable species whose populations rely on the preservation of floodplain meadows and wetlands.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Північний схід України
Continental

Northeastern Ukraine
Continental

Сумська область
Sumy Region

Смарагдова мережа Сумщини в цифрах:
The Emerald Network of Sumy Region in numbers:

3492 km²
що можна порівняти з площею острова Майорка
which can be compared to the area of the island of Mallorca

4,8%
від площі Смарагдової мережі в Україні
of the area of the Emerald Network in Ukraine

14,6%
від площі Сумської області
of the area of Sumy Region

71,4%
територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.
of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

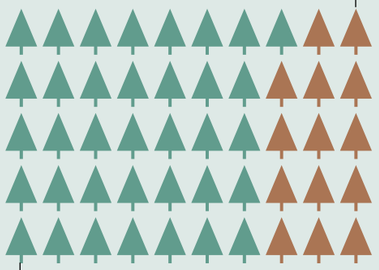

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, ***у 2,7 рази більшій*** за площу ПЗФ.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **2.7 times larger** than the Protected Areas Network.*

Територія області частково постраждала внаслідок збройної агресії росії. Активні воєнні дії, що тривають, та тимчасова окупація окремих територій призвели до пошкодження природоохоронних територій та деградації природних оселищ.

Parts of the region have been affected by russia's armed aggression. Ongoing military actions and temporary occupation of certain areas have led to damage to protected areas and degradation of natural habitats.

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

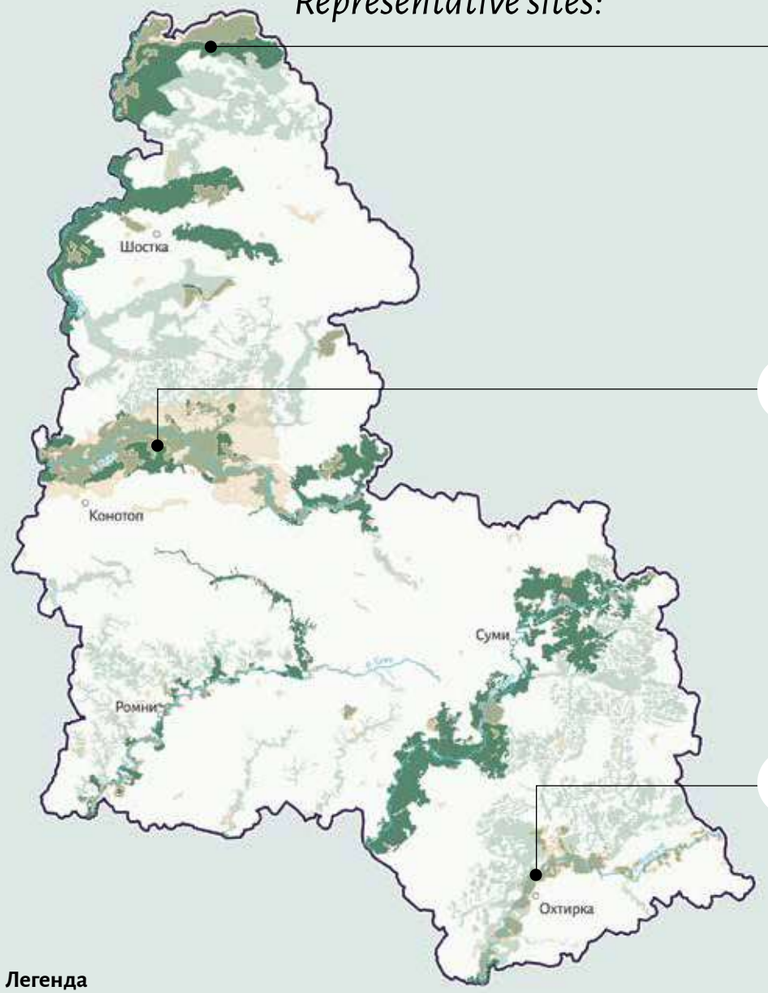

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти — *Approved Emerald Network sites*
- номіновані Смарагдові об'єкти — *Nominated Emerald Network sites*
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ) — *Protected Areas Network*

1 **Деснянський біосферний резерват**
Desna Biosphere Reserve

2 **Долина річки Сейм**
Seym River Valley

3 **Гетьманський НПП**
Hetmanskyi National Nature Park

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Цей регіон вирізняється значним збереженням природних ландшафтів. Тут збереглися немеліоровані долини річок та мережа балок зі степовою рослинністю. Також в Сумській області представлені фрагменти степів та природні ліси.

This region is notable for its well-preserved natural landscapes. Unregulated river valleys and a network of ravines with steppe vegetation remain intact. Fragments of steppes and natural forests are also present.

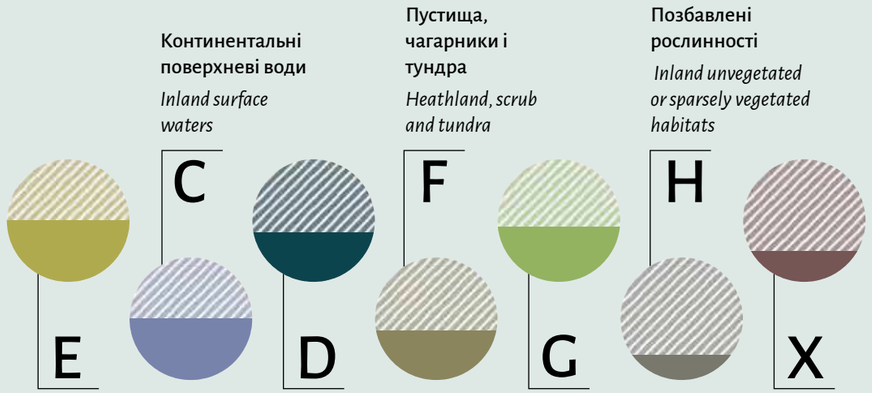

Саме Сумщина має найбільшу кількість незарегульованих рівнинних річок (Сейм, Десна тощо), що є рідкістю для Європи.

Sumy Region has the largest number of free-flowing lowland rivers (Seim, Desna, etc.), which is rare in Europe.

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

53%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 ware protected within the region, including:

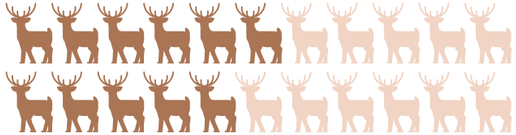

Хохуля звичайна
(Desmana moschata)
Russian desman

Один із найзагадковіших ссавців Європи, за останні два десятиліття його фіксували лише в долині р. Сейм.

One of Europe's most enigmatic mammals; in the past two decades, it has only been recorded in the Seim River.

В'юн
(Misgurnus fossilis)
European weatherfish

Для цього виду Сумський регіон є східною межею ареалу в межах країн-членів Ради Європи.

Sumy Region represents the eastern edge of the species' range within Council of Europe member states.

Вовк
(Canis lupus)
Wolf

Зазвичай трапляються лише сліди хижака, адже він надзвичайно обережний.

Usually, only tracks are observed, as the species is extremely cautious.

31%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема півники низенькі:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Півники низенькі
(Iris humilis ssp. arenaria)
Low iris

Крім України зустрічаються лише в Чехії, Австрії та Угорщині.

Outside Ukraine, occurs only in the Czech Republic, Austria, and Hungary.

Сич волохатий
(Aegolius funereus)
Boreal owl

Символ національного парку «Деснянсько-Старогутський».

Symbol of Desna-Stara Huta National Park.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Сумська область, Шосткинський район, Чернігівська область, Новгород-Сіверський район

Sumy Region, Shostka District; Chernihiv Region, Novhorod-Siversky District

Площа: 70 496 га

Area: 70,496 ha

Територія зазнала значних пошкоджень внаслідок воєнних дій на кордоні України, тимчасової окупації, обстрілів і пожеж.

The site has suffered significant damage due to military actions along Ukraine's border, temporary occupation, shelling, and fires.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The area is an integral complex of sites:

UA0000031
UA0000062

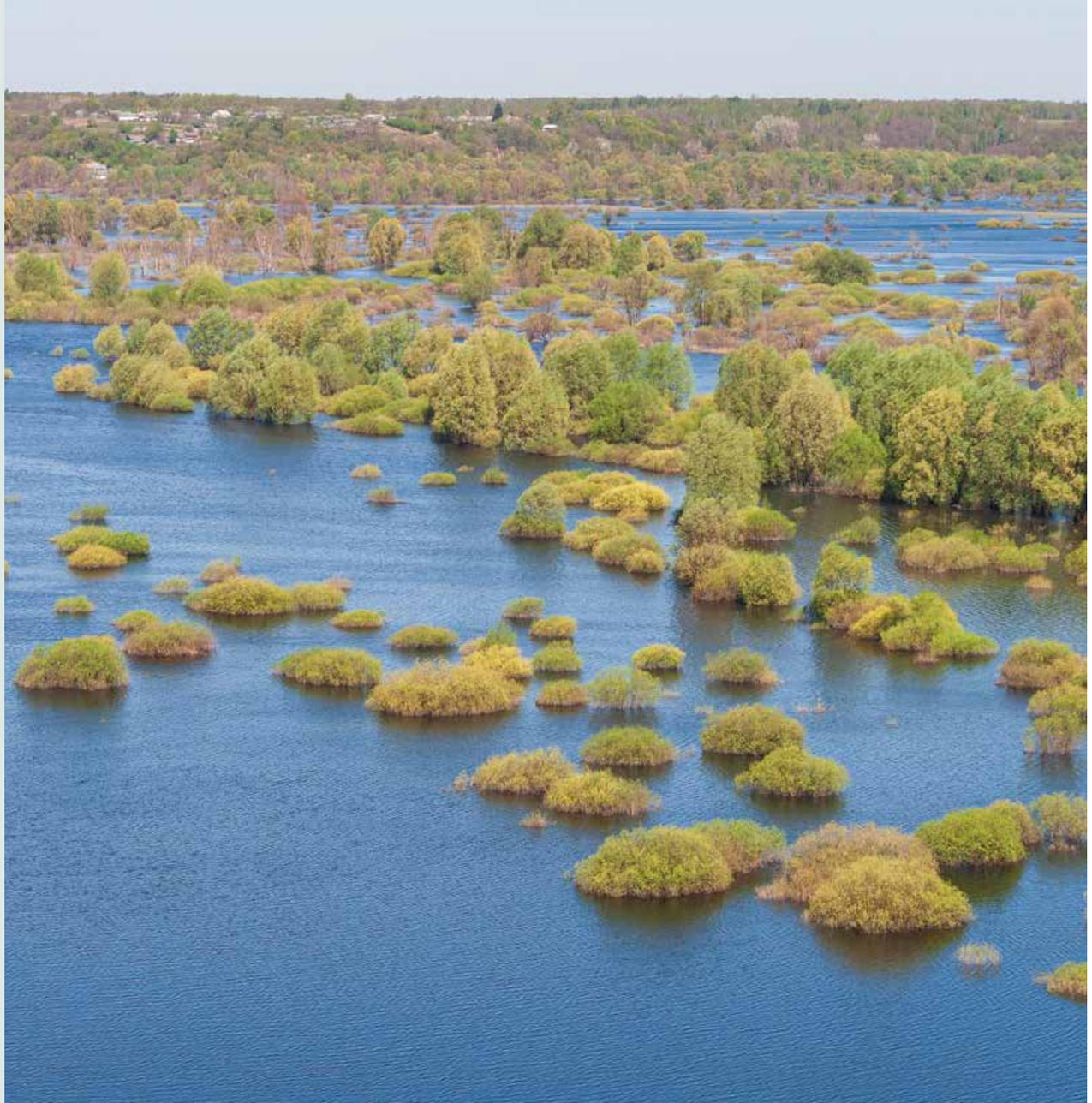

Деснянський біосферний резерват

Desna Biosphere Reserve

Створено для охорони:
Established for the protection:

31 оселище *habitats*

6 видів рослин *plant species*

84 види тварин *animal species*

Ці дві території Смарагдової мережі на самому північному сході України включають територію Деснянського біосферного резервату створеного на основі Національного природного парку «Деснянсько-Старогутський». Вони охоплюють еродоване лесове плато на правому березі Десни з виходами крейди, заплаву річки, її надзаплавні тераси та морено-зандрову рівнину з річками Знобівка та Улиця.

These two Emerald Network sites in the far northeast of Ukraine include the Desna Biosphere Reserve, established on the basis of the Desna-Stara Huta National Nature Park. They cover an eroded loess plateau on the right bank of the Desna River with chalk outcrops, the river floodplain, its upper terrace, and a moraine-sand plain with the Znobivka and Ulytsia rivers.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки
Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокосні луки
Low and medium altitude hay meadows

G1.11 Прирічкові вербові ліси
Riverine Salix woodland

D5.2 Зарості крупних осок переважно без застою води
Beds of large sedges normally without free-standing water

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Незарегульованість річки Десна і її приток дає прихисток для багатьох видів прісноводних риб. Найбільш цінними є білизна звичайна (*Aspius aspius*) та мересниця озерна (*Phoxinus percnurus*).

The unregulated flow of the Desna River and its tributaries provides refuge for many freshwater fish species. The most valuable are asp (Aspius aspius) and lake minnow (Phoxinus percnurus).

Риби
Fish

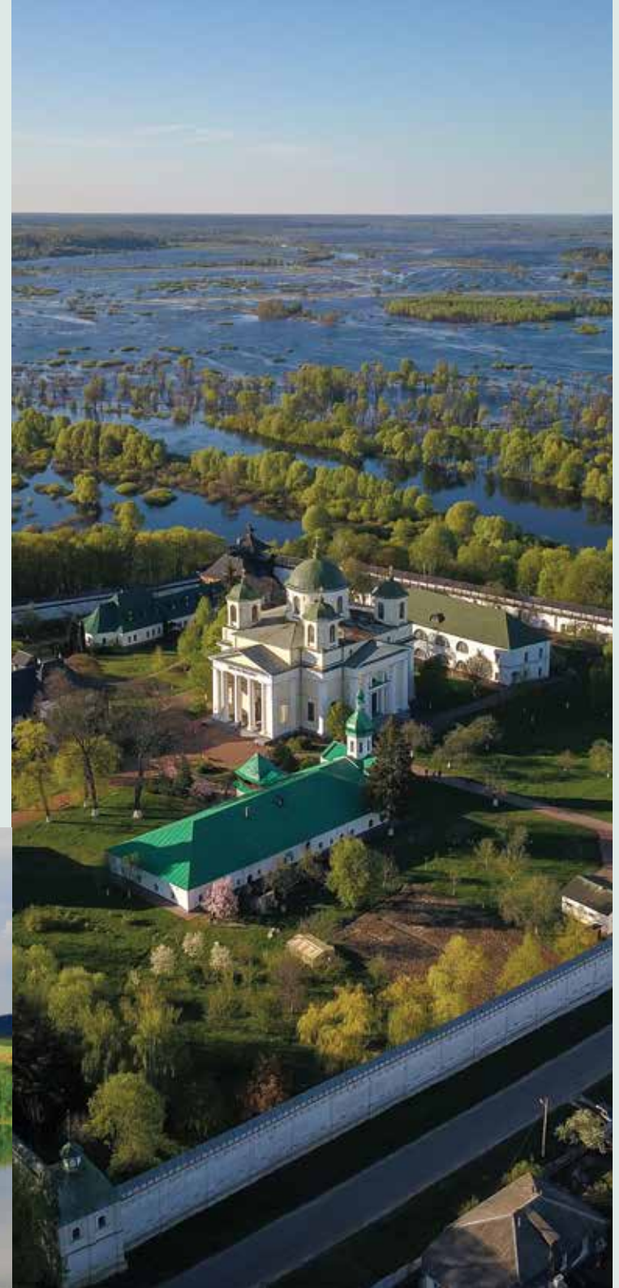

Долина річки Десна є одним з основних шляхів пташиних міграцій у Європі. Для осілих і гніздових видів, таких як сич волохатий (*Aegolius funereus*), дятел білоспинний (*Dendrocopos leucotos*) чи глушець білодзьобий (*Tetrao urogallus*), охорона старовікових лісів і заболочених угідь є критичною. Водночас заплави та болотисті ділянки Десни важливі для крячка малого (*Sterna albifrons*), пірникози червоношийої (*Podiceps auratus*) та інших, які використовують ці місця для відпочинку, харчування та гніздування.

The Desna River valley is one of the main bird migration routes in Europe. For resident and breeding species, such as boreal owl (Aegolius funereus), white-backed woodpecker (Dendrocopos leucotos), or western capercaillie (Tetrao urogallus), the protection of old-growth forests and wetlands is critical. At the same time, the floodplains and marshy areas of the Desna are important for little tern (Sterna albifrons), red-necked grebe (Podiceps auritus), and other species that use these areas for resting, feeding, and nesting.

Птахи
Birds

Рослини
Plants

Територія визначена для охорони таких рослин, як парило болотне (*Agrimonia pilosa*), альдрованда пухирчаста (*Aldrovanda vesiculosa*), сон розкритий (*Pulsatilla patens*) та інші.

The site is designated for the protection of species such as hairy agrimony (Agrimonia pilosa), bladderwort (Aldrovanda vesiculosa), eastern pasqueflower (Pulsatilla patens), and others.

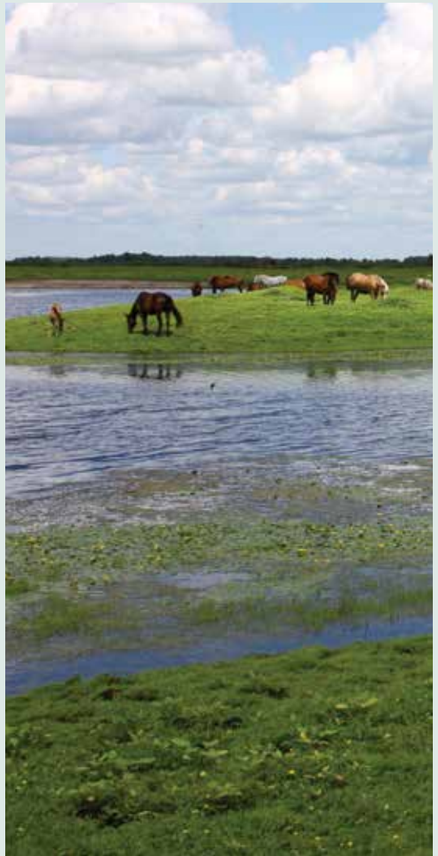

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Чернігівська область, Новгород-Сіверський та Ніжинський райони; Сумська область, Конотопський район.

Chernihiv Region, Novhorod-Siverskyi and Nizhyn Districts; Sumy Region, Konotop District.

Площа: 124 859 га

Area: 124,859 ha

Територія постраждала внаслідок вторгнення російських військ у 2022 році, а також зазнала катастрофічної загибелі біорізноманіття внаслідок потрапляння у річку неочищених стоків у 2024 році.

The site was affected by the Russian invasion in 2022 and suffered catastrophic biodiversity loss in 2024 due to the discharge of untreated wastewater into the river.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The area is an integral complex of sites:

UA0000234
UA0000048

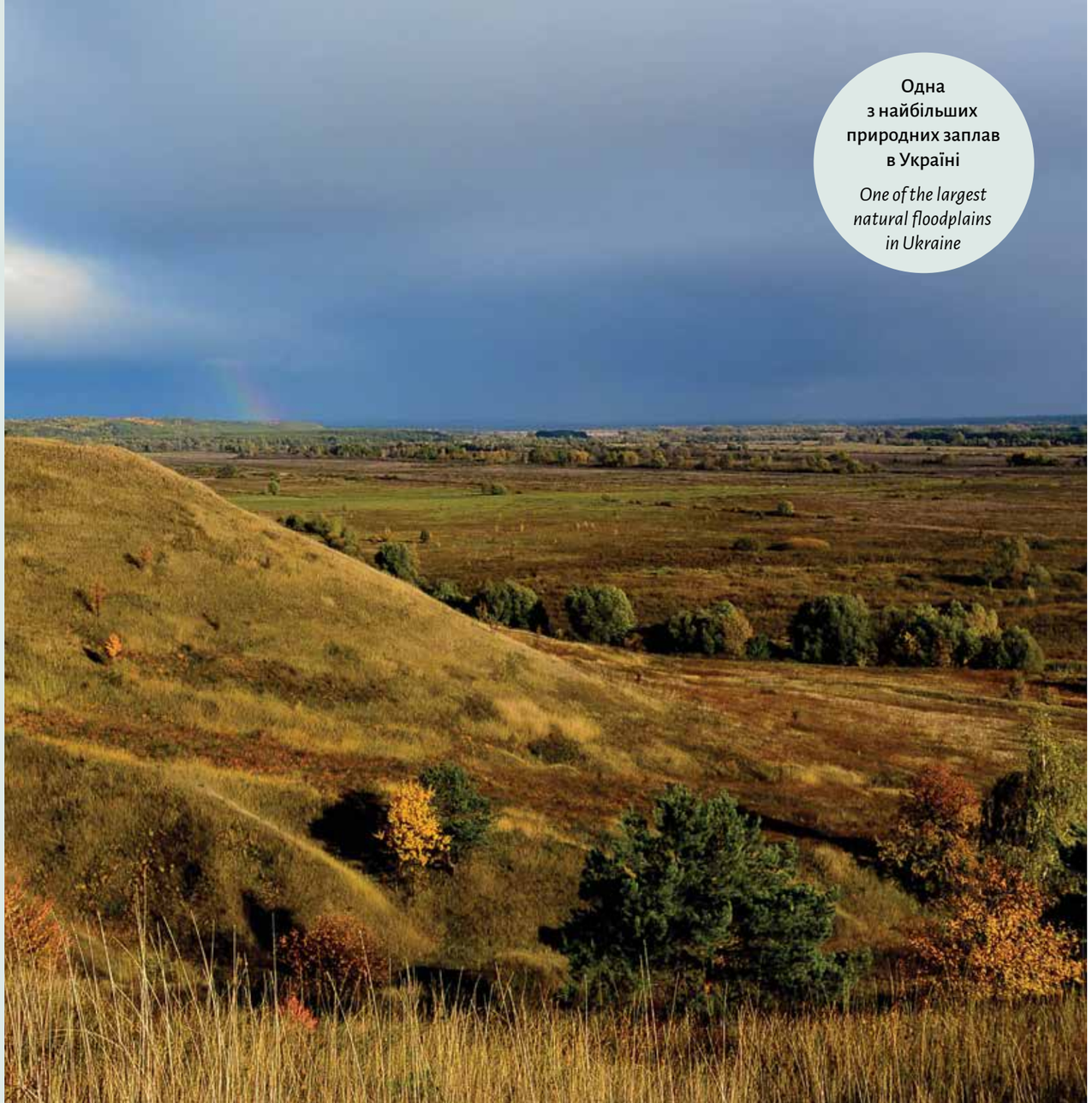

Одна з найбільших природних заплав в Україні

One of the largest natural floodplains in Ukraine

Долина річки Сейм

Seym River Valley

Створено для охорони:
Established for the protection:

24 оселища *habitats*

5 видів рослин *plant species*

59 видів тварин *animal species*

Об'єкт розташований на північному сході України та включає одну з найбільших природних заплав в Україні – заплаву річки Сейм. Хоча територія страждає від незаконних оранок, вона зберігає природну цінність та природне водопілля. Ділянка також значуща для сезонних міграцій птахів.

Located in northeastern Ukraine, the site encompasses one of the country's largest natural floodplains – the floodplain of the Seym River. Although the territory is affected by illegal ploughing, it retains its natural value and hydrological regime. The site is also of great importance for seasonal bird migrations.

60% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокосні луки

Low and medium altitude hay meadows

E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки

Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

E5.4 Мокрі або вологі високотравні та папоротеві узлісся і луки

Moist or wet tall-herb and fern fringes and meadows

F9.1 Прирічкові чагарники

Riverine scrub

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Сейм є унікальним прихистком для риб білизни звичайної (*Aspius aspius*) і чехоні звичайної (*Pelecus cultratus*). Круглороті представлені популяцією міноги української (*Eudontomyzon mariae*).

The Seym River provides a unique refuge for fish such as the asp (Aspius aspius) and the sabrefish (Pelecus cultratus). Among lampreys, the Ukrainian brook lamprey (Eudontomyzon mariae) is represented.

Риби
Fish

Птахи
Birds

Серед птахів, для яких визначена ця територія, тут регулярно гніздують рибалочка блакитний (*Alcedo atthis*), бугай (*Botaurus stellaris*) та мухоловка білошия (*Ficedula albicollis*). Під час міграцій заплава виступає коридором для підорлика великого (*Aquila clanga*) та луня польового (*Circus cyaneus*).

Among bird species for which this site has been designated, the common kingfisher (Alcedo atthis), Eurasian bittern (Botaurus stellaris), and collared flycatcher (Ficedula albicollis) breed regularly here. During migrations, the floodplain serves as a corridor for the greater spotted eagle (Aquila clanga) and the hen harrier (Circus cyaneus).

Лісові урочища зберігають популяції рідкісних видів рослин, таких як сон розкритий (*Pulsatilla patens*), півники угорські (*Iris aphylla* ssp. *hungarica*), а на узліссях зростають наголоватки волошкові (*Jurinea cyanoides*).

The forest tracts preserve populations of rare plant species such as the eastern pasqueflower (Pulsatilla patens), the Hungarian iris (Iris aphylla ssp. hungarica), while cornflower knapweed (Jurinea cyanoides) occurs along forest edges.

Рослини
Plants

Ссавці
Mammals

Також Сейм забезпечує середовище існування для вовка (*Canis lupus*), бобра (*Castor fiber*) та видри річкової (*Lutra lutra*).

The Seym River also provides habitats for the wolf (Canis lupus), the Eurasian beaver (Castor fiber), and the Eurasian otter (Lutra lutra).

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Сумська область, Охтирський район

Sumy Region, Okhtyrka District

Площа: 23 473 га

Area: 23,473 ha

Територія зазнала значних пошкоджень внаслідок воєнних дій, тимчасової окупації, обстрілів і пожеж.

The site has suffered severe damage due to military actions, temporary occupation, shelling, and fires.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000042

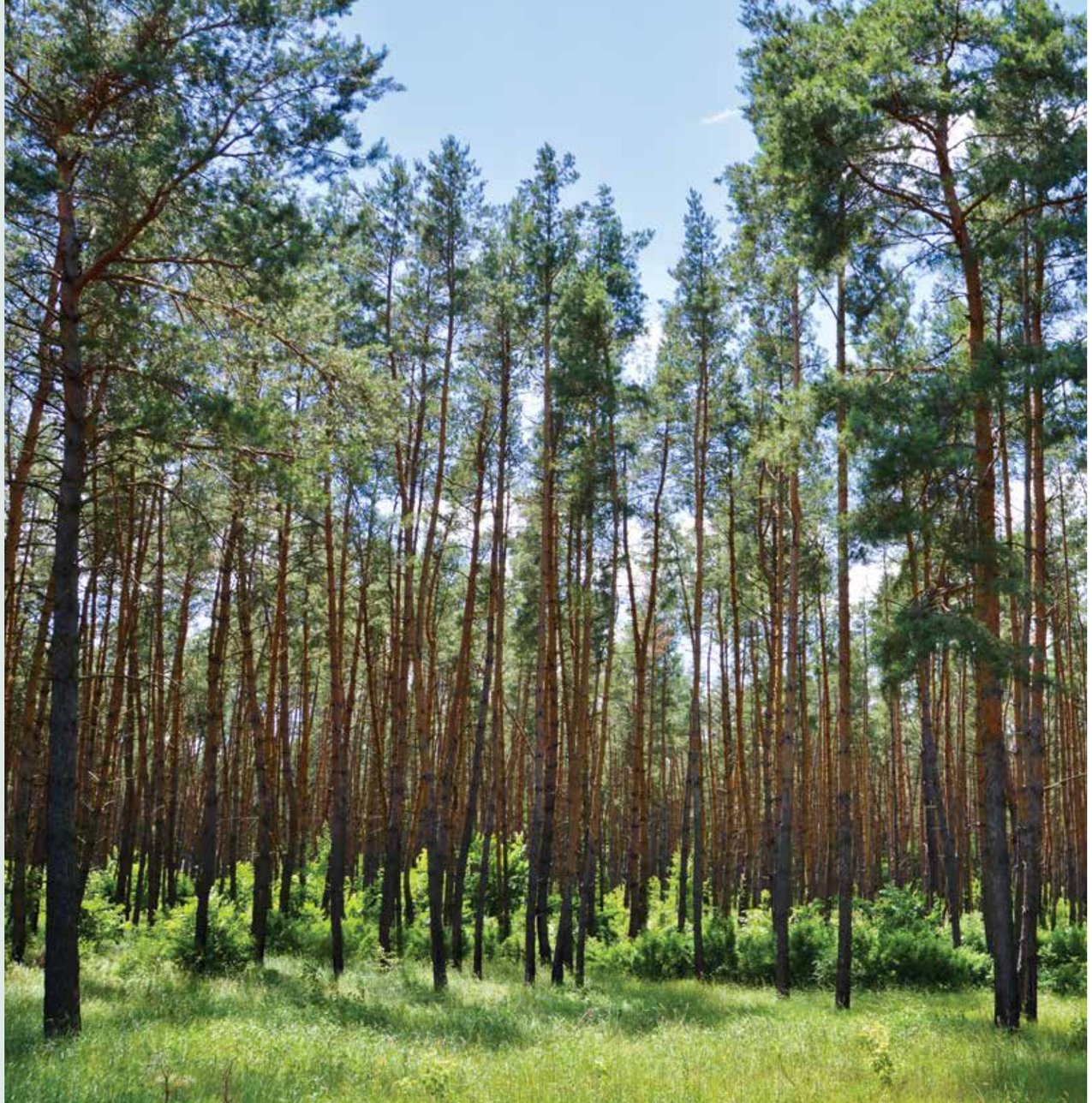

Гетьманський НПП

Hetmanskyi National Nature Park

Створено для охорони:

Established for the protection:

31 оселище *habitats*

3 види рослин *plant species*

51 вид тварин *animal species*

Територія розміщена в долині річки Ворскла та її приток – Ворсклиці, Боромлі, Олешні та інших. Охоплює вкриті кленово-липово-дубовими лісами плато, комплекс заплавної рослинності, а також першу надзаплавну терасу річки Ворскла з сосновими борами та невеликими осередками реліктових світлих дібров на кислих ґрунтах та піщаної рослинності.

The site lies within the valleys of the Vorskla River and its tributaries – Vorsklytsia, Boromlia, Oleshnia, and others. It includes plateaus covered with maple-lime-oak forests, a complex of floodplain vegetation, and the first above-floodplain terrace of the Vorskla River with pine forests and small patches of relict light oak forests on acidic soils, along with sandy vegetation.

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

G3.4232

Сарматські ліси степової зони з *Pinus sylvestris*

Sarmatic steppe Pinus sylvestris forests

G1.A1

Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

E3.4

Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки

Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед комах варто відзначити жука-оленя (*Lucanus cervus*), що пов'язаний зі старими дуплистими деревами, плавунця широкого (*Dytiscus latissimus*) і плавунця дволінійного (*Graphoderus bilineatus*).

Among insects, noteworthy species include the stag beetle (Lucanus cervus), associated with old hollow trees, the great diving beetle (Dytiscus latissimus), and the two-lined diving beetle (Graphoderus bilineatus).

Комахи
Insects

Риби
Fish

З риб охорони потребують щипавка звичайна (*Cobitis taenia*) і пічкур білоперий (*Romanogobio albipinnatus*). Ці риби чутливі до забруднення та зарегулювання річок.

Fish species requiring protection include the spined loach (Cobitis taenia) and the white-finned gudgeon (Gobio albipinnatus). These species are sensitive to water pollution and river regulation.

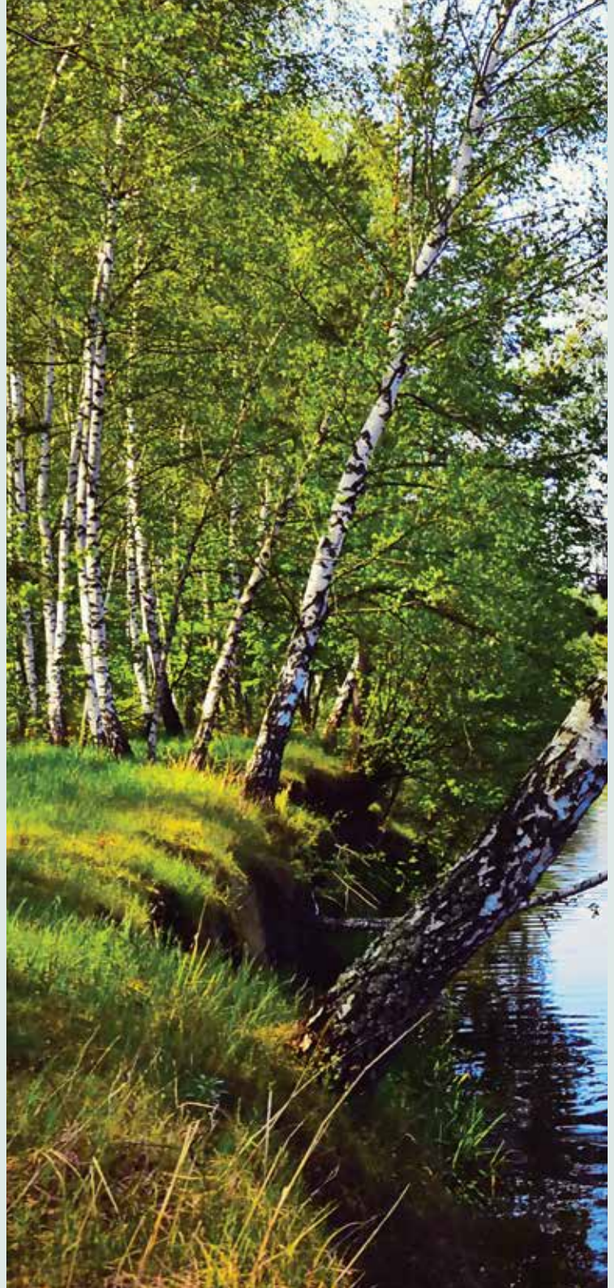

Серед птахів, для яких створена територія, назвемо лише кількох: дрімлюга (*Caprimulgus europaeus*), деркач (*Crex crex*), крячок чорний (*Chlidonias niger*) та кропив'янка рябогруда (*Sylvia nisoria*). Ці види залежать від добре збережених степових, лучних і мозаїчних ландшафтів, зникаючих під тиском аграрного використання та осушення.

Bird species for which the territory was designated include the European nightjar (Caprimulgus europaeus), corncrake (Crex crex), black tern (Chlidonias niger), and barred warbler (Sylvia nisoria). These species depend on well-preserved steppe, meadow, and mosaic landscapes that are disappearing under agricultural pressure and drainage.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Серед видів ссавців тут можна зустріти вовка (*Canis lupus*) та видру річкову (*Lutra lutra*), для яких створюється Смарагдова мережа.

Among mammal species, the wolf (Canis lupus) and the Eurasian otter (Lutra lutra) occur here, for the protection of which the Emerald Network is established.

Територія Смарагдової мережі визначена для таких рослин, як альдрованда пухирчаста(*Aldrovanda vesiculosa*) та дягель болотяний (*Angelica palustris*), що характерні для долин річок, та сон розкритий (*Pulsatilla patens*), що зростає в сухих соснових борах.

The Emerald Network site is designated for plant species such as bladderwort (Aldrovanda vesiculosa) and marsh angelica (Angelica palustris), which are typical of river valleys, as well as spreading pasque flower (Pulsatilla patens), which grows in dry pine forests.

Рослини
Plants

Захід України
Continental

Western Ukraine
Continental

Тернопільська область
Ternopil Region

Смарагдова мережа Тернопільщини в цифрах:
The Emerald Network of Ternopil Region in numbers:

674 km²

що трохи менше за найбільший національний парк Чехії – Шумавський

which is slightly smaller than the largest National Park in the Czech Republic, Šumava

0,9%

від площі Смарагдової мережі в Україні. Найменший показник серед усіх областей

of the total area of the Emerald Network in Ukraine. The lowest figure among all regions

4,9%

від площі Тернопільської області

of the area of Ternopil Region

28,8%

територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.

of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, **у 1,8 рази більшій** за площу ПЗФ.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **1,8 times larger** than the Protected Areas Network.*

Територія не зазнала прямих наслідків бойових дій, але потерпає від підвищення навантаження надродобувної галузі та сільського господарства.

The territory has not suffered direct consequences of hostilities, but is affected by increasing pressure from the mining industry and agriculture.

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

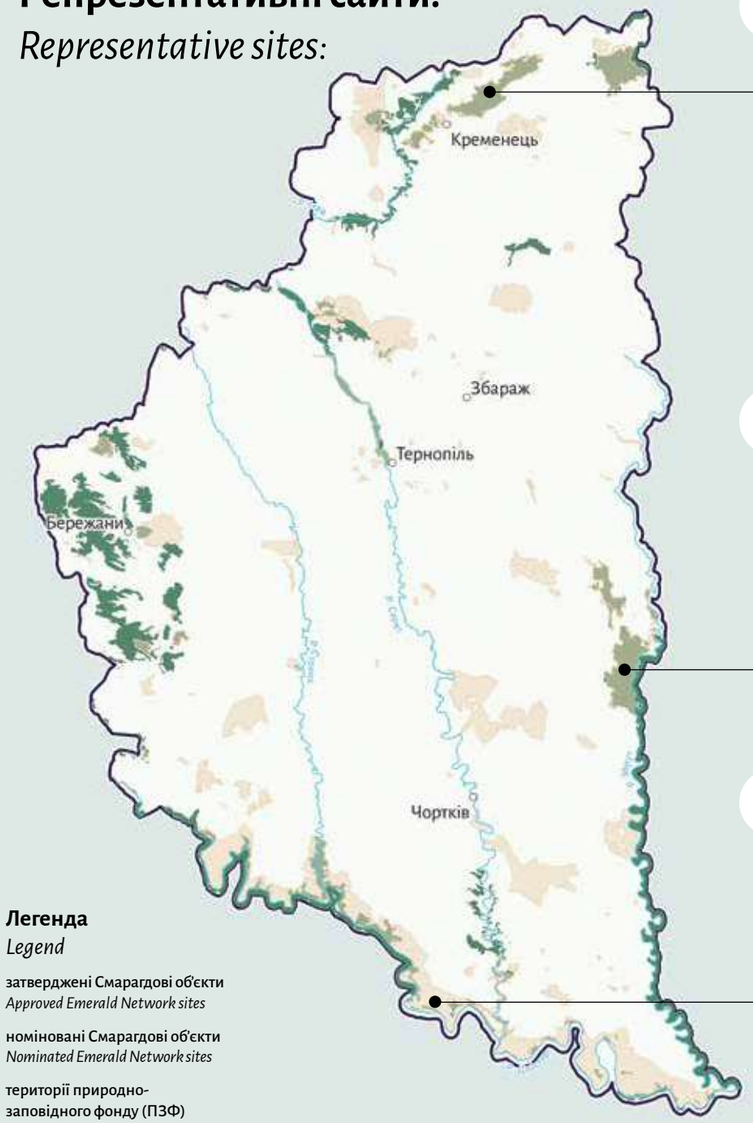

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти *Approved Emerald Network sites*
- номіновані Смарагдові об'єкти *Nominated Emerald Network sites*
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ) *Protected Areas Network*

1 НПП «Кременецькі гори»
Kremenets Mountains National Nature Park

2 ПЗ «Медобори»
Medobory Nature Reserve

3 НПП «Дністровський каньйон»
Dniester Canyon National Nature Park

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Область характеризується складними й різноманітними ландшафтами. До них відносяться рівнинні і передгірні ліси різних типів, лучні степи, відслонення кристалічних порід та інші.

The region is characterised by complex and diverse landscapes. These include lowland and foothill forests of various types, meadow steppes, outcrops of crystalline rocks, and others.

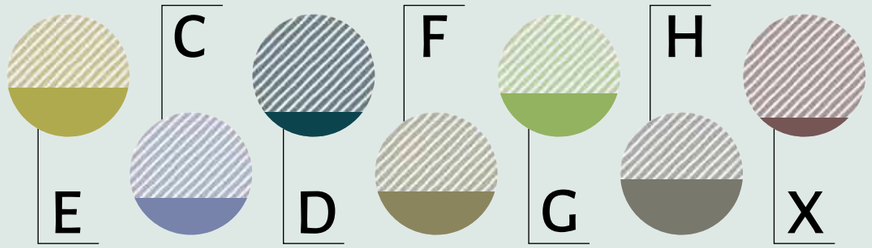

Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників

Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

Трясовини, верхові та низинні болота

Mires, bogs and fens

Ліси та заліснені землі

Woodland, forest and other wooded land

Комплекси оселищ

Habitat complexes

Скельні каньйони та найбільше в Україні скупчення різних типів печер роблять область важливим регіоном для збереження кажанів Європи.

Rocky canyons and the largest concentration of different cave types in Ukraine make the region an important area for the conservation of European bats.

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

47%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 ware protected within the region, including:

Кумка жовточерева
(Bombina variegata)
Yellow-bellied toad

Розмножується лише у тимчасових калюжах на дорогах, де часто гине під колесами.

Breeds only in temporary puddles on roads, where it often perishes under car wheels.

Ведмедиця чотирикрапкова
(Callimorpha quadripunctaria)
Jersey tiger

Найчастіше фіксується на галявинах листяних лісів.

Most often recorded in clearings of deciduous forests.

Пугач
(Bubo bubo)
Eurasian eagle-owl

Найбільша європейська сова.

The largest European owl.

14%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Змієголовник австрійський
(Dracocephalum austriacum)
Austrian dragonhead

Найбільші в Україні популяції виду зосереджені саме на Тернопільщині.

The largest populations in Ukraine are concentrated in Ternopil Region.

Сон великий
(Pulsatilla grandis)
Greater pasque flower

Вид є символом степів Центральної Європи.

It is a symbolic species of the Central European steppes.

Тернопільська область, Кременецький район

Ternopil Region, Kremenets District

Площа: 6 948 га

Area: 6,948 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000159

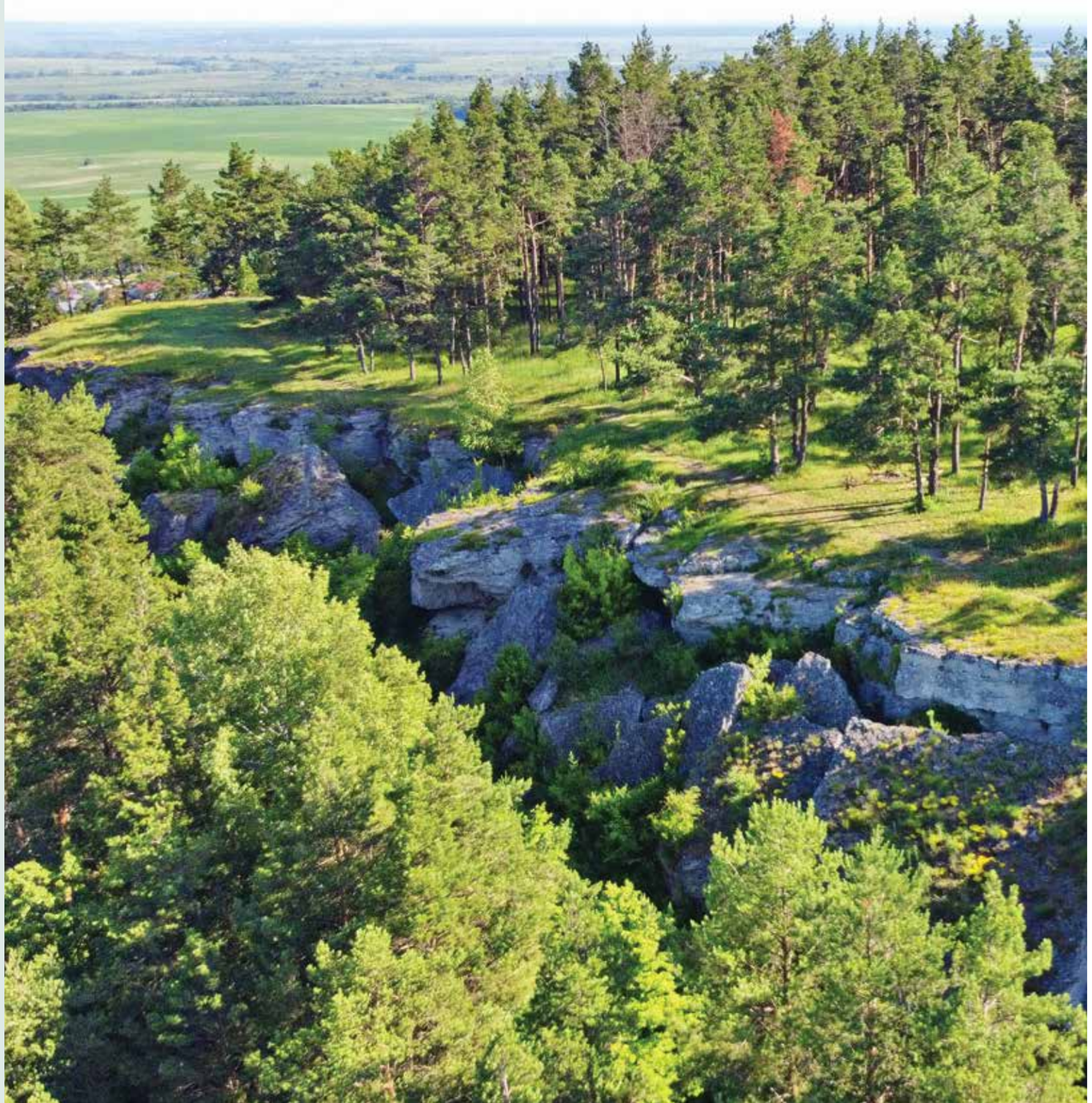

Національний природний парк «Кременецькі гори»

Kremenets Mountains National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

9 оселищ *habitats*

7 видів рослин *plant species*

40 видів тварин *animal species*

Територія Смарагдової мережі розташована в західній частині України і поєднує багато різноманітних типів біотопів – від вапнякових гір, дубових та букових лісів до степових ділянок і скельних урочищ.

The Emerald Network site is located in western Ukraine and encompasses a variety of habitats, from limestone hills and oak – beech forests to steppe patches and rocky outcrops.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.A1

Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

100%

площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Старовікові ліси парку слугують притулком для вусача дубового великого (*Cerambyx cerdo*) та жука-оленя (*Lucanus cervus*), що залежать від наявності мертвої деревини. На відкритих ділянках луків і узлісь трапляється дукачик непарний (*Lycaena dispar*), чисельність якого різко скорочується через втрату вологих луків.

Комахи
Insects

Old-growth forests provide habitat for the great capricorn beetle (Cerambyx cerdo) and the stag beetle (Lucanus cervus), both dependent on the presence of deadwood. On open meadows and forest edges, the scarce copper (Lycaena dispar) occurs, a species declining sharply due to the loss of wet meadows.

Серед птахів у лісових масивах гніздиться мухоловка білошия (*Ficedula albicollis*), для якої букові ліси Кременеччини є одним із ключових українських осередків. Наявні тут лелека чорний (*Ciconia nigra*) і дятел сирійський (*Dendrocopos syriacus*) – індикатори зрілих широколистяних лісів. Серед великих хижаків охороняються підорлик малий (*Aquila pomarina*), пугач (*Bubo bubo*) та сова довгохвоста (*Strix uralensis*), чия чисельність залежить від збереження малопорушених лісових ділянок.

Птахи
Birds

Рослини
Plants

Серед рослин важливо відзначити популяції дев'ятисила татарниколистого (*Carlina onopordifolia*). У затінених балках трапляється орхідея зозулині черевички справжні (*Cypripedium calceolus*) – символ охорони європейської флори. Цінність становлять популяції ранньоквітучих видів – сону великого (*Pulsatilla grandis*) та сону розкритого (*Pulsatilla patens*). Змієголовник австрійський (*Dracocephalum austriacum*) тут росте на північній межі поширення у Європі.

In the forested areas, the collared flycatcher (Ficedula albicollis) breeds; the beech forests of Kremenets are one of its key Ukrainian strongholds. The black stork (Ciconia nigra) and Syrian woodpecker (Dendrocopos syriacus) occur as indicators of mature broadleaf forests. Among large raptors, the lesser spotted eagle (Aquila pomarina), Eurasian eagle-owl (Bubo bubo), and Ural owl (Strix uralensis) are present, with populations dependent on well-preserved forest areas.

Key plant species include tatar thistle (Carlina onopordifolia) populations. In shaded valleys, the orchid lady's slipper (Cypripedium calceolus) occurs – a symbol of European flora conservation. Early-flowering species such as large pasque flower (Pulsatilla grandis) and eastern pasque flower (Pulsatilla patens) are also of conservation importance. Austrian dragonhead (Dracocephalum austriacum) reaches its northern European range limit here.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Тернопільська область, Чортківський район

Ternopil Region, Chortkiv District

Площа: 9 552 га

Area: 9,552 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000010

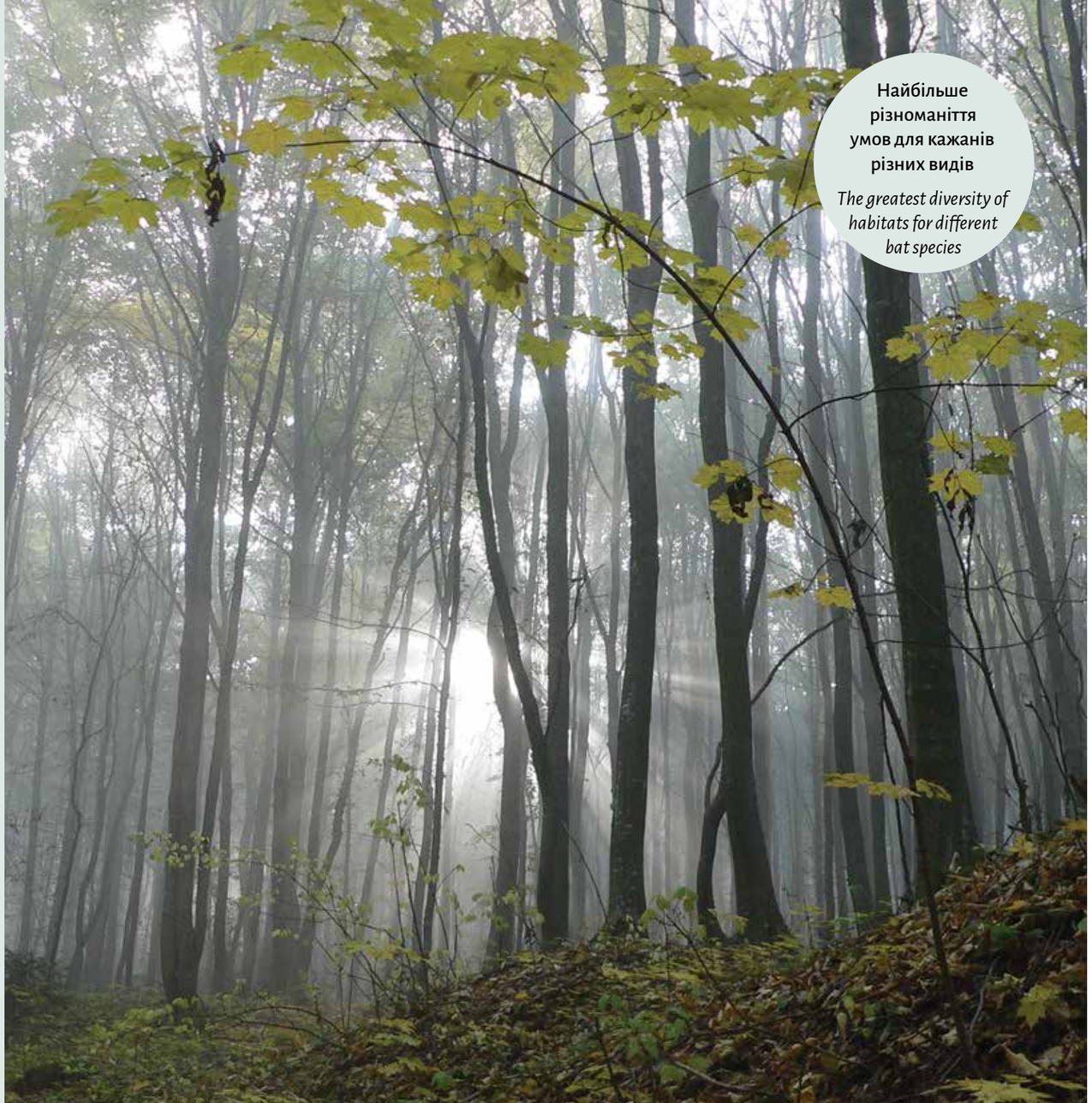

Найбільше різноманіття умов для кажанів різних видів

The greatest diversity of habitats for different bat species

ПЗ «Медобори»

Medobory Nature Reserve

Створено для охорони:

Established for the protection:

17 оселищ *habitats*

8 видів рослин *plant species*

73 види тварин *animal species*

Територія розташована на заході України, у регіоні Поділля, у середній частині Подільських Товтр – унікального геологічного утворення, що сформувалося близько 12-15 мільйонів років тому. Тут розташовуються найстаріші у регіоні лісові масиви, а також різноманітні скельні виходи та карстові печери, що створюють найбільше різноманіття умов для колоній кажанів різних видів.

The site is located in western Ukraine, in the Podillia region, in the central part of the Podilski Tovtry – a unique geological formation that developed approximately 12-15 million years ago. It contains the oldest forest massifs in the region, as well as diverse rock outcrops and karst caves that create the highest variety of conditions for colonies of different bat species.

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

G1.A1 Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G1.A4 Яружні та схилові ліси

Ravine and slope woodland

G1.6 Букові ліси

Fagus woodland

E1.2 Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи

Perennial calcareous grassland and basic steppes

Об'єкти охорони:
Conservation features:

З комах, для яких визначена ця територія, важливими є такі види, як ведмедиця чотирикрапкова (*Callimorpha quadripunctaria*), вусач дубовий великий (*Cerambyx cerdo*) та дукачик непарний (*Lycaena dispar*).

Among the insect species for which this site has been designated, notable are the Jersey tiger (Callimorpha quadripunctaria), great oak longhorn beetle (Cerambyx cerdo), and large copper (Lycaena dispar).

Комахи
Insects

Серед ссавців варто виділити такі види кажанів, як широковух звичайний (*Barbastella barbastellus*), нічниця довговуха (*Myotis bechsteinii*), нічниця ставкова (*Myotis dasycneme*), нічниця велика (*Myotis myotis*) та підковик малий (*Rhinolophus hipposideros*).

Among mammals, noteworthy are several bat species: barbastelle (Barbastella barbastellus), Bechstein's bat (Myotis bechsteinii), pond bat (Myotis dasycneme), greater mouse-eared bat (Myotis myotis), and lesser horseshoe bat (Rhinolophus hipposideros).

Ссавці
Mammals

Птахи
Birds

Тут охороняються такі види птахів, як лунь очеретяний (*Circus aeruginosus*), жовна чорна (*Dryocopus martius*), жовна сива (*Picus canus*), підорлик малий (*Aquila pomarina*), шуліка чорний (*Milvus migrans*), сова довгохвоста (*Strix uralensis*) та ще 43 види птахів, які формують найбільшу групу рідкісних тварин на цій території.

Bird species protected here include the western marsh harrier (Circus aeruginosus), black woodpecker (Dryocopus martius), grey-headed woodpecker (Picus canus), lesser spotted eagle (Aquila pomarina), black kite (Milvus migrans), Ural owl (Strix uralensis), and 43 additional bird species, which constitute the largest group of rare animals in this area.

Рослини
Plants

Територія визначена для збереження наступних видів рослин: зозулині черевички справжні (*Cypripedium calceolus*), змієголовник австрійський (*Dracocephalum austriacum*), сон великий (*Pulsatilla grandis*) та шиверекія подільська (*Schivereckia podolica*).

The site has been designated for the conservation of the following plant species: lady's-slipper orchid (Cypripedium calceolus), Austrian dragonhead (Dracocephalum austriacum), large pasque flower (Pulsatilla grandis), and Podolian schivereckia (Schivereckia podolica).

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Тернопільська область, Чортківський район

Ternopil Region, Chortkiv District

Площа: 10 870 га

Area: 10,870 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000122

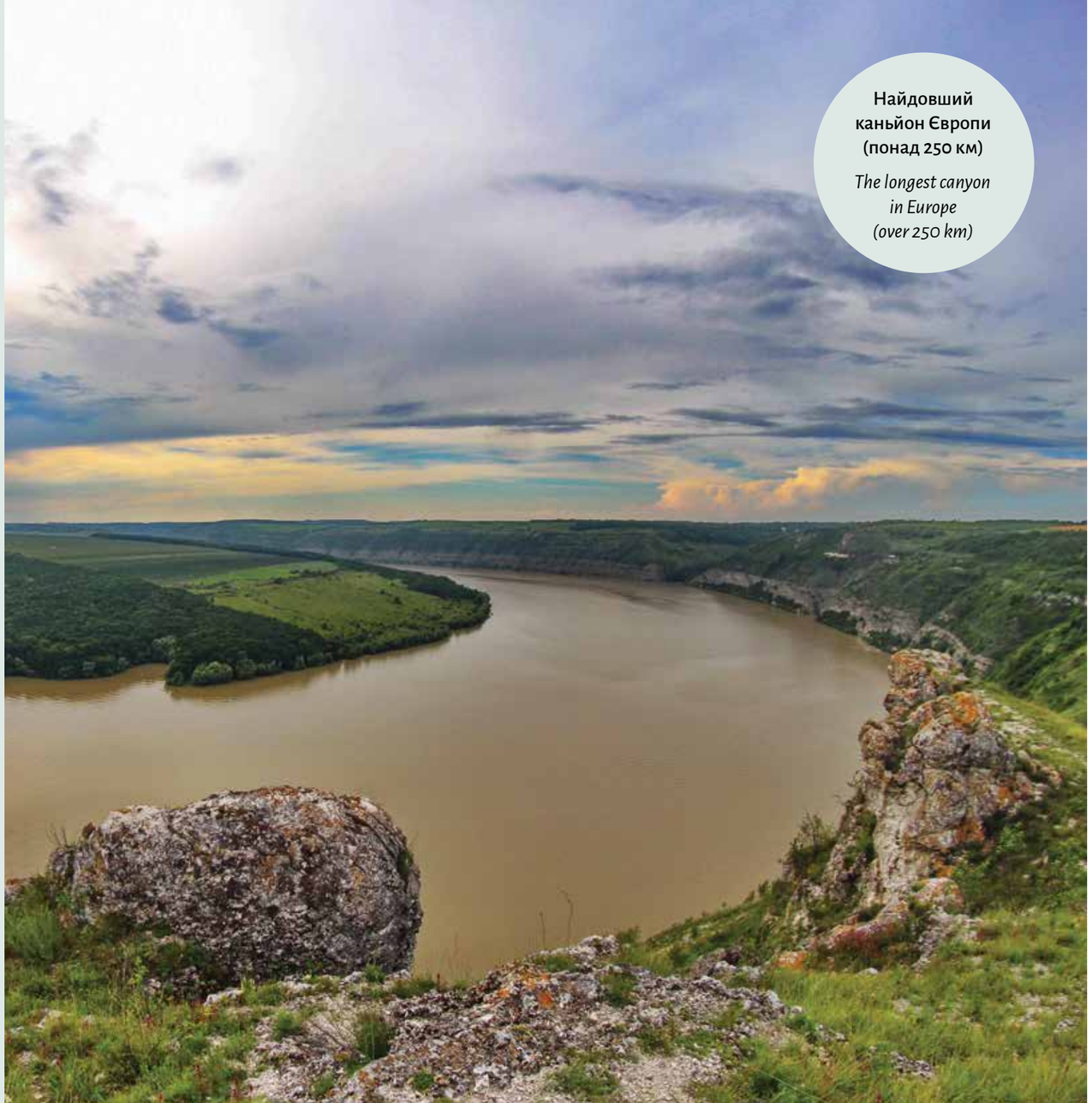

Найдовший каньйон Європи (понад 250 км)

The longest canyon in Europe (over 250 km)

НПП «Дністровський каньйон»

Dniester Canyon National Nature Park

Створено для охорони:

Established for the protection:

27 оселищ *habitats*

5 видів рослин *plant species*

62 види тварин *animal species*

Територія репрезентує найбільший в Україні каньйон – річку Дністер. Територія є найбільш протяжною з усіх і розтягується вздовж русла річки на відстань понад 250 км.

The site is represents the largest canyon in Ukraine – the Dniester River. The site is the most extensive of all protected areas along the river, stretching for over 250 km.

100% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

G1.A1

Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G1.22

Мішані дубово-в'язово-ясенові ліси великих річок

Mixed Quercus - Ulmus - Fraxinus woodland of great rivers

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед комах, для яких визначена ця територія, важливі такі види, як ведмедиця чотирикрапкова (*Callimorpha quadripunctaria*) та синявець Телей (*Maculinea teleius*).

Important insect species for which the territory is designated include the scarlet tiger moth (Callimorpha quadripunctaria) and the scarce large blue butterfly (Maculinea teleius).

Комахи
Insects

Молюски
Molluscs

Риби
Fish

Двостулковий молюск перлівниця товста (*Unio crassus*) є індикатором чистоти річкових екосистем.

The thick shelled river mussel (Unio crassus) is present, serving as an indicator of clean river ecosystems.

Рибне населення вирізняється видами європейського пріоритету охорони: марена середземноморська (*Barbus meridionalis*), а також гірчак європейський (*Rhodeus sericeus amarus*).

The fish fauna includes species of European conservation priority: Mediterranean barbel (Barbus meridionalis) and European bitterling (Rhodeus sericeus amarus).

Найцікавішими птахами, для яких визначена територія, є пугач (*Bubo bubo*), лелека чорний (*Ciconia nigra*), підорлик малий (*Aquila pomarina*), деркач (*Crex crex*) і осоїд (*Pernis apivorus*). Частина з цих видів мешкає на території постійно, частина – використовує ділянку як міграційний коридор.

Notable bird species for which the site is designated include Eurasian eagle-owl (Bubo bubo), black stork (Ciconia nigra), lesser spotted eagle (Aquila pomarina), corncrake (Crex crex), and European honey buzzard (Pernis apivorus). Some of these species are permanent residents, while others use the area as a migration corridor.

Птахи
Birds

Амфібії
Amphibians

Серед амфібій охороняються кумка червоночерева (*Bombina bombina*) та тритон гребінчастий (*Triturus cristatus*). Вони є індикаторами чистих слабопроточних водойм.

Among amphibians, the European fire-bellied toad (Bombina bombina) and great crested newt (Triturus cristatus) are present, both serving as indicators of clean slow-flowing water bodies.

Найвідомішим охоронюваним видом серед рослин є зозулині черевички справжні (*Cypripedium calceolus*). Ця орхідея зростає у вологих лісах та на узліссях і вважається символом охорони флори Європи. Шиверекія подільська (*Schivereckia podolica*) – вузьколокальний ендемічний вид, притаманний саме подільським вапняковим скелям.

The most notable protected plant is lady's slipper (Cypripedium calceolus), an orchid growing in wet forests and forest edges, considered a symbol of European plant conservation. Schivereckia podolica (Schivereckia podolica) is a narrowly endemic species characteristic of the Podillia limestone cliffs.

Рослини
Plants

Північний схід України
Steppic and Continental

Northeastern of Ukraine
Steppic and Continental

Харківська область
Kharkiv Region

Смарагдова мережа Харківщини в цифрах:
The Emerald Network of Kharkiv Region in numbers:

3040 km²
що лише на чверть менше за площу Буенос-Айреса з передмістями
which is only a quarter smaller than the area of Buenos Aires including its suburbs

5%
від площі Смарагдової мережі в Україні
of the area of the Emerald Network in Ukraine

11,6%
від площі Харківської області
of the area of Kharkiv Region

80,9%
територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.
of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

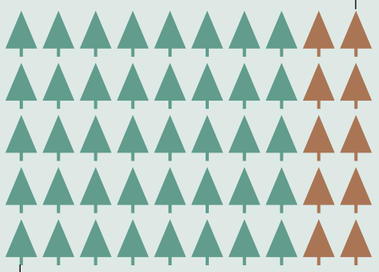

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, **у 4 рази більшій** за площу ПЗФ. Це має особливе значення для Харківської області, де заповідних територій небагато.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **four times larger** than that of the Protected Areas Network. This is especially important for Kharkiv Region, where protected territories are scarce.*

Частина області постраждала внаслідок збройної агресії росії. Активні воєнні дії та тимчасова окупація окремих територій призвели до пошкодження природоохоронних ділянок та деградації природних оселищ.

Part of the region has suffered as a result of the armed aggression of russia. Ongoing military actions and the temporary occupation of certain territories have led to damage to protected areas and the degradation of natural habitats.

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

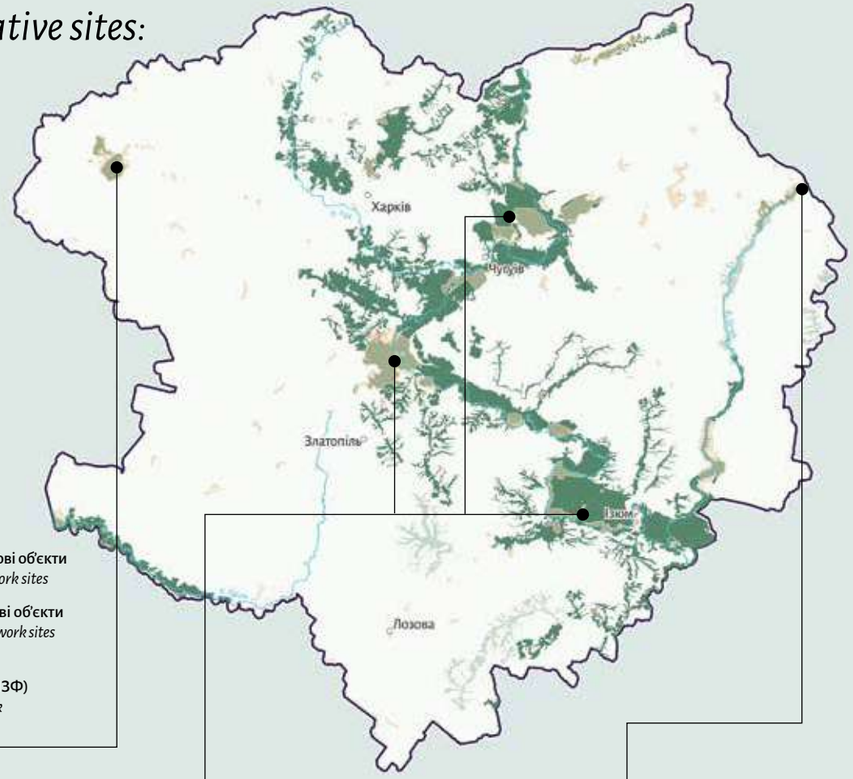

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти *Approved Emerald Network sites*
- номіновані Смарагдові об'єкти *Nominated Emerald Network sites*
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ) *Protected Areas Network*

1 НПП «Слобожанський»
Slobozhanskyi NNP

2 Долина р. Сіверський Донець
The Siverskyi Donets River Valley

3 НПП «Дворічанський»
Dvorichanskyi NNP

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Найбільш важливими об'єктами Харківщини для збереження є степові екосистеми, долини річок та ліси. Основними водними артеріями області є річки Сіверський Донець і Оскіл з широкими заплавами та лісами на терасах.

The most important areas for conservation in Kharkiv Region are steppe ecosystems, river valleys, and forests. The main watercourses of the region are the Siverskyi Donets and Oskil rivers, with wide floodplains and forests on their terraces.

Більшість природних територій у річкових долинах входять до Смарагдової мережі, завдяки чому на Харківщині створено найбільше (за кількістю) територій Смарагдової мережі серед усіх областей України.

Most of the natural territories in river valleys are part of the Emerald Network, making Kharkiv Region the leader in Ukraine by the number of Emerald Network sites.

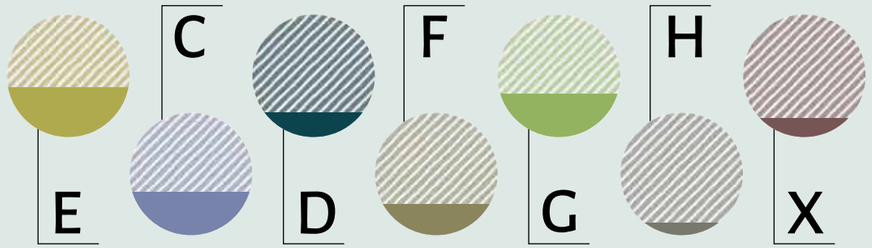

Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників

Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

Трясовини, верхові та низинні болота

Mires, bogs and fens

Ліси та заліснені землі

Woodland, forest and other wooded land

Комплекси оселищ

Habitat complexes

Область є найбільшим в Європі осередком такого типу природних оселищ, як сарматські бори (G3.4232).

The region hosts the largest concentration in Europe of a specific natural habitat type – Sarmatic pine forests (G3.4232).

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

51%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

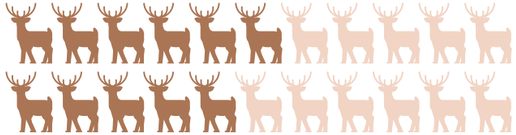

Закрутка вузькорота
(Vertigo angustior)
Narrow-mouthed whorl snail

Є одним з найдрібніших видів, що охороняється на європейському рівні.

One of the smallest species protected at the European level.

Яструб коротконогий
(Accipiter brevipes)
Levant sparrowhawk

В Україні найбільше знахідок цього виду зафіксовано саме у Харківській області.

In Ukraine, most records of this species come from Kharkiv Region.

Жук-самітник
(Osmoderma eremita)
Hermit beetle

Личинка жука розвивається у трухлявій деревині; у Європі він відомий як «посол старих дерев».

Its larvae develop in decayed wood; in Europe it is known as "the ambassador of old trees".

25%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Катран татарський
(Crambe tataria)
Tatarian sea kale

Під час квітування кущі катрану нагадують білі хмари посеред степу.

During flowering, the katran bushes resemble white clouds in the middle of the steppe.

Півонія тонколиста
(Paeonia tenuifolia)
Steppe peony

Найбільше сучасних знахідок виду – саме на Харківщині.

Most recent records of the species are concentrated in the Kharkiv Region.

Харківська область,
Богодухівський район

Kharkiv Region,
Bohodukhiv District

Площа: 5254 га

Area: 5,254 ha

На території не велись бойові дії, але лісові масиви зазнавали пошкоджень через падіння безпілотних літальних апаратів.

No active hostilities occurred on the territory, although forested areas suffered damage from falling unmanned aerial vehicles.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000075

«Острів поліських екосистем» посеред Лісостепової зони

"An island of Polissya ecosystems" in the Forest-Steppe zone

НПП «Слобожанський»
Slobozhanskyi National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

8 оселищ *habitats*

4 види рослин *plant species*

45 видів тварин *animal species*

Територія розташовується у лісостеповій природній зоні, на північному заході Харківської області, але відрізняється специфічними бореальними умовами, більше характерними для регіону Полісся. Вона включає переважно лісові природні комплекси та великий комплекс сфагнових лісових боліт, який значно віддалений від основного ареалу.

The site is located in the Forest-steppe zone in the northwest of Kharkiv Region but exhibits specific boreal conditions more typical of the Polissia region. It mainly comprises forest ecosystems and a large complex of sphagnum forested mires, considerably isolated from the main range of such habitats.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.A1
Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G3.4232
Сарматські ліси степової зони з *Pinus sylvestris*

Sarmatic steppe Pinus sylvestris forests

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Щороку тут фіксується велика кількість жука-оленя (*Lucanus cervus*), білоноски болотяної (*Leucorrhinia pectoralis*).

The site regularly hosts stag beetle (Lucanus cervus) and the scarce whiteface dragonfly (Leucorrhinia pectoralis).

Комахи
Insects

Молюски
Molluscs

Риби
Fish

Територія є однією з небагатьох в Україні, що визначена для збереження равлика закрутки вузькоротої (*Vertigo angustior*).

The site is one of the few in Ukraine designated for the conservation of the narrow-mouthed whorl snail (Vertigo angustior).

Новітні дослідження виявили місця існування щипавки звичайної (*Cobitis taenia*).

Recent studies have identified populations of spined loach (Cobitis taenia).

Водойми важливі для збереження популяцій тритона гребінчастого (*Triturus cristatus*) та кумки червоночеревої (*Bombina bombina*).

Water bodies are important for maintaining populations of great crested newt (Triturus cristatus) and fire-bellied toad (Bombina bombina).

Також територія визначена для збереження черепахи болотяної (*Emys orbicularis*), а новітні дослідження виявили місця існування гадюки степової (*Vipera renardi*).

The site also provides habitat for European pond turtle (Emys orbicularis), and recent surveys have recorded eastern steppe viper (Vipera renardi).

Амфібії
Amphibians

Рептилії
Reptiles

Птахи
Birds

Територія є важливою ділянкою гніздування багатьох видів птахів, у тому числі журавля сірого (*Grus grus*), мухоловки білошийої (*Ficedula albicollis*), сорокопуда тернового (*Lanius collurio*), шуліки чорного (*Milvus migrans*), осоїда (*Pernis apivorus*) та дрімлюги (*Caprimulgus europaeus*).

The site is a key breeding area for several bird species, including common crane (Grus grus), collared flycatcher (Ficedula albicollis), red-backed shrike (Lanius collurio), black kite (Milvus migrans), European honey buzzard (Pernis apivorus), and European nightjar (Caprimulgus europaeus).

Символом національного природного парку «Слобожанський», який зображений на його емблемі, є бобер європейський (*Castor fiber*).

The symbol featured on the emblem of the Slobozhanskyi National Nature Park is the Eurasian beaver (Castor fiber).

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

Соснові ліси забезпечують зростання популяцій юринеї волошкової (*Jurinea cyanoides*) та сону розкритого (*Pulsatilla patens*). Також відоме одне місцезростання півників борових (*Iris arenaria*).

Pine forests support populations of cornflower jurinea (Jurinea cyanoides) and early pasque-flower (Pulsatilla patens). One locality of sand iris (Iris arenaria) is also known.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Харківська область, Ізюмський та Чугуївський райони

Kharkiv Region, Izium and Chuhuiv Districts

Площа: 135 769 га

Area: 135,769 ha

Частина території значно постраждала від воєнних дій, зокрема активні бойові дії і масштабні лісові пожежі відбувались на території сайту UA0000317.

Part of the area has been heavily affected by military activities, including active combat and large-scale forest fires within site UA0000317.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The area forms a continuous complex site:

UA0000034
UA0000316
UA0000317

Найбільші популяції орла-карлика та орла-могильника в Україні

The largest populations of the eastern imperial eagle and booted eagle

Долина річки Сіверський Донець у Харківській обл.

The Siverskyi Donets River Valley in Kharkiv Region

Створено для охорони:
Established for the protection:

24 оселища *habitats*

6 видів рослин *plant species*

93 види тварин *animal species*

Територія розміщена у степовій та лісостеповій природних зонах. Ландшафти представлені луками та лісами долини, з озерами-старицями, очеретяними болотами та річищем Сіверського Донця. Перша тераса річкової долини вкрита борами та мішаними лісами. На другій терасі збереглись піщані ділянки.

The area is located within the Steppe and Forest-steppe zones. Landscapes include valley meadows and forests, oxbow lakes, reed wetlands, and the Siverskyi Donets riverbed. The first river terrace is covered by pine and mixed forests, while sandy patches are preserved on the second terrace.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.A1
Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах
Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G1.21
Прирічкові ясенево-вільхові ліси зі змінним зволоженням
Riverine Fraxinus - Alnus woodland, wet at high but not at low water

G3.4232
Сарматські ліси степової зони з *Pinus sylvestris*
Sarmatic steppe Pinus sylvestris forests

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Важливими є популяції метеликів дукачика непарного (*Lycaena dispar*), синявця Телея (*Phengaris teleius*) та ведмедиці чотирикрапкової (*Callimorpha quadripunctaria*). Особливою є наявність тут популяції жука-самітника (*Osmoderma eremita*), адже тут відомі його численні знахідки на найбільш західній околиці ареалу, значно віддаленій від решти місцезнаходжень.

Комахи
Insects

Important populations include scarce copper (Lycaena dispar), scarce large blue (Phengaris teleius), and four-spotted moth (Callimorpha quadripunctaria). Of particular note is the hermit beetle (Osmoderma eremita), whose numerous occurrences here represent the westernmost edge of its range, far from other known areas.

Територія визначена з метою охорони журавля сірого (*Grus grus*), орла-могильника (*Aquila heliaca*), шуліки чорного (*Milvus migrans*) та орла-карлика (*Hieraaetus pennatus*): тут гніздяться найбільші популяції цих видів в Україні. Також можна відзначити другу за розмірами після Дніпровської популяцію орлана-білохвоста (*Haliaeetus albicilla*).

The area has been designated for the protection of common crane (Grus grus), Eastern imperial eagle (Aquila heliaca), black kite (Milvus migrans), and booted eagle (Hieraaetus pennatus), which host the largest populations of these species in Ukraine. It also supports the second-largest population in Ukraine of white-tailed eagle (Haliaeetus albicilla), after the Dnipro River population.

Птахи
Birds

Амфібії
Amphibians

Рептилії
Reptiles

Болотна черепаха європейська (*Emys orbicularis*) – мешканець тихих водойм і боліт.

European pond turtle (Emys orbicularis) – an inhabitant of quiet waters and marshes.

Територія є важливою для збереження різноманіття кумки червоночеревої (*Bombina bombina*) та тритона гребінчастого (*Triturus cristatus*)

The area is important for the conservation of European fire-bellied toad (Bombina bombina) and great crested newt (Triturus cristatus).

Серед рослин територія визначена для таких видів, як півники угорські (*Iris aphylla* ssp. *hungarica*) та півники низенькі (*Iris humilis* ssp. *arenaria*), а також сон розкритий (*Pulsatilla patens*) і наголоватки волошкові (*Jurinea cyanoides*). Все це – рослини світлих лісів та узлісь.

Key plant species include Hungarian iris (Iris aphylla ssp. hungarica) and low iris (Iris humilis ssp. arenaria), as well as eastern pasque flower (Pulsatilla patens) and cornflower-like jurinea (Jurinea cyanoides). All occur in open forests and forest edges.

Рослини
Plants

Харківська область,
Куп'янський район

Kharkiv Region,
Kupiansk District

Площа: 3433 га

Area: 3,433 ha

З 2022 року територія неодноразово потрапляла в окупацію і через неї кількаразово проходила лінія фронту. Внаслідок цього вона сильно постраждала від обстрілів, пожеж та будівництва фортифікаційних споруд.

Since 2022, the site has repeatedly been under occupation and has experienced multiple frontline passages. As a result, it has been heavily affected by shelling, fires, and the construction of fortifications.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000074

НПП «Дворічанський»
Dvorichanskyi National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

17 оселищ
habitats

10 видів рослин
plant species

62 види тварин
animal species

Територія розміщена у степовій природній зоні, на півночі Харківської області. Включає територію національного природного парку «Дворічанський» та прилеглих до нього заказників. Ділянка складається з долини річки Оскіл та крейдяних відслонень на схилах його правого берега.

The site is located in the Steppe natural zone in the northern part of Kharkiv Region. It includes the territory of Dvorichanskyi National Nature Park and adjacent conservation areas. The site encompasses the valley of the Oskil River and chalk outcrops on the slopes of its right bank.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E1.13
Континентальні сухі кам'янисті остепнені трав'яні угруповання та чагарнички на крейдяних відслоненнях
Continental dry rocky steppic grasslands and dwarf scrub on chalk outcrops

E1.2
Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи
Perennial calcareous grassland and basic steppes

E2.2
Рівнинні та низькогірні сінокісні луки
Low and medium altitude hay meadows

G1.7
Термофільні листопадні ліси
Thermophilous deciduous woodland

X18
Степи, що заростають лісом
Wooded steppe

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

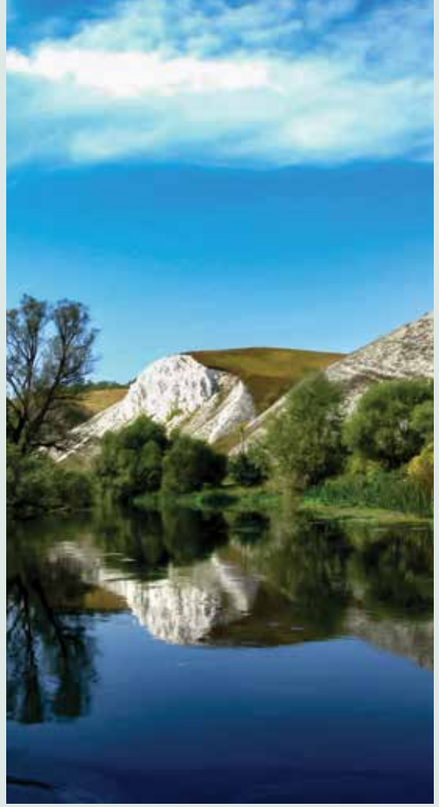

Об'єкти охорони:
Conservation features:

У річці Оскіл і її притоках відмічені місця розмноження міноги української (*Eudontomyzon mariae*).

The Oskil River and its tributaries provide spawning grounds for Ukrainian lamprey (Eudontomyzon mariae).

Риби
Fish

Птахи
Birds

Долина річки Оскіл є важливими міграційним шляхом, кормовими угіддями та місцями розмноження птахів. Орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla*) гніздує у прилеглих лісах, в той час як пугач (*Bubo bubo*) для гніздування використовує розгалужену систему крейдових ярів та балок. На гніздуванні відмічені також сова болотна (*Asio flammeus*), шуліка чорний (*Milvus migrans*), луні очеретяний (*Circus aeruginosus*) та лучний (*Circus pygargus*). Під час міграцій трапляються скопа (*Pandion haliaetus*), підорлик малий (*Aquila pomarina*), балабан (*Falco cherrug*), лунь польовий (*Circus cyaneus*).

The Oskil River valley is an important migration route, feeding ground, and breeding area for birds. White-tailed eagle (Haliaeetus albicilla) nests in the adjacent forests, while Eurasian eagle-owl (Bubo bubo) uses the network of chalk ravines and gullies for breeding. Other breeding birds include short-eared owl (Asio flammeus), black kite (Milvus migrans), marsh harrier (Circus aeruginosus), and Montagu's harrier (Circus pygargus). During migration, osprey (Pandion haliaetus), lesser spotted eagle (Aquila pomarina), saker falcon (Falco cherrug), and hen harrier (Circus cyaneus) are observed.

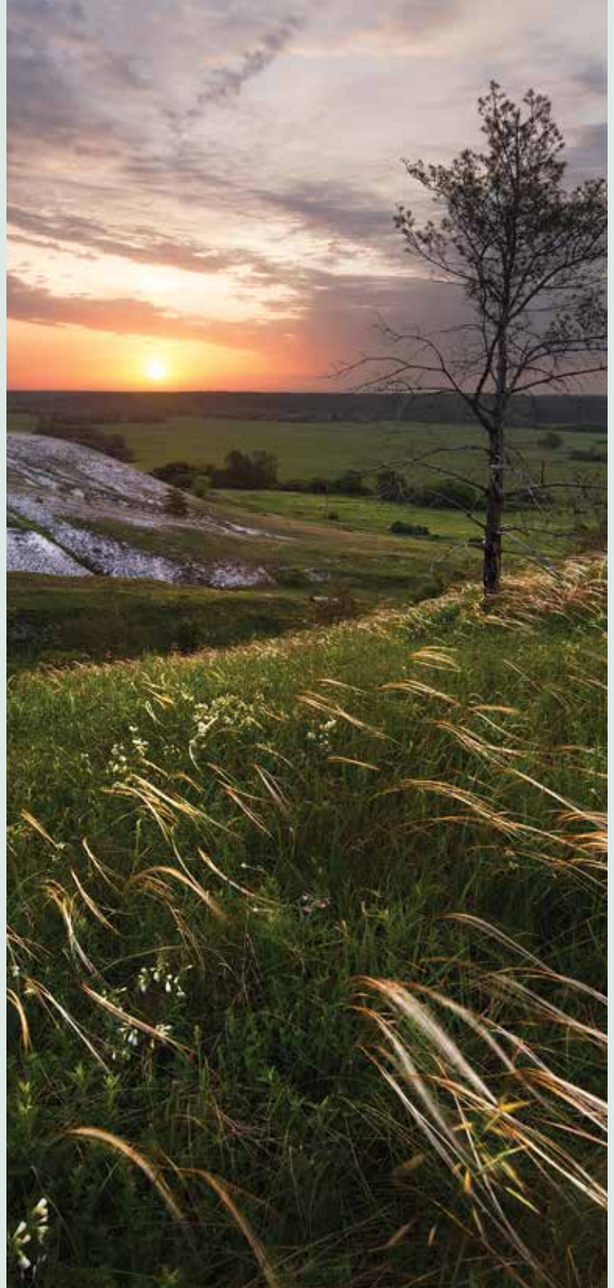

Особливою цінністю сайту є крейдові схили з ендемічною та реліктовою рослинністю. На задернованих ділянках крейдових схилів зростає півонія вузьколиста (*Paeonia tenuifolia*) – понтійсько-кавказький вид, що зафіксований на північно-східній межі ареалу. На верхніх та середніх частинах схилів зростає сон розкритий (*Pulsatilla patens*). Масовим видом рослин заплавних луків є серпій різнолистий (*Serratula lycopifolia*).

The chalk slopes of the site host endemic and relict vegetation. On grass-covered sections of the chalk slopes grows narrow-leaved peony (Paeonia tenuifolia), a Pontic-Caucasian species at the northeastern limit of its range. On the upper and middle parts of the slopes grows eastern pasque flower (Pulsatilla patens). A common species in floodplain meadows is serrated saw-wort (Serratula lycopifolia).

Рослини
Plants

Ссавці
Mammals

Територію парку для полювання та розмноження використовує найбільший хижак регіону – вовк (*Canis lupus*).

The park's territory is used for hunting and breeding by the region's largest predator, the grey wolf (Canis lupus).

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Південь України
Steppic

Southern Ukraine
Steppic

Більшість природоохоронних територій області постраждала внаслідок воєнних дій російсько-української війни та окупації. Також Національний природний парк «Нижньодніпровський» був повністю затоплений унаслідок руйнування Каховської ГЕС російськими військами.

Most of the protected areas in the region have been affected by the hostilities and occupation during the russian-Ukrainian war. Moreover, the Lower Dnipro National Nature Park was completely flooded following the destruction of the Kakhovka Hydroelectric Power Plant by russian forces.

Херсонська область
Kherson Region

Смарагдова мережа Херсонщини в цифрах:
The Emerald Network of Kherson Region in numbers:

4720 km²
що вдвічі більше за площу міста Стамбул разом із передмістями
which is twice the area of Istanbul including its suburbs

6,5%
від площі Смарагдової мережі в Україні
of the area of the Emerald Network in Ukraine

16,6%
від площі Херсонської області
of the area of Kherson Region

94,6%
територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.
of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

1578 km²
акваторії Чорного моря входять одночасно до Смарагдової мережі й ПЗФ та 1051 км² акваторії входить лише до Смарагдової мережі.
The marine areas of the Black Sea are included both in the Emerald Network and the Protected Areas Network, while 1,051 km² of marine areas are included only in the Emerald Network.

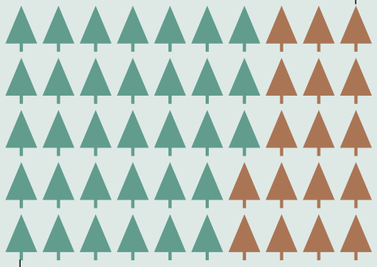

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, вдвічі більшій за площу ПЗФ.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **twice** that of the Protected Areas Network.*

Легенда
Legend

- **затверджені Смарагдові об'єкти** *Approved Emerald Network sites*
- **номіновані Смарагдові об'єкти** *Nominated Emerald Network sites*
- **території природно-заповідного фонду (ПЗФ)** *Protected Areas Network*

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

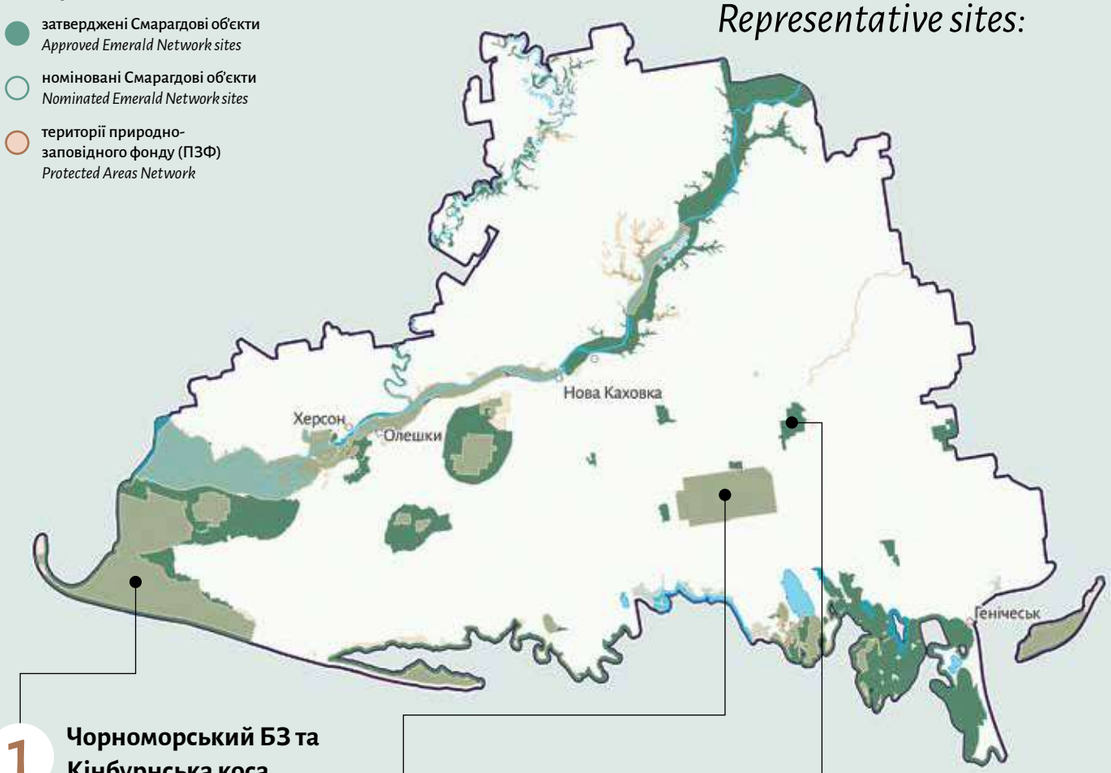

1 Чорноморський БЗ та Кінбурнська коса
Black Sea Biosphere Reserve and Kinburnska Kosa

2 БЗ «Асканія-Нова»
Biosphere Reserve "Askania-Nova"

3 Агайманський під
Ahaymany Depression

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

На Херсонщині збереглися степові ландшафти, поди, ділянки морського узбережжя та солоні озера Сивашу. Крім цього, в області розташовується найбільша в Україні природна заплава річки Дніпро, яка збільшилась удвічі після знищення Каховського водосховища, а також природні комплекси піщаних степів і напівпустель у нижній течії Дніпра.

In Kherson Region, steppe landscapes, pody, sections of the seashore, and the saline lakes of the Syvash Lake have been preserved. In addition, the region contains the largest natural delta floodplain of the Dnipro River in Ukraine, which doubled in size after the destruction of the Kakhovka Reservoir, as well as natural complexes of sandy steppes and semi-deserts in the lower Dnipro.

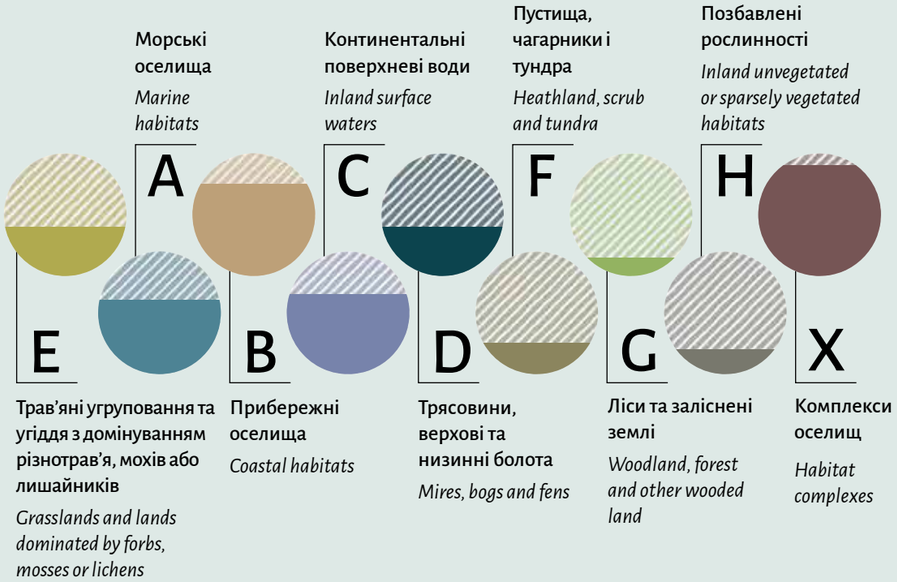

В Херсонській області розташовані п'ять національних природних парків та два біосферні заповідники – більше, ніж у будь-якій іншій області України. Усі ці об'єкти входять до Смарагдової мережі.

In Kherson Region, there are five national parks and two biosphere reserves – more than in any other region of Ukraine. All of these sites are included in the Emerald Network.

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

63%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 ware protected within the region, including:

Древоточець полинний
(Paracossulus thrips)
Wormwood carpenter moth

Вкрай рідкісний метелик. У XX столітті в Україні був зафіксований лише кілька разів.

Extremely rare butterfly, recorded only a few times in Ukraine in the 20th century.

Мартин середземноморський
(Ichthyaetus melanocephalus)
Mediterranean gull

Цей птах зображений на логотипі Чорноморського біосферного заповідника.

This bird is depicted on the logo of the Black Sea Biosphere Reserve.

Дрохва
(Otis tarda)
Great bustard

Найважчий літаючий птах у світі.

The heaviest flying bird in the world.

12%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Повстянка дніпровська
(Cymbochasma borysthenica)
Dnipro toadlet

Характерний вид для степової зони.

A characteristic species of the steppe zone.

Часник Регеля
(Allium regelianum)
Regel's garlic

Приваблює до степових ділянок комах-запилювачів.

Attracts pollinating insects to steppe habitats.

Херсонська область, Скадовський район

Kherson Region, Skadovsk District

Площа: 162 461 га

Area: 162,461 ha

З 2022 року територія потрапила в окупацію. Природні комплекси зазнали пошкоджень внаслідок бойових дій. Відсутність біотехнії на островах заповідника призвела до деградації колоній водоплавних птахів.

Since 2022, the area has been under occupation. Natural complexes have su fered damage as a result of hostilities. The absence of biotechnical management on the reserve's islands has led to the degradation of waterbird colonies.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The area forms an integral complex of sites:

UA0000017
UA0000215

Колиска світової популяції мартина середземноморського

The cradle of the global population of the Mediterranean gull

Чорноморський БЗ та Кінбурнська коса

Black Sea Biosphere Reserve and Kinburnska Kosa

Створено для охорони:

Established for the protection:

28 оселищ *habitats*

1 вид рослин *plant species*

115 видів тварин *animal species*

Територія Смарагдової мережі включає природні ландшафти Дніпровсько-Каркінітської берегової області Чорного моря разом із прилеглими степами. Найціннішими є приморсько-степові ділянки, а також піщані території з псамофітними степами та пустелеподібними голими пісками, в комплексі з природним лісами, озерами, луками та болотами в зниженнях.

The Emerald Network site includes the natural landscapes of the Dnipro-Karkinitsky coastal region of the Black Sea along with the adjacent steppes. The most valuable are the coastal-steppe sections, as well as sandy areas with psammophilous steppes and desert-like bare sands, forming a complex with natural forests, lakes, meadows, and wetlands in depressions.

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

A2.61 Зарості морських трав на прибережних відкладах *Seagrass beds on littoral sediments*

A5 Відклади у субліторальній зоні *Sublittoral sediment*

D6.1 Континентальні солончаки *Inland salt-marshes*

E6.2 Континентальні внутрішні засолені степи *Continental inland salt steppes*

X35 Континентальні піщані дюни *Inland Sand Dunes*

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед комах варто відзначити одного з найрідкісніших жуків Європи – циміндіса Медведєва (*Cymindis medvedevi*).

Among insects, one of the rarest beetles in Europe, the ground beetle (Cymindis medvedevi), is of particular importance.

Комахи
Insects

Риби
Fish

Рептилії
Reptiles

У морській акваторії заповідника трапляються чорноморські ендеміки – оселедець чорноморський (*Alosa pontica*) та пузанок азовський (*Alosa tanaica*).

The marine waters of the reserve host Black Sea endemics such as the Black Sea shad (Alosa pontica) and the Azov shad (Alosa tanaica).

На степових ділянках охороняються гадюка степова (*Vipera renardi*) та полоз сарматський (*Elaphe sauromates*).

Steppe areas are home to the eastern steppe viper (Vipera renardi) and the blotched snake (Elaphe sauromates).

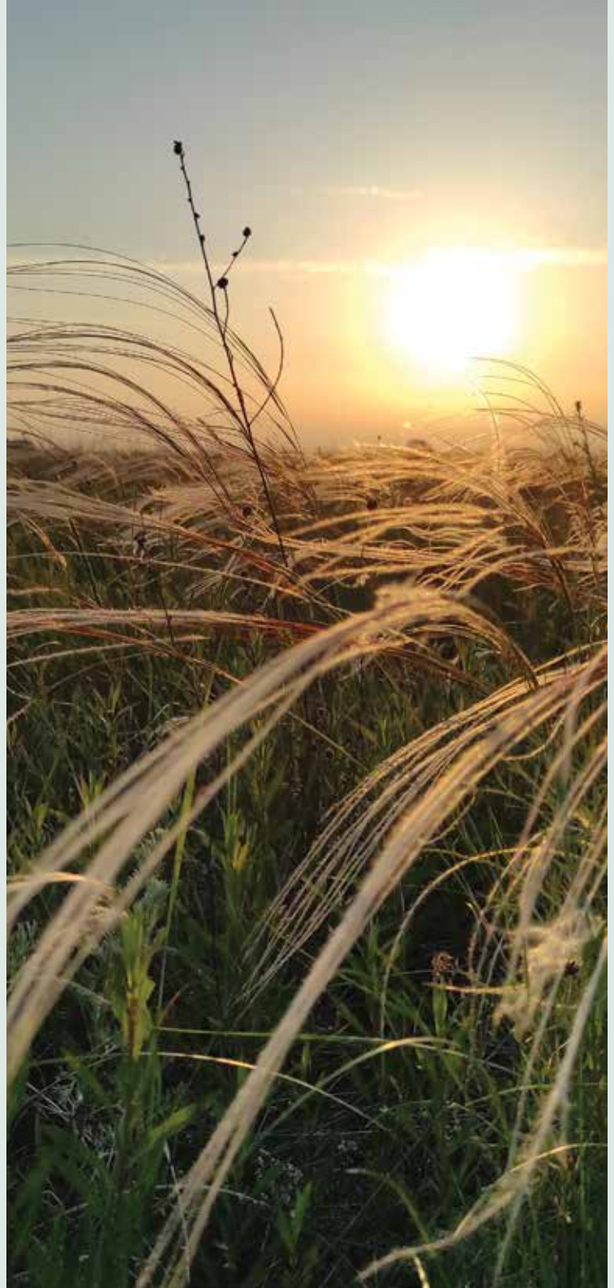

На території трапляються мишівка Нордмана (*Sicista loriger*), норка європейська (*Mustela lutreola*), у морській акваторії – азовка (*Phocoena phocoena*) та афаліна (*Tursiops truncatus*).

The site supports populations of the Nordmann's birch mouse (Sicista loriger), the European mink (Mustela lutreola), and in the marine waters – the harbour porpoise (Phocoena phocoena) and the bottlenose dolphin (Tursiops truncatus).

Ссавці
Mammals

Птахи
Birds

Територія визначена для охорони 89 видів птахів. Острови Бабин та Смалений є колискою світової популяції мартина середземноморського (*Ichthyaetus melanocephalus*) – найбільш чисельного гніздового виду заповідника, що є його символом. Острів Орлів у Тендрівській затоці є єдиним місцем гніздування пелікана рожевого (*Pelecanus onocrotalus*) в Україні. Щорічно тут стає на крило від 130 до 550 пташенят цього виду. Солончаки материкових ділянок та піщані узбережжя острова Тендра відіграють важливу роль як гніздові оселища пісочника морського (*Charadrius alexandrinus*). На степових ділянках охороняються сова болотяна (*Asio flammeus*), жайворонок степовий (*Melanocorypha calandra*) та інші.

Територія визначена з метою охорони лише одного виду рослин – цибулі Регеля (*Allium regelianum*).

The site has been designated for the protection of a single plant species – Regel's onion (Allium regelianum).

Рослини
Plants

The site has been designated for the protection of 89 bird species. Babyn and Smalenyi islands are the cradle of the global population of the Mediterranean gull (Ichthyaetus melanocephalus) – the most numerous breeding species of the reserve and its emblematic bird. Orliv Island in the Tendra Bay is the only breeding site of the great white pelican (Pelecanus onocrotalus) in Ukraine, with 130-550 chicks fledging annually. The salt flats of mainland areas and the sandy shores of Tendra Island provide important nesting habitats for the Kentish plover (Charadrius alexandrinus). The steppe sections are home to the short-eared owl (Asio flammeus), the calandra lark (Melanocorypha calandra), and other characteristic species.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Херсонська область,
Каховський район

Kherson Region,
Kakhovka District

Площа: 33 398 га

Area: 33,398 ha

У 2022 році територія потрапила в окупацію, в результаті чого Україна втратила можливість охорони і менеджменту території. Заповідник постраждав від пожеж, вибухів боєприпасів та розграбування колекції тварин.

In 2022, the site came under occupation, resulting in Ukraine losing the ability to manage and protect the reserve. Reserve suffered from fires, ammunition explosions, and looting of the animal collection.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000016

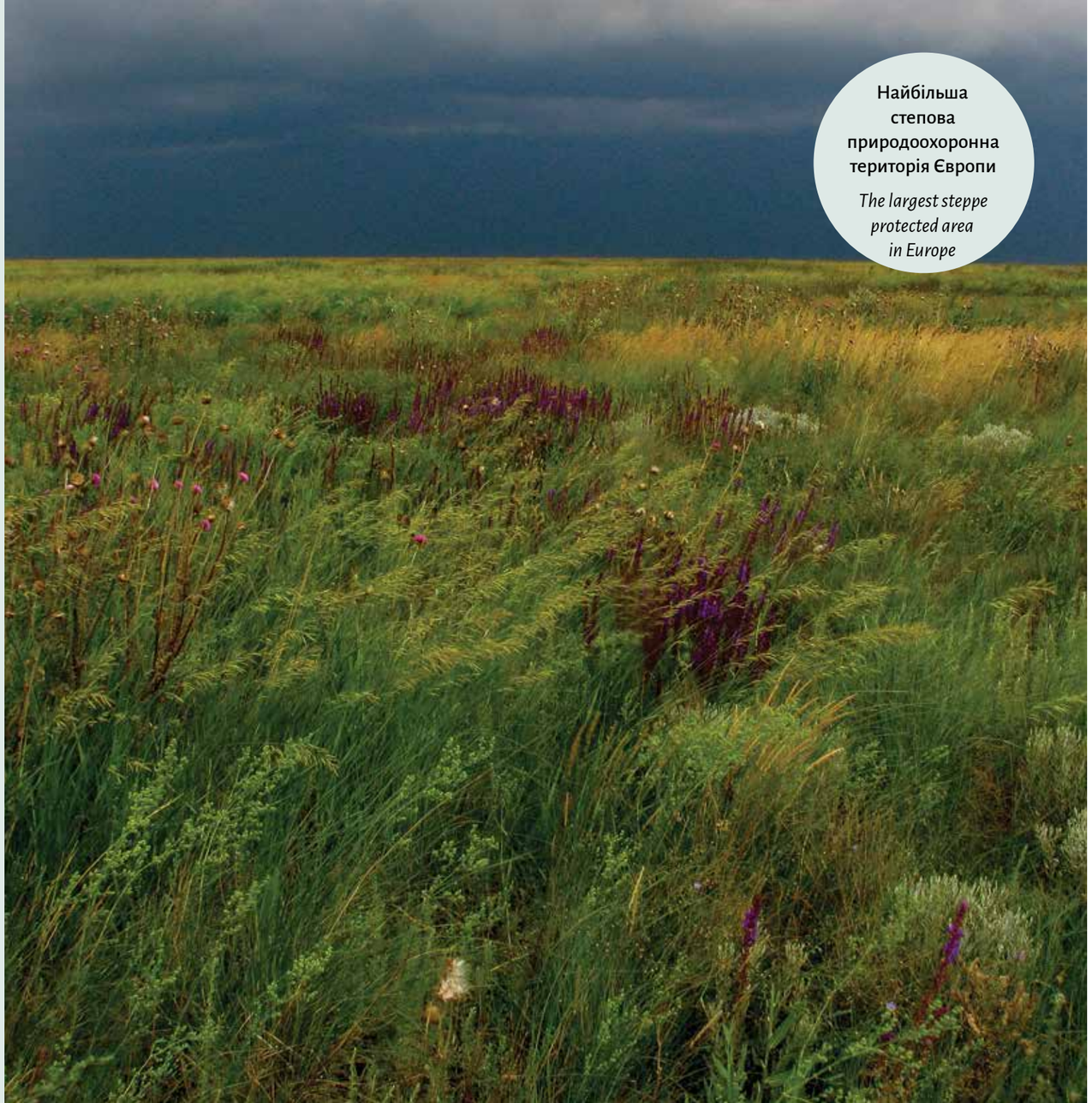

Найбільша степова природоохоронна територія Європи

The largest steppe protected area in Europe

БЗ «Асканія-Нова»

Biosphere Reserve "Askania-Nova"

Створено для охорони:

Established for the protection:

2 оселища *habitats*

1 вид рослин *plant species*

43 види тварин *animal species*

Територія включає всю площу біосферного заповідника «Асканія-Нова» – найстарішої серед природоохоронних територій України. За задумом засновника Ф. Е. Фальц-Фейна, сюди завозили рідкісних копитних з різних континентів, що мали стати резервом для поновлення природних популяцій, зокрема, завдяки Асканії-Нова було відновлено популяцію коня Пржевальського в Монголії. Головну цінність території становить єдина велика ділянка плакорних степів в Україні, а також Великий Чапельський під, що є на Півдні України важливим центром скупчення перелітних птахів під час міграції.

The site encompasses the entire territory of the Askania-Nova Biosphere Reserve – the oldest nature protection site in Ukraine. According to the vision of its founder, F. E. Falz-Fein, rare ungulates from various continents were brought here to establish acclimatized populations intended to serve as a reserve for restoring natural populations. In particular, thanks to Askania-Nova, the Przewalski's horse population was reintroduced in Mongolia. In the context of the Emerald Network, the reserve's main value lies in its status as the only large area of plakovyy steppes in Ukraine, due to its extensive steppe territory, as well as the Velyky Chapelsky Pod, which serves in Southern Ukraine as a key concentration site for migratory birds during their passage.

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

E1.2

Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи

Perennial calcareous grassland and basic steppes

X36

Поди степової зони

Depressions (pody) of the Steppe zone

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед видів тварин охорони потребують знакові для степових екосистем представники плазунів, а саме полоз сарматський (*Elaphe sauromates*) та гадюка степова (*Vipera renardi*).

Key steppe reptiles requiring protection include the blotched snake (Elaphe sauromates) and the eastern steppe viper (Vipera renardi).

Рептилії
Reptiles

Птахи
Birds

Територія визначена для охорони 75 видів птахів, серед яких варто відзначити насамперед степові види – дрохву (*Otis tarda*), що є своєрідним символом степу, та канюка степового (*Buteo rufinus*). З мігруючих видів качок та гусей на європейському рівні охороняються казарка червоновола (*Branta ruficollis*), лебідь малий (*Cygnus bewickii*) та огар (*Tadorna ferruginea*). Особливе місце Асканія-Нова посідає для журавля степового (*Grus grus*), який в центрі заповідника утворює найбільші міграційні скупчення в Україні.

The site is designated for the protection of 75 bird species, particularly steppe specialists such as the great bustard (Otis tarda), a symbol of the steppe, and the steppe buzzard (Buteo rufinus). Among migratory ducks and geese, the red-breasted goose (Branta ruficollis), Bewick's swan (Cygnus bewickii), and ruddy shelduck (Tadorna ferruginea) are of European conservation concern. Askania-Nova holds special significance for the common crane (Grus grus), which forms the largest migratory concentrations in Ukraine within the reserve.

Мишівка степова (*Sicista subtilis*), для якої визначена ця територія, є одним з найбільш рідкісних ссавців у Європі. Майже всі відомі знахідки виду походять з України.

Steppe birch mouse (Sicista subtilis), for which the site is designated, are among the rarest mammals in Europe. Almost all known records of the species originate from Ukraine.

Ссавці
Mammals

Територія визначена з метою охорони лише одного виду рослин – цибулі Регеля (*Allium regelianum*). Вона поширена на більшій частині ділянки.

The site is designated for the protection of a single plant species, Regel's onion (Allium regelianum), which occurs across most of the site.

Рослини
Plants

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Херсонська область,
Скадовський район

Kherson Region,
Skadovsk District

Площа: 4849,16 га

Area: 4,849.16 ha

У 2022 році територія потрапила в окупацію, в результаті чого Україна втратила можливості охорони і менеджменту.

In 2022, the site came under occupation, as a result of which Ukraine lost the ability to ensure its protection and management.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000366

Агайманський під
Ahaymany Depression

Створено для охорони:
Established for the protection:

1 вид рослин
plant species

5 видів тварин
animal species

Об'єкт включає всю площу найбільшого в Україні Агайманського поду – замкненого зниження рельєфу природного походження. Вони періодично заповнюються талою або дощовою водою, формуючи унікальні мозаїчні оселища – від водних до лучно-степових. Ґрунти подів мають особливу структуру, збагачену залізо-марганцевими утвореннями, що формуються внаслідок застою води. Територія вирізняється високою біологічною цінністю завдяки наявності ендеміків та рідкісних видів рослин, скупченню перелітних птахів під час міграції.

The site covers the entire area the largest in Ukraine of the Ahaimany Pod – a closed natural depression. These landforms are periodically filled with meltwater or rainwater, forming unique mosaic habitats ranging from aquatic to meadow-steppe. The pod soils have a distinctive structure enriched with iron –manganese formations that develop due to water stagnation. The area is of high biological value due to the presence of endemic and rare plant species, . the congregation of migratory birds during migration.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

X36
Поди степової зони
Depressions (pody) of the Steppe zone

0,5%
площі охороняється територіями ПЗФ
of the area is covered by the Protected Areas Network

Об’єкти охорони:
Conservation features:

Ділянка є середовищем існування туруна угорського (*Carabus hungaricus*).

The site serves as a habitat for the Hungarian ground beetle (Carabus hungaricus).

Територія визначена з метою охорони цибулі Регеля (*Allium regelianum*).

The site has been designated for the protection of Regel’s onion (Allium regelianum).

Комахи
Insects

Рослини
Plants

Птахи
Birds

Чепура велика (*Egretta alba*) та журавель сірий (*Grus grus*) зупиняються тут під час міграцій. Характерним видом місцевої фауни є дерихвіст лучний (*Glareola pratincola*).

The great egret (Egretta alba) and common crane (Grus grus) stop here during migration. The characteristic species of the local fauna is the collared pratincole (Glareola pratincola).

ВІ
ВЛ
ДН
ДО
ЖТ
ЗК
ЗП
ІФ
КІ
КД
ЛГ
ЛВ
МК
ОД
ПЛ
РВ
СМ
ТР
ХВ
ХН
ХМ
ЧК
ЧВ
ЧГ
КМ

Захід України
Continental

Western Ukraine
Continental

Хмельницька область
Khmelnytskyi Region

Смарагдова мережа Хмельниччини в цифрах:
The Emerald Network of Khmelnytskyi Region in numbers:

3261 km²

що трохи менше за 15 міст Рейк'явік

which is slightly smaller than 15 cities of Reykjavík

4,5%

від площі Смарагдової мережі в Україні

of the total area of the Emerald Network in Ukraine

15,8%

від площі Хмельницької області

of the area of Khmelnytskyi Region

90,1%

територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.

of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

Смарагдова мережа охоплює територію, майже рівну площі природно-заповідного фонду.

The Emerald Network covers an area almost equal to that of Ukraine's Protected Areas Network.

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти *Approved Emerald Network sites*
- номіновані Смарагдові об'єкти *Nominated Emerald Network sites*
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ) *Protected Areas Network*

1 НПП «Мале Полісся»
Male Polissia National Nature Park

2 Верхнє Побужжя
Verkhnie Pobuzhzhia

3 НПП «Подільські Товтри»
Podilski Tovtry National Nature Park

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Хмельниччина належить до регіону Поділля – одного з найважливіших центрів ендемізму в Центральній Європі. Для її ландшафтів характерні каньйони та різноманітні відслонення порід. Мова, зокрема, про товтри – скелеподібні останці, утворені скам'янілими рештками коралових рифів давніх морів.

The Khmelnytskyi Region belongs to the Podillia area, one of the most important centres of endemism in Central Europe. Its landscapes are characterised by canyons and diverse rock outcrops. These include the Tovtry – ridge-like limestone formations created from fossilised remains of ancient coral reefs.

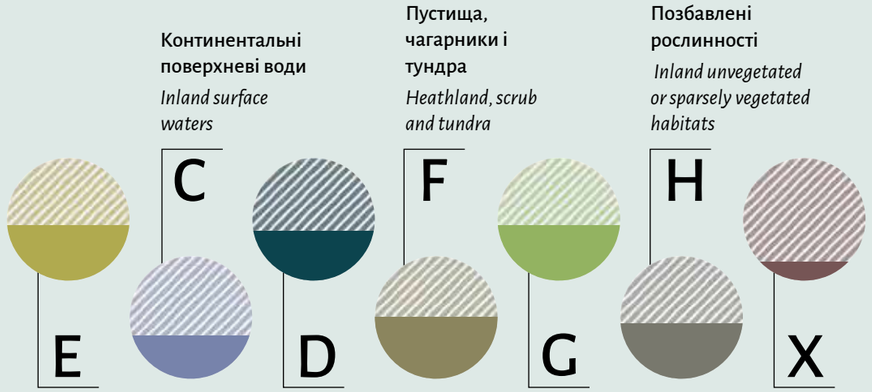

Південною межею Хмельницької області протікає річка Дністер із найбільшим каньйоном в Україні. Регіон також є важливим місцем зимівлі та розмноження кажанів, які населяють природні печери і штучні підземелля (штольні та копальні).

The Dniester River flows along the southern boundary of the Khmelnitskyi Region, forming the largest canyon in Ukraine. The area is also an important site for the hibernation and breeding of bats inhabit natural caves as well as artificial underground sites (adits and mines).

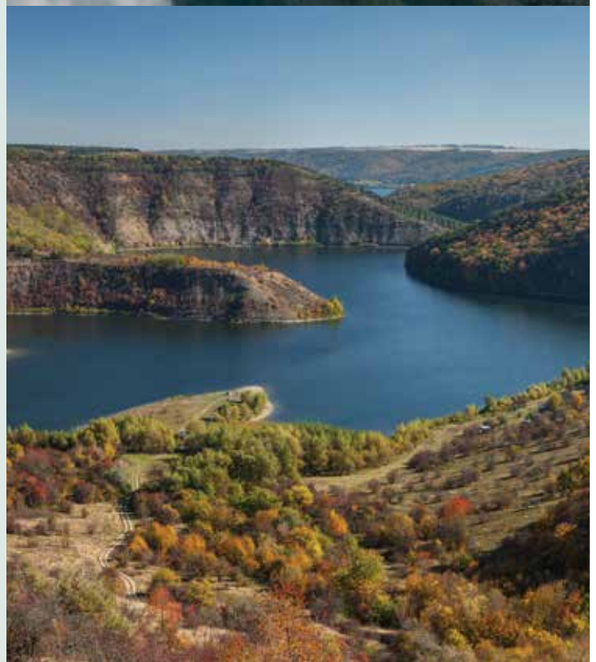

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

44%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 ware protected within the region, including:

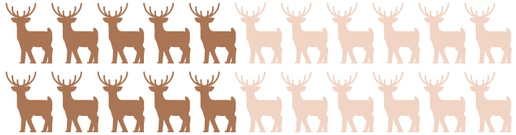

Широковух звичайний
(Barbastella barbastellus)
Western barbastelle

Пріоритетний індикатор стану лісових екосистем у європейській системі охорони.

A priority indicator species for the state of forest ecosystems in the European conservation system.

Лелека чорний
(Ciconia nigra)
Black stork

Під час міграцій птах долає величезні відстані, зимуючи за екватором у південній півкулі.

During migration, this bird covers vast distances, wintering beyond the equator in the Southern Hemisphere.

Дукачик непарний
(Lycaena dispar)
Large copper

Цей вид метеликів є важливим запилювачем для різнотравних луків.

This butterfly species is an important pollinator for mixed-grass meadows.

20%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Шеверекія подільська
(Schivereckia podolica)
Podolian schivereckia

Майже всі відомі знахідки цього ендемічного виду припадають переважно на Хмельниччину.

Almost all known occurrences of this endemic species are mostly in the Khmelnytskyi Region.

Рябчик гірський
(Fritillaria montana)
Mountain fritillary

Зростає на північній межі ареалу.

Occurs at the northern edge of its range.

Хмельницька область, Шепетівський район

Khmelnytskyi Region, Shepetivka District

Площа: 32 329 га

Area: 32,329 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA 0000123

НПП «Мале Полісся»

Male Polissia National Nature Park

Створено для охорони:

Established for the protection:

18 оселищ *habitats*

1 вид рослин *plant species*

49 видів тварин *animal species*

Територія зберігає майже недоторканий фрагмент західнополіського озерно-болотного ландшафту, який в інших регіонах осушений або розораний. Поєднання водно-болотних і лісових екосистем виступає природним «резонатором вологості». Ця особливість стабілізує мікроклімат та підтримує рівень ґрунтових вод.

The site preserves an almost untouched fragment of the Western Polissia lake-bog landscape, which in other regions has been drained or ploughed. The combination of wetland and forest ecosystems acts as a natural "humidity resonator". This feature stabilizes the microclimate and maintains groundwater levels.

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

G1.A1

Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G1.21

Прирічкові ясенево-вільхові ліси зі змінним зволоженням

Riverine Fraxinus - Alnus woodland, wet at high but not at low water

G1.7

Термофільні листопадні ліси

Thermophilous deciduous woodland

G1.8

Ацидофільні дубові ліси

Acidophilous Quercus-dominated woodland

G1.51

Березові ліси зі сфагновими мохами

Sphagnum Betula woods

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед комах потрібно виділити дукачика непарного (*Lycaena dispar*), синявця чорнуватого (*Maculinea nausithous*) та синявця Телея (*Maculinea teleius*).

Notable insect species include the large copper (Lycaena dispar), dusky large blue (Maculinea nausithous), and scarce large blue (Maculinea teleius).

Комахи
Insects

Амфібії
Amphibians

Рептилії
Reptiles

Варто відзначити кумку червоночереву (*Bombina bombina*) та тритона гребінчастого (*Triturus cristatus*).

The site hosts the fire-bellied toad (Bombina bombina) and the great crested newt (Triturus cristatus).

Водойми є місцем мешкання черепахи болотяної (*Emys orbicularis*).

The wetlands are inhabited by the European pond turtle (Emys orbicularis).

Серед охоронюваних видів вирізняються журавель сірий (*Grus grus*), сорокопуд терновий (*Lanius collurio*), крячок чорний (*Chlidonias niger*), лелека чорний (*Ciconia nigra*), погонич малий (*Porzana parva*) та кропив'янка рябогруда (*Sylvia nisoria*).

Protected bird species include the common crane (Grus grus), red-backed shrike (Lanius collurio), black tern (Chlidonias niger), black stork (Ciconia nigra), little crake (Porzana parva), and barred warbler (Sylvia nisoria).

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

На території також мешкають ссавці бобер європейський (*Castor fiber*) та видра річкова (*Lutra lutra*).

Mammals found in the site include the Eurasian beaver (Castor fiber) and the Eurasian otter (Lutra lutra).

Ця територія є важливим місцем збереження наголоваток волошкових (*Jurinea cyanoides*).

This site is an important refuge for Cyanic Jurinea (Jurinea cyanoides).

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Хмельницька область, Хмельницький район

Khmelnytskyi Region, Khmelnytskyi District

Площа: 13 339 га

Area: 13,339 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000169

Верхнє Побужжя
Verkhnie Pobuzhzhia

Створено для охорони:
Established for the protection:

14 оселищ *habitats*

5 видів рослин *plant species*

45 видів тварин *animal species*

Верхнє Побужжя – територія басейну річки Південний Буг у межах Хмельницької області. На заході – Авратинська рівнина, де беруть початок річки Вілія, Горинь, Случ, Південний Буг, Бужок, Збруч, Смотрич. На сході – Летичівська рівнина, а також вапнякові пагорби, що утворюють невисоку гряду. Оселища Верхньобузького басейну представлені лісами, луками, болотною і водною рослинністю.

Verkhnie Pobuzhzhia is the basin of the Southern Buh River within Khmelnytskyi Region. To the west lies the Avratyn Plain, where the rivers Viliia, Horyn, Sluch, Southern Bug, Buzhok, Zbruch, and Smotrych originate. To the east lies the Letychiv Plain and limestone hills forming a low ridge. The habitats of the Upper Bug basin include forests, meadows, wetland and aquatic vegetation.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.A1
Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах
Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

E3.4
Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки
Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

D5.2
Зарості крупних осок переважно без застою води
Beds of large sedges normally without free-standing water

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

З комах охорони потребують ведмедиця чотирикрапкова (*Callimorpha quadripunctaria*), вусач дубовий великий західний (*Cerambyx cerdo*), жук-олень (*Lucanus cervus*) та дукачик непарний (*Lycaena dispar*).

Among the insects, species of conservation concern include Jersey tiger (Callimorpha quadripunctaria), great capricorn beetle (Cerambyx cerdo), stag beetle (Lucanus cervus), and large copper (Lycaena dispar).

Комахи
Insects

Птахи
Birds

Серед птахів потрібно відзначити такі види, як лелека білий (*Ciconia ciconia*), крячок білокрилий (*Chlidonias leucopterus*), бугай (*Botaurus stellaris*), деркач (*Crex crex*), брижач (*Philomachus pugnax*), погонич малий (*Porzana parva*), погонич звичайний (*Porzana porzana*), крячок річковий (*Sterna hirundo*), сорокопуд терновий (*Lanius collurio*).

Bird species of conservation concern include white stork (Ciconia ciconia), white-winged tern (Chlidonias leucopterus), Eurasian bittern (Botaurus stellaris), corncrake (Crex crex), ruff (Philomachus pugnax), little crake (Porzana parva), spotted crake (Porzana porzana), common tern (Sterna hirundo), and red-backed shrike (Lanius collurio).

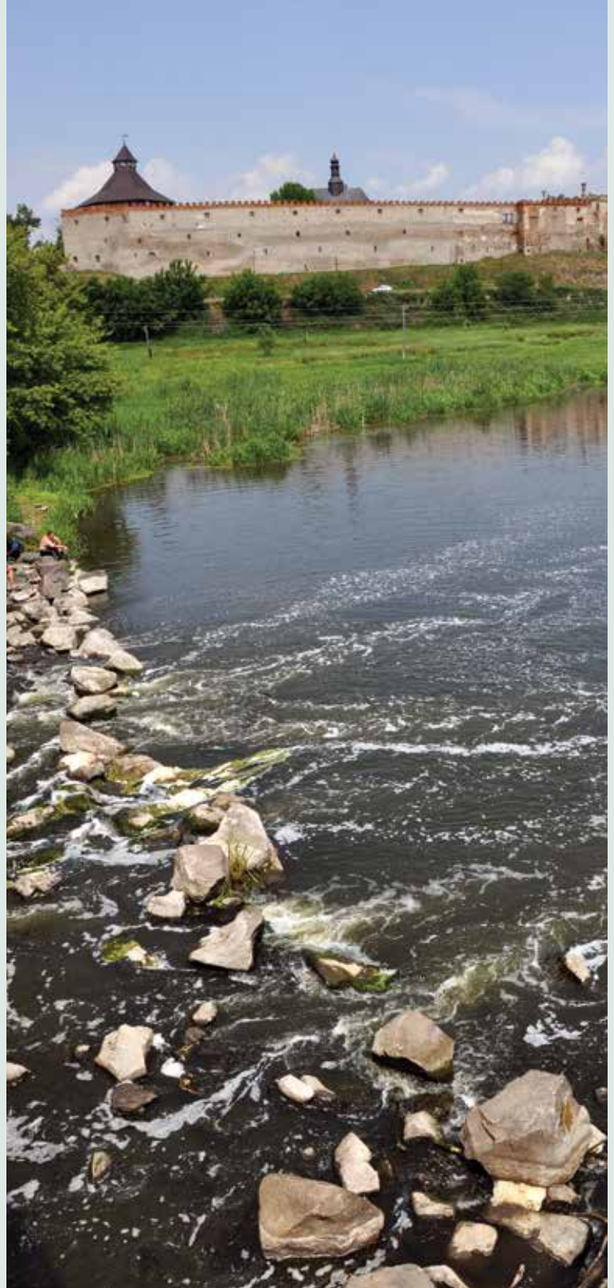

Територія створює умови для існування вовка (*Canis lupus*), бобра (*Castor fiber*) та видри річкової (*Lutra lutra*). Також тут відмічено широковуха європейського (*Barbastella barbastellus*).

The area provides habitat for the wolf (Canis lupus), Eurasian beaver (Castor fiber), and Eurasian otter (Lutra lutra). The western barbastelle (Barbastella barbastellus) has also been recorded here.

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

Територія має велике значення для збереження таких рідкісних видів рослин, як альдрованда пухирчаста (*Aldrovanda vesiculosa*), сон розкритий (*Pulsatilla patens*) та рідкісний мох – гачківник глянсуватий (*Drepanocladus vernicosus*).

The site is important for the conservation of rare plant species such as waterwheel (Aldrovanda vesiculosa), spreading pasqueflower (Pulsatilla patens), and the rare moss shiny hook-moss (Drepanocladus vernicosus).

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Хмельницька область, Кам'янець-Подільський та Хмельницький райони

Khmelnytskyi Region, Kamianets-Podilskyi and Khmelnytskyi Districts

Площа: 261 521 га

Area: 261,521 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000011

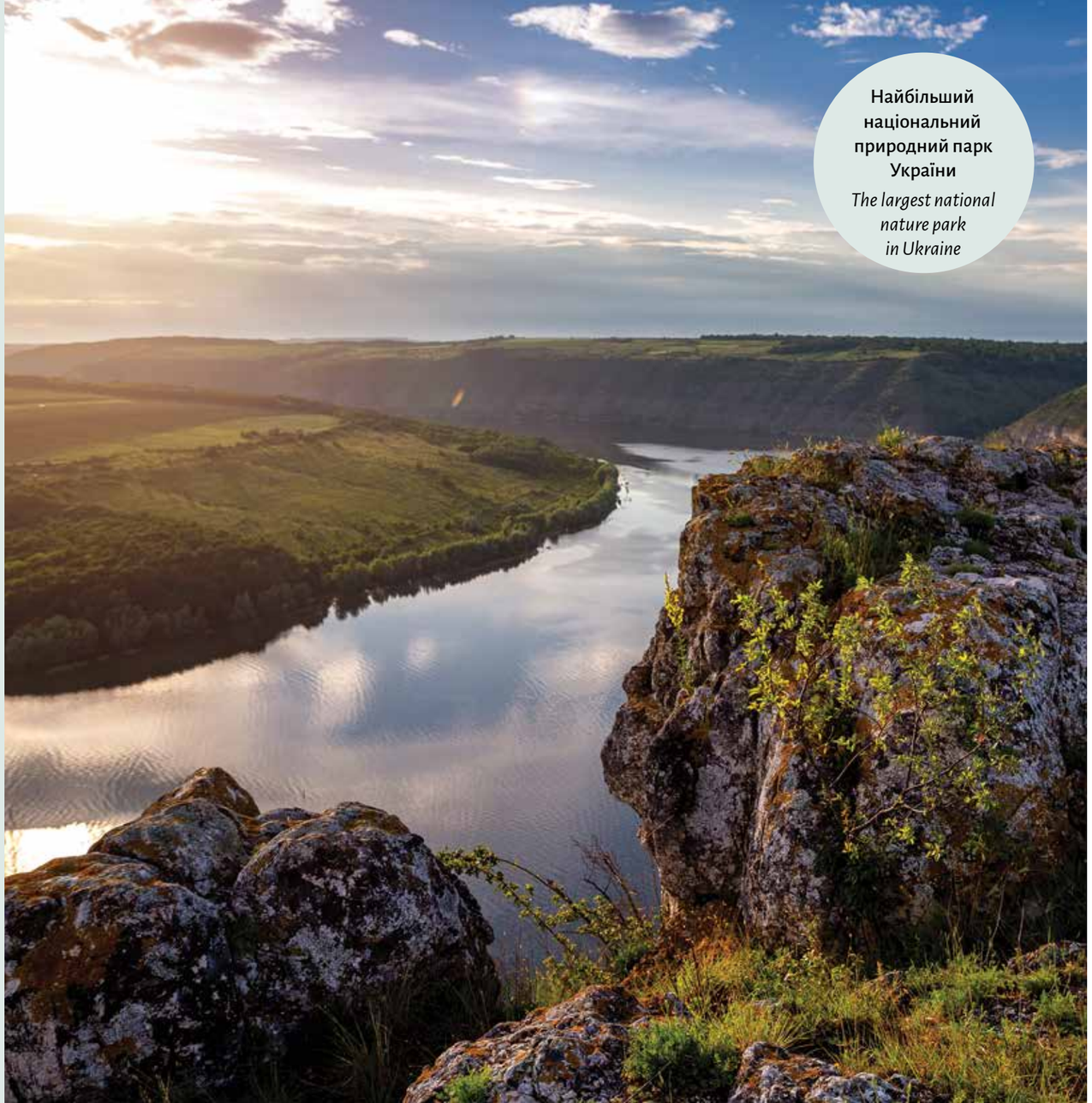

Найбільший національний природний парк України

The largest national nature park in Ukraine

НПП «Подільські Товтри»

Podilski Tovtry NNP

Створено для охорони:

Established for the protection:

28 оселищ *habitats*

8 видів рослин *plant species*

71 вид тварин *animal species*

Територія Смарагдової мережі охоплює ландшафти, сформовані Товтровою грядою – бар'єрним рифом давнього Сарматського моря. Більшість річок регіону протікають каньйоноподібними долинами. Тут зосереджені численні природні оселища, серед яких переважають карстові та скелясті вапнякові гряди, діброви, букові ліси, лучно-степові та водні угруповання.

The Emerald Network site encompasses the landscapes, shaped by the Tovtry Ridge – a barrier reef of the ancient Sarmatian Sea. Most rivers in the region flow through deep canyon-like valleys. The area hosts numerous natural habitats, dominated by karst and rocky limestone ridges, oak forests, beech forests, meadow-steppe, and riparian communities.

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

E1.2 Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи

Perennial calcareous grassland and basic steppes

E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки

Low and medium altitude hay meadows

G1.6 Букові ліси

Fagus woodland

G1.A1 Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

H1 Підземні печери, печерні системи, печерні проходи та водойми

Terrestrial underground caves, cave systems, passages and waterbodies

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

У річці Дністер на території національного парку трапляються риби європейського пріоритету охорони: чоп звичайний (*Zingel zingel*) та білоперий пічкур дністровський (*Gobio kessleri*).

In the Dniester River within the park's territory occur fish species of European conservation concern, namely zingel (Zingel zingel) and Kessler's gudgeon (Gobio kessleri).

Риби
Fish

Амфібії
Amphibians

Долини річок важливі для збереження популяцій тритона гребінчастого (*Triturus cristatus*) та кумки червоночеревої (*Bombina bombina*).

River valleys are important for maintaining populations of the great crested newt (Triturus cristatus) and the fire-bellied toad (Bombina bombina).

Серед інших видів тварин варто відзначити пугача (*Bubo bubo*), для якого каньйони річок створюють ідеальні місця для гніздування. Охорони потребують також птахи рибалочка (*Alcedo atthis*), лелека білий (*Ciconia ciconia*), деркач (*Crex crex*), жовна чорна (*Dryocopus martius*), мухоловка білошия (*Ficedula albicollis*) та сорокопуд терновий (*Lanius collurio*).

Among bird species, the Eurasian eagle-owl (Bubo bubo) deserves special attention, as the river canyons provide ideal nesting sites for it. Other protected species include the common kingfisher (Alcedo atthis), white stork (Ciconia ciconia), corncrake (Crex crex), black woodpecker (Dryocopus martius), collared flycatcher (Ficedula albicollis), and red-backed shrike (Lanius collurio).

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

В підземних оселищах ділянки кілька видів кажанів формують одні з найчисельніших зимових колоній в Україні. Мова про такі види, як широковух європейський (*Barbastella barbastellus*), нічниця велика (*Myotis myotis*) та підковоніс малий (*Rhinolophus hipposideros*). Характерними для території видами також є бобер європейський (*Castor fiber*), видра річкова (*Lutra lutra*).

Територія визначена для збереження таких видів флори, як рябчик гірський (*Fritillaria montana*), півники безлисті (*Iris aphylla* ssp. *hungarica*), сон великий (*Pulsatilla grandis*), сон лучний (*Pulsatilla patens*), шиверекія подільська (*Schivereckia podolica*) та інші.

The site has been designated for the protection of plant species such as mountain fritillary (Fritillaria montana), leafless iris (Iris aphylla ssp. hungarica), large pasque flower (Pulsatilla grandis), meadow pasque flower (Pulsatilla patens), and Podolian rock-cress (Schivereckia podolica), among others.

Рослини
Plants

In the subterranean habitats of the site, several bat species form some of the largest winter colonies in Ukraine, including the barbastelle (Barbastella barbastellus), greater mouse-eared bat (Myotis myotis), and lesser horseshoe bat (Rhinolophus hipposideros). Typical species of the area also include the Eurasian beaver (Castor fiber) and Eurasian otter (Lutra lutra).

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Центр України
Continental

Centre of Ukraine
Continental

Черкаська область
Cherkasy Region

Смарагдова мережа Черкащини в цифрах:
The Emerald Network of Cherkasy Region in numbers:

2558 km²
що трохи більше, ніж площа 10 Мальт
which is slightly larger than the area of 10 Maltas

3,5%
від площі Смарагдової мережі в Україні
of the area of the Emerald Network in Ukraine

12,24%
від площі Черкаської області
of the area of Cherkasy Region

81%
територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.
of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, **у 4,5 рази більшій** за площу ПЗФ. Це має особливе значення для Черкаської області, де заповідних територій небагато.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **4.5 times larger** that of the existing Protected Areas Network. This is particularly important for the Cherkasy Region, where protected areas are scarce.*

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти *Approved Emerald Network sites*
- номіновані Смарагдові об'єкти *Nominated Emerald Network sites*
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ) *Protected Areas Network*

1 **Каньйон р. Гірський Тікич**
Hirskyi Tikych River Canyon

2 **Ірдинське болото**
Irdyn Mire

3 **Холодний Яр**
Kholodnyi Yar

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Більша частина території області належить до басейну Дніпра і лише західна частина розташовується у басейні Південного Бугу. Тому тут можна зустріти види і природні оселища з різних природних регіонів.

Most of the region lies within the Dnipro River basin, while its western part belongs to the Southern Bug basin. Therefore, natural habitat types from different biogeographical regions can be found here.

Для Черкащини характерні широколистяні та соснові ліси, заплавні луки та болота, степи та відслонення гранітів.

Cherkasy Region is characterised by broadleaved and pine forests, floodplain meadows and mires, steppes, and granite outcrops.

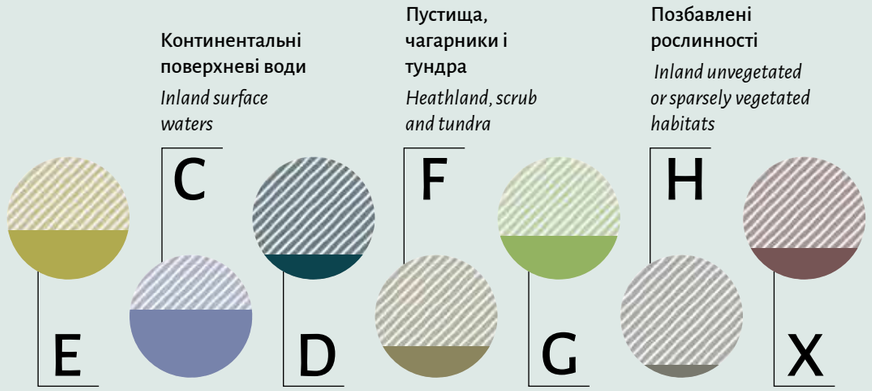

E Трав'яні угруповання та угіддя з домінуванням різнотрав'я, мохів або лишайників

Grasslands and lands dominated by forbs, mosses or lichens

D Трясовини, верхові та низинні болота

Mires, bogs and fens

G Ліси та заліснені землі

Woodland, forest and other wooded land

X Комплекси оселищ

Habitat complexes

В області також розташовується Ірдинське болото і саме тепер триває процес створення національного парку. Це найбільший болотний комплекс Центральної України. Також варто відзначити інші відомі болотні масиви (Шуляцький, Конельський) у долині Гірського Тікича та його приток.

The Irdyn Mires, the largest wetland complex in Central Ukraine, are located here, and the process of establishing a national park is currently underway. Other notable wetland areas include the Shuliatske and Konelske mires in the valley of the Hirs'kyi Tikych River and its tributaries.

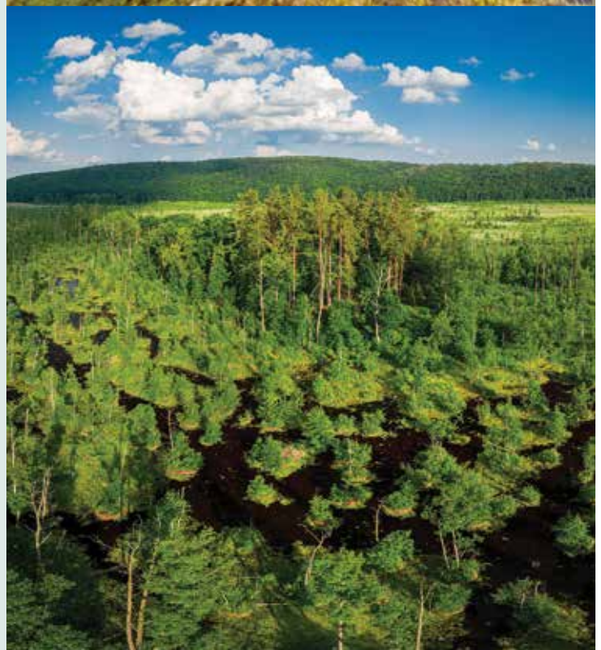

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

51%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

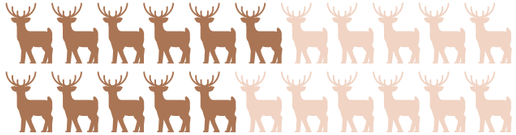

Орлан-білохвіст
(Haliaeetus albicilla)
White-tailed eagle

Найбільша популяція виду зосереджена саме у Черкаській області.

The largest population of this species is concentrated in the Cherkasy Region.

Ризод борознистий
(Rhysodes sulcatus)
Wrinkled bark beetle

Нічниця стрикс
(Xylomoia strix)
Scarce dagger

У Черкаській області проходять південна та східна межі поширення виду.

In the Cherkasy Region, the southern and eastern range limits of the species are located.

22%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема серпій різнолистий:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Серпій різнолистий
(Klasea lycopifolia)
Single-flowered sawwort

Вид поширений уздовж межі степу і лісостепу, скорочує ареал внаслідок зміни клімату.

The species occurs along the border between steppe and forest-steppe zones, with its range shrinking due to climate change.

Черепаха болотяна
(Emys orbicularis)
European pond turtle

Єдина аборигенна прісноводна черепаха України.

The only native freshwater turtle species in Ukraine.

Черкаська область,
Уманський та
Звенигородський райони,
частково –
Вінницька область,
Вінницький район
та Київська область,
Білоцерківський район

Cherkasy Region,
Uman and
Zvenyhorodka Districts,
partially Vinnytsia Region,
Vinnytsia District,
and Kyiv Region,
Bila Tserkva District

Площа: 63 858,3 га

Area: 63,858.3 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The area forms a continuous complex of sites:

UA0000385
UA0000162

Каньйон р. Гірський Тікич

Hirskyi Tikych River Canyon

Створено для охорони:
Established for the protection:

18 оселищ *habitats*

2 види рослин *plant species*

30 видів тварин *animal species*

Територія включає більшу частину природних ландшафтів, центром яких є мальовничий каньйон річки Гірський Тікич. Урочище «Буцький каньйон» є найвідомішим туристичним об'єктом для цієї території. Характерними є степи на схилах багатьох розгалужених балок, луки в заплаві річки і природні широколистяні ліси різних типів.

The site encompasses most of the natural landscapes, with the picturesque Girs'kyi Tikych River canyon at its center. The Buky Canyon Tract is the most famous tourist attraction within the site. Characteristic landscapes include steppes on the slopes of many branching valleys, meadows in the river floodplain, and natural broadleaf forests of various types.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E1.2
Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи
Perennial calcareous grassland and basic steppes

E2.2
Рівнинні та низькогірні сінокісні луки
Low and medium altitude hay meadows

E3.4
Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки
Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

G1.11
Прирічкові вербові ліси
Riverine Salix woodland

G1.A1
Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах
Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

X18
Степи, що заростають лісом
Wooded steppe

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед них, за новітніми даними, найбільш знаковими є різноманітні комахи, які мають охоронні статуси та є рідкісними для Центральної України, але трапляються на цій території регулярно, інколи у значній кількості. Серед них виділяється метелик дукачик непарний (*Lycaena dispar*).

Among insects, the most notable are those with conservation status, rare for Central Ukraine but regularly found in this sit, sometimes in significant numbers. One key species is the scarce copper butterfly (Lycaena dispar).

Комахи
Insects

Амфібії
Amphibians

Рептилії
Reptiles

У водоймах мешкають земноводні кумки червоночереві (*Bombina bombina*).

The ponds provide habitat for fire-bellied toads (Bombina bombina).

Територія також визначена для охорони черепахи болотяної (*Emys orbicularis*).

The site is also designated for the protection of the European pond turtle (Emys orbicularis).

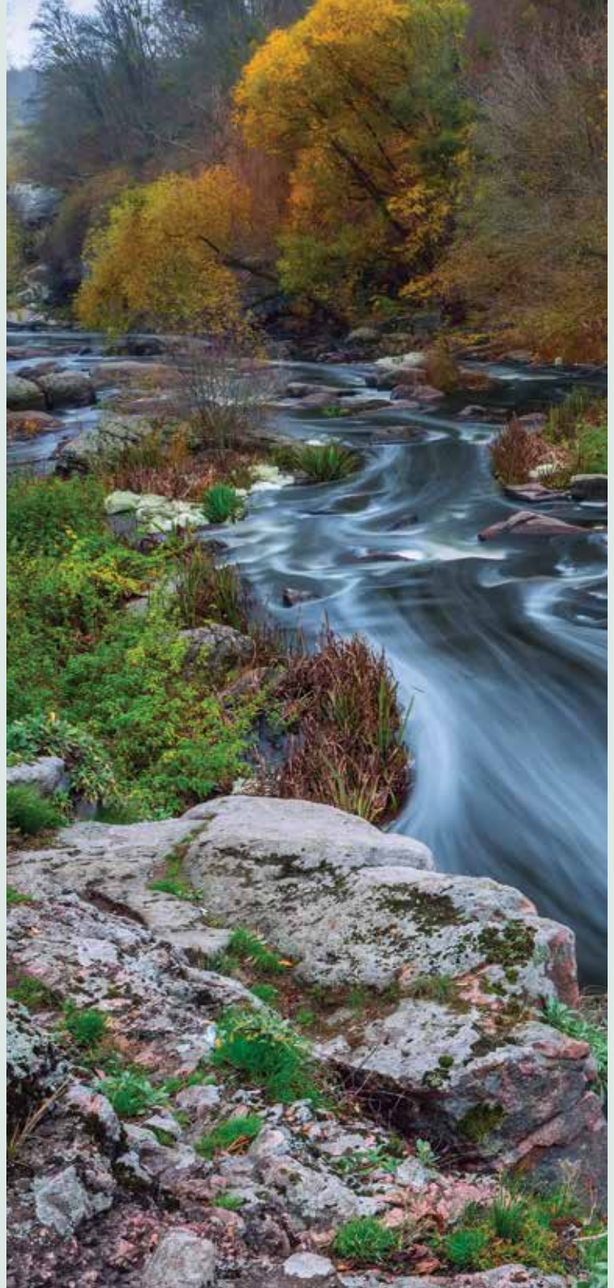

Серед птахів на Шуляцькому болоті мешкають журавлі сірі (*Grus grus*), які є рідкісними для Правобережного Лісостепу України.

On the Shuliak Mire, gray cranes (Grus grus) occur, which are rare in the Right-Bank Forest-Steppe of Ukraine.

Найвідомішим видом ссавців, що має європейський пріоритет охорони, є видра річкова (*Lutra lutra*).

The most notable mammal with European conservation priority is the European otter (Lutra lutra).

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

Охорони потребують такі види рослин, як дудник болотний (*Angelica palustris*) та півники безлисті угорські (*Iris aphylla* ssp. *hungarica*).

Species of conservation concern include marsh angelica (Angelica palustris) and Hungarian leafless iris (Iris aphylla ssp. hungarica).

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Черкаська область, Черкаський район

Cherkasy Region, Cherkasy District

Площа: 55 454 га

Area: 55,454 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000254

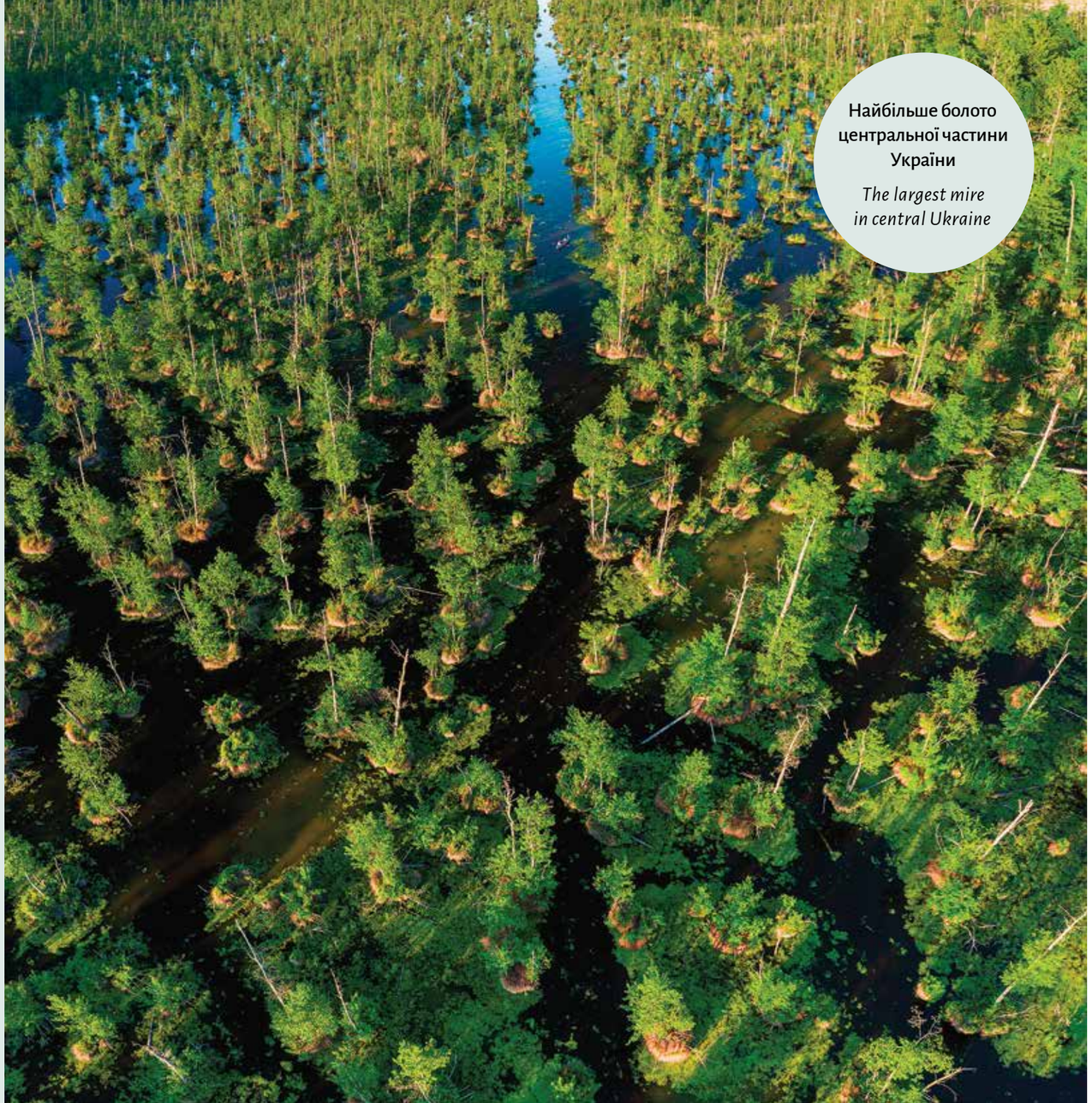

Найбільше болото центральної частини України

The largest mire in central Ukraine

Ірдинське болото

Irdyn Mire

Створено для охорони:

Established for the protection:

12 оселищ *habitats*

4 види рослин *plant species*

63 види тварин *animal species*

Територія включає найбільше болото Центральної України – Ірдинське болото, а також великий масив широколистяних лісів «Черкаський Бір». Уперше пропозиції створити тут природоохоронний об'єкт стали темою обговорення ще у 1926 році. 2025 року офіційно розпочався процес створення НПП «Ірдинське болото».

The site encompasses the largest mire in central Ukraine, the Irdyn Mire, together with a vast massif of broadleaf forests known as Cherkaskyi Bir. The first proposals to establish a protected area here were discussed as early as 1926. In 2025, the process of creating the Irdyn Mire National Nature Park officially began.

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

C1.32
Вільноплаваюча рослинність евтрофних водойм
Free-floating vegetation of eutrophic waterbodies

E3.4
Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки
Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

E1.9
Незімкнені несередземноморські сухі кислі та нейтральні трав'яні угруповання
Open non-Mediterranean dry acid and neutral grassland

G1.A1
Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах
Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G3.4232
Сарматські ліси степової зони з *Pinus sylvestris*
Sarmatic steppe Pinus sylvestris forests

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Важливими мешканцями лучних угідь є комахи червонець непарний (*Lycaena dispar*) та ведмедиця чотирикрапкова (*Callimorpha quadripunctaria*).

The wet meadows are inhabited by important insect species such as large copper (Lycaena dispar) and Jersey tiger moth (Callimorpha quadripunctaria).

Комахи
Insects

Риби
Fish

Рептилії
Reptiles

Серед охоронюваних видів риб варто відзначити щипавку звичайну (*Cobitis taenia*) та гірчака європейського (*Rhodeus sericeus amarus*).

Protected fish species include spined loach (Cobitis taenia) and European bitterling (Rhodeus sericeus amarus).

З плазунів охорони потребує черепаха болотяна (*Emys orbicularis*), яка має тут високу чисельність.

The European pond turtle (Emys orbicularis) is well represented and requires continued protection.

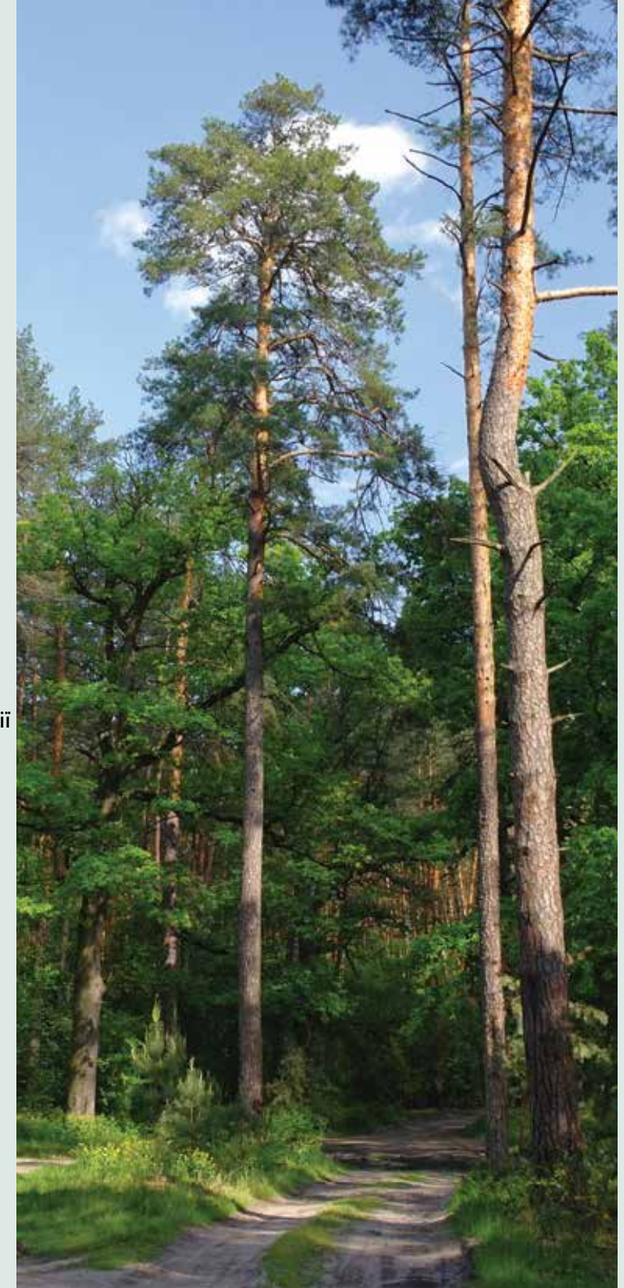

Серед птахів під охороною перебувають не менше 45 видів. Найбільший інтерес становить гніздування лелеки чорного (*Ciconia nigra*) та ймовірне гніздування журавля сірого (*Grus grus*). Гніздяться також такі рідкісні види хижих птахів, як змієїд (*Circaetus gallicus*) та орел-карлик (*Hieraaetus pennatus*).

At least 45 bird species of conservation concern occur within the site. The nesting of the black stork (Ciconia nigra) and the probable breeding of the common crane (Grus grus) are of particular interest. The site also supports breeding populations of rare raptors such as the short-toed snake eagle (Circaetus gallicus) and booted eagle (Hieraaetus pennatus).

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Серед ссавців необхідно виділити бобра європейського (*Castor fiber*), який репрезентує водно-болотні біотопи.

Among mammals, the Eurasian beaver (Castor fiber) is characteristic for the wetland habitats of the site.

Територія визначена для збереження таких видів рослин, як півники угорські (*Iris aphylla* ssp. *hungarica*), півники піщані (*Iris humilis* ssp. *arenaria*), жировик Льозеля (*Liparis loeselii*) та сон розкритий (*Pulsatilla patens*).

The site is designated for the protection of Hungarian iris (Iris aphylla ssp. hungarica), sand iris (Iris humilis ssp. arenaria), fen orchid (Liparis loeselii), and eastern pasqueflower (Pulsatilla patens).

Рослини
Plants

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Черкаська область, Черкаський район

Cherkasy Region, Cherkasy District

Площа: 10 330 га

Area: 10,330 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000261

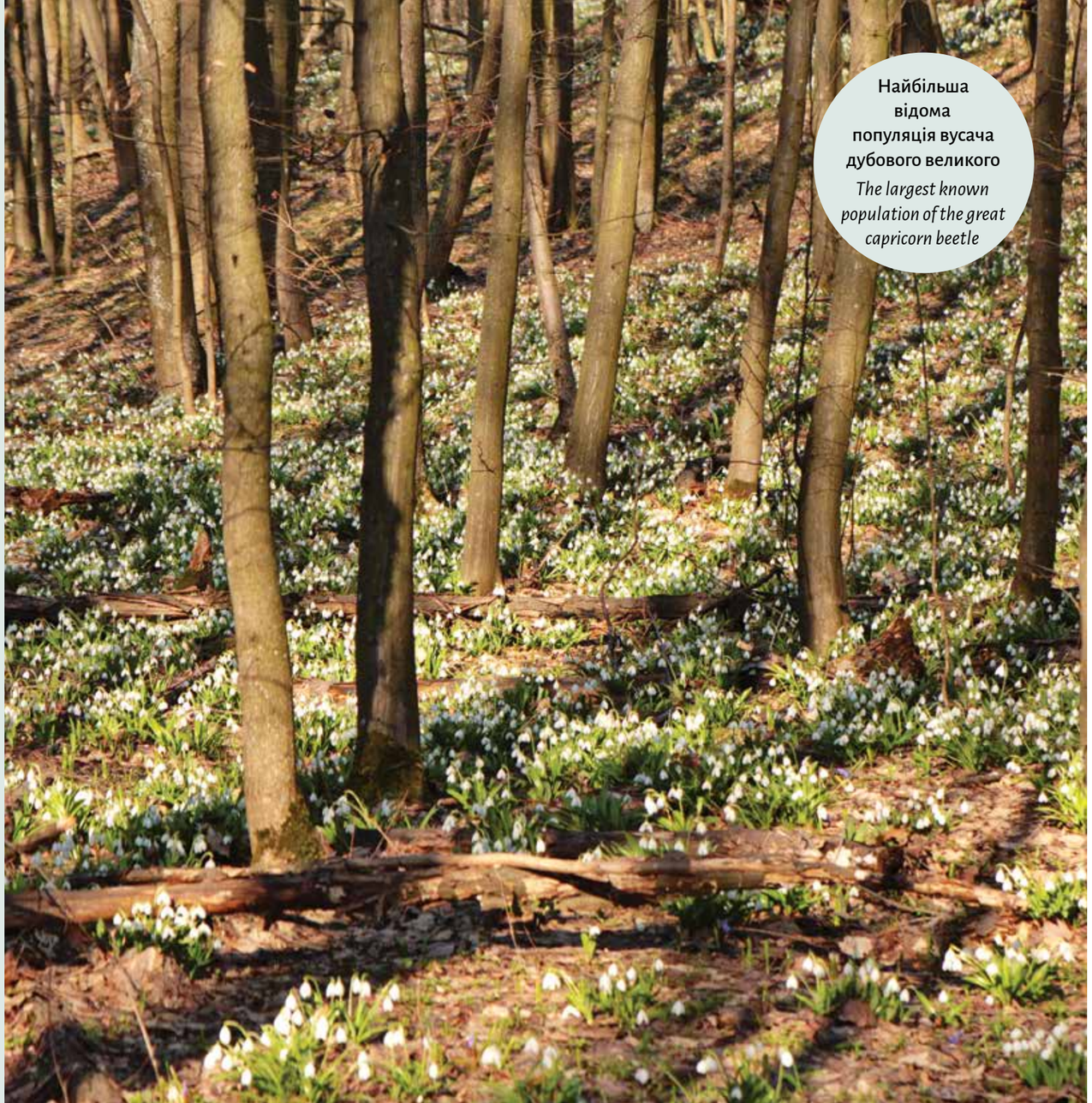

Найбільша відома популяція вусача дубового великого

The largest known population of the great capricorn beetle

Холодний Яр

Kholodnyi Yar

Створено для охорони:

Established for the protection:

8 оселищ *habitats*

28 видів тварин *animal species*

«Холодний Яр» – один із останніх збережених масивів широколистяних лісів України на південній межі їхнього поширення.

Kholodnyi Yar is one of the last remaining tracts of broadleaf forests in Ukraine, located at the southern limit of their range.

66% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

G1.A1

Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

E5.4

Мокрі або вологі високотравні та папоротеві узлісся і луки

Moist or wet tall-herb and fern fringes and meadows

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед представників комах тут охороняються жук-олень (*Lucanus cervus*) та вусач дубовий великий (*Cerambyx cerdo*). Останній вид, завдяки збереженню старовікових дубових лісів у цьому сайті, має одну з найбільших в Україні популяцій.

Among the insect species protected here are the stag beetle (Lucanus cervus) and the great capricorn beetle (Cerambyx cerdo). This species, due to the preservation of old-growth oak forests at the site, supports one of the largest populations in Ukraine.

Комахи
Insects

Птахи
Birds

Широколистяні ліси є місцем гніздування для значної кількості видів птахів, які перебувають під охороною – жовни чорної (*Dryocopus martius*), мухоловки білошийої (*Ficedula albicollis*), мухоловки малої (*Ficedula parva*) та багатьох інших.

The broadleaf forests provide nesting habitats for a considerable number of protected bird species – black woodpecker (Dryocopus martius), collared flycatcher (Ficedula albicollis), red-breasted flycatcher (Ficedula parva), and many others.

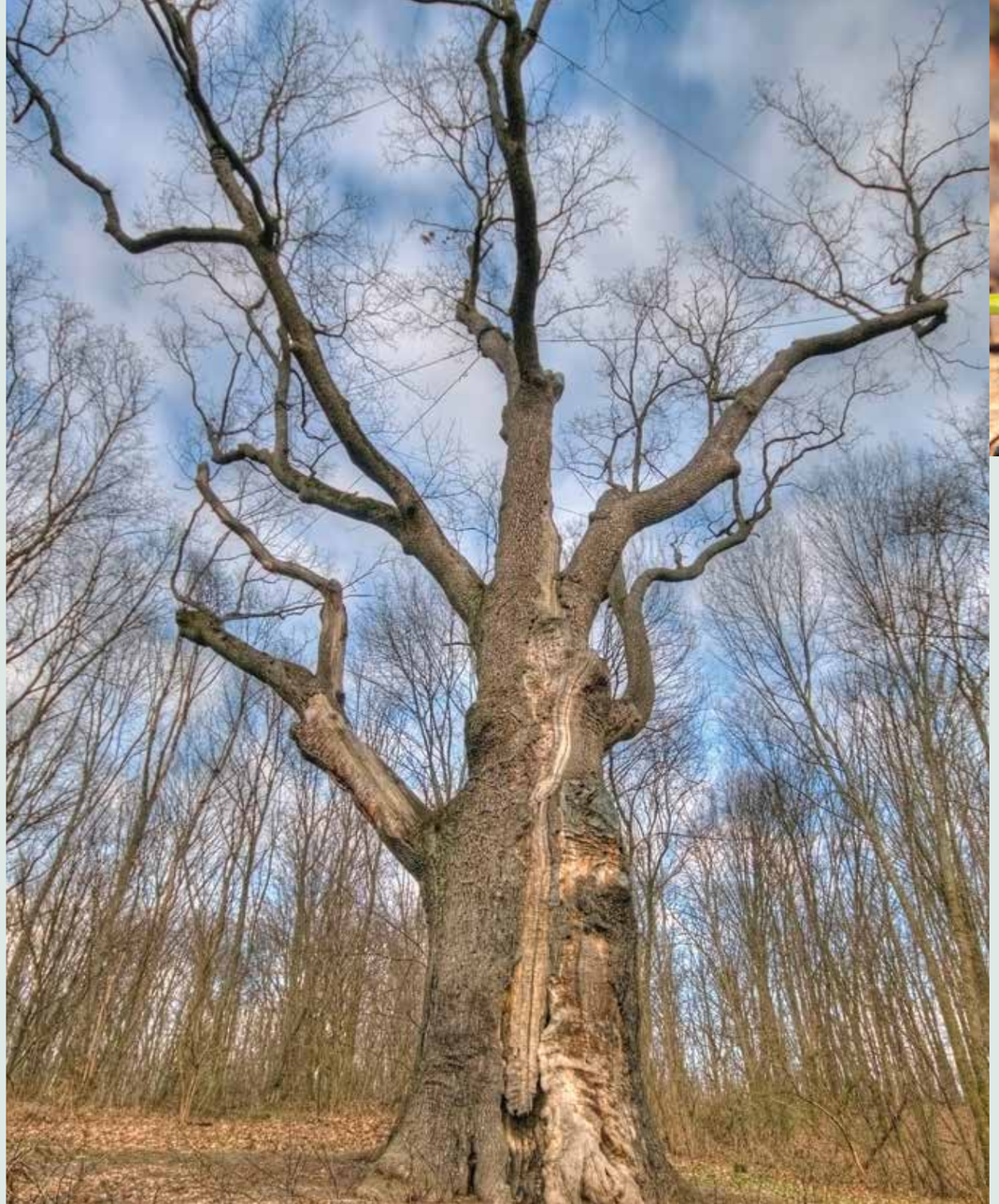

Ссавці
Mammals

Серед ссавців перебуває під охороною видра річкова (*Lutra lutra*). Також велика кількість старих дуплистих дерев створює унікальні умови для мешкання понад 10 видів рідкісних рукокрилих.

The Eurasian otter (Lutra lutra) is among the protected mammal species. A large number of old hollow trees also provide unique conditions for more than ten species of rare bats.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Захід України
Alpine and Continental

Western of Ukraine
Alpine and Continental

Чернівецька область
Chernivtsi Region

Смарагдова мережа Чернівеччини в цифрах:
The Emerald Network of Chernivtsi Region in numbers:

912 km²
що у півтора рази більше за місто Мадрид
which is one and a half times larger than the city of Madrid

1,3%
від площі Смарагдової мережі в Україні
of the area of the Emerald Network in Ukraine

11,3%
від площі Чернівецької області
of the area of Chernivtsi Region

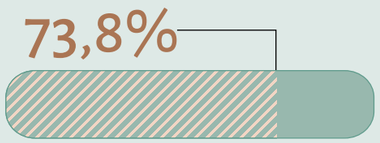

територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.
of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, **у 1,4 рази більшій** за площу ПЗФ. Це має особливе значення для Чернівецької області, де заповідних територій небагато.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **1.4 times larger** that of Protected Areas Network. This is particularly important for the Chernivtsi Region, where protected areas are relatively scarce.*

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

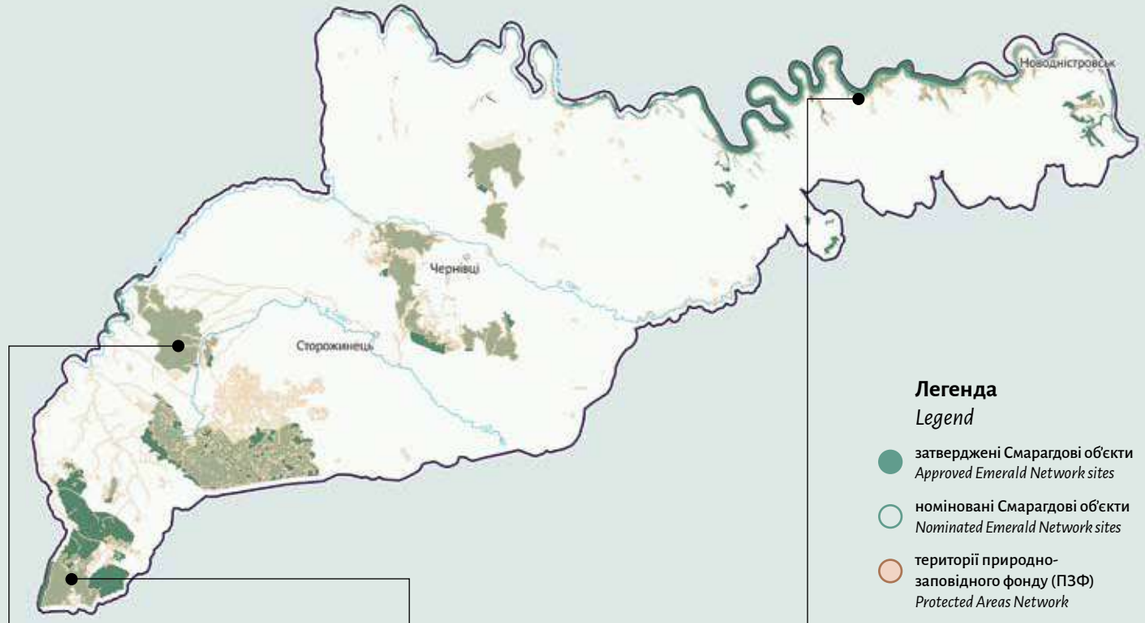

1 НПП «Вижницький»
Vyzhnytsia NNP

2 НПП «Черемоський»
Cheremosh NNP

3 НПП «Хотинський»
Khotyn NNP

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Тут поєднуються біотопи південного і північного макросхилів гір та долини великих річок Прут і Дністер. Така особливість створює мозаїку різноманітних середовищ існування.

Here, the biotopes of the southern and northern mountain slopes are combined with the valleys of the large rivers Prut and Dniester. This feature creates a mosaic of diverse habitats.

У межах області представлені всі висотні пояси – від передгірних степових лук із багатим флористичним різноманіттям до гірських хвойних і букових лісів.

All altitudinal zones are represented within the region – from foothill steppe meadows rich in floral diversity to mountain coniferous and beech forests.

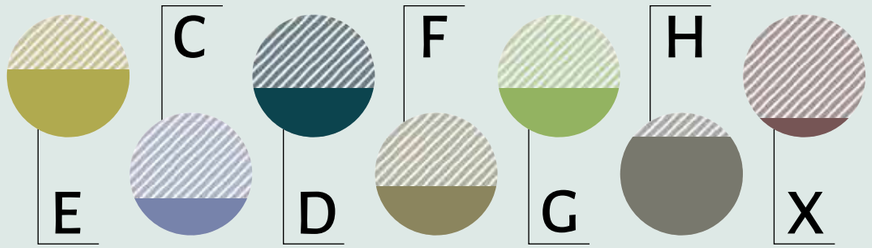

Своєрідність природних оселищ формують виходи різних гірських порід і значне різноманіття прісноводних оселищ.

The uniqueness of natural habitats is shaped by the outcrops of various rock formations and the great diversity of freshwater habitats.

Клімат області має риси Паннонського біогеографічного регіону. Це зумовлює м'якші умови та наявність локальних рідкісних комплексів.

The region's climate shows characteristics of the Pannonian biogeographical region, resulting in milder conditions and the presence of local rare complexes.

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

40%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Дятел трипалий
(Picoides tridactylus)
Three-toed woodpecker

Одна з найбільших його популяцій в Україні розташована в західній частині Чернівецького регіону.

One of the largest populations in Ukraine is found in the western part of the Chernivtsi Region.

Морімус блакитнуватий
(Morimus funereus)
Morimus beetle

Чернівеччина є північно-східною межею поширення виду.

Chernivtsi Region marks the north-eastern limit of the species' distribution.

Сліпак буковинський
(Spalax graecus)
Bukovinian mole rat

Ареал існування цього ендемічного виду зосереджений саме у Чернівецькій області.

The range of this endemic species is concentrated in Chernivtsi Region.

17%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Язичник сибірський
(Ligularia sibirica)
Siberian groundsel

Рідкісний мешканець заболочених та вологих лук.

A rare inhabitant of wet meadows and fens.

Дзвоники пилчасті
(Campanula serrata)
Toothed bellflower

Зростають виключно на важкодоступних вапнякових схилах.

Grows exclusively on hard-to-access limestone slopes.

Чернівецька область, Вижницький район

Chernivtsi Region, Vyzhnytsia District

Площа: 11 238 га

Area: 11,238 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The site has not been affected by the war.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000028

Національний природний парк «Вижницький»

Vyzhnytsia National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

19 оселищ *habitats*

1 вид рослин *plant species*

61 вид тварин *animal species*

Територія включає всю площу НПП «Вижницький». Це низькогірна частина Українських Карпат у басейнах річок Черемош і Сірет з досить м'яким кліматом і переважанням теплолюбних видів біоти.

The site encompasses the entire area of Vyzhnytsia National Nature Park. It is a low-mountain part of the Ukrainian Carpathians within the basins of the Cheremosh and Siret rivers, with a relatively mild climate and predominance of thermophilic species.

100%

площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G3.1B

Альпійські та карпатські субальпійські ялинові ліси

Alpine and Carpathian subalpine Picea forests

G1.6

Букові ліси

Fagus woodland

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

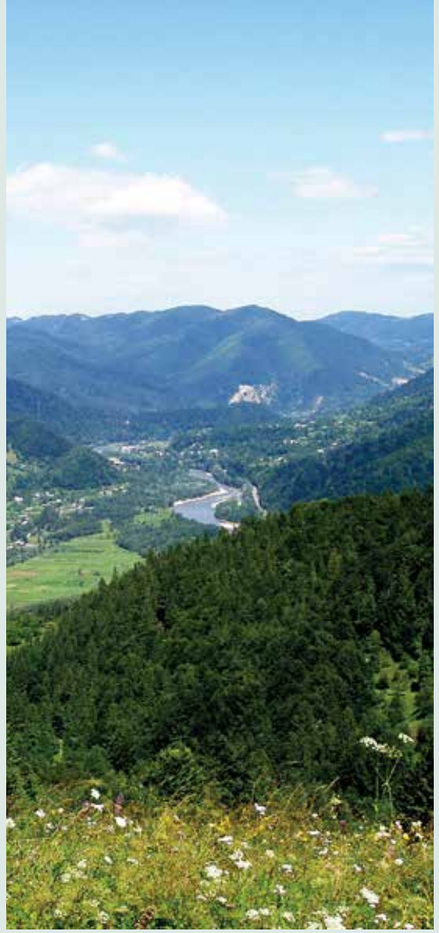

Об'єкти охорони:
Conservation features:

З риб, для яких визначена ця територія, необхідно назвати ендеміків басейну Дунаю головатицю (*Hucho hucho*) і чопа малого (*Zingel streber*).

The site is important for Danube basin endemics – Danube salmon (Hucho hucho) and streber (Zingel streber).

Серед земноводних тут охороняється ендемічний вид тритон карпатський (*Triturus montandoni*).

The Carpathian newt (Triturus montandoni), an endemic amphibian, is protected here.

Риби
Fish

Амфібії
Amphibians

Птахи
Birds

Серед птахів гарно представлені такі північні релікти: глухар (*Tetrao urogallus*), сич волохатий (*Aegolius funereus*), сова довгохвоста (*Strix uralensis*), дятел трипалий (*Picoides tridactylus*) та інші. Також дятел білоспинний (*Dendrocopos leucotos*), який є індикатором стану букових пралісів з високою часткою повалених дерев.

Northern relict species are well represented, including western capercaillie (Tetrao urogallus), boreal owl (Aegolius funereus), Ural owl (Strix uralensis), three-toed woodpecker (Picoides tridactylus), and others. The white-backed woodpecker (Dendrocopos leucotos) serves as an indicator of the state of beech primeval forests with a high proportion of fallen trees.

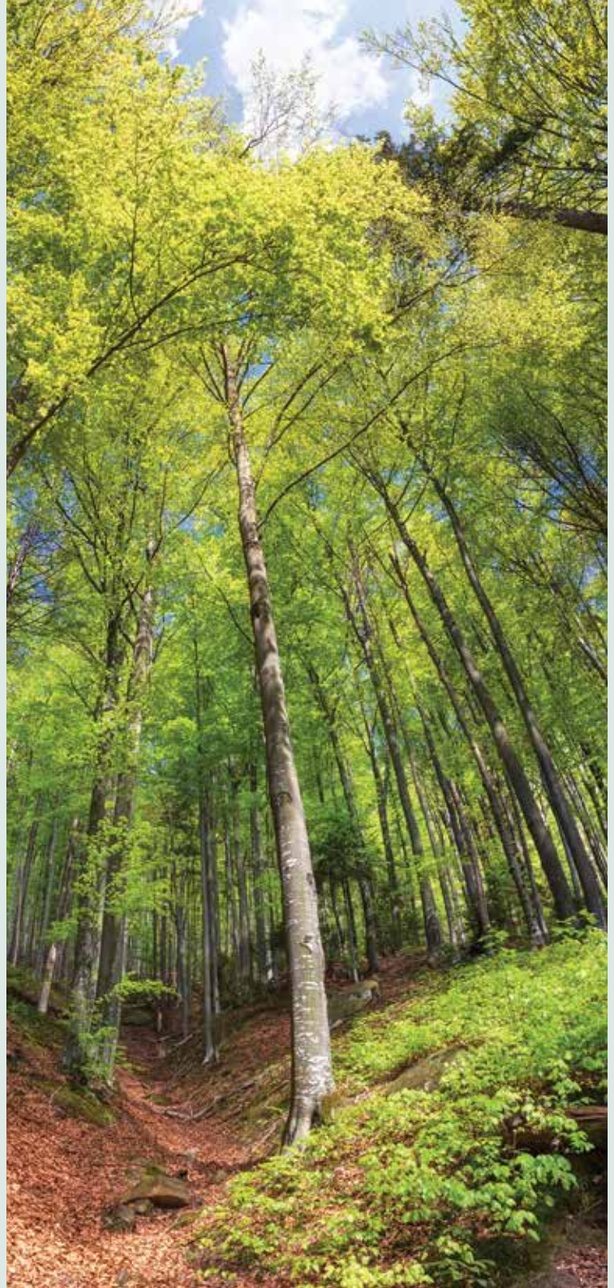

Із ссавців найбільшу цінність має зубр (*Bison bonasus*), який був реакліматизований свого часу в Україні. Тут також мешкають типові карпатські хижі звірі – вовк (*Canis lupus*), ведмідь бурий (*Ursus arctos*) і рись євразійська (*Lynx lynx*).

The European bison (Bison bonasus), reintroduced in Ukraine, is of the highest conservation value. Typical Carpathian predators such as wolf (Canis lupus), brown bear (Ursus arctos), and Eurasian lynx (Lynx lynx) also inhabit the area.

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

Територія визначена для такого виду рослин, як дзвоники пилчасті (*Campanula serrata*).

The site is designated for the protection of the serrated bellflower (Campanula serrata).

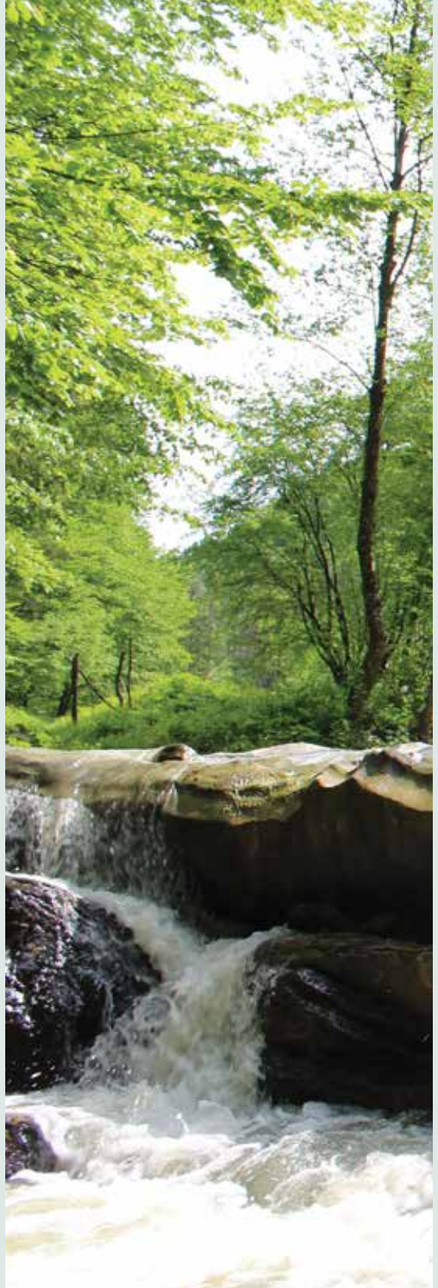

Чернівецька область, Вижницький район

Chernivtsi Region, Vyzhnytsia District

Площа: 19 737 га

Area: 19,737 ha

Територія не зазнала пошкоджень внаслідок воєнних дій.

The territory has not been affected by military actions.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000125

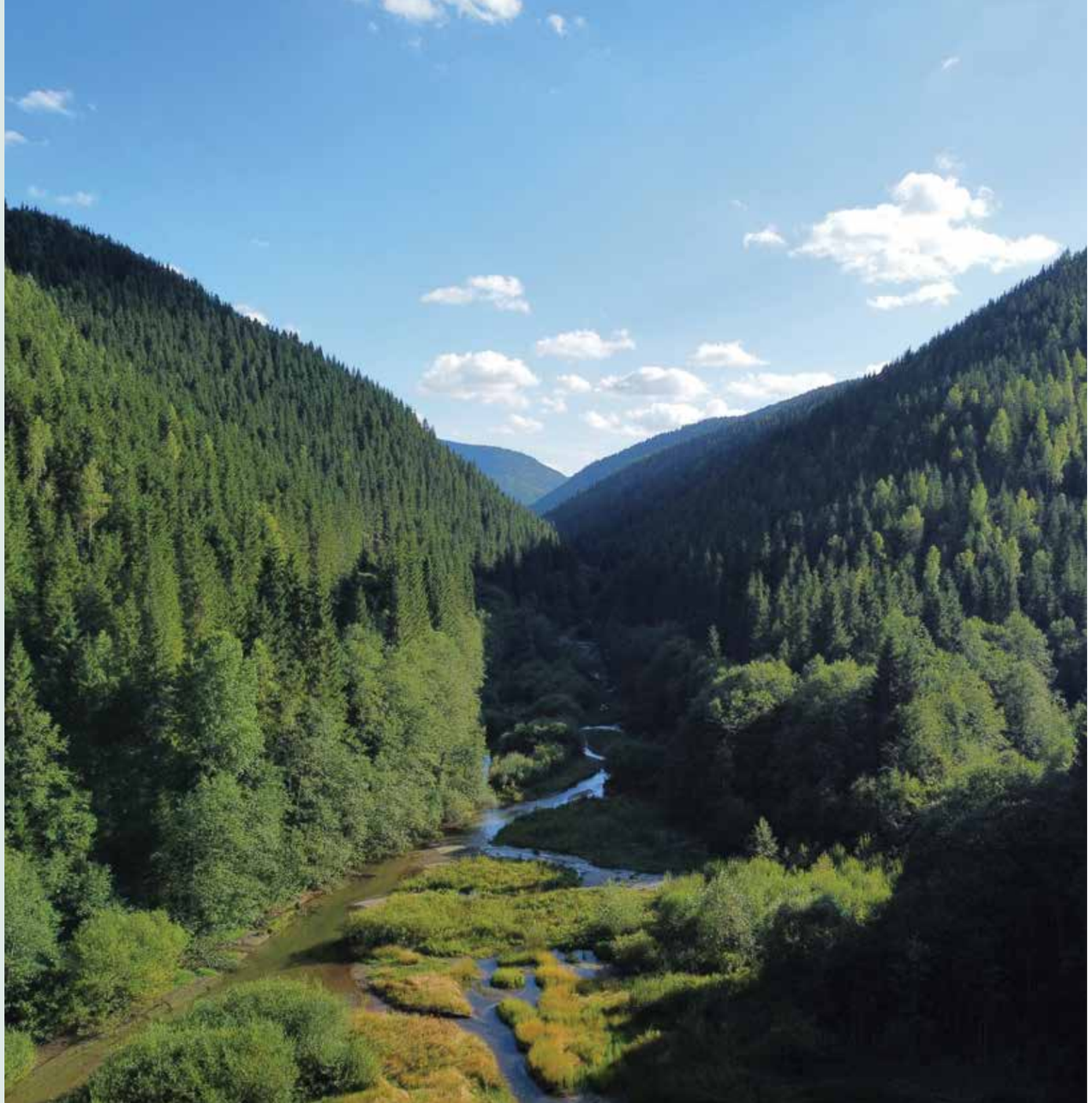

Національний природний парк «Черемоський»

Cheremosh National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

23 оселища *habitats*

3 види рослин *plant species*

54 види тварин *animal species*

Територія репрезентує гірські екосистеми в районі формування басейнів річок Білий Черемош і Чорний Черемош.

The site represents mountain ecosystems in the headwater region of the Bilyi Cheremosh and Chornyi Cheremosh rivers.

29,6% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G3.1B Альпійські та карпатські субальпійські ялинові ліси

Alpine and Carpathian subalpine Picea forests

E1.71 Угруповання *Nardus stricta*

Nardus stricta swards

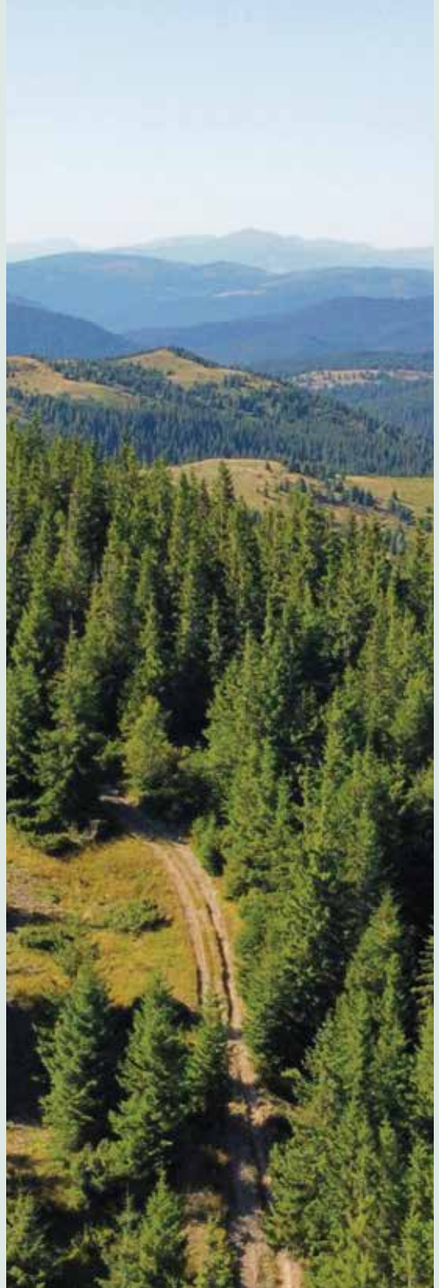

Об'єкти охорони:
Conservation features:

З безхребетних тварин варто назвати туруна Завадського (*Carabus zawadszkii*), дукачика блакитнуватого (*Lycaena helle*), синявця чорнуватого (*Maculinea nausithous*).

Notable insects include Zawadzki's ground beetle (Carabus zawadszkii), violet copper (Lycaena helle), and dusky large blue (Maculinea nausithous).

Комахи
Insects

Риби
Fish

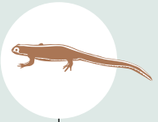

Амфібії
Amphibians

Верхів'я Черемошу і приток населяють лосось дунайський (*Hucho hucho*) і чоп малий (*Zingel streber*) – ендеміки басейну Дунаю.

The upper Cheremosh and its tributaries are inhabited by Danube salmon (Hucho hucho) and streber (Zingel streber), both endemics of the Danube basin.

Характерним видом земноводних є ендемік тритон карпатський (*Triturus montandoni*).

A characteristic amphibian species is the Carpathian newt (Triturus montandoni), a regional endemic.

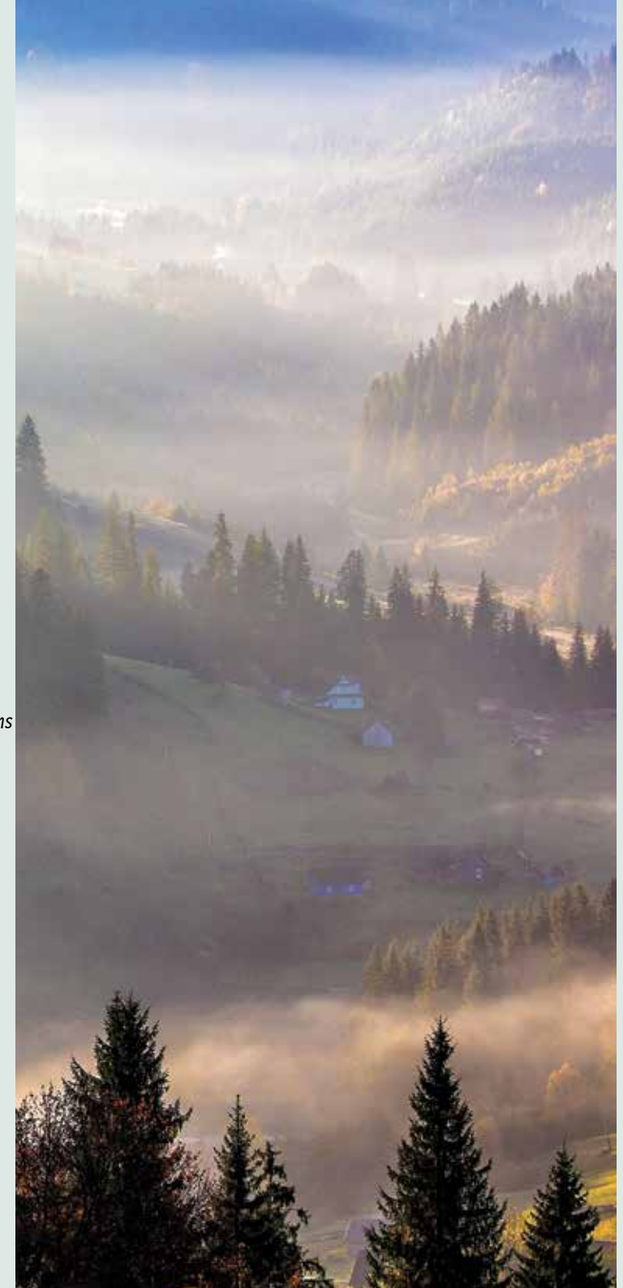

Серед птахів поширені тетерук (*Lyrurus tetrix*), глухар (*Tetrao urogallus*), орябок (*Bonasa bonasia*), сова довгохвоста (*Strix uralensis*) та інші. Дятел трипалий (*Picoides tridactylus*) є індикатором стану ялинових пралісів з достатньою кількістю відмерлої деревини.

Typical bird species include black grouse (Lyrurus tetrix), western capercaillie (Tetrao urogallus), hazel grouse (Bonasa bonasia), Ural owl (Strix uralensis) and others. The three-toed woodpecker (Picoides tridactylus) is an indicator of the condition of primeval spruce forests with sufficient dead wood.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Серед ссавців, для яких визначена територія, трапляються рись євразійська (*Lynx lynx*) і ведмідь бурий (*Ursus arctos*).

Among the mammals for which the site is designated are the Eurasian lynx (Lynx lynx) and the brown bear (Ursus arctos).

Територія визначена для дзвоників пилчастих (*Campanula serrata*), язичника сибірського (*Ligularia sibirica*) і тозії карпатської (*Tozzia carpathica*). Вони трапляються локально в Карпатах на вологих луках, узліссях, у гірських лісах і заплавах річок. Їхнє існування залежить від природного гідрорежиму, збереження лісів і традиційного господарювання, а основні загрози пов'язані з меліорацією та вирубками.

Рослини
Plants

The area is designated for the protection of serrate bellflower (Campanula serrata), Siberian leopardplant (Ligularia sibirica), and Carpathian tozzia (Tozzia carpathica). These species occur locally in the Carpathians on wet meadows, forest edges, in mountain forests, and river floodplains. Their survival depends on natural hydrological regimes, forest conservation, and traditional land use. The main threats are linked to drainage and logging.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Чернівецька область, Дністровський район

Chernivtsi Region, Dnistrovskyi District

Площа: 11 123 га

Area: 11,123 ha

Територія не зазнала впливу війни.

The territory has not been affected by military actions.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The area forms a continuous complex of sites:

UA0000045
UA0000448
UA0000449
UA0000450
UA0000451
UA0000453

Частина найбільшого каньйону Європи

Part of the largest canyon in Europe

Національний природний парк «Хотинський»

Khotyn National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

11 оселищ
habitats

5 видів рослин
plant species

98 видів тварин
animal species

Територія простягається на понад 180 км уздовж середньої течії р. Дністер. Вона охоплює правобережну частину Дністровського каньйону зі стрімкими схилами, лісами і унікальними геологічними утвореннями (стінки, печери, гроти, карстові урвища, водоспади тощо).

The site stretches over 180 km along the middle course of the Dniester River. It includes the right-bank section of the Dniester Canyon, featuring steep slopes, forests, and unique geological formations (cliffs, caves, grottoes, karst escarpments, waterfalls, etc.).

85%

площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.A1

Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G1.22

Мішані дубово-в'язово-ясенові ліси великих річок

Mixed Quercus - Ulmus - Fraxinus woodland of great rivers

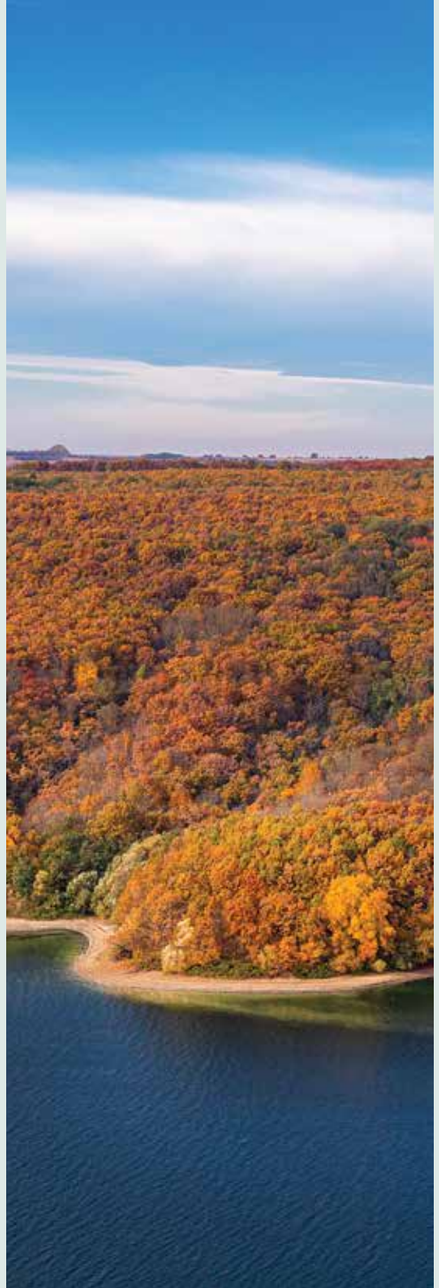

Об'єкти охорони:
Conservation features:

З риб, які населяють Дністровське водосховище, варто виокремити чопа великого (*Zingel zingel*) – ендеміка басейнів Дністра і Дунаю.

Among the fish inhabiting the Dniester Reservoir, the zingel (Zingel zingel), an endemic of the Dniester and Danube basins, is notable.

Риби
Fish

Птахи
Birds

Встановлено перебування кількох пар пугача (*Bubo bubo*), гніздяться лелека чорний (*Ciconia nigra*), сова довгохвоста (*Strix uralensis*) і низка інших локально поширених видів.

Several pairs of Eurasian eagle-owl (Bubo bubo) have been recorded, along with black stork (Ciconia nigra), Ural owl (Strix uralensis), and a number of other locally distributed species.

З ссавців найбільший інтерес становить ховрах європейський (*Spermophilus citellus*), колонії якого збереглися на окремих ділянках степових схилів у середній течії Дністра. Для його охорони необхідне недопущення заліснення, заростання чагарниками місць перебування та збереження традиційного випасу свійської худоби. Останні зафіксовані колонії європейського ховраха в Україні досі не мають національного статусу охорони.

The European ground squirrel (Spermophilus citellus) is of particular interest, with colonies persisting on certain steppe slopes along the middle Dniester. Its conservation requires preventing afforestation, scrub overgrowth of its habitat, and maintaining traditional livestock grazing. The last known colonies of the European ground squirrel in Ukraine currently lack national protection status.

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

Територія визначена для збереження популяцій рябчика гірського (*Fritillaria montana*) – південноєвропейсько-балканського виду, який в Україні росте на межі ареалу. Також охорони потребує рідкісний реліктовий вид шиверекія подільська (*Schivereckia podolica*).

The site protects populations of mountain fritillary (Fritillaria montana), a South European-Balkan species at the edge of its range in Ukraine, and the rare relict species Schivereckia (Schivereckia podolica).

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Північ України Continental

Northern Ukraine Continental

Територія області частково постраждала на початку повномасштабного російського вторгнення. Вона певний час перебувала під окупацією та продовжує піддаватись обстрілам, зокрема в прикордонних районах.

Part of the region was affected at the beginning of russia's full-scale invasion. Some areas were temporarily occupied, and the region continues to suffer from shelling, particularly in the border districts.

Чернігівська область
Chernihiv Region

Смарагдова мережа Чернігівщини в цифрах:
The Emerald Network of Chernihiv Region in numbers:

5823 km²

що трохи перевищує площу 10 міст Варшава

which slightly exceeds the area of 10 cities of Warsaw

8%

від площі Смарагдової мережі в Україні. Найбільший показник серед усіх областей

of the area of the Emerald Network in Ukraine. The highest percentage among all regions

18,3%

від площі Чернігівської області

of the area of Chernihiv Region

69,2%

територій природно-заповідного фонду області входить до Смарагдової мережі.

of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

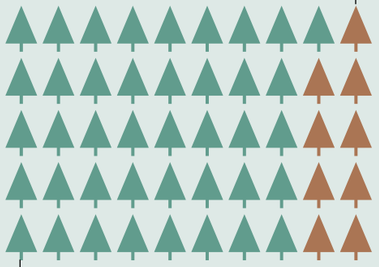

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, **у 4,6 рази більшій** за площу ПЗФ.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over an area **4.6 times larger** that of the region's Protected Areas Network.*

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

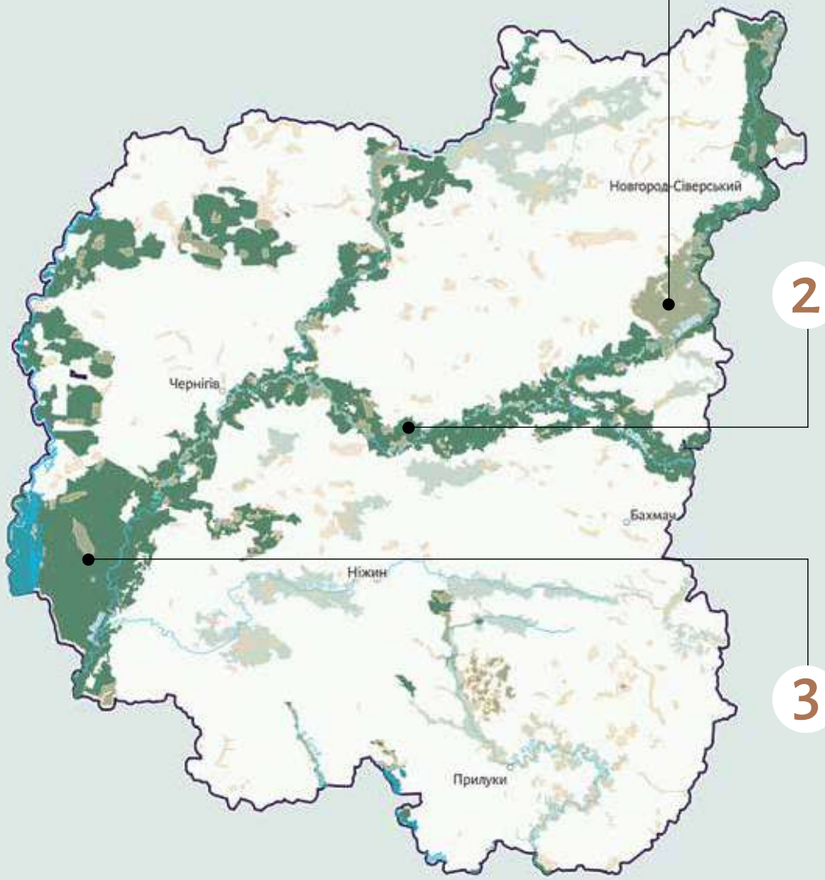

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти *Approved Emerald Network sites*
- номіновані Смарагдові об'єкти *Nominated Emerald Network sites*
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ) *Protected Areas Network*

1 **НПП «Мезинський»**
Mezyn National Nature Park

2 **Подесення**
Podesennia

3 **РЛП «Міжрічинський»**
Mizhrichynskyi Regional Landscape Park

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Регіон характеризується значними площами лісів і заболочених долин річок. Незарегульована долина річки Десна з природним режимом течії слугує важливим міграційним шляхом для багатьох європейських видів птахів.

The region is characterised by extensive forested areas and the vast wet river valleys. The free-flowing Desna River, one of the few in Europe that still retains its natural hydrological regime, serves as an important migration corridor for numerous European bird species.

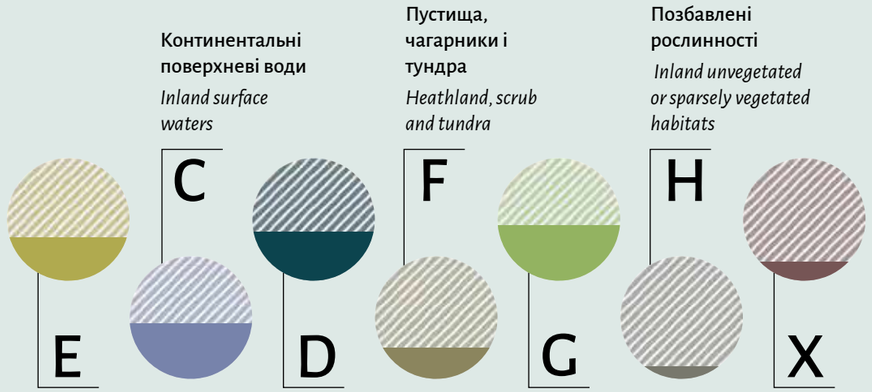

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

45%

від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 ware protected within the region, including:

Рябець великий
(Hypodryas maturna)
Scarce fritillary

Один з найбільш рідкісних метеликів Європи.

One of Europe's rarest butterflies.

Дукачик блакитнуватий
(Lycaena helle)
Violet copper

Нічниця стрикс
(Xylomoia strix)
Scarce dagger

Види відомі на межі ареалу.

The species occurs at the edge of its distribution range.

20%

від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Аденофора лілієлиста
(Adenophora lilifolia)
Lilyleaf ladybell

Поширений переважно в Азії, тоді як у європейських країнах його популяція стрімко скорочується.

Predominantly distributed in Asia, while its populations in European countries are rapidly declining.

Парило волосисте
(Agrimonia pilosa)
Hairy agrimony

В Україні ця рослина з'явилась в результаті давніх післяльодовикових міграцій з Азії.

In Ukraine, this species appeared as a result of ancient post-glacial migrations from Asia.

Чернігівська область, Новгород-Сіверський район

Chernihiv Region, Novhorod-Siverskyi District

Площа: 31 098 га

Area: 31,098 ha

Територія не постраждала внаслідок воєнних дій.

The territory has not been affected by military actions.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000038

Національний природний парк «Мезинський»

Mezyn National Nature Park

Створено для охорони:
Established for the protection:

17 оселищ *habitats*

2 види рослин *plant species*

47 видів тварин *animal species*

Територія розміщена в долині річки Десна та включає широколистяні ліси на її правому березі. Територія відіграє велику роль для глобальних сезонних міграцій птахів.

The site lies in the Desna River valley and includes broadleaved forests on its right bank. The site plays an important role in global seasonal bird migrations.

100% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.A1
Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах

Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

E2.2
Рівнинні та низькогірні сінокісні луки

Low and medium altitude hay meadows

E3.4
Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки

Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед комах можна виділити наявність ведмедиці чотирикрапкової (*Euplagia quadripunctaria*).

Among insects, the presence of the Jersey tiger (Euplagia quadripunctaria) is notable.

Комахи
Insects

Риби
Fish

Амфібії
Amphibians

Рибне населення, для якого визначена територія, представляють в'юн звичайний (*Misgurnus fossilis*) та гірчак європейський (*Rhodeus sericeus amarus*).

Fish species for which the site is designated include the weatherfish (Misgurnus fossilis) and the European bitterling (Rhodeus sericeus amarus).

Заплавні луки населяє кумка червоночерева (*Bombina bombina*).

Floodplain meadows are inhabited by the fire-bellied toad (Bombina bombina).

Характерними для території видами є лелека чорний (*Ciconia nigra*) та журавель сірий (*Grus grus*), які потребують збереження водойм і заплав для живлення, а також лісів (у випадку лелеки) та боліт (у випадку журавлів) для гніздування.

Characteristic species include the black stork (Ciconia nigra) and the common crane (Grus grus), which depend on wetlands and floodplains for feeding, and on forests (in the case of the stork) and bogs (in the case of cranes) for nesting.

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Ссавці європейського пріоритету охорони представлені типово річковими видами: бобер європейський (*Castor fiber*) і видра річкова (*Lutra lutra*).

Mammals of European conservation priority are represented by typical riverine species: the Eurasian beaver (Castor fiber) and the Eurasian otter (Lutra lutra).

Серед рослин, для охорони яких визначена ця територія Смарагдової мережі, потрібно виділити наголоватки волошкові (*Jurinea cyanoides*) та синяк руський (*Echium russicum*).

The site is designated for the protection of blue thistle (Jurinea cyanoides) and Danube viper's bugloss (Echium russicum).

Рослини
Plants

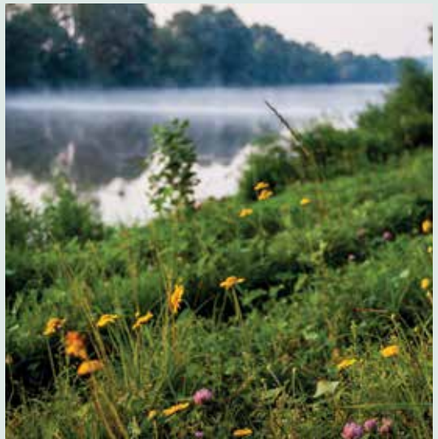

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Чернігівська область, Чернігівський, Корюківський та Новгород-Сіверський райони; Сумська область, Шосткинський та Конотопський райони
Chernihiv Region, Chernihiv, Koriukivka and Novhorod-Siverskyi Districts; Sumy Region, Shostka and Konotop Districts

Площа: 208 720 га
Area: 208,720 ha

Територія в перші дні повномасштабної війни опинилась в окупації, проте згодом була звільнена. Факти фізичного пошкодження території не відомі.
The site was occupied during the first days of the full-scale invasion but was later liberated. No confirmed cases of physical damage to the site are known.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:
The area forms a continuous complex of sites:
UA0000054
UA0000058
UA0000147

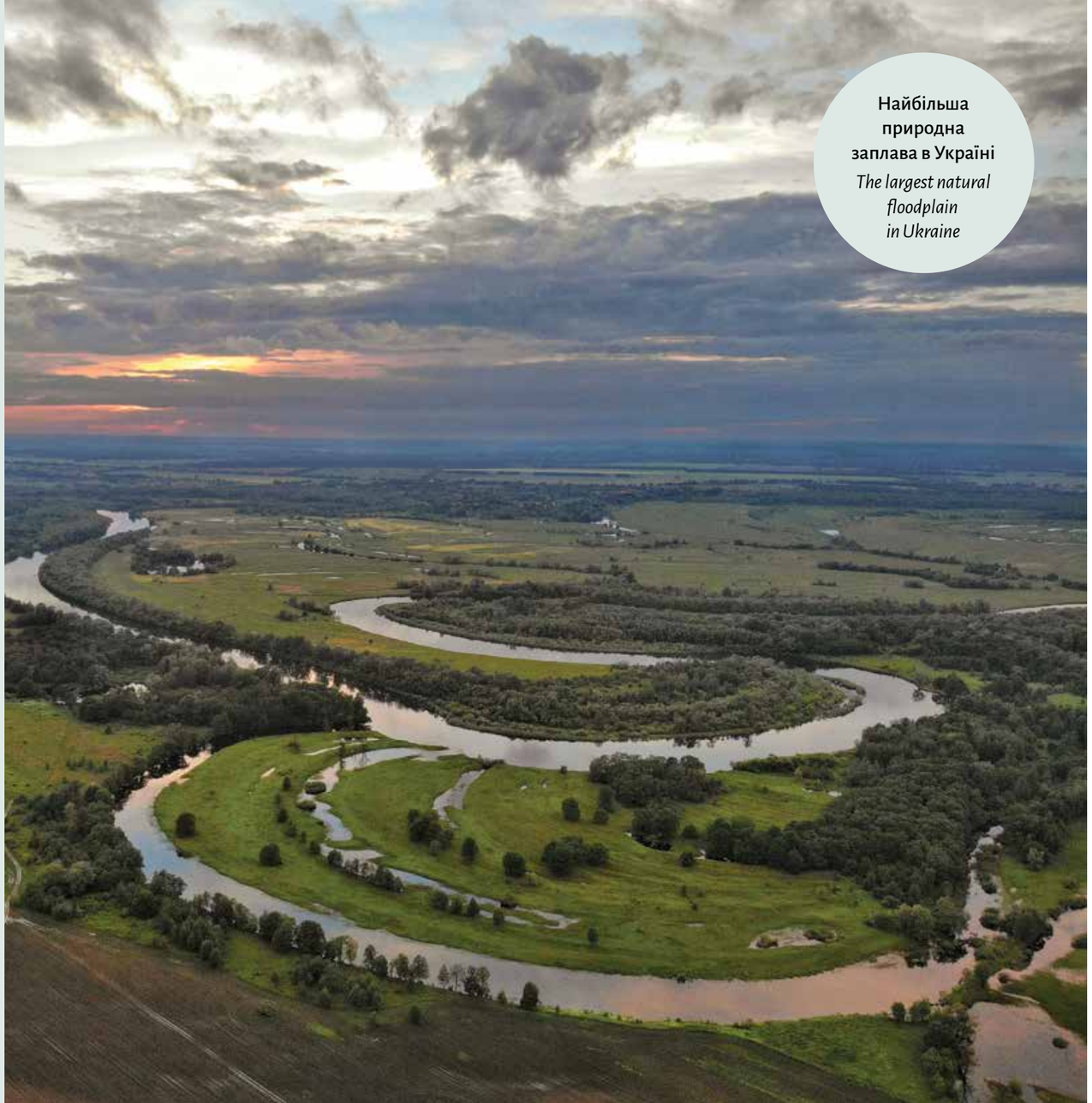

Найбільша природна заплава в Україні
The largest natural floodplain in Ukraine

Подесення
Podesennia

Створено для охорони:
Established for the protection:

26 оселищ *habitats*

5 видів рослин *plant species*

68 видів тварин *animal species*

Територія включає природну заплаву річки Десна у Чернігівській та частково Сумській областях. Це найбільша збережена заплава великої річки в Україні. Тут зберігається режим водопілля і тому територія має значення, як пташиний міграційний коридор. Непорушена долина річки простягається майже на 600 км. В багатьох місцях останніми роками територія розорюється фермерами.

The site includes the natural floodplain of the Desna River in Chernihiv Region and partly in Sumy Region. It is the largest preserved floodplain of a major river in Ukraine. The natural flooding regime is maintained, which makes the area especially important as a migration corridor for birds. The undisturbed river valley stretches for nearly 600 km. In recent years, however, parts of the territory have been ploughed by farmers.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

E2.2 Рівнинні та низькогірні сінокісні луки
Low and medium altitude hay meadows

E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки
Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

E5.4 Мокрі або вологі високотравні та папоротеві узлісся і луки
Moist or wet tall-herb and fern fringes and meadows

G1.11 Прирічкові вербові ліси
Riverine Salix woodland

Об'єкти охорони:
Conservation features:

У заплавних водоймах мешкають рідкісні види комах. Зокрема, плавунець широкий *(Dytiscus latissimus)* та плавунець дволінійний *(Graphoderus bilineatus)*, які тут досягають південної межі ареалу.

Rare aquatic beetles inhabit the floodplain waters, including the great diving beetle (Dytiscus latissimus) and the two-lined diving beetle (Graphoderus bilineatus), which here reach the southern limit of their distribution.

Комахи
Insects

Птахи
Birds

Долина Десни є надзвичайно важливим міграційним коридором для птахів Східної та Північної Європи. Щороку тут зупиняються на відпочинок групи журавля сірого (*Grus grus*), лелек білого (*Ciconia ciconia*) та чорного (*Ciconia nigra*). Річкові острови та мілини використовують для відпочинку під час перельотів крячок річковий (*Sterna hirundo*) та брижач (*Philomachus pugnax*).

The Desna River valley is a crucial migration corridor for birds from Eastern and Northern Europe. Each year, the common crane (Grus grus), white stork (Ciconia ciconia) and black stork (Ciconia nigra) stop here to rest. River islands and sandbanks serve as stopover sites for the common tern (Sterna hirundo) and ruff (Philomachus pugnax) during migration.

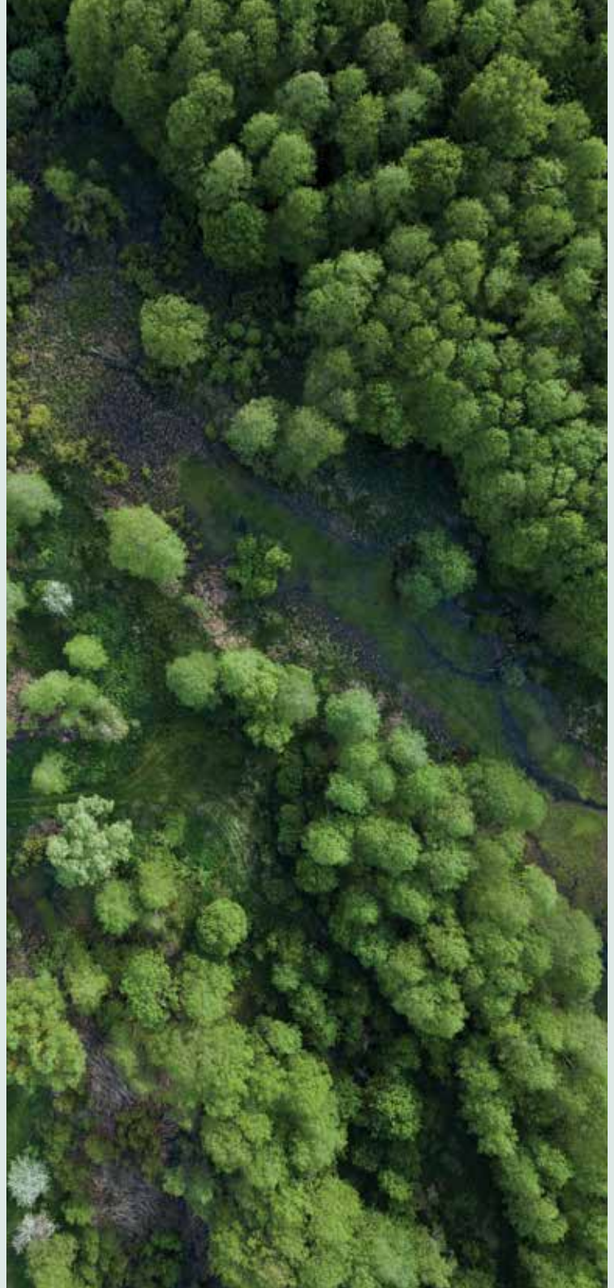

Серед рослин територія визначена для охорони видів заплавних луків і піщаних підвищень. До них відносяться юринея волошкова (*Jurinea cyanoides*), сон розкритий (*Pulsatilla patens*) та льонолисник безприквітковий (*Thesium ebracteatum*).

The site is designated for the protection of floodplain meadow and sandy-ridge species, such as the cornflower-headed jurinea (Jurinea cyanoides), eastern pasqueflower (Pulsatilla patens) and leafy toadflax (Thesium ebracteatum).

Рослини
Plants

Ссавці
Mammals

Серед ссавців долина Десни зберігає стійкі популяції бобра європейського (*Castor fiber*) та видри річкової (*Lutra lutra*).

The Desna valley supports stable populations of the Eurasian beaver (Castor fiber) and Eurasian otter (Lutra lutra).

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Чернігівська область, Чернігівський район

Chernihiv Region, Chernihiv District

Площа: 102 434 га

Area: 102,434 ha

Територія зазнала значних пошкоджень внаслідок пожеж, що виникли в результаті обстрілів ракетами та БПЛА.

The territory has suffered significant damage as a result of fires caused by missile and UAV strikes.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000047

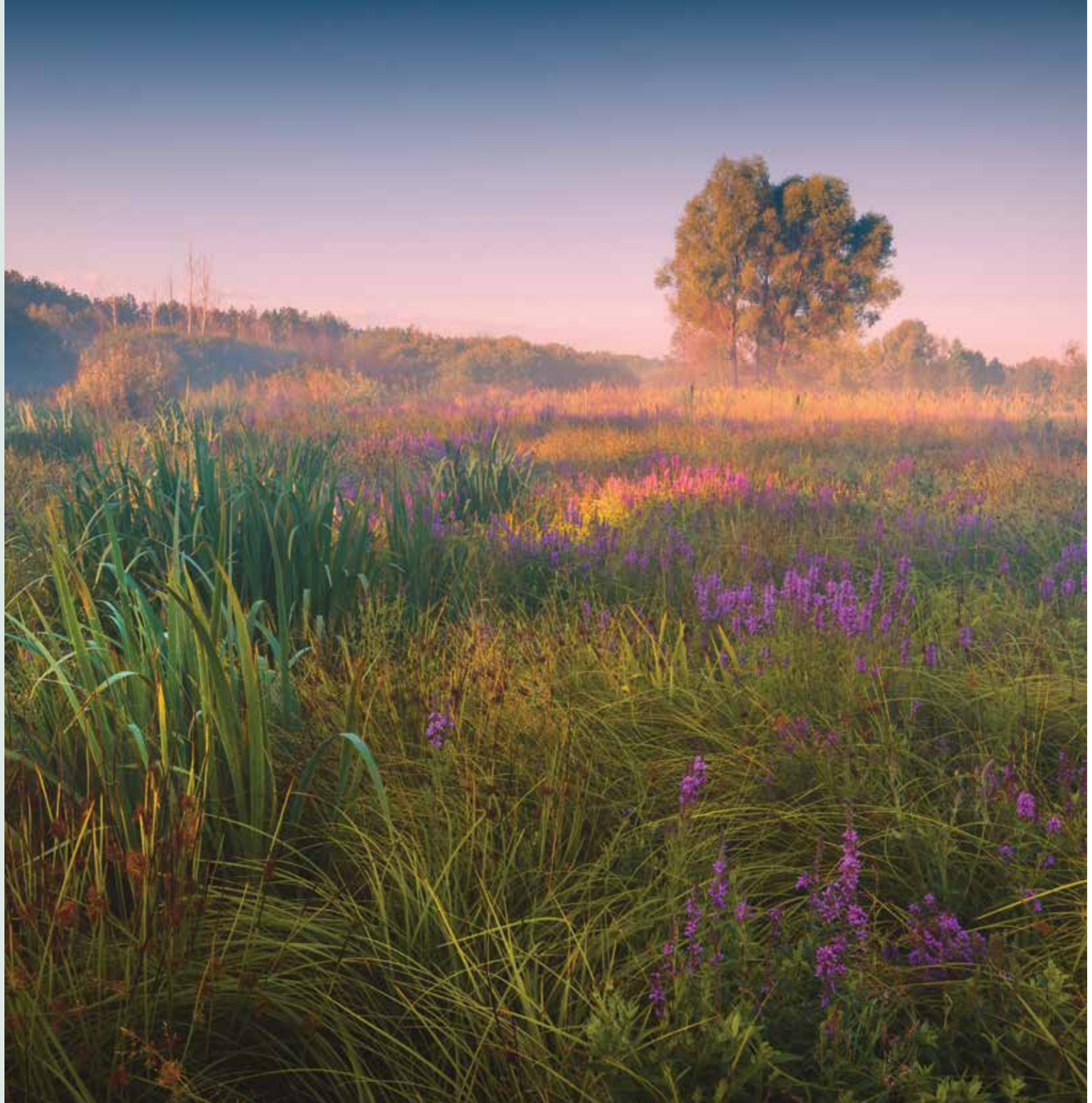

РЛП «Міжрічинський»

Mizhrichynskyi Regional Landscape Park

Створено для охорони:

Established for the protection:

25 оселищ *habitats*

4 види рослин *plant species*

76 видів тварин *animal species*

Територія розміщена на півночі України, у межиріччі річок Дніпро і Десна. До її складу входять ліси, болота, борові піски, заплава річки Десна та спільна дельта річок Дніпро і Прип'ять у їх впадінні до Київського водосховища. Міжрічинський парк у поєднанні з сусідніми територіями Смарагдової мережі утворює найбільший осередок безперервних природоохоронних територій в Україні – понад 1 млн га.

The site is located in northern Ukraine, between the Dnipro and Desna rivers. Its territory includes forests, peatlands, aeolian sands, the floodplain of the Desna River, and the joint delta of the Dnipro and Prypiat rivers at their confluence with the Kyivske Reservoir. Together with adjacent Emerald Network sites, the Mizhrichynskyi Park forms the largest continuous cluster of protected areas in Ukraine – over 1 million hectares.

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

E3.4 Мокрі або вологі евтрофні і мезотрофні луки

Moist or wet eutrophic and mesotrophic grassland

G1.7 Термофільні листопадні ліси

Thermophilous deciduous woodland

G1.8 Ацидофільні ліси з домінуванням *Quercus*

Acidophilous Quercus-dominated woodland

D5.2 Зарості крупних осок переважно без застою води

Beds of large sedges normally without free-standing water

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Перлівниця товста (*Unio crassus*), єдиний двостулковий молюск, для якого створюють Смарагдову мережу, залежить від збереження проточних водойм.

The thick-shelled river mussel (Unio crassus), the only bivalve for which the Emerald Network is designated, depends on the preservation of flowing water bodies.

Молюски
Molluscs

Риби
Fish

Амфібії
Amphibians

Територія визначена для таких видів, як мінога українська (*Eudontomyzon mariae*) та мересниця озерна (*Phoxinus percnurus*).

The site is designated for the Ukrainian brook lamprey (Eudontomyzon mariae) and lake minnow (Phoxinus percnurus).

Серед амфібій потрібно відзначити тритона гребінчастого (*Triturus cristatus*) та кумку звичайну (*Bombina bombina*).

Notable amphibian species include the great crested newt (Triturus cristatus) and the common fire-bellied toad (Bombina bombina).

Завдяки різноманіттю біотопів ця територія Смарагдової мережі дозволяє зберігати види, приурочені до сухих луків. До них відносяться наголоватки волошкові (*Jurinea cyanoides*) та синяк руський (*Echium russicum*). На заплавних луках зафіксований дягель болотяний (*Angelica palustris*). Серед лісових видів відзначається сон розкритий (*Pulsatilla patens*).

Owing to its diversity of habitats, this Emerald Network site supports species associated with dry grasslands, such as the cornflower-headed jurinea (Jurinea cyanoides) and common viper's bugloss (Echium russicum). In the floodplain meadows occurs marsh angelica (Angelica palustris). Among forest species, the eastern pasqueflower (Pulsatilla patens) is noteworthy.

Рослини
Plants

Рептилії
Reptiles

Ссавці
Mammals

Серед ссавців територія визначена для видри річкової (*Lutra lutra*), бобра європейського (*Castor fiber*), рисі євразійської (*Lynx lynx*) та вовка (*Canis lupus*).

Mammal species for which the site is designated include the Eurasian otter (Lutra lutra), Eurasian beaver (Castor fiber), Eurasian lynx (Lynx lynx), and wolf (Canis lupus).

У водоймах мешкає черепаха болотяна (*Emys orbicularis*).

The European pond turtle (Emys orbicularis) inhabits local water bodies.

Крайній південь України
Steppic

Extreme south Ukraine
Steppic

АР Крим та м. Севастополь
The ARC and Sevastopol City

Смарагдова мережа АР Крим в цифрах:
The Emerald Network of the Autonomous Republic of Crimea in numbers:

5170 km²
що трохи менше, ніж площа 10 міст Сеул
which is slightly smaller than the area of 10 cities of Seoul

7,1%
від площі Смарагдової мережі в Україні
of the area of the Emerald Network in Ukraine

20,2%
від площі АР Крим
of the area of Crimea

92%
територій природно-заповідного фонду регіону входить до Смарагдової мережі.
of the region's Protected Areas Network is included in the Emerald Network.

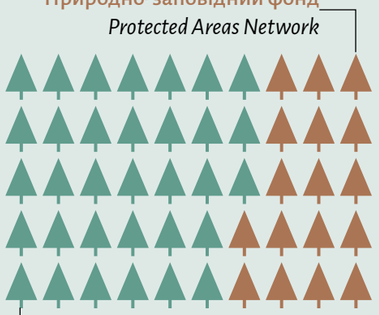

545 km² територій Смарагдової мережі – в межах акваторії моря. Із них 110 км² (20 %) вже охоплено об'єктами ПЗФ. Але ще 555 км² (83 %) морських площ ПЗФ не включені у Смарагдову мережу.
of Emerald Network areas – within the marine waters. Of these, 110 km² (20%) are already covered by Protected Areas Network. But another 555 km² (83%) of marine Protected Areas Network are not included in the Emerald Network.

Смарагдова мережа забезпечує охорону рідкісних видів і оселищ на території, у **5 разів більшій** за площу ПЗФ. Це має особливе значення для АР Крим, де заповідних територій небагато.

*The Emerald Network ensures the protection of rare species and habitats over a territory **five times larger** that of the Protected Areas Network. This is particularly important for Crimea, where protected areas remain scarce.*

З 2014 року територія перебуває в умовах російської окупації. Внаслідок цього постраждали природоохоронні об'єкти, у тому числі й ділянки Смарагдової мережі.

Since 2014, the territory has been under russian occupation. As a result, several protected areas, including sites of the Emerald Network, have suffered damage.

Репрезентативні сайти:
Representative sites:

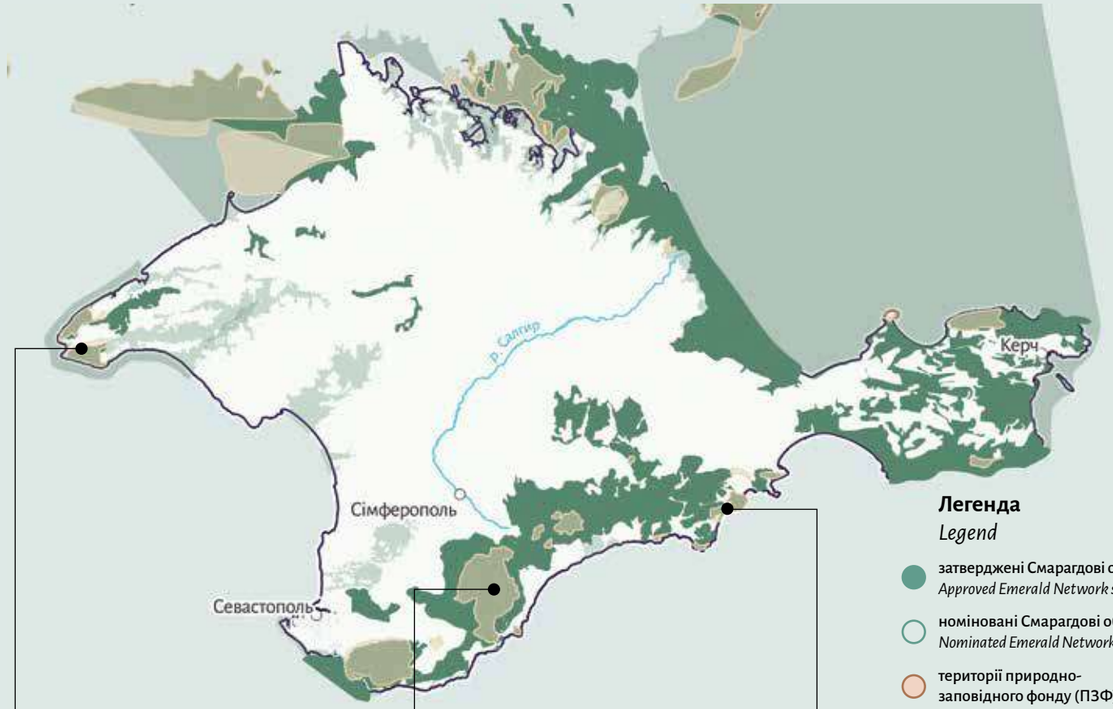

Легенда
Legend

- затверджені Смарагдові об'єкти *Approved Emerald Network sites*
- номіновані Смарагдові об'єкти *Nominated Emerald Network sites*
- території природно-заповідного фонду (ПЗФ) *Protected Areas Network*

1 Тарханкутський півострів
Tarkhankut Peninsula

2 Кримський заповідник
Crimean Nature Reserve

3 Карадазький заповідник
Karadazkyi Nature Reserve

Природні оселища, що охороняються

Protected natural habitats

Півострів омивається Чорним та Азовським морями і включає в себе різні природні зони. На півночі розташовується степ, у центрі – Кримські гори, а на південних схилах формується вузька смуга субтропіків.

The peninsula is washed by the Black and Azov Seas and encompasses a wide range of natural zones. The north is dominated by steppe landscapes, the centre by the Crimean Mountains, and the southern slopes form a narrow strip of subtropics.

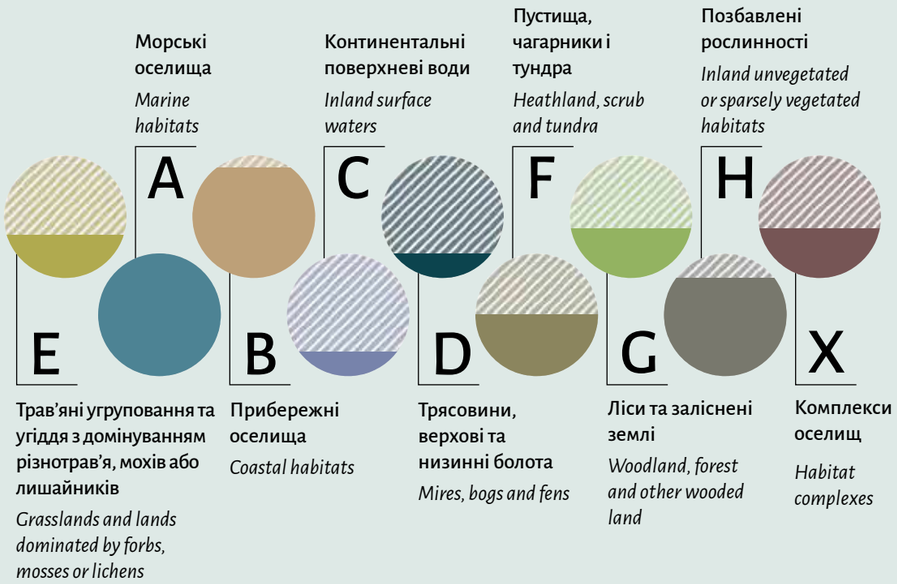

Поєднання морського клімату, гірських систем і степових рівнин зробило Крим найбільшим центром ендемізму України. Саме тут зосереджено більше вузькоареальних видів, ніж у будь-якому іншому регіоні.

The combination of a maritime climate, mountain systems, and steppe plains has made Crimea the largest centre of endemism in Ukraine, hosting more narrowly distributed species than any other region.

Важливими для охорони є степові та лісові біотопи, осипи, морські узбережжя та численні морські природні оселища.

Key habitats for protection include steppe and forest biotopes, screes, coastal areas, and numerous marine natural habitats.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Рідкісні види тварин та рослин

Rare animal and plant species

59% від усіх тварин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all animal species listed in Resolution 6 ware protected within the region, including:

Журавель степовий
(Anthropoides virgo)
Demoiselle crane

Найбільша гніздова популяція виду серед країн Ради Європи.

Hosts the largest breeding population of the species among Council of Europe member states.

Полоз леопардовий
(Zamenis situla)
Leopard snake

Одна з найбільш яскраво забарвлених змій Європи

One of the most vividly coloured snakes in Europe.

Хохітва
(Tetrax tetrax)
Little bustard

Баклан малий
(Phalacrocorax pygmaeus)
Pygmy cormorant

Види перебувають на межі ареалу

Species occurs at the edge of its distribution range

24% від усіх рослин Резолюції 6 охороняється на території області, зокрема:

of all plant species listed in Resolution 6 are protected within the region, including:

Цикламен Кузнєцова
(Cyclamen kuznetzovii)
Cyclamen kuznetzovii

Розквітає у гірських лісах ще до того, як розтане сніг.

It blossoms in the mountain forests even before the snow melts.

Хрінниця Турчанінова
(Lepidium turczaninowii)
Turczaninow's pepperwort

В околицях міста Феодосія збереглось кілька останніх мікропопуляцій виду у світі.

Several last micro-populations in the world survive near Feodosia.

Астрагал щетинястий
(Astragalus setosulus)
Bristly milk-vetch

Зростає винятково на кам'янистих осипах у горах південного узбережжя Криму. Насіння зберігає схожість протягом багатьох десятиліть.

Grows exclusively on rocky screes of the southern Crimean Mountains; its seeds remain viable for decades.

Катран коктебельський
(Crambe koktebelica)
Koktebel crambe

Трапляється в невеликій кількості кам'янистих локацій у гірському Криму, а також на Північному Кавказі. Живе понад 50 років.

Occurs in small numbers on rocky sites in the Crimean Mountains and the North Caucasus; can live for over 50 years.

Стрічкоязичник козячий
(Himantoglossum caprinum)
Goat orchid

У Криму зосереджена найбільша популяція виду у світі. Коли комахи сідають на квітку, до них прилипає спеціальний орган для перенесення пилку. Коли комаха перелітає в пошуках нектару на іншу квітку, то запилює її прикріпленою до своєї голови «бандероллю» з пилком.

Crimea hosts the world's largest population of this species. When the insect flies in search of nectar to another flower, it pollinates it with a "package" of pollen attached to its head.

Стевенієла південна
(Steveniella satyrioides)
Southern steveniella

Ендемічна гірська орхідея Криму та Кавказу. Відома тим, що не виділяє нектару. Натомість рослина приваблює запилювачів, зокрема лісову осу *Dolichovespula sylvestris*, створюючи їстівні вирости на квітці.

A mountain orchid endemic to Crimea and the Caucasus, notable for not producing nectar. Instead, it attracts pollinators, such as the forest wasp Dolichovespula sylvestris, with edible structures on the flower.

Скереда пурпурова
(Crepis purpurea)
Purple hawk's-beard

Трапляється лише в кількох місцях на відкритих ділянках Кримських гір та зокрема на яйлах.

Found only in a few open areas of the Crimean Mountains, including the yaylas.

Зозулинець блідий
(Orchis pallens)
Orchis pallens

Одні з найбільш ранньоквітучих орхідних. В Україні трапляються лише в Криму.

One of the earliest-flowering orchids in Ukraine, occurring only in Crimea.

АР Крим,
Євпаторійський район

Autonomous Republic of Crimea, Yevpatoria District

Площа: 109 071 га

Area: 109,071 ha

Територія зазнала пошкоджень через воєнні дії внаслідок мілітаризації, будівництва інженерно-фортифікаційних споруд та обстрілів; опинилась в окупації починаючи з 2014 року.

The site has been affected by military activities, including militarization, construction of engineering and fortification structures, and shelling; it has been under occupation since 2014.

Територія є нерозривним комплексом сайтів:

The territory is an integrated complex of sites:

існуючих / existing
UA0000130
UA0000376

пропонованих / nominated
UA0000379
UA0000388

Тарханкутський півострів
Tarkhankut Peninsula

Створено для охорони:
Established for the protection:

23 оселища
habitats

5 видів рослин
plant species

82 види тварин
animal species

Територія розміщена на західній околиці Кримського півострова та включає чотири нерозривно поєднані сайти, два з яких вже затверджені, а два – номіновані Україною. Півострів зайнятий великими масивами природних степів, має скелясте узбережжя та прибережно-аквальні комплекси, які представляють морські типи природних оселищ. До складу території входить близько 40 000 га морської акваторії.

The territory is located on the western edge of the Crimean Peninsula and includes four continuously connected sites, two of which are already designated and two nominated by Ukraine. The peninsula comprises large expanses of natural steppe, a rocky coastline, and coastal-aquatic complexes representing marine habitat types. Approximately 40,000 ha of marine waters are included within the territory.

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

A2.4 Змішані відклади в літоральній зоні
Littoral mixed sediments

A2.61 Зарості морських трав на прибережних відкладах
Seagrass beds on littoral sediments

A5 Відклади у субліторальній зоні
Sublittoral sediment

E1.2 Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи
Perennial calcareous grassland and basic steppes

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Це одне з місць, де найкраще збереглися популяції гадюки степової (*Vipera renardi*).

This site hosts some of the best-preserved populations of the eastern steppe viper (Vipera renardi).

Рептилії
Reptiles

Птахи
Birds

З рідкісних степових птахів тут гніздують дерихвіст степовий (*Burhinus oedicnemus*), дрохва (*Otis tarda*), а також баклан чубатий (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*). Над півостровом проходять міграційні шляхи журавля сірого (*Grus grus*), сапсана (*Falco peregrinus*) та луня польового (*Circus cyaneus*). Також тут подекуди зимує казарка червоновола (*Branta ruficollis*) – один з найрідкісніших водоплавних птахів Європи.

Among rare steppe birds, the Eurasian stone-curlew (Burhinus oedicnemus) and great bustard (Otis tarda) breed here, as well as the European shag (Phalacrocorax aristotelis desmarestii). Migration routes of the common crane (Grus grus), peregrine falcon (Falco peregrinus), and hen harrier (Circus cyaneus) pass over the peninsula. The red-breasted goose (Branta ruficollis), one of Europe's rarest waterfowl, winters here in some locations.

Прибережні води Тарханкуту є частиною акваторії, важливої для китоподібних. Чорноморська афаліна (*Tursiops truncatus*) та морська свиня (*Phocoena phocoena*), що перебувають під глобальною загрозою, використовують багаті прибережні біотопи для живлення.

The coastal waters of Tarkhankut are part of an area important for cetaceans. The globally threatened common bottlenose dolphin (Tursiops truncatus) and harbour porpoise (Phocoena phocoena) use the rich coastal habitats for feeding.

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

Територія визначена для охорони рослин ковили Сирейщикова (*Stipa syreistschikowii*) та катрану коктебельського (*Crambe koktebelica*). Їхні популяції на Тарханкуті є одними з найважливіших для збереження в усьому регіоні.

The site is designated for the protection of Syreistschikov's feather grass (Stipa syreistschikowii) and Koktebel crucifer (Crambe koktebelica). Their populations on Tarkhankut are among the most important for conservation in the entire region.

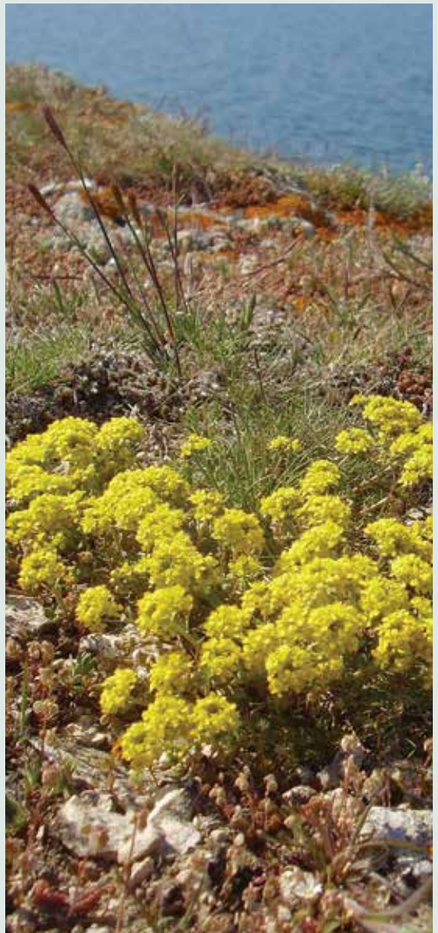

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

АР Крим, Ялтинський, Бахчисарайський та Перекопський райони

Autonomous Republic of Crimea, Yalta, Bakhchysarai and Perekop Districts

Площа: 44 042 га

Area: 44,042 ha

Територія не зазнала безпосередніх пошкоджень внаслідок воєнних дій, але опинилась в окупації починаючи з 2014 року. Також, самопроголошена підконтрольна росії адміністрація ліквідувала заповідник та частково віддала його територію під забудову урядовими дачами російської влади.

The site did not suffer direct damage from military actions, but has been under occupation since 2014. The self-proclaimed administration controlled by russia dissolved the reserve and partially allocated its territory for the construction of government residences for russian officials.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000005

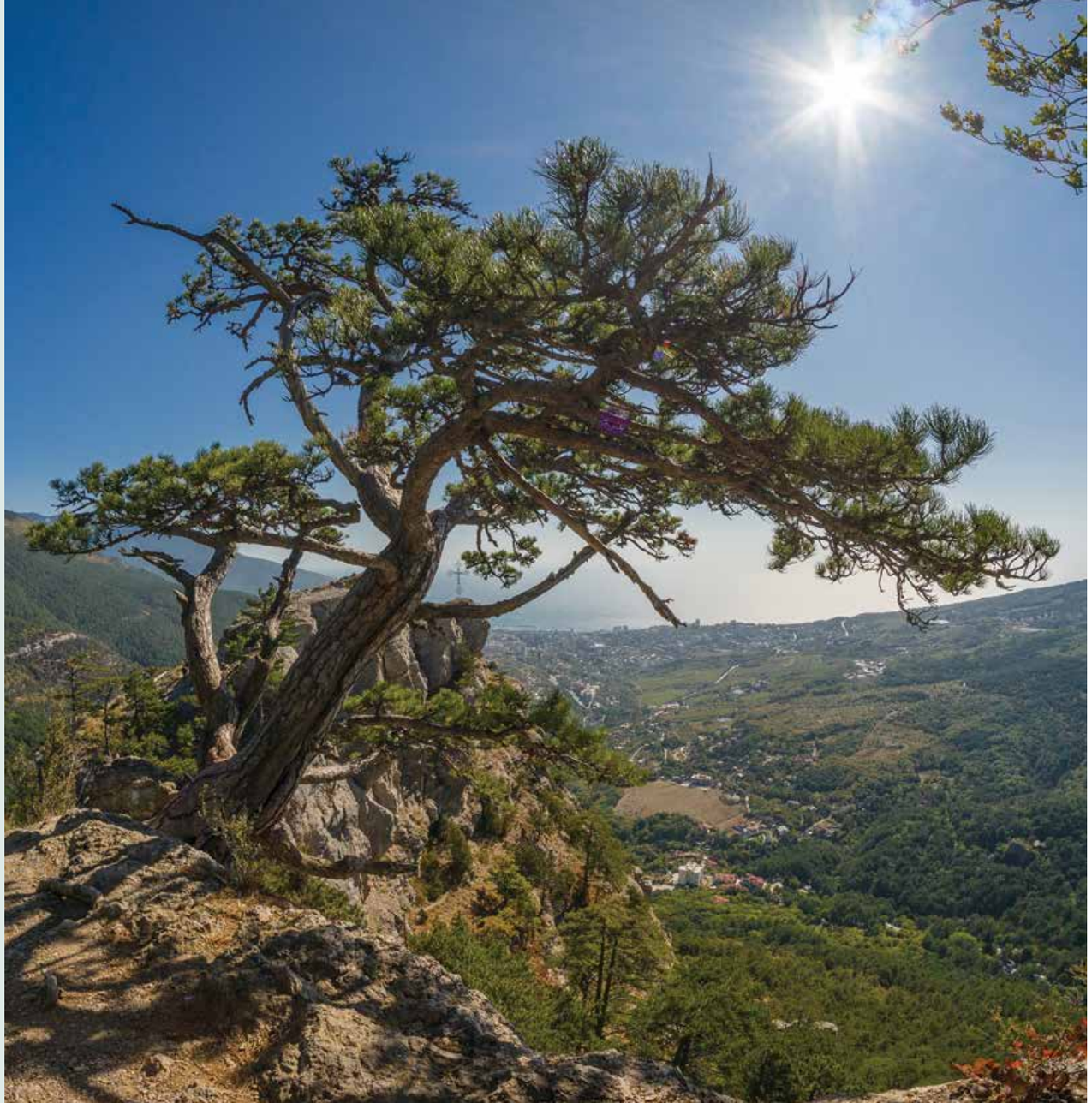

Кримський заповідник

Crimean Nature Reserve

Створено для охорони:

Established for the protection:

27 оселищ *habitats*

10 видів рослин *plant species*

83 види тварин *animal species*

Територія розміщена на Кримському півострові і включає різні типи гірських лісів, кам'янистих осипів та степових ділянок на гірському плато – так званих яйлах. Окреме відділення заповідника «Лебедині острови» включає морську акваторію мілководдя та морські оселища, що слугують важливим місцем зимівлі водоплавних птахів. На території заповідника розміщені також карстові печери Криму.

The site is located on the Crimean Peninsula and includes various types of mountain forests, rocky screes, and steppe areas on the mountain plateau – the so-called yaylas. The separate Swan Islands section of the reserve includes shallow marine waters and important marine habitats that serve as a key wintering area for waterfowl. The reserve also contains some of Crimea's major karst caves.

Найбільші типи природних оселищ за площею:

The largest natural habitat types by area are:

G1.A1
Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах
Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G3.5
Ліси з *Pinus nigra*
Pinus nigra woodland

G1.6
Букові ліси
Fagus woodland

E1.2
Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи
Perennial calcareous grassland and basic steppes

A5
Відклади у субліторальній зоні
Sublittoral sediment

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Земноводні представлені тритоном Кареліна (*Triturus karelinii*).

Amphibians are represented by the Karelin's newt (Triturus karelinii).

З плазунів територія визначена для охорони полоза леопардового (*Zamenis situla*) та гадюки степової (*Vipera renardi*).

The site is designated for the protection of the leopard snake (Zamenis situla) and the eastern steppe viper (Vipera renardi).

Амфібії
Amphibians

Рептилії
Reptiles

Птахи
Birds

Окрасою території є великі хижі птахи, які в Україні гніздують лише в Кримських горах, – гриф чорний (*Aegypius monachus*) та сип білоголовий (*Gyps fulvus*). Разом із ними охороняються орел-могильник (*Aquila heliaca*) і види глобального значення: казарка червоновола (*Branta ruficollis*) та кульон тонкодзьобий (*Numenius tenuirostris*).

The site is highlighted by large birds of prey that breed in Ukraine only in the Crimean Mountains – the cinereous vulture (Aegypius monachus) and the griffon vulture (Gyps fulvus). Alongside them, the imperial eagle (Aquila heliaca) is also protected, as well as species of global conservation concern such as the red-breasted goose (Branta ruficollis) and the slender-billed curlew (Numenius tenuirostris).

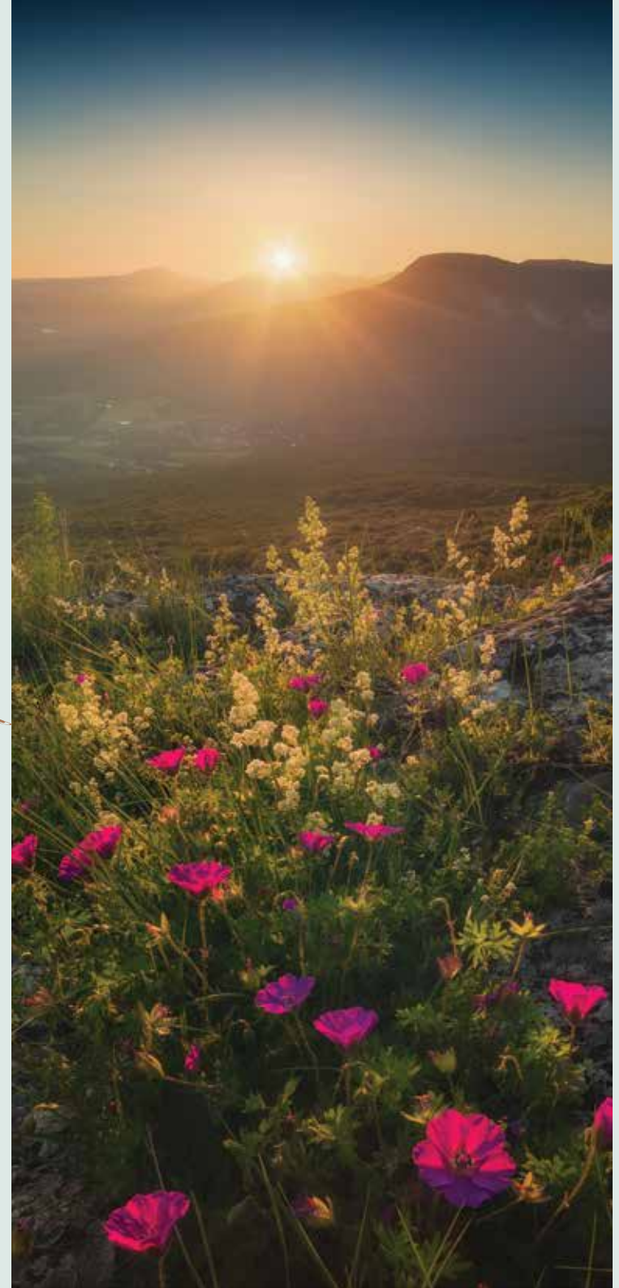

Територія Кримського природного заповідника має особливе значення для кількох видів кажанів. Тут охороняються широковух звичайний (*Barbastella barbastellus*), нічниця триколірна (*Myotis emarginatus*), підковик великий (*Rhinolophus ferrumequinum*) та підковик малий (*Rhinolophus hipposideros*), які формують літні й зимові колонії у печерах та штольнях заповідника.

The Crimean Nature Reserve is of particular importance for several bat species. The area protects the barbastelle (Barbastella barbastellus), the Geoffroy's bat (Myotis emarginatus), the greater horseshoe bat (Rhinolophus ferrumequinum) and the lesser horseshoe bat (Rhinolophus hipposideros), which form summer and winter colonies in the caves and adits of the reserve.

Ссавці
Mammals

Рослини
Plants

Серед рослин охороняються ендеміки стрічкоязичник козячий (*Himantoglossum caprinum*), лагозеріс пурпуровий (*Lagoseris purpurea*), рідкісна стевеніела сатирієподібна (*Steveniella satyrioides*) та реліктовий вид громовик багатолистий (*Onosma polyphylla*).

The site hosts several endemic species, including Himantoglossum caprinum, Lagoseris purpurea, the rare Steveniella satyrioides, and the relict species Onosma polyphylla.

АР Крим,
Феодосійський район

Autonomous Republic of Crimea, Feodosia District

Площа: 2 842 га

Area: 2,842 ha

Територія не зазнала безпосередніх пошкоджень внаслідок воєнних дій, але опинилась в окупації починаючи з 2014 року.

The site has not suffered direct damage from military actions but has been under occupation since 2014.

Територія Смарагдової мережі:

Emerald Network site:

UA0000008

Карадазький заповідник

Karadazkyi Nature Reserve

Створено для охорони:
Established for the protection:

23 оселища
habitats

4 види рослин
plant species

83 види тварин
animal species

Територія розміщена на південному березі Криму. Вона репрезентує складні та рідкісні біотопи гірських осипищ і скель (у тому числі підводних).

The site is located on the southern coast of Crimea. It represents complex and rare biotopes of mountain screes and cliffs, including underwater cliffs.

100% площі охороняється територіями ПЗФ

of the area is covered by the Protected Areas Network

Найбільші типи природних оселищ за площею:
The largest natural habitat types by area are:

G1.A1 Дубово-ясенево-грабові ліси на евтрофних і мезотрофних ґрунтах
Quercus - Fraxinus - Carpinus betulus woodland on eutrophic and mesotrophic soils

G1.7 Термофільні листопадні ліси
Thermophilous deciduous woodland

X18 Степи, що заростають лісом
Wooded steppe

E1.2 Багаторічні трав'яні кальцифітні угруповання та степи
Perennial calcareous grassland and basic steppes

A4 Скелі та інші тверді субстрати в зоні циркаліторалі
Circalittoral rock and other hard substrata

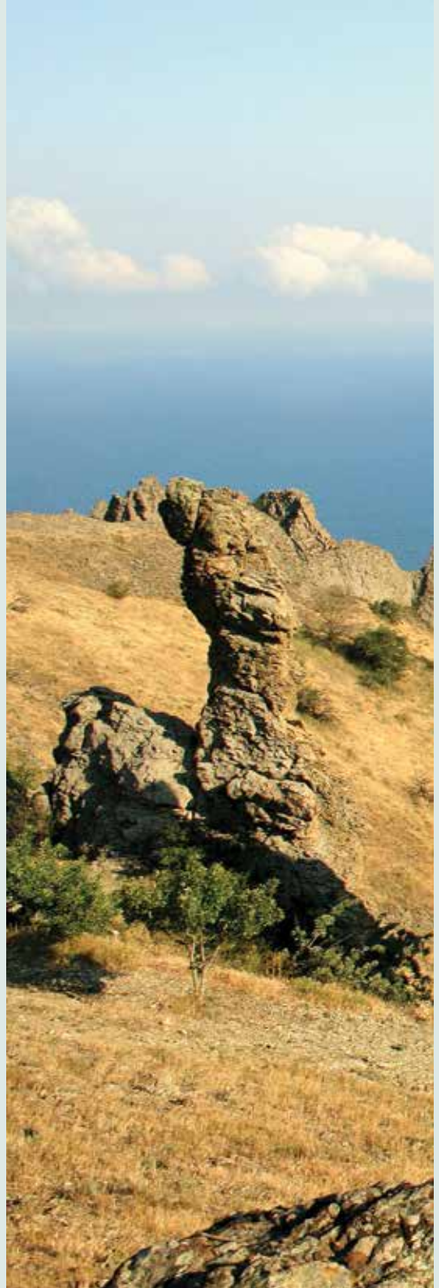

Об'єкти охорони:
Conservation features:

Серед комах потребують охорони степові види турун угорський (*Carabus hungaricus*) та синявець Бавій (*Pseudophilotes bavius*).

Among insects, the steppe beetle Hungarian ground beetle (Carabus hungaricus) and the butterfly Bavius blue (Pseudophilotes bavius) require protection.

Комахи
Insects

Рептилії
Reptiles

В межах території відомі популяції полозів сарматського (*Elaphe sauromates*) та леопардового (*Zamenis situla*), для збереження яких була визначена ця територія.

Within the site, populations of the blotched snake (Elaphe sauromates) and the leopard snake (Zamenis situla) are known, for the conservation of which this territory has been designated.

З рідкісних і зникаючих птахів охороняються гриф чорний (*Aegypius monachus*), орел степовий (*Aquila heliaca*) та сапсан (*Falco peregrinus*).

Among the rare and endangered birds, the protected species include the black vulture (Aegypius monachus), Eastern imperial eagle (Aquila heliaca), and peregrine falcon (Falco peregrinus).

Птахи
Birds

Ссавці
Mammals

Карадазькі печери та тріщини у вулканічних породах створюють умови для денних сховищ і зимівлі кажанів. Тут зберігаються колонії широковуха європейського (*Barbastella barbastellus*), нічниці триколірної (*Myotis emarginatus*) та підковоноса малого (*Rhinolophus hipposideros*). Прибережні води Карадагу є частиною акваторії, де трапляються китоподібні чорноморська афаліна (*Tursiops truncatus*) та морська свиня (*Phocoena phocoena*).

Територія визначена для охорони низки видів рослин. Серед них катран коктебельський (*Crambe koktebelica*), стрічкоязичник козячий (*Himantoglossum caprinum*), громовик ряснолистий (*Onosma polyphylla*) та ковила Сирейщикова (*Stipa syreistschikowii*), які зростають на кам'янистих осипищах.

The site is designated for the protection of several plant species. These include Koktebel cabbage (Crambe koktebelica), goat's-horned orchid (Himantoglossum caprinum), many-leaved onosma (Onosma polyphylla) and Syreistschikow's feather grass (Stipa syreistschikowii), which grow on rocky screes.

Рослини
Plants

The caves of Karadag and fissures in the volcanic rocks provide sites for bats to roost during the day and to hibernate. Colonies of the barbastella (Barbastella barbastellus), the Geoffroy's bat (Myotis emarginatus) and the lesser horseshoe bat (Rhinolophus hipposideros) are preserved here. The coastal waters of Karadag form part of the marine area where the Black Sea bottlenose dolphin (Tursiops truncatus) and the harbour porpoise (Phocoena phocoena) occur.

ВІ ВЛ ДН ДО ЖТ ЗК ЗП ІФ КІ КД ЛГ ЛВ МК ОД ПЛ РВ СМ ТР ХВ ХН ХМ ЧК ЧВ ЧГ КМ

Автори та джерела фотографій
Authors and photo sources

У виданні використані фотографії, надані авторами, фотографії з відкритих джерел, а також з архівів установ природно-заповідного фонду. Для авторів, що оприлюднили фото під вільною ліцензією, у переліку зазначено нікнейм відповідного профілю автора та шифр ліцензії, згідно з вимогами.

The publication uses photographs provided by the authors, photographs from open sources, as well as materials from the archives of protected areas. For authors who have published photographs under a free licence, the list indicates the nickname of the relevant author's profile and the licence code, in accordance with the applicable requirements.

Александр Водолазский (CC BY-SA 4.0): 56, 58, 59
Аліна Вірстюк (CC BY-SA 3.0): 149
Анастасія Василюк (CC BY-SA 4.0): 336, 400, 401
Андрій В Я (CC BY-SA 4.0): 328, 245
Анна Стрижекінь (CC BY-SA 4.0): 226, 363
Артамонов Владислав Альбертович (CC BY-SA 3.0): 215
Артем Жеребцов (CC BY-SA 4.0): 130, 132
Башкатов Віталій (CC BY-SA 3.0): 75, 409
Безсмертна Олеся (власне фото): 42, 50, 51, 78, 102, 103, 116, 231, 332, 418
Бєльська Ольга Валеріївна (власне фото): 87
Василь Буджак (власне фото): 296
Виктор Красюк (CC BY-SA 4.0): 226
Віктор Гавриленко (власне фото): 337
Віктор Пархоменко (власне фото): 384
Віктор Руднік (CC BY-SA 4.0): 276
Віктор Шаповал (власне фото): 235, 338, 340
Віталій Коломійчук (CC BY-SA 4.0): 71, 121
Волинська Hryniuk (CC BY-SA 4.0): 38
Волинська Wereskowa (CC BY-SA 4.0): 38
Володимир Гребенщиков (CC BY-SA 4.0): 376
Володимир Клетьонкін (власне фото): 183, 313, 325
Володимир Тертишник (CC BY-SA 4.0): 46, 66, 144, 292, 304
Волошина Віра (CC BY-SA 4.0): 63
Галина Баранчук (власне фото): 304
Галина Драбинюк (власне фото): 171, 220, 222
Гарбарчук Катерина (власне фото): 104, 106, 107
Голяка Микола (CC BY-SA 4.0): 321
Грибюк Руслан (CC BY-SA 4.0): 167
Дар'я Іноземцева (CC BY-SA 4.0): 133
Дар'я Коршун (CC BY-SA 4.0): 192
Дегула Андрій (CC BY-SA 4.0): 318
Денис Вишневський (CC BY-SA 4.0): 154, 156-157, 158, 159
Денис Лащ (CC BY-SA 4.0): 170
Денис Онищук Миколайович (CC BY-SA 4.0): 98
Деревягін Ігор (CC BY-SA 3.0): 409
Дмитрий Жданов (CC BY-SA 4.0): 244
Дмитро Балховітін (CC BY-SA 4.0): 10, 76, 78, 79, 80, 82, 112, 144, 322
Дмитро Демченко (власне фото): 70, 82, 282, 388
Дмитро Полюхович (CC BY-SA 4.0): 304
Дребет Михайло (власне фото): 356
Екатерина Борисова (CC BY-SA 3.0): 418
Елеонора Пустовалова (власне фото): 188, 190
Євдокимова Евеліна (власне фото): 47
Ігор Балашов (власне фото): 182, 313
Ігор Сіренко (власне фото): 176, 179
Ігор Червоненко (CC BY-SA 4.0): 160, 330
Ільчук В. (власне фото): 272
Ірина Черкаська (власне фото): 260
Каїра Федір (CC BY-SA 4.0): 128
Качанов Сергій (CC BY-SA 4.0): 154
Кодак Олександр (власне фото): 260
Константинъ (CC BY-SA 4.0): 218
Куземко Ігор (власне фото): 270
Любов Ільмінська (CC BY-SA 4.0): 87, 364
Людмила Голуб (CC BY-SA 4.0): 300
Максим Гаврилюк (CC BY-SA 4.0): 369
Максим Яковлєв (CC BY-SA 4.0): 14, 232, 234, 242, 244
Марина Куліш (власне фото): 356, 382, 384
Марина Лютинська (CC BY-SA 4.0): 172, 174
Милош Поповић (CC BY-SA 4.0): 39
Михайло Пецкович (CC BY-SA 3.0): 198
Михайло Русін (власне фото): 377
Мокрицький Павло (CC BY-SA 4.0): 30, 198
Муленко Михайло (CC BY-SA 4.0): 120, 124
Надія Миленко (власне фото): 252, 253
Неустроев Петр (CC BY-SA 4.0): 281
Нечипорук Максим Анатолійович (CC BY-SA 4.0): 50
Оксана Головко (власне фото): 55
Олег Андрос (CC BY-SA 4.0): 320
Олександр Бронсков (власне фото): 183
Олександр Мальон (власне фото): 94, 164, 166, 167, 214, 216, 248, 250, 252, 254, 256, 298, 306, 309, 370, 372, 373
Олександр Матвійчук (CC BY-SA 4.0): 23, 24, 26, 32, 34, 35
Олександр Соколенко (CC BY-SA 4.0): 284
Олексій Василюк (власне фото): 415
Олексій Карпенко (CC BY-SA 4.0): 249
Олена Гнезділова (CC BY-SA 4.0): 187
Олена Кльон (CC BY-SA 4.0): 256
Олена Сугак (CC BY-SA 4.0): 83
Павло Романов (CC BY-SA 3.0): 60, 62
Первак Михайло (CC BY-SA 4.0): 214
Петроченко Віктор Іванович (CC BY-SA 4.0): 329
Приходько Юрий (CC BY-SA 4.0): 91
Розалія (CC BY-SA 3.0): 378
Ростислав Журавчак (власне фото): 264, 377
Ростислав Маленков (CC BY-SA 3.0): 162
Руслан Глеб (власне фото): 102, 103, 116, 137
Сагайдак Андрій (власне фото): 392, 404
Саяпіна Олена Ігорівна (CC BY-SA 4.0): 54
Сергей Орлик (CC BY-SA 4.0): 72
Сергій Венцеславський (CC BY-SA 4.0): 92
Сергій Криниця (Haidamac) (CC BY-SA 4.0): 218, 362, 368, 422
Сергій Марков (CC BY-SA 4.0): 66
Сергій Мірошник (CC BY-SA 4.0): 142
Соф'я Садогурська (власне фото): 152
Тарас Казанцев (власне фото): 234
Франчук М. (власне фото): 272
Ходосовцев Олександр (власне фото): 107
Чуяшенко Андрій (CC BY-SA 4.0): 360, 366, 368
Шорохов О.С. та Шевчук В.О. (власне фото): 39
Юля Депеш (CC BY-SA 3.0): 148
Юрій Горський (CC BY-SA 4.1): 188
Ядвига Вереск (CC BY-SA 4.0): 136, 301
Ярослав Капелюх (власне фото): 296
Aisheyko (CC BY-SA 4.0): 179, 182, 184, 186
Albert Vliegenthart (CC BY-SA 3.0): 231
Alex Hyde (CC BY-NC): 231
alexcm (CC BY-SA 4.0): 55
Alexey Tolmachov (CC BY-SA 4.0): 128
Alina Inosova (CC BY-SA 4.0): 396, 394

Alina Kvasha (CC BY-SA 4.0): 258
Alpsdake (CC BY-SA 4.0): 137, 154
Andreas Trepte (CC BY-SA 2.5): 340
Andrii Sokol (CC BY-SA 4.0): 320
Anna Kuzemko (CC BY-SA 3.0): 174, 175
AnneSorbes (CC BY-SA 3.0): 345
Annette Velichko (CC BY-SA 4.0): 312
Arne List (CC BY-SA 4.0): 87
Arsenii Khomenko (CC BY-SA 4.0): 284
Arthur Koichurenko (CC BY-SA 4.0): 314
Bérces Sándor (CC BY 2.5): 340
BerndH (CC BY-SA 3.0): 103, 410
Bouke ten Cate (CC BY-SA 4.0): 23, 297
Bukovynka (CC BY-SA 4.0): 381
Carlo Catoni (CC BY-SA 4.0): 171
Charles J. Sharp (CC BY-SA 4.0): 23, 199, 361
Charlie Jackson (CC BY 2.0): 393
Christian Fischer (CC BY-SA 4.0): 215
Christoph Moning (CC BY-SA 4.0): 121
Chuck Homler (CC BY-SA 4.0): 39, 42
Dan Osipov (CC BY-SA 4.0): 183
Darkngs (CC BY-SA 4.0): 226
Davidvraju (CC BY-SA 4.0): 55
Demak (https://www.inaturalist.org/): 199
Denys Vynokurov (CC BY-SA 4.0): 215
Derek Keats (CC BY-SA 4.0): 71
Diana Tudor (CC BY-SA 4.0): 377
Dimatrofimchuk (CC BY-SA 4.0): 110, 204, 274
Ecomare Salko de Wolf (CC BY-SA 4.0): 71
Ekoviddil (CC BY-SA 4.0): 95
El Golli Mohamed (CC BY-SA 4.0): 71, 121, 137
Elena Dyatlova (CC BY-SA 4.0): 178
Elena Miskova (CC BY-SA 4.0): 288
Elvira Podolinska (CC BY-SA 4.0): 380
EnergyButterfly (CC BY-SA 4.0): 42, 200
esdena (CC BY-SA 4.0): 215
Esin Üstün (CC BY 2.0): 87
EugeneNabokov (CC BY-SA 4.0): 344
Fábián Péter Imre (CC BY-SA 4.0): 137
Francesco Veronesi (CC BY-SA 4.0): 329, 411
Frank Vassen (CC BY 2.0): 199
Fráter Szabolcs (CC BY-SA 4.0): 121
Gabriele Kothe-Heinrich (CC BY-SA 3.0): 265
GalinaGouz (CC BY-SA 4.0): 194, 195
Gennadiy Okatov (CC BY-SA 4.0): 410
George Chernilevsky (CC BY-SA 4.0): 361
Gilles San Martin (CC BY-SA 2.0): 39
H. Zell (CC BY-SA 3.0): 231
hdeutsch (CC BY-SA 4.0): 249
Horker (CC BY-SA 3.0): 99
Hryniuk (CC BY-SA 4.0): 268
Hrystyna M. (CC BY-SA 4.0): 308
Idamedida (CC BY-SA 4.0): 210
Igor1982 (CC BY-SA 4.0): 222
Igorpysh (CC BY-SA 4.0): 345
iku_nuoua/ (власне фото): 296
Ivan Sedlovskyi (CC BY-SA 4.0): 372
Ivar Leidus (CC BY-SA 3.0): 154
Jacek Proszyk (CC BY-SA 4.0): 55
James Lindsey (CC BY-SA 3.0): 393
Jann Martin Ewald (CC BY-NC-ND): 154
Jean-Pol GRANDMONT (CC BY-SA 3.0): 297
Jonathan Leeuwis (CC BY-SA 4.0): 281
Julua Mokrenchuk (CC BY-SA 4.0): 360, 372
Kajetan Kravos (CC BY-SA 4.0): 377
Kate Melykh (CC BY-SA 3.0): 422
Katerina Polyanska (CC BY-SA 4.0): 285
Katiol (CC BY-SA 4.0): 260
Keresztes Gábor (CC BY-SA 4.0): 183
Khoroshkov (CC BY-SA 4.0): 116
Kiyanka (CC BY-SA 4.0): 152, 162, 420
Klaudiusz Muchowski (CC BY-SA 3.0): 265
Klaus Rudloff (CC BY-SA 4.0): 281
Kolesnykova Kateryna (CC BY-SA 4.0): 64
Konstantin Brizhnichenko (CC BY-SA 4.0): 74
Konstantinos Kalaentzis (CC BY-SA 4.0): 55
Krzysztof Ziarnek (CC BY-SA 4.0): 39, 361, 393
LEIBIUK-V (CC BY-SA 4.0): 356
lenatara (CC BY-SA 4.0): 410
Lexabragin (CC BY-SA 4.0): 353
Lezhka kravcvenko (CC BY-SA 4.0): 288
LorikNov (CC BY-SA 3.0): 146, 380
Luda.slominska (CC BY-SA 4.0): 86, 94
Maksym Rudik (https://www.inaturalist.org/): 265
Marek_Szczepanek (CC BY-SA 3.0): 199, 265, 345
Mariia Nasypana (CC BY-SA 4.0): 110
Martin Mecnarowski (CC BY-SA 3.0): 103
Mas3cf (CC BY-SA 4.0): 281
Mdk572 (CC BY-SA 3.0): 215
Medobory2 (CC BY-SA 3.0): 302, 304
Michael Gäbler (CC BY-SA 3.0): 345
Michael Wurm (CC BY-SA 4.0): 154
Mihail Lubinsky (https://www.inaturalist.org/): 231
mnauky (CC BY-SA 4.0): 103
Moahim (CC BY-SA 4.0): 344
Mosia (CC BY-SA 3.0): 414
Mykhaylo Shyshka (CC BY-SA 4.0): 206
N 3 14 15 92 65 (CC BY-SA 4.0): 416
Nata Mostova (CC BY-SA 4.0): 108, 138, 350
Natalia Parkhomenko (CC BY-SA 4.0): 62
Nataliia Suriadna (CC BY-SA 4.0): 126, 129
NataliyahSvets (CC BY-SA 4.0): 34
NativePlanting (CC BY-SA 4.0): 218, 219, 280, 286, 288, 316, 324, 334, 396, 397, 400
Norbert Reizing (https://www.ukrbin.com/): 171
Nppgrandmeadow (CC BY-SA 4.0): 125
Oleg Belous (CC BY-SA 4.0): 290
Oleg Kukhar (CC BY-SA 4.0): 404
Oleh Martsun (CC BY-SA 4.0): 86, 96
Oleksandr Kaktus (CC BY-SA 3.0): 210
olena_shamray (CC BY-SA 4.0): 281
Olexandr Ghryb (CC BY-SA 4.0): 88, 89
Olgacrimea (CC BY-SA 3.0): 410
Orchi (CC BY-SA 3.0): 249, 410
Pafnutevich (CC BY-SA 4.0): 208, 210
Papa han (CC BY-SA 4.0): 398
Pavel gorbunov (CC BY-SA 4.0): 329
peganum (CC BY-SA 2.0): 297
Petruniak (CC BY-SA 4.0): 207, 276
Philippe Geniez (CC BY-SA 4.0): 361
PHOTOROMIO (CC BY-SA 4.0): 178
PJeganathan (CC BY-SA 4.0): 71
Podaliriy55 (CC BY-SA 4.0): 26
Promek (CC BY-SA 3.0): 268
Rbrechko (CC BY-SA 4.0): 202, 308, 352, 376
Richard Wesley (CC BY-SA 2.0): 249
Rob C. H. M. Oudejans (CC BY-SA 4.0): 171
Roland.aprent (CC BY-SA 4.0): 393
Roman Bekas (CC BY-SA 4.0): 40, 42
Ron Knight (CC BY-SA 4.0): 377
Roy Lowry (CC BY-SA 4.0): 329
Rusev Ivan (CC BY-SA 4.0): 230, 236, 240, 241
Ryzhkov Sergey (CC BY-SA 3.0): 58, 316, 324, 238-239
Salicyna (CC BY-SA 4.0): 23
sapsan (CC BY-SA 4.0): 410
Savvva (CC BY-SA 3.0): 202

Seencleyr (CC BY-SA 4.0): 140
SergiyKo (CC BY-SA 4.0): 280
Sergnester (CC BY-SA 4.0): 28, 31, 98, 389
Sidoruk Dmitry (CC BY-SA 4.0): 46
Siga (CC BY-SA 3.0): 23
Simon Bailey (CC BY-SA 2.0): 87
SNCH (CC BY-SA 4.0): 170
Softeis (CC BY-SA 3.0): 297
Stanislav Snäll (CC BY-SA 4.0): 313
Stefan.lefnaer (CC BY-SA 4.0): 297, 313, 345
streptopelias (CC BY-SA 4.0): 183
Suburay (CC BY-SA 4.0): 266, 269
Suriadna (CC BY-SA 4.0): 120
Tanya Troyan (CC BY-SA 4.0): 276
Thatsoalina12 (CC BY-SA 4.0): 111
Titouan Gelez (CC BY-SA 4.0): 199
Tonya Voznyuk (CC BY-SA 4.0): 300
Tw1npeaks (CC BY-SA 4.0): 70
Uģis Piterāns (CC BY-SA 4.0): 361, 393
vadim66 (CC BY-SA 4.0): 410, 412
Vadym Manyuk (CC BY-SA 4.0): 329
Vadym Yunyk (CC BY-SA 4.0): 328
Vadyum Manyuk (CC BY-SA 4.0): 54, 249
Viacheslav Galievskyi (CC BY-SA 4.0): 48
Vian (CC BY-SA 4.0): 74, 75, 402, 420
Viktoriia Rogovenko (CC BY-SA 4.0): 224
Vincent Mundi (власне фото): 122
Vlad Chu (CC BY-SA 4.0): 405
Vyacheslav Argenberg (CC BY-SA 4.0): 409, 412, 414
Wouter van der Ham (CC BY-SA 3.0): 313
xulescu_g (CC BY-SA): 23
yan_adamson (CC BY-SA 4.0): 121
Yarynka21 (CC BY-SA 3.0): 140
Yevhen Samuchenko (CC BY-SA 4.0): 30
Yu Moskalenko (CC BY-SA 4.0): 332
Yupanka (CC BY-SA 3.0): 136
Yuriy Bondarchuk (CC BY-SA 3.0): 23
Zeynel Cebeci (CC BY-SA 4.0): 171, 340
Zolonko (CC BY-SA 4.0): 223
Zysko serhii (CC BY-SA 4.0): 141, 346, 348, 354, 363, 386, 388

Також використані фото з архівів Національного природного парку «Мале Полісся» (348), Шацького НПП (44, 46) та природного заповідника «Медобори» (305).

Висловлюємо вдячність громадській організації «Вікімедіа Україна», завдяки ініціативі якої в Україні проводиться щорічний конкурс фотографій природоохоронних територій «Вікі Любить Землю». Саме з фотографій, зібраних у рамках цього конкурсу, складається переважна більшість ілюстрацій цієї книжки.

Photographs from the archives of Male Polissia National Nature Park (348), Shatskyi National Nature Park (44, 46), and Medobory Nature Reserve (305) were also used.

We express our gratitude to the public organization "Wikimedia Ukraine", thanks to whose initiative the annual photography competition on protected areas, "Wiki Loves Earth", is held in Ukraine. The vast majority of the illustrations in this book are drawn from photographs collected within the framework of this competition.

Зміст
Contents

Наукове видання

Природоохоронні території європейського значення в Україні

Protected Areas of European Importance in Ukraine

Ідея: А. Драпалюк, О. Василюк, А. Куземко
Дизайн та графіка: В. Колодежна
Карти: В. Несук
Макет: Н. Антонова, Д. Ілюк
Редактура та переклад: Н. Куземко, О. Кривик, Н. Антонова, Л. Звенигородська
Фото на обкладинці: Андрій Чуяшенко

Concept: A. Drapaliuk, O. Vasyliuk, A. Kuzemko
Design and graphics: V. Kolodezhna
Maps: V. Nesuk
Layout: N. Antonova, D. Iliuk
Editing and translation: N. Kuzemko, O. Kryvyk, N. Antonova, L. Zvenyhorodska
Cover photo: Andriy Chuyashenko

Підписано до друку 09.01.2026. Формат 60x90/24.
Папір крейдований. Гарнітура Alegreya Sans. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 18,30. Тираж 1000 прим. Зам. 260002.

Видавець та виготовлювач ТОВ «Друк Арт»
58018 Чернівці, вул. Маловокзальна, 2Д, т. 585-432
Ліцензія про державну реєстрацію ДК № 2741 від 15.01.2007 р.

Не для продажу.
Not for sale.